

อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

TAXONOMY OF EDUCATIONAL LEARNING RESOURCES
IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

By

MISS Parichat SAWATTUEK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. ชลตววรรณ ชุมเพ็ชร)

59252909 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุสิตบัณฑิต

คำสำคัญ : อนุกรมวิธาน , แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา

นางสาว ปารีชาติ สวัสดิ์ถึก: อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกข้อมูล 2) แบบตรวจสอบ (checklist) และ 3) แบบสอบถาม (questionnaire) โดย 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 566 แห่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายสำนักงานเขต พบว่า สำนักงานเขตที่มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษามากที่สุดคือ สำนักงานเขตพระนคร จำนวน 51 แห่ง รองลงมาคือ สำนักงานเขตธนบุรี จำนวน 37 แห่ง และน้อยที่สุดคือ สำนักงานเขตลาดพร้าว สำนักงานเขตคันนายาว และสำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 2 แห่ง

2. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน 487 แห่ง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 38 แห่ง และ 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน มีจำนวน 41 แห่ง

3. ผู้อำนวยการสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การวางแผน ดำเนินการโดย (1) สร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกัน (2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ (3) กำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ (4) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (5) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและชุมชน 2) การดำเนินงาน ดำเนินการโดย (1) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ (2) กำหนดแหล่งเรียนรู้และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ (3) นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ (4) มีการพัฒนาครู (5) มีการประสานงานอยู่เสมอ 3) การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ดำเนินการโดย (1) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ (2) การแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ (3) กำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงาน (4) วิเคราะห์ผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน และ 4) ขึ้นสรุปและรายงานผล ดำเนินการโดย (1) สรุปและการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ (2) แก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางาน

59252909 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : Taxonomy / Educational Learning Resources

MISS PARICHAT SAWATTUEK : TAXONOMY OF EDUCATIONAL LEARNING RESOURCES IN BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D.

The objectives of this research were (1) to know the educational learning resources of Bangkok (2) to know the taxonomy of educational learning resources of Bangkok (3) to know the application of Bangkok's educational learning resources to use in academic administration in educational institutions. The research instrument were (1) Record form (2) Checklist form and (3) Questionnaire. The statistics used to analyze the data are frequency , percentage and content analysis.

The research findings revealed that:

1. There are 566 educational learning resources in Bangkok. When considering each district office, it was found that the district office with the most educational learning resources was Phra Nakhon District Office, 51 sources, followed by 37 Thonburi District Offices, and the least is Lat Phrao District Office Khan Na Yao District Office and Thawi Watthana District Office, 2 sources.

2. Educational learning resources of Bangkok can be classified according to the type of learning resources into 3 types: 1) There are 487 learning sources of building, places and man made structures. 2) There are 38 learning resources in nature and environment. and 3) There are 41 learning resources for individuals and communities.

3. The director of the educational institute is of the opinion that the process of utilizing Bangkok's educational learning resources for academic administration in educational institutions is as follows : 1) The planning is carried out by ; (1) raising awareness and mutual understanding; (2) appointing the academic management committee; (3) determine policies for development and use of educational learning resources; (4) preparation of educational institutions; (5) to create understanding among personnel and communities. 2) Implementation are carried out by (1) appointing a committee responsible for learning resources; (2) designating educational learning resources and providing information about learning resources; (3) apply learning resources; (4) teacher development (5) there is always coordination. 3) Audit, review, supervision, and follow-up are carried out by (1) continuous supervision, monitoring and evaluation of the use of learning resources; (2) resolving obstacles during the implementation process; (3) determining methods and tools for evaluating performance; (4) analyze the results of the assessment and summarize the results of the assessment. 4) The summary and reporting are carried out by (1) summarizing and reporting on the use of educational resources; (2) revising, improving or developing work.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริประภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ชลตวรรษ ชุมเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และช่วยเหลืออย่างดี มาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระราชพัฒนากร เจ้าอาวาสวัดปวิวาสราชสงคราม ที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุนการศึกษาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้อง ของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ และเพื่อนๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ในการศึกษา จนทำให้เกิดความสำเร็จในวันนี้

นางสาว ปารีชาติ สวัสดิ์ถึก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
ข้อคำถามของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	35
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	35
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	35
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	37
อนุกรมวิธาน.....	37
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษา.....	37
ความหมายของแหล่งเรียนรู้.....	37
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้.....	39
ประเภทของแหล่งเรียนรู้.....	44

แนวคิดและทฤษฎีกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	47
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	51
ความหมายของการบริหารงานวิชาการ.....	51
ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ.....	53
หลักการบริหารงานวิชาการ.....	54
ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน.....	60
การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	64
ประวัติความเป็นมา.....	64
แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2563) ฉบับปรับปรุง.....	65
ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	68
การแบ่งพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร.....	68
ข้อมูลจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
งานวิจัยในประเทศ.....	73
งานวิจัยต่างประเทศ.....	90
สรุป.....	101
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	102
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	104
ระเบียบวิธีวิจัย.....	105
แผนแบบการวิจัย.....	105
ประชากร.....	106
กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	106

ตัวแปรที่ศึกษา	106
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	107
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย	107
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	108
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	108
สรุป.....	109
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ตอนที่ 1 ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	110
ตอนที่ 2 อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	220
ตอนที่ 3 การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษา	323
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	331
สรุปผลการวิจัย.....	331
อภิปรายผล.....	335
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	344
รายการอ้างอิง	346
ภาคผนวก.....	354
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการ ศึกษา ของกรุงเทพมหานคร	355
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	357
ภาคผนวก ค แบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ของ กรุงเทพมหานคร	363
ภาคผนวก ง ผลการตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ของ กรุงเทพมหานคร	390
ภาคผนวก จ หนังสือขอเก็บข้อมูล	421

ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	423
ภาคผนวก ช แบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	428
ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	430
ประวัติผู้เขียน.....	433

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารงานวิชาการ	59
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งตามกลุ่มเขต/สำนักงานเขต และ ขนาดของโรงเรียน.....	70
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล	106
ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร	115
ตารางที่ 5 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตป้อมปราบ ศัตรูพ่าย	124
ตารางที่ 6 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์	127
ตารางที่ 7 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดุสิต	129
ตารางที่ 8 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพญาไท ..	131
ตารางที่ 9 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตห้วยขวาง	133
ตารางที่ 10 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตราชเทวี	134
ตารางที่ 11 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดินแดง.	136
ตารางที่ 12 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวังทองหลาง	137
ตารางที่ 13 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางรัก .	139
ตารางที่ 14 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตปทุมวัน	140
ตารางที่ 15 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตยานนาวา	143
ตารางที่ 16 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระโขนง	145
ตารางที่ 17 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสาทร ...	147

ตารางที่ 18 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขต
 บางคอแหลม 148

ตารางที่ 19 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตคลองเตย
 150

ตารางที่ 20 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตสวนหลวง
 151

ตารางที่ 21 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตวัฒนา .. 152

ตารางที่ 22 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตบางนา .153

ตารางที่ 23 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตบางเขน 155

ตารางที่ 24 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตดอนเมือง
 156

ตารางที่ 25 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตจตุจักร .158

ตารางที่ 26 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตลาดพร้าว
 162

ตารางที่ 27 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตบางซื่อ .162

ตารางที่ 28 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตหลักสี่ ..165

ตารางที่ 29 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตสายไหม
 166

ตารางที่ 30 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตบางกะปิ
 168

ตารางที่ 31 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตมีนบุรี ..172

ตารางที่ 32 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตลาดกระบัง
 174

ตารางที่ 33 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตหนองจอก
 177

ตารางที่ 34 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตบึงกุ่ม ... 179

ตารางที่ 35 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตประเวศ	181
ตารางที่ 36 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคันนายาว	182
ตารางที่ 37 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสะพานสูง	183
ตารางที่ 38 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา	184
ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี...	188
ตารางที่ 40 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสาน	194
ตารางที่ 41 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่	196
ตารางที่ 42 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกอกน้อย	198
ตารางที่ 43 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตตลิ่งชัน	202
ตารางที่ 44 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางพลัด	204
ตารางที่ 45 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจอมทอง	206
ตารางที่ 46 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทวีวัฒนา	208
ตารางที่ 47 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตภาษีเจริญ	208
ตารางที่ 48 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองแขม	210
ตารางที่ 49 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางขุนเทียน	213

ตารางที่ 50 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต ราชบุรีบูรณะ.....	215
ตารางที่ 51 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางแค.....	216
ตารางที่ 52 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทุ่งครุ ...	218
ตารางที่ 53 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางบอน	219
ตารางที่ 54 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	324

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	26
แผนภูมิที่ 2 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	68
แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	104
แผนภูมิที่ 4 แผนแบบการวิจัย	105

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับสถานการณ์โลกและกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและพัฒนาแรงงาน การจัดการศึกษาทั่วโลกจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง¹ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลัก สำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) การกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของ สังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิกุณภาพ ของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทวิถีชีวิตของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน

---

¹ กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพฯ: วันพายนต์, 2561), 7.

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง²

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายการศึกษา เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย อันประกอบด้วย การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้าและได้มาตรฐานทั้งความรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้น โดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานในระดับชาติและนานาชาติ ขจัดความไม่รู้หนังสือให้สิ้นไปจากสังคมไทย จัดให้มีครูดีเพียงพอในทุกห้องเรียน ให้มีโรงเรียน สถาบันอาชีวศึกษาคุณภาพสูงในทุกพื้นที่ พัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ระดับโลก พัฒนาระบบการศึกษาไทยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มุ่งการสร้างจริยธรรมในระดับปัจเจก รวมทั้งสร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาโดยการกระจายอำนาจสู่พื้นที่ให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม³ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของคน ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ให้พัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัยเพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้ และพัฒนา ศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความ

² กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), จ-ข.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, **Roadmap การปฏิรูปการศึกษา (2558-2564)**, เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.edreform.moe.go.th/home/doc/roadmap_drft_K_A3.pdf

ถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและ พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกกระดับและ ประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุด ของศักยภาพของแต่ละบุคคล ⁴

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ไว้ว่า สถานศึกษาทุกระดับต้องพัฒนาสถานศึกษาสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ พัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษา และการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นบทบาทและหน้าที่สำคัญของผู้บริหารตลอดจน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องตระหนักให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าในการดำเนินการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้สถานศึกษาและชุมชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพราะแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูล คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการศึกษาในยุคปัจจุบัน และแหล่งเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความกระตือรือร้น และต้องการเข้าไปใช้บริการ เพื่อให้เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์⁵ ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ระบุไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 25 ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวน สัตว์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ⁶

แหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เกิดความใคร่รู้ โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับสื่อ การสอนที่หลากหลาย ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่การเรียนการสอนในห้องเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เพียงเท่านั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 108.

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อ้างถึงในสาคร มหาหงษ์, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4”, **วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์** 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560), 574.

⁶ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 1.

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น มีการคิดวิเคราะห์รวบรวม ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้กระตุ้นมุ่งเน้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็นผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ทั้งนี้สภาพการ จัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันพบว่า องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีความพร้อมเรื่องรายได้และทรัพยากรในการจัดการศึกษา ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนให้มี ความพร้อม ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์การเรียน การสอนเพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน⁷ คำริ บุญชู ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า 1) เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าศึกษา ค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ของแต่ละบุคคลและเป็นการส่งเสริม การเรียนรู้ ตลอดชีวิต 2) เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน 3) เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย 4) ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ 5) ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรัก ท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของ ชุมชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต⁸

แหล่งเรียนรู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องตระหนักให้ ความสำคัญ และกำหนดวิธีบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ทั้งภายในตัวอาคารเรียน และภายนอกตัวอาคาร บริเวณสถานศึกษา สถานที่ทุกแห่งในสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ นอกจากนั้นแล้วสถานศึกษายังต้องให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพราะแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนคือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่มีอยู่เองในธรรมชาติ บุคคล รูปแบบสังคม วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สถานที่ต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เรียนรู้เข้าสู่การดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ในการจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารและครูต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง เข้าใจกระบวนการนำไปใช้ และ

⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการวิจัยประเมินผล การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก, 2554), 237.

⁸ คำริ บุญชู, อ้างถึงในพจน์ การเกษ, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2”, วารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา 11, 1 (มกราคม-เมษายน 2559), 161-161.

เข้าใจหลักการจัดการแหล่งเรียนรู้ นอกจากนั้นแล้วตัวแหล่งเรียนรู้ซึ่งอยู่นอกสถานศึกษา ก็ต้องมีวิธีการดำเนินการเพื่อให้ตัวแหล่งเรียนรู้เป็นที่รู้จัก ได้รับการพัฒนาและอยู่รอด⁹ โดยแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับและติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสุขในการเรียน¹⁰

ปัญหาของการวิจัย

จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ได้ระบุถึงระบบการศึกษาไทยพบข้อจำกัด 5 ด้านคือ 1) ความไม่ตรงประเด็น 2) ความด้อยคุณภาพ 3) ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการขาดความเท่าเทียม 4) การขาดประสิทธิภาพ และ 5) การขาดการพัฒนาในลักษณะองค์รวม ซึ่งหากพิจารณาถึงต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาไทยที่อาจส่งผลให้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของคนไทยยังไม่เป็นไปตามวิถีทางที่พึงประสงค์ แนวคิดของการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดการเรียนรู้ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คือ 1) การศึกษาไทยไม่ทำให้เด็กเรียนแล้วเกิดการรู้จัก เพราะเมื่อเรียนแล้วต้องมีความรู้ใหม่ แต่ถ้าพื้นฐานความรู้เดิมไม่แน่นก็ไม่สามารถไปต่อความรู้ใหม่ได้ 2) การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีครูในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในเกิดขึ้นได้จริง หากได้รับการสนับสนุนให้ครูและผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความหมายเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง รวมทั้งสามารถพัฒนา

⁹ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซับพลาย, 2563), 203.

¹⁰ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2551), 135.

ทักษะที่หลากหลายของผู้เรียนมิใช่เพียงเพื่อสอบ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อเผชิญความเปลี่ยนแปลง 3) แนวคิดการเรียนรู้สำหรับครู คือ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นคำถามและปัญหา 4) การแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ คือ การตั้งคำถามมากกว่าการค้นหาคำตอบการต่อยอดความรู้แบบไม่ใช่ไปสู่อุตความรู้ แต่ต้องเป็นลักษณะแตกขยายความรู้พื้นที่ในการลองผิดลองถูกสามารถคิดนอกกรอบได้โดยต้องมีความรู้ในกรอบเสียก่อน เพราะทักษะของการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่กล้าลองผิดลองถูก โดยผ่านการเรียนรู้ได้หลายช่องทาง 5) คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การเรียนรู้สู่คุณธรรม ความดีงาม เห็นแก่ส่วนรวม การสร้างคุณสมบัติ สร้างความเป็นคน ทำงานหนัก สู้งาน การเรียนตลอดชีวิต การสนใจพัฒนาสังคมทั้งครอบครัวและโรงเรียน จะต้องให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ในการปลูกฝังสิ่งดังกล่าวให้เกิดขึ้นจริง¹¹

ดังนั้นแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงมีนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นในการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติและความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีคุณธรรมจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมของตนเอง และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 2) หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

¹¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อ้างถึงใน กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) (กรุงเทพฯ: ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทย, 2559), 20-22.

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม¹²

กรุงเทพมหานครหรือบางกอกมีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในฐานะของการเป็นเมืองที่ดูแลเส้นทางเข้าออกทางทะเลและการติดต่อกับอาณาจักรรอบๆ เมื่อมีการย้ายราชธานีมาตั้งในบริเวณบางกอกในสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์บางกอกยังคงมีความสำคัญในการเป็นด่านขนอนสำหรับเก็บภาษีปากเรือและยังอยู่ในฐานะของราชธานีอันเป็นศูนย์กลางการปกครองและศูนย์การพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตามลำดับ ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีประวัติ ความเป็นมาหลายร้อยปีมีการสั่งสมวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าอย่างหลากหลาย มีทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นแหล่งที่มีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ประเพณีและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยี และความเจริญในทุกๆ ด้าน มีสภาพที่หลากหลายในเชิงวิชาการเหมาะสมอย่างยิ่งในการที่จะศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อีกทั้งมีความสำคัญในฐานะแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ยังมีลมหายใจ¹³ โดยกรุงเทพมหานครมีการจัดแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 50 สำนักงานเขต มีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 447 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) โรงเรียนภายใต้สังกัด 50 สำนักงานเขต ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 437 โรงเรียน 2) โรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักพัฒนาสังคมฯ คือ โรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน และประเทศชาติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 นอกจากนี้กรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษามากมายแต่ยังไม่มีการจัดหมวดหมู่แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงสนใจที่จะศึกษาอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และการ

¹² กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา, **แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงานการศึกษา** (กรุงเทพฯ: วันไพน์เดย์, 2564), 13.

¹³ วรพรรณ สังขเวช, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562), 5.

นำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาไปใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพความเป็นมาและปัญหาของการวิจัยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้มีความชัดเจนในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเป็นแนวทางในการหาคำตอบผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีอะไรบ้าง
2. อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครจัดแบ่งได้เป็นอะไรบ้าง
3. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษากรุงเทพมหานครสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านใดได้บ้าง

สมมติฐานของการวิจัย

จากวัตถุประสงค์และข้อคำถามของการวิจัย จึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยได้ 3 ประการ คือ

1. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นพหุองค์ประกอบ
2. อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครสามารถจัดแบ่งได้หลายประเภท
3. แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษากรุงเทพมหานครสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

อนุกรมวิธานของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดจาก

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษา เช่น 1) กุณิศรา จิตรชญา วณิช กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้¹⁴ 2) ราชบัณฑิตยสถาน กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) ว่าหมายถึง บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ที่ให้ความรู้ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้าน ห้องสมุด เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศาสนสถาน องค์กรในชุมชน สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ¹⁵ 3) หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสภาพ สถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน¹⁶ 4) ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นบุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติทั้งด้วยตนเองหรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน¹⁷ 5) พิชาติ แก้วพวง กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ แหล่งวิทยาการ ซึ่งมีทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สถานที่ สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งจะสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

¹⁴ กุณิศรา จิตรชญาวณิช, การจัดการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202.

¹⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ศึกษาศาสตร์ (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2555), 329.

¹⁶ สำนักการศึกษา, หน่วยงานนิเทศก์, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ” (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 118.

¹⁷ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย, 2563), 165.

รวมทั้งช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้¹⁸ 6) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายที่ 4 คือแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ตัวชี้วัด คือ (1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (2) จำนวนแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา มูลนิธิ สถาบัน/องค์กรต่างๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น (3) จำนวนสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่องค์ความรู้หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น (4) ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (5) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (6) จำนวนสื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น (7) จำนวนสื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น (8) จำนวนรายการ/ประเภทสื่อที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล จำแนกตามระดับ/ประเภท การศึกษาเพิ่มขึ้น (9) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถให้บริการคนทุกช่วงวัยและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้¹⁹ 7) กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและพอเพียง โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัย และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน²⁰ 8) กุณิศรา จิตรชญาวิช กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญหรือประโยชน์หลายประการ ดังนี้ (1) ช่วยให้ ผู้เรียนจำบทเรียนได้เร็วและนาน (2) ช่วยกระตุ้นความสนใจหรือสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน (3) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (4) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกันในสิ่งที่เรียน (5) ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (6) ช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้นในเวลาที่มีจำกัด (7)

¹⁸ พิชาดิ แก้วพวง, ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2563), 255.

¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 108.

²⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2553), 6.

ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (8) ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา (9) ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่กว้างขวางและแปลกใหม่ (10) ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (11) ช่วยให้ผู้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ (12) นำสิ่งที่อยู่ไกลหรืออยู่ในอดีตมาศึกษาได้ (13) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (14) สร้างความคงทนและถ่ายโอนการเรียนรู้²¹ 8) ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้รอบตัวเรา ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นครูทั้งที่พูดได้และพูดไม่ได้ ที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ คิด ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ²² 9) เชนณัฐ มิ่งศิริธรรม กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (1) เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ (2) เป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ให้ทั้งสาระความรู้ (3) เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่างๆ ทั้งการศึกษาระบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (4) เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มนุษย์สามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (5) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ แหล่งกำเนิด หรือแหล่งต้นตอของความรู้ (6) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสบการณ์ตรง หรือลงมือปฏิบัติได้จริง (7) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ เกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังมีของจริงให้เห็น (8) เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้เข้าศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน (9) เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่²³ 10) ครรชิต พุทธโกษา กล่าวว่า ประเภทแหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ (1) ห้องสมุดต่างๆ (2) เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน (3) สื่อสารมวลชนในปัจจุบัน (4) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (5) ครอบครัว (6) สถาบันทางสังคม²⁴ 11) เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (1) แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษาหรือชุมชน (2) แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (3)

²¹ กุสิศรา จิตรชญาวนิช, การจัดการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202-204.

²² ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซับพลาย, 2563), 168.

²³ เชนณัฐ มิ่งศิริธรรม, การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553), 18.

²⁴ ครรชิต พุทธโกษา, คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554), 171.

แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล (4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเหตุการณ์หรือกิจกรรม²⁵ 12) สมศักดิ์ คงเที่ยง กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้ (1) ด้านบุคลากร (2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียน²⁶ 13) กุณิสรา จิตรชญาวณิช กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล (2) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น (3) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ (4) แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ และสามารถจำแนกตามแหล่งที่ตั้ง ดังนี้ (1) แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา (2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน²⁷ 14) พิชาติ แก้วพวง กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล (2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่สำคัญ (3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ (4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ²⁸ 15) นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร บุญแปง กล่าวว่า กรุงเทพมหานคร มีแหล่งสาธิตปฏิบัติการที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานที่เป็นสถานที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งสาธิตปฏิบัติการสนับสนุนเมืองแห่งการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) สาธิตปฏิบัติการในระบบการศึกษา (2) สาธิตปฏิบัติการสนับสนุนการเรียนรู้ (3) สาธิตปฏิบัติการศักยภาพเพื่อการเรียนรู้²⁹ 16) ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ กล่าวว่า กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการพัฒนาและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน ดังนี้ (1) ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร (2) พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร (3) พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (4) หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (5) ศูนย์การเรียนรู้³⁰

²⁵ เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ, **คู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยและบูรณาการระดับประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 155.

²⁶ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊กส์, 2556), 52-53.

²⁷ กุณิสรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 209-210.

²⁸ พิชาติ แก้วพวง, **ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 257.

²⁹ นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร, **กรุงเทพฯ สุ่มหาหนครแห่งการเรียนรู้**, เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/insight/09/04/2021/4431>

³⁰ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย, 2563), 197-185.

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เช่น 1) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงาน โดยการผสมผสานทรัพยากรในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ทุกด้านให้แก่แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข³¹ 2) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ³² 3) จรุณี เก้าเอี้ยน ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารการจัดกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน³³ 4) จิตมา วรณศรี ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา³⁴ 5) สัมมา ธนินธ์ ได้ให้ความหมายว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมทุกชนิด ในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน โดยมีการประสานงานของทุกคนในโรงเรียนร่วมกัน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ส่วนในการบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

³¹ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

³² ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ (ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2556), 26.

³³ จรุณี เก้าเอี้ยน, เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 4.

³⁴ จิตมา วรณศรี, การบริหารวิชาการในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 3.

และภาวะสุขภาพตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ³⁵ 6) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นจุดมุ่งหมายของโรงเรียน คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง³⁶ 7) จรุงณี เก้าเอี้ยน ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ทันทต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม อันจะนำซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด³⁷ 8) อุทัย บุญประเสริฐ ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าสถานศึกษานั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ผลงานที่เป็นสุดยอดทางวิชาการที่แท้จริงของสถานศึกษา คือ การเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการเรียนรู้ เต็มไปด้วยโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน³⁸ 9) จรุงณี เก้าเอี้ยน ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน เช่น (1) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ ฟายอล (Fayol) ว่ามีกระบวนการบริหาร

³⁵ สัมมา รณิธย์, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

³⁶ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

³⁷ จรุงณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 6.

³⁸ อุทัย บุญประเสริฐ, **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**, (กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส, 2557), 25.

ดังนี้ (1.1) การวางแผน (planning) (1.2) การจัดองค์กร (organizing) (1.3) การบังคับบัญชา (commanding) (1.4) การประสานงาน (coordination) (1.5) การควบคุมงาน (controlling) (2) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของกวลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick) ว่ามีกระบวนการบริหาร ดังนี้ (2.1) การวางแผน (planning) (2.2) การจัดองค์กร (organizing) (2.3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) (2.4) การสั่งการ (directing) (2.5) การประสานงาน (co-coordinating) (2.6) การรายงาน (reporting) (2.7) การจัดทำงบประมาณ (budgeting) (3) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของคูนซ์และ ดอนแนล (Koontz and Donnell) มีกระบวนการบริหาร ดังนี้ (3.1) การวางแผน (planning) (3.2) การจัดองค์กร (organizing) (3.3) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) (3.4) การอำนวยความสะดวก (directing) (3.5) การควบคุมงาน (controlling) (4) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเดมมิ่ง (Deming) มีกระบวนการบริหาร ดังนี้ (4.1) การวางแผน (plan) (4.2) การลงมือปฏิบัติ (do) (4.3) การตรวจสอบ (check) (4.4) การแก้ไขแผนใหม่ (action) และ (5) กระบวนการบริหารตามแนวคิดของดริคเกอร์ (Drucker) มีกระบวนการบริหาร ดังนี้ (5.1) การวางแผน (planning) (5.2) การจัดองค์กร (organizing) (5.3) การนำ/จูงใจ (leading) (5.4) การควบคุม (control)³⁹ 10) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่ามีกระบวนการ ดังนี้ (1) การเตรียมการ (2) การดำเนินการ (3) การรายงาน⁴⁰ 11) หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ไว้ดังนี้ (1) การวางแผนงานวิชาการ (2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ (4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (5) การวัดผลประเมินผลการเรียน (6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ (9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ⁴¹ 11) ภารดี อนันต์นาวี ได้กล่าวถึงขอบข่าย/ภารกิจการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (6) การพัฒนาแหล่ง

³⁹ จรุงณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 33-40.

⁴⁰ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 22-24.

⁴¹ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 32-146

เรียนรู้ (7) การนิเทศการศึกษา (8) การแนะแนวการศึกษา (9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น (12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา⁴² 12) จรุณี แก้วเอี่ยม ได้กล่าวถึงขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (9) การนิเทศการศึกษา (10) การแนะแนว (11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (17) การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา⁴³ 13) จิตมา วรณศรี กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานที่สำคัญ 7 ด้าน ดังนี้ (1) การวางแผนงานวิชาการ (2) การพัฒนาหลักสูตร (3) การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ (4) การจัดการเรียนรู้ (5) การวัดและประเมินผล (6) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (7) การนิเทศภายใน⁴⁴ 14) สัมมา ธรนิธย์ กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังต่อไปนี้ (1) การจัดการหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การจัดหาสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน (4) การนิเทศและพัฒนากิจการเรียนการสอน (5) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน⁴⁵

⁴² ภารดี อนันต์นาวิ, หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: มนตรีจำกัด, 2555), 281-286

⁴³ จรุณี แก้วเอี่ยม, เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 12-21.

⁴⁴ จิตมา วรณศรี, การบริหารวิชาการในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 6.

⁴⁵ สัมมา ธรนิธย์, หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น 1) ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2⁴⁶ 2) อัมพร อินมล ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2⁴⁷ 3) ดวงพร ปวงมาลา ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2⁴⁸ 4) เกษราภรณ์ เตือนแรม ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระประวัติศาสตร์⁴⁹ 5) เจษฎา ขำทิพพาทิ ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11⁵⁰ 6) เด่นวิช ชูคันทอม ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

⁴⁶ ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2”, *วารสารศึกษามหาวิทยาลัยนครสวรรค์* 15, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2556): 55-56.

⁴⁷ อัมพร อินมล, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2556), 27.

⁴⁸ ดวงพร ปวงมาลา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557), ข.

⁴⁹ เกษราภรณ์ เตือนแรม, “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระประวัติศาสตร์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), ง.

⁵⁰ เจษฎา ขำทิพพาทิ, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558), ง.

เขต 5⁵¹ 7) ฉันทนิก แสงใส ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล⁵² 8) พิชัย เรืองดี ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5⁵³ 9) รชพรรณ ฆารพันธ์ ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม⁵⁴ 10) แวพันธ์ ฉางข้าวชัย ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านนาป่าแปก อำเภอมืองแม่ฮ่องสอน⁵⁵ 11) สมศักดิ์ ทองสมุทร ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3⁵⁶ 12) ศตวรรษ นิลประพัฒน์ ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ

⁵¹ เด่นวิช ชูคันหอม, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5”, *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 9, ฉบับพิเศษ (เมษายน 2558), 153-154.

⁵² ฉันทนิก แสงใส, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล” (*การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 2558), i.

⁵³ พิชัย เรืองดี, “การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 5” (*วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 2558), จ.

⁵⁴ รชพรรณ ฆารพันธ์, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม” (*วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2558), บทคัดย่อ.

⁵⁵ แวพันธ์ ฉางข้าวชัย, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านนาป่าแปก อำเภอมืองแม่ฮ่องสอน” (*การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 2558), บทคัดย่อ.

⁵⁶ สมศักดิ์ ทองสมุทร, “การศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3” (*ภาคินิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2558), ข.

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2⁵⁷ 13) จินดา โพธิ์อุบล ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์⁵⁸ 14) จิระพล ภู่กัน ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร⁵⁹ 15) พจน์ การะเกษ ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2⁶⁰ 16) ไพฑูรย์ ศรีดี ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1⁶¹ 17) สุรเกียรติ งามเลิศ ศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1⁶² 18) สาคร มหาหิงค์ ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น

⁵⁷ ศตวรรษ นิลประพัฒน์, “การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), จ.

⁵⁸ จินดา โพธิ์อุบล, “แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559), (1).

⁵⁹ จิระพล ภู่กัน, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), ง.

⁶⁰ พจน์ การะเกษ, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2”, *วารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา* 11, 1 (มกราคม-เมษายน 2559), 161-161.

⁶¹ ไพฑูรย์ ศรีดี, “การศึกษากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559), จ.

⁶² สุรเกียรติ งามเลิศ, “บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1”, *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559), 114.

เขต 4⁶³ 19) สายชล วัฒนเกษกรณ์ ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2⁶⁴ 20) สุภานี นวกุล และคณะ ศึกษาการเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท⁶⁵ 21) ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์ ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่⁶⁶ 22) ชรวดี จำปา ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1⁶⁷ 23) สุวิมล ว่องวานิช และคณะ ศึกษาประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการนำมามาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ⁶⁸ 24) วรพรรณ สังขเวช ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ

⁶³ สาคร มหาหิงค์, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4”, **วารสารวิชาการแพรวกาพาสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์** 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560), 574.

⁶⁴ สายชล วัฒนเกษกรณ์, “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2560), (1).

⁶⁵ สุภานี นวกุล และคณะ, “การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท” (งานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560), ก.

⁶⁶ ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, **วารสารบัณฑิตวิจัย** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561), 115-116.

⁶⁷ ชรวดี จำปา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2561), (3).

⁶⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **ประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการนำมามาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2562), ง-จ.

วัฒนธรรม⁶⁹ 25) มูดูลียา (Mudulia) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของการสอน แหล่งเรียนรู้ และผลการปฏิบัติงานในวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในเทศบาลเมืองเอลโดเรต ประเทศเคนยา⁷⁰ 26) บาสลัจีตา (Busljeta) ศึกษาการใช้การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ⁷¹ 27) อาคุงกู (Akungu) ศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้และการสอนที่มีต่อผลการเรียนของนักเรียนในเคนยา ในรับรอง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอิสระในเขตเอ็มบากาซี ประเทศเคนยา⁷² 28) กรีกอริโอ (Gregoriou) ศึกษาการคิดที่เป็นไปได้และการสอนในห้องเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แหล่ง เรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในไซปรัส⁷³ 29) แรมเซย์ (Ramsey) ศึกษาเรื่องนักเรียนชั้น เกรด 9 ที่ล้มเหลวในเขตการศึกษามิสซูรีและการเปรียบเทียบกับแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ⁷⁴ 30) เออ รีนา (Erlina) ศึกษาการพัฒนาการสอนและแหล่งเรียนรู้ (TLRs) เพื่อท้าทายแนวคิดทางเลือกของ

---

⁶⁹ วรพรรณ สัจเวช, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนา แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (ดุสิตนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562), ง.

⁷⁰ Ambogo Mabel Mudulia, *The relationship between availability of teaching / learning resources and performance in secondary school science subjects in Eldoret Municipality, Kenya*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://hdl.handle.net/10520/EJC126543>

⁷¹ Rona Bušljeta, “Effective Use of Teaching and Learning Resources,” *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*, 5/2 (2013), 55-69.

⁷² Joyce A Akungu, *Influence of teaching and learning resources on students’ performance in Kenya certificate of secondary education in free day secondary education in Embakasi district, Kenya*, accessed Desember 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/11295/79367>

⁷³ Maria Gregoriou, *Possibility Thinking and its pedagogy in primary classrooms using learning resources associated with museum visits in Cyprus*, accessed Desember 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/10871/17304>

⁷⁴ Eric Wayne Ramsey, “Failing Ninth-Grade Students in a Missouri School District, and the Comparison to Inadequate Learning Resources” (Dissertation Doctoral of Educational Faculty in Lindenwood University, 2015) pp. iii.

นักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดหลักในหลักสูตรเคมีทั่วไป⁷⁵ 31) โอคอนโก (Okongo) ศึกษาผลกระทบของความพร้อมใช้ของการสอนและแหล่งเรียนรู้ในการปรับใช้การศึกษาแบบรวมในศูนย์ก่อนวัยเรียนในเขตย่อยญามิราเหนือ เขตญามิรา ประเทศเคนยา⁷⁶ 32) การี, และคนอื่นๆ (Gari, and others) ศึกษาทรัพยากรการศึกษาและการเรียนรู้ในตัวอย่างนักเรียนชาวกรีก: โครงสร้างปัจจัย QELC และการพิจารณาระเบียบวิธี⁷⁷ 33) หวัง (Yi Wang) ศึกษาการสำรวจการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ : การศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมัธยมศึกษาในเชียงใหม่และอังกฤษ⁷⁸ 34) ฮิดายัต, และคนอื่นๆ (Hidayat, and others) ศึกษาการปรับปรุงความสามารถทางปัญญาในหลักสูตรการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผ่านการนำรูปแบบการเรียนรู้ตามชีวิตไปใช้โดยใช้ LMS⁷⁹ 35) เดสนิต้า, อาฟราดิสกา, และ สำหรับ (Desnita, Afradisca and Sari) ศึกษาความพร้อมของแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เสริมคุณค่าที่โรงเรียน

---

⁷⁵ None Erlina, **Development of Teaching and Learning Resources (TLRs) to challenge students' alternative conceptions of core ideas in general chemistry course**, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.811549>

⁷⁶ Rachel Bosibori Okongo, **Effect of Availability of Teaching and Learning Resources on the Implementation of Inclusive Education in Pre-School Centers in Nyamira North Sub-County, Nyamira County, Kenya**, accessed Desember 16, 2021, available from <http://Hdl.Handle.Net/123456789/3198>

⁷⁷ Aikaterini D. Gari, and others, “Educational and Learning Resources in a Greek Student Sample: QELC factor structure and methodological considerations,” **Psychological Test and Assessment Modeling**, Volume 63 (2021 (2)), 205-226.

⁷⁸ Yi Wang, **Investigating students' use of learning resources in mathematics : a comparative study of secondary schools in Shanghai and England**, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.766849>

⁷⁹ W N Hidayat and others, “Cognitive ability improvement in learning resource development course through implementation of life-based learning models using LMS” **2018 International Conference of Computer and Informatics Engineering (IC2IE)**, (2019), 1.

มัธยมปลายในสุมาตราตะวันตก⁸⁰ 36) ชาซอท (Chazot) ได้ศึกษาการเรียนรู้ (อย่างไร) ที่จะสอน : การศึกษาผลกระทบของการสร้างแหล่งเรียนรู้ (GRL) ต่อการฝึกอบรมครูที่ให้บริการในบางโรงเรียนทั่วประเทศอินเดีย⁸¹

4. รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เช่น 1) ของดีกรุงเทพมหานคร⁸² 2) 100 ปี เขตยานนาวา⁸³ 3) รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตจอมทอง⁸⁴ 4) สูดยอดคลองเตย 2⁸⁵ 5) คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เขตธนบุรี ธนบุรีไค้⁸⁶ 6) เรื่องเล่าประเวศ⁸⁷ 7) ไฟก่สตอนเมือง⁸⁸ 8) เล่าเรื่องจตุจักร⁸⁹ 9) แนะนำเขตบึงกุ่ม⁹⁰ 10) ขวนเที่ยวเขตพระโขนง⁹¹ 11) คลอง

⁸⁰ Desnita, Elfa Afradisca and Iis Purnama Sari, “Availability of learning resources for enrichment learning at senior high school in West Sumatra” The 2nd International Conference on Research and Learning of Physics, (2020), 1.

⁸¹ Anju Chazot, Learning (how not) to teach : a study of the impact of Generated Resources Learning (GRL) pedagogy as in-service teacher training in some schools across India, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.810808>

⁸² กรุงเทพมหานคร, **ของดีกรุงเทพฯ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557), 18-312.

⁸³ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตยานนาวา, 100 ปี เขตยานนาวา** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 113-206.

⁸⁴ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตจอมทอง, รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตจอมทอง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 60-69.

⁸⁵ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตคลองเตย, สูดยอดคลองเตย 2** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 218-234.

⁸⁶ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตธนบุรี, คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เขตธนบุรี ธนบุรีไค้** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2555), 21-138.

⁸⁷ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตประเวศ, เรื่องเล่าประเวศ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2557), 26-75.

⁸⁸ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตดอนเมือง, ไฟก่สตอนเมือง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป), 22-41.

⁸⁹ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตจตุจักร, เล่าเรื่องจตุจักร** (กรุงเทพฯ: วิจิตรการพิมพ์, ม.ป.ป.), 40-81.

⁹⁰ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตบึงกุ่ม, แนะนำเขตบึงกุ่ม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2556), 56-115.

⁹¹ กรุงเทพมหานคร, **สำนักงานเขตพระโขนง, ขวนเที่ยวเขตพระโขนง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-67.

สามวาไกด์⁹² 12) สมโภช 100 ปี เขตคลองสาน⁹³ 13) ย้อนรอยตำนาน ร้อยอดีต 100 ปี เขตบางกะปิ⁹⁴
 14) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร⁹⁵ 15) มองดอนเมือง LOOKING DONMUANG เอกสารเผยแพร่แนะนำพื้นที่เขตดอนเมือง⁹⁶ 16) แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ชม..ชิม เขตสายไหม⁹⁷ 17)
 โฟกัส สายไหม⁹⁸ 18) คู่มือท่องเที่ยวเขตพญาไท⁹⁹ 19) 9 เขตสี่สีนกรุงเทพมหานครกลาง¹⁰⁰ 20) เล่าเรื่อง วัง
 ทองกลาง¹⁰¹ 21) บางน่าน่าเที่ยว¹⁰² 22) โฟกัส บางเขน¹⁰³ 23) แนะนำแหล่งท่องเที่ยวเขตบางซื่อ¹⁰⁴ 24)

⁹² กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตคลองสามวา, คลองสามวาไกด์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 18-80.

⁹³ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตคลองสาน, สมโภช 100 ปี เขตคลองสาน (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 43-162.

⁹⁴ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางกะปิ, ย้อนรอยตำนาน ร้อยอดีต 100 ปี เขตบางกะปิ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 132-165.

⁹⁵ กรุงเทพมหานคร, สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ย่านเก่าใน กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: เอร่าวิถึการพิมพ์, 2554). 7-487.

⁹⁶ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตดอนเมือง, มองดอนเมือง LOOKING DONMUANG เอกสารเผยแพร่แนะนำพื้นที่เขตดอนเมือง (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 47-100.

⁹⁷ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตสายไหม, แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ชม...ชิม เขตสายไหม (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 31-50.

⁹⁸ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตสายไหม, โฟกัส สายไหม (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 19-53.

⁹⁹ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพญาไท, คู่มือท่องเที่ยว เขตพญาไท (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-72.

¹⁰⁰ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพญาไท, 9 เขตสี่สีนกรุงเทพมหานครกลาง (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 14-212.

¹⁰¹ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตวังทองหลาง, เล่าเรื่อง วังทองหลาง (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 30-89.

¹⁰² กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางนา, บางน่าน่าเที่ยว (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

¹⁰³ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางเขน, โฟกัส บางเขน (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 19-86.

¹⁰⁴ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางซื่อ, แนะนำแหล่งท่องเที่ยวเขตบางซื่อ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 33-73.

เล่าเรื่อง...หลักสี่¹⁰⁵ 25) ลาดกระบังไคด์¹⁰⁶ 26) คู่มือประชาสัมพันธ์ แนะนำการท่องเที่ยวและสินค้าโอท็อปเขตหนองแขม¹⁰⁷ 27) อินไซด์บางบอน¹⁰⁸ 28) ข้อมูลท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร¹⁰⁹ 29) แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม¹¹⁰ 30) ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ (36 แห่ง)¹¹¹ 31) พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร¹¹² 32) ศูนย์เยาวชน¹¹³ 33) พิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้¹¹⁴ 34) โบราณสถาน/ศาสนสถาน¹¹⁵

¹⁰⁵ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตหลักสี่, **เล่าเรื่อง...หลักสี่** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-76.

¹⁰⁶ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตลาดกระบัง, **ลาดกระบังไคด์** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 64-92.

¹⁰⁷ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตหนองแขม, **คู่มือประชาสัมพันธ์ แนะนำการท่องเที่ยวและสินค้าโอท็อปเขตหนองแขม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 120-149.

¹⁰⁸ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางบอน, **อินไซด์ บางบอน** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 23-62.

¹⁰⁹ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว. **ข้อมูลท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร**, เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/site/index>

¹¹⁰ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/culture>

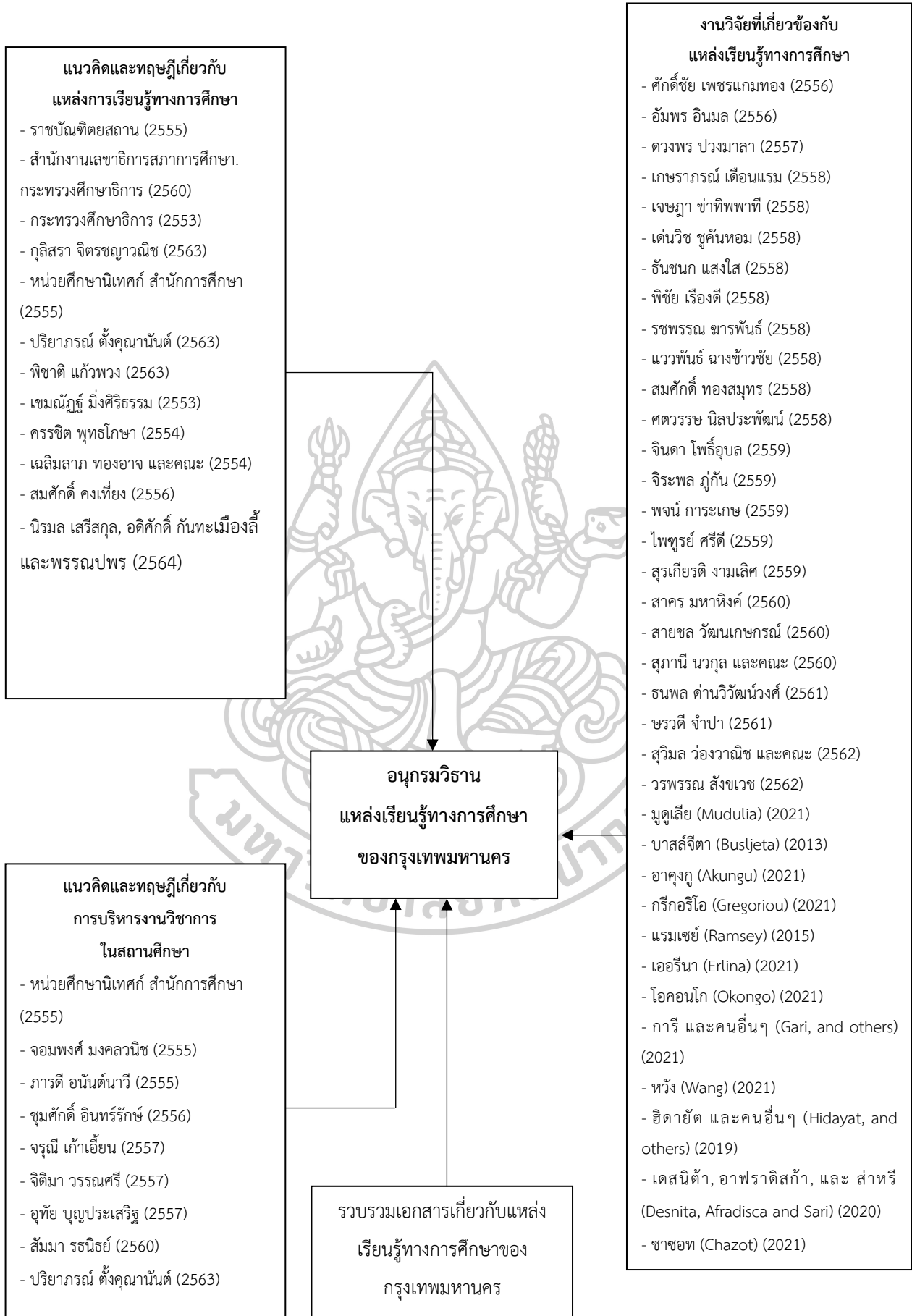
¹¹¹ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ (36 แห่ง)**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoklibrary.go.th/portal/>

¹¹² สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/cstdprakard/page/sub/17788/พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร-2-แห่ง>

¹¹³ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **ศูนย์เยาวชน**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/recreation/page/main/4367/การให้บริการของศูนย์เยาวชน>

¹¹⁴ กองการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว, **พิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้**, เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/24?tab=1>

¹¹⁵ กองการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว, **โบราณสถาน/ศาสนสถาน**, เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/31?tab=1>

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

- ทีมา : กุณิสรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202.
- : ราชบัณฑิตยสถาน, **ศัพท์ศึกษาศาสตร์** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2555), 329.
- : สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 118.
- : ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซับพลาย, 2563), 165.
- : พิชชาติ แก้วพวง, **ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 255.
- : กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค, 2560), 108.
- : กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2553), 6.
- : กุณิสรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202-204.
- : ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซับพลาย, 2563), 168.
- : เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม, **การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553), 18.
- : ครรชิต พุทธิโกษา, **คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554), 171.
- : เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ, **คู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยและบูรณาการระดับประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 155.
- : สมศักดิ์ คงเที่ยง, **ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและ การใช้แหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊กส์, 2556), 52-53.
- : กุณิสรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 209-210.
- : พิชชาติ แก้วพวง, **ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 257.

: นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร, กรุงเทพฯ **สุ่มมหานครแห่งการเรียนรู้**, เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/insight/09/04/2021/4431>

: ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย, 2563), 179-185.

: สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

: จอมพงศ์ มงคลวนิช, **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: วี.พรินท์, 2555) 30.

: ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, **การบริหารงานวิชาการ** (ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2556), 26.

: จรุณี แก้วเอี่ยม, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 4.

: จิติมา วรรณศรี, **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 3.

: สัมมา รัตนธัญ, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

: สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

: จอมพงศ์ มงคลวนิช, **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: วี.พรินท์, 2555) 30.

: จรุณี แก้วเอี่ยม, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 6.

: อุทัย บุญประเสริฐ, **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**, (กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส, 2557), 25.

: จรุณี แก้วเอี่ยม, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 33-40.

: สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 22-24.

: จรุณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 11-12.

: สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 32-146.

: ภาวดี อนันต์นาวิ, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: มนตรี จำกัด, 2555), 281-286.

: จรุณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 12-21.

: จิตมา วรณศรี, **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 6.

: สัมมา ธรนิธย์, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

: กรุงเทพมหานคร, **ของดีกรุงเทพฯ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557), 18-312.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตยานนาวา, **100 ปี เขตยานนาวา** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 113-206.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตจอมทอง, **รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขต จอมทอง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 60-69.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตคลองเตย, **สุดยอดคลองเตย 2** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 218-234.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตธนบุรี, **คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เขตธนบุรี ธนบุรี ไกด์** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2555), 21-138.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตประเวศ, **เรื่องเล่าประเวศ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2557), 26-75.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตดอนเมือง, **โพกีสตอนเมือง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 22-41.

- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตจตุจักร, **เล่าเรื่องจตุจักร** (กรุงเทพฯ: วิจิตรการพิมพ์, ม.ป.ป.), 40-81.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบึงกุ่ม, **แนะนำเขตบึงกุ่ม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2556), 56-115.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพระโขนง, **ชวนเที่ยวเขตพระโขนง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-67.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตคลองสามวา, **คลองสามวาไถด์** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 18-80.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตคลองสาน, **สมโภชน์ 100 ปี เขตคลองสาน** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 43-162.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางกะปิ, **ย้อนรอยตำนาน ร้อยอดีต 100 ปี เขตบางกะปิ** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554), 132-165.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว, **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: เอราวิณการพิมพ์, 2554). 7-487.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตดอนเมือง, **มองดอนเมือง LOOKING DONMUANG เอกสารเผยแพร่แนะนำพื้นที่เขตดอนเมือง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 47-100.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตสายไหม, **แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ชม...ชิม เขตสายไหม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 31-50.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตสายไหม, **โฟกัส สายไหม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 19-53.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพญาไท, **คู่มือท่องเที่ยว เขตพญาไท** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-72.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตพญาไท, **9 เขตสี่สิ้นกรุงเทพกลาง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 14-212.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตวังทองหลาง, **เล่าเรื่อง วังทองหลาง** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 30-89.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางนา, **บางน่าน่าเที่ยว** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางเขน, **โฟกัส บางเขน** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 19-86.
- : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางซื่อ, **แนะนำแหล่งท่องเที่ยวเขตบางซื่อ** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 33-73.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตหลักสี่, **เล่าเรื่อง...หลักสี่** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 37-76.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตลาดกระบัง, **ลาดกระบังไกด** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 64-92.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตหนองแขม, **คู่มือประชาสัมพันธ์ แนะนำการท่องเที่ยว และสินค้าโอท็อปเขตหนองแขม** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 120-149.

: กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเขตบางบอน, **อินไซด์ บางบอน** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 23-62.

: สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ (36 แห่ง)**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoklibrary.go.th/portal/>

: สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/cstdprakard/page/sub/17788/พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร-2-แห่ง>

: สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, **ศูนย์เยาวชน**, เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/recreation/page/main/4367/การให้บริการของศูนย์เยาวชน>

: กองการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, **พิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้**, เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/24?tab=1>

: กองการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, **โบราณสถาน/ศาสนสถาน**, เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/31?tab=1>

: ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2”, **วารสารศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร** 15, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2556): 55-56.

: อัมพร อินมล, “แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2556), 27.

: ดวงพร ปวงมาลา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2557), ข.

: เกษราภรณ์ เตือนแรม, “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระประวัติศาสตร์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), จ.

: เจษฎา ขำทิพพาทิ, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558), ง.

: เต๋นวิช ชูคันทอม, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5”, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 9, ฉบับพิเศษ (เมษายน 2558), 153-154.

: ัญชนก แสงใส, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล” (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2558), i.

: พิชัย เรื่องดี, “การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2558), จ.

: รชพรรณ ฆารพันธ์, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558), บทคัดย่อ.

: แวพันธ์ ฉางข้าวชัย, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านนาป่าแบก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน” (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558), บทคัดย่อ.

: สมศักดิ์ ทองสมุทร, “การศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3” (ภาคินิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2558), ข.

: ศตวรรษ นิลประพัฒน์, “การนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), จ.

: จินดา โพธิ์อุบล, “แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559), (1).

: จิระพล ภู่กัน, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), ง.

: พจน์ การเกษ, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2”, วารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา 11, 1 (มกราคม-เมษายน 2559), 155.

: ไพฑูรย์ ศรีดี, “การศึกษากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559), จ.

: สุรเกียรติ งามเลิศ, “บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1”, วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559), 114.

: สาคร มหาหิงค์, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4”, วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560), 574.

: สายชล วัฒนเกษกรณ์, “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2560), (1).

: สุภานี นวกุล และคณะ, “การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท” (งานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560), ก.

: ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, วารสารบัณฑิตวิจัย 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561), 115-116.

: ชรวดี จำปา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2561), (3).

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **ประสิทธิผลของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการนำมาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2562), ง-จ.

: วรพรรณ สังขเวช, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (ดุขฎฐฎี นัพนธ์ ปร้ชฎญาคุขฎฐฎีบ้ณทิต มหาวัทยาลัยบुरुพา, 2562), ง.

: Ambogo Mabel Mudulia, **The relationship between availability of teaching / learning resources and performance in secondary school science subjects in Eldoret Municipality, Kenya**, accessed Desember 16, 2021, available from <https://hdl.handle.net/10520/EJC126543>

: Rona Bušljeta, “Effective Use of Teaching and Learning Resources,” **Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal**, 5/2 (2013), 55-69.

: Joyce A Akungu, **Influence of teaching and learning resources on students’ performance in Kenya certificate of secondary education in free day secondary education in Embakasi district, Kenya**, accessed Desember 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/11295/79367>

: Maria Gregoriou, **Possibility Thinking and its pedagogy in primary classrooms using learning resources associated with museum visits in Cyprus**, accessed Desember 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/10871/17304>

: Eric Wayne Ramsey, “Failing Ninth-Grade Students in a Missouri School District, and the Comparison to Inadequate Learning Resources” (Dissertation Doctoral of Educational Faculty in Lindenwood University, 2015) pp. iii.

: None Erlina, **Development of Teaching and Learning Resources (TLRs) to challenge students' alternative conceptions of core ideas in general chemistry course**, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.811549>

: Rachel Bosibori Okongo, **Effect of Availability of Teaching and Learning Resources on the Implementation of Inclusive Education in Pre-School Centers in Nyamira North Sub-County, Nyamira County, Kenya**, accessed Desember 16, 2021, available from <http://Hdl.Handle.Net/123456789/3198>

: Aikaterini D. Gari, and others, “Educational and Learning Resources in a Greek Student Sample: QELC factor structure and methodological considerations,” **Psychological Test and Assessment Modeling**, Volume 63 (2021 (2)), 205-226.

: Yi Wang, *Investigating students' use of learning resources in mathematics : a comparative study of secondary schools in Shanghai and England*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.766849>

: W N Hidayat and others, “ Cognitive ability improvement in learning resource development course through implementation of life-based learning models using LMS” *2018 International Conference of Computer and Informatics Engineering (IC2IE)*, (2019), 1.

: Desnita, Elfa Afradisca and Iis Purnama Sari, “ Availability of learning resources for enrichment learning at senior high school in West Sumatra” *The 2nd International Conference on Research and Learning of Physics*, (2020), 1.

: Anju Chazot, *Learning (how not) to teach : a study of the impact of Generated Resources Learning (GRL) pedagogy as in-service teacher training in some schools across India*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.810808>

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ไม่ศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่เป็นสถานศึกษาทุกระดับชั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจจะไม่ครบถ้วนเนื่องแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นหนังสือ เอกสาร วารสารของกรุงเทพมหานคร เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นหลายปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

อนุกรมวิธาน หมายถึง การจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ

แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานที่ที่มีข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ต่างๆ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งที่มีสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่ป็น ธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตาม อรรถาศัย หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น และมีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร หมายถึง การจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง สถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาให้เป็นสถานที่รวบรวมข้อมูล ให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หรือฝึกอบรมเกี่ยวกับงานและอาชีพต่างๆ ประกอบด้วย ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด/ห้องสมุด หอศิลป์ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา ตลาด สะพาน และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง บริเวณและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย สวนสาธารณะ และสวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน หมายถึง บุคคล กลุ่มคน ที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องต่างๆ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทุกด้านให้กับนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยงานต่างๆ หลายงาน เช่น หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” นี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น

อนุกรมวิธาน

ความหมายของอนุกรมวิธาน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้กล่าวถึง อนุกรมวิธาน ว่ามาจากคำว่า อนุกรม แปลว่า ลำดับ กับคำว่า วิธาน ซึ่งแปลว่า การจัดแจง การทำ กฎเกณฑ์ อนุกรมวิธาน จึงแปลว่า การจัดแบ่งตามลำดับ คำนี้เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “taxonomy”¹¹⁶

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ทางการศึกษา

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

กุลิศรา จิตรชญาวณิช กล่าวไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) เป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อเปิดโลกทัศน์ต่างๆ ของผู้เรียนให้มีความใฝ่รู้โดยสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อให้มีความรู้อย่างลุ่มลึกและชัดเจนเป็นรูปธรรม สำหรับในวงการศึกษาโดยทั่วไปแหล่งเรียนรู้จะหมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้¹¹⁷

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) ว่าหมายถึง บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ที่ให้ความรู้ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิด

¹¹⁶ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, อนุกรมวิธาน, เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th>

¹¹⁷ กุลิศรา จิตรชญาวณิช, การจัดการเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202.

การเรียนรู้ เช่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ปรมาจารย์ชาวบ้าน ห้องสมุด เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ศาสนสถาน องค์กรในชุมชน สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ¹¹⁸

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสภาพ สถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบ แตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน¹¹⁹

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นบุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน¹²⁰

พิชาติ แก้วพวง ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ แหล่งวิทยาการ ซึ่งมีทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้ง บุคคล สถานที่ สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งจะสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง รวมทั้งช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้¹²¹

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ที่มีข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ต่างๆ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งที่มีสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย หรือผ่านการถ่ายทอดจาก บุคคลอื่น

¹¹⁸ ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ศึกษาศาสตร์ (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2555), 329.

¹¹⁹ สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 118.

¹²⁰ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซับ พลาย, 2563), 165.

¹²¹ พิชาติ แก้วพวง, ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2563), 255.

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัยเพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษาเรียนรู้ และพัฒนา ศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและ พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยมีเป้าหมายที่ 4 คือแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ตัวชี้วัด คือ 1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น 2) จำนวนแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา มูลนิธิ สถาบัน/องค์กรต่างๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น 3) จำนวนสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่องค์ความรู้หรือจัดรายการเพื่อการศึกษา เพิ่มขึ้น 4) ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น 5) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ 6) จำนวนสื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น 7) จำนวนสื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น 8) จำนวนรายการ/ประเภทสื่อที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น 9) มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถให้บริการคนทุกช่วงวัยและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้¹²²

¹²² กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 108.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัด และประเมินผลอย่างหลากหลายควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียน อย่างหลากหลายและพอเพียง โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และ เครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน¹²³

กุลิสรา จิตรชญาวนิช ได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญหรือประโยชน์หลายประการ ด้วยกัน โดยสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนจำบทเรียนได้เร็วและนาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถ้าผู้สอนมีการใช้สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว และมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น เพราะได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
2. ช่วยกระตุ้นความสนใจหรือสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพราะการใช้สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในข้อมูลหรือเนื้อหาที่ผู้สอนได้นำมาจัดการเรียนรู้ ได้มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ภาพยนตร์กระตุ้นความสนใจผู้เรียนในชั้นเตรียมความพร้อม
3. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่มีการใช้สื่อหรือ แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและ ชัดเจนยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกันในสิ่งที่เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางครั้งถ้าผู้สอนใช้ วิธีการจัดกิจกรรมเฉพาะมีการอธิบายเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนต้องการ นำเสนอคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน แต่ถ้าผู้สอนได้นำสื่อหรือแหล่งเรียนรู้มาช่วยเป็นตัวกลางในการสื่อสาร หรือประกอบการจัดกิจกรรมต่างๆ จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันให้กับผู้เรียนได้ดีขึ้น
5. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถ้าผู้สอนมีการ บรรยายเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการใช้สื่อการเรียนรู้หรือเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ต่างๆ จะทำให้ ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนและไม่ได้รับการ พัฒนาในด้านทักษะกระบวนการต่างๆ ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้จักใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

¹²³ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางทางการศึกษา ขึ้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2553), 6.

เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียน

6. ช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้นในเวลาที่มีจำกัด เพราะสื่อและแหล่งเรียนรู้บางอย่างสามารถสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้โดยตรง โดยผู้เรียนสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องรอเวลาให้ผู้สอนมาอธิบายหรือแนะนำทุกครั้ง ซึ่งช่วยให้ประหยัดเวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้

7. ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สามารถช่วยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ที่มีค่าให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา การใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้จะช่วยลดภาระของผู้สอนในการเตรียมด้านเนื้อหาได้ดี เพราะบางอย่างผู้สอนไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการอธิบายหรือบรรยายเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้มากจนเกินไป แต่สามารถใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้เป็นตัวกลางในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้แทน

9. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่กว้างขวางและแปลกใหม่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนรู้จักเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมาช่วยเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ รู้สึกตื่นเต้น สนุกสนาน และมีความสุขในการเรียนรู้

10. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพราะได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันหรือได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน

11. ช่วยให้ผู้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การที่ผู้สอนได้แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาองค์ความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

12. นำสิ่งที่อยู่ไกลหรืออยู่ในอดีตมาศึกษาได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บางอย่าง ผู้สอนไม่สามารถที่จะนำสิ่งที่อยู่ไกลหรือเกิดขึ้นในอดีตซึ่งผ่านไปแล้วมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ เพราะอาจจะต้องลงทุนสูงเพื่อการศึกษาเรียนรู้สิ่งนั้น ดังนั้น การที่ผู้สอนรู้จักแก้ปัญหาด้วยการนำสื่อหรือแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แทน จึงเป็นวิธีการที่ดีที่สามารถสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้เช่นกัน และยังเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอนด้วย

13. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

14. สร้างความคงทนและถ่ายโอนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการจดจำไปสู่การสร้างมโนทัศน์และสามารถประยุกต์ใช้มโนทัศน์นั้น ในการปฏิบัติตนได้อย่างเป็นรูปธรรม¹²⁴

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้รอบตัวเรา ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นครูทั้งที่พูดได้และพูดไม่ได้ ที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ คิด ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ อีกทั้งแหล่งเรียนรู้รอบตัวเราไม่มีข้อจำกัด สามารถใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้รอบๆตัว ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้นแหล่งเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดไว้¹²⁵

เขมณัญช์ มิ่งศิริธรรม กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ ใ้หม่นุชย์เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกลกว่าเดิม ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความทะเยอทะยานของผู้ศึกษา จากการนำเสนอสาระความรู้ หรือภาพในอุดมคติ หรือเสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงาน หรือชิ้นงานหรือเทคโนโลยีหรือบุคคลต่างๆ ของแหล่งเรียนรู้

¹²⁴ กุติสรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 202-204.

¹²⁵ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย, 2563), 168.

2. เป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ให้ทั้งสาระความรู้ ก่อให้เกิดทักษะ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมากยิ่งขึ้น
  3. เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่างๆ ทั้งการศึกษาระบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
  4. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มนุษย์สามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาโดยไม่จำกัด เพศ วัย และความรู้ความสามารถ
  5. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ แหล่งกำเนิด หรือแหล่งต้นตอของความรู้ เช่น จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ เป็นต้น
  6. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสบการณ์ตรง หรือลงมือปฏิบัติได้จริง เช่น การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่างๆ การซ่อมแซมเครื่องยนต์ เป็นต้น ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความใฝ่รู้
  7. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ เกี่ยวกับวิทยาการสมัยใหม่ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังมีของจริงให้เห็น เช่น การดูภาพยนตร์ วีดิทัศน์ หรือสื่ออื่นๆ ในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่
  8. เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้เข้าศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้
  9. เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน เป็นการประหยัดเงินของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด¹²⁶
- สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาหลายประการ ดังนี้
1. เป็นแหล่งที่มีข้อมูลความรู้ พร้อมจะให้ผู้ที่สนใจเข้าไปศึกษาค้นคว้าเรียนรู้
  2. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดเวลา
  3. ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้จดจำบทเรียนได้เร็วและนานขึ้น
  4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
  5. ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี เข้าใจสภาพปัจจุบัน และปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง รักและหวงแหนท้องถิ่นตนเอง

¹²⁶ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม, การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553), 18.

6. ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ของที่มีคุณค่าในชุมชน ท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป
7. ช่วยให้นักเรียนเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของตนเอง
8. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนรักการทำงาน

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย จึงมีนักการศึกษาหลายท่านจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้หลากหลายดังนี้

ครรรชิต พุทธิโกษา ได้แบ่งประเภทแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ห้องสมุดต่างๆ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดวัด ฯลฯ ห้องสมุดเป็นที่รวบรวมความรู้ และให้บริการความรู้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยที่มีความสนใจใฝ่หาความรู้ต่างๆ ห้องสมุดทุกประเภท ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญๆ เช่น บริการให้ยืมหนังสือ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2. เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานีอนามัย สำนักงานเกษตรอำเภอ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้ที่เป็นธรรมชาติ หรือตามวิถีชาวบ้าน เช่น สวนอุทยาน สวนพืชสมุนไพร เป็นต้น

3. สื่อสารมวลชนในปัจจุบัน สื่อสารมวลชนรวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ มีการพัฒนาตนเองเข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างรวดเร็ว เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เป็นต้น

4. ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ ความรู้ที่สืบทอดกันมาในอดีต ปราชญ์ชาวบ้าน วัฒนธรรม เป็นต้น

5. ครอบครัว ได้แก่ การบอกเล่า การอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดอาชีพ การปลูกค่านิยม และเจตคติ ฯลฯ

6. สถาบันทางสังคม ได้แก่ วัด โรงเรียน หรือสถาบันอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกันเป็นที่ถ่ายทอดคุณธรรมและความรู้ในการดำเนินชีวิต เป็นต้น¹²⁷

เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

¹²⁷ ครรรชิต พุทธิโกษา, *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์* (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554), 171.

1. แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษาหรือชุมชนเพื่อให้ศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุด หรือ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ สวนพฤกษศาสตร์
2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น คือ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนาหรือวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมในชุมชนนั้นๆ เช่น ศาสนสถาน แหล่งอารยธรรมทางประวัติศาสตร์
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ เช่น ครู ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ นักบริหาร นักวิชาการ นักธุรกิจ
4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเหตุการณ์หรือกิจกรรม หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการชั่วคราวเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เช่น งานสัปดาห์ห้องสมุด สัปดาห์วิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การประชุม การสัมมนา กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา เทศกาลกฐิน กิจกรรมวันสำคัญของทางราชการ เช่น วันสงกรานต์ วันพืชมงคล วันแม่แห่งชาติ วันปิยมหาราช วันรัฐธรรมนูญ รวมถึงกิจกรรมตามประเพณี เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่¹²⁸

สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้อธิบายประเภทของแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ครูเป็นปัจจัยหลักของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ศักยภาพของครูมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการตัดสินใจ ความต้องการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ และหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้อง การปลูกฝังเจตคติ และค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน¹²⁹

กุลิสรา จิตรชญาภณี ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ได้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

---

¹²⁸ เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ, *คู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยและบูรณาการระดับประถมศึกษา* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 155.

¹²⁹ สมศักดิ์ คงเที่ยง, *ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้* (กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊กส์, 2556), 52-53.

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชาวนา ชาวนวน ชาวไร่ ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ ภูมิปัญญาชน ศิลปิน นักกีฬา

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่สำคัญต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ ตลาด ร้านค้า ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงงาน อุตสาหกรรม ห้องสมุด เขื่อน สวนสาธารณะ สนามบิน

3. แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล แม่น้ำ น้ำตก ทุ่งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณีและความเชื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นชั่วคราวในสังคมเนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ สัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ กิจกรรมวันสำคัญ หรือเป็นประเพณีและความเชื่อในสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น

นอกจากนี้การแบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ ยังสามารถแบ่งแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่ตั้งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่ที่มีอยู่ในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ห้องสมุด โรงเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องพยาบาล สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สหกรณ์ร้านค้า ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่ที่ตั้งในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม วัด โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ฯลฯ¹³⁰

พิชาติ แก้วพวง ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้เป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถด้านต่างๆ ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ประสบการณ์จนเกิดความชำนาญ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

¹³⁰ กุณิศรา จิตรชญาวณิช, **การจัดการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 209-210.

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่สำคัญ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ผูกอบรวมเกี่ยวกับงานและอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ คือ แหล่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ คือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ¹³¹

สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้สามารถแบ่ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด/ห้องสมุด หอศิลป์ โบราณสถาน/อนุสาวรีย์ ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สวนสาธารณะ สวน ไร่ นา ธรรมชาติ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน เช่น บุคคล กลุ่มคน ที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องต่างๆ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

นิรมล เสรีสกุล, อดิศักดิ์ กันทะเมืองลี้ และพรรณปพร บุญแปง กล่าวว่า กรุงเทพมหานครถือเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยสถานศึกษาที่หนาแน่น เต็มไปด้วยพื้นที่เรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาชั้นนำทุกระดับ ประกอบกับการมีแหล่งสาธารณูปการที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑสถาน อุทยานที่เป็นสถานที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลาย แม้กระนั้น ถึงแม้จะมีสถานศึกษาหนาแน่นมากที่สุด และเต็มไปด้วยโอกาสรอบด้าน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสการเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งมักส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งสามารถแบ่งสาธารณูปการสนับสนุนเมืองแห่งการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สาธารณูปการในระบบการศึกษา สาธารณูปการในระบบการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนสามัญและมหาวิทยาลัย เป็นต้น

¹³¹ พิชาติ แก้วพวง, ศาสตราจารย์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 257.

2. สาธารณูปการสนับสนุนการเรียนรู้ นอกจากสาธารณูปการในระบบการศึกษาทั่วไปที่เรานึกถึง ในเมืองมีสาธารณูปการอื่นๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกสถานศึกษา นั่นคือ กลุ่มที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบการศึกษา ที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ทุกวัยที่ต้องการเรียนรู้ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในด้านที่สนใจได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ร้านหนังสือ หรือแม้กระทั่ง แกลลอรี่งานศิลปะ หรืออื่นๆ มากมายที่กระจายอยู่ทั่วเมือง เป็นต้น

3. สาธารณูปการศักยภาพเพื่อการเรียนรู้ คือกลุ่มสาธารณูปการอื่นๆ ของเมืองซึ่งมีทั้งที่เคยเป็นส่วนหนึ่งในระบบการศึกษาอย่างวัดวาอาราม ศาสนสถานของศาสนาต่างๆ รวมไปถึงพื้นที่อื่นๆ ในเมือง ก็สามารถที่จะมองเป็นสาธารณูปการที่มีศักยภาพในการช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ในเมือง สาธารณูปการศักยภาพเพื่อการเรียนรู้เป็นพื้นที่ที่มีบทบาทให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นหลักเพื่อต่อยอดประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มความรู้ ทักษะ และศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะสามารถพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยว สนามเด็กเล่น อาคารสำนักงาน สถาบันศาสนา¹³²

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ กล่าวว่ากรุงเทพมหานคร โดยสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการห้องสมุดประชาชน โดยมีนโยบายในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ให้มีความทันสมัย มีการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและสร้างเครือข่ายห้องสมุดเพื่อเชื่อมโยงความรู้ เพิ่มจำนวนห้องสมุดให้ครบทุกเขตในกรุงเทพมหานคร ส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านที่หลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการ และจัดกิจกรรมทั้งด้านดนตรี กีฬา พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน กรุงเทพมหานครได้แบ่งประเภทของห้องสมุด ออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะเป็นอาคาร
2. ห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่
3. บ้านหนังสือซึ่งเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก ที่ดัดแปลงจากตู้คอนเทนเนอร์ จัดทำเป็นห้องสมุดและให้มีลักษณะคล้ายบ้าน นำไปตั้งไว้ในชุมชนต่าง ๆ ในเขต

เพื่อให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานสำหรับคนทุกวัย กรุงเทพมหานครจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ที่มุ่งเน้น

¹³² นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร, กรุงเทพฯ กลุ่มมหานครแห่งการเรียนรู้, เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/insight/09/04/2021/4431>

ประเด็นสำคัญ คือ เน้นการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร และสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน รวมถึงภาคเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพ ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในชุมชน โดยจัดให้มีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับเด็ก เยาวชน ประชาชนและผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

1. พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
2. จัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างทางเลือกใหม่ของการใช้ชีวิตวันหยุด
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีพัฒนาการที่ดี มีแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. สร้างแหล่งกำเนิดและรวบรวมงานศิลปวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การท่องเที่ยว และผลักดันให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรม
5. สร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและต่างประเทศ
6. สร้างจิตสำนึก และการตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และประวัติศาสตร์
7. อนุรักษ์อาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งบำรุงรักษาโบราณสถานที่อยู่ในความรับผิดชอบให้มีความสมบูรณ์
8. สงวนรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีคุณค่า เพื่อรักษาระบบนิเวศและส่งเสริมสภาพแวดล้อม

กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการพัฒนาและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร

อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดประชาชน กองนันทนาการ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการดังนี้

  - 1.1 กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
  - 1.2 กรุงเทพมหานครได้ปรับโฉมห้องสมุดประชาชนใหม่เป็น “ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้” (Discovery learning library) เป็นห้องสมุดภาพลักษณ์ใหม่ภายใต้นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา
2. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มงานพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ และประติมากรรม กองวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว เป็นศูนย์บริการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ภายใต้นโยบายของ กรุงเทพมหานคร ในการที่จะพัฒนาให้เป็นมหานครแห่งวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เริ่มจัดตั้งเมื่อปี 2547 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เขตบางรัก เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางกอกน้อย และเขตบางขุนเทียน และในปี 2548 ได้มีการจัดสร้างเพิ่มขึ้นอีก 23 แห่ง รวมเป็นจำนวน 27 แห่ง ทั้งนี้กรุงเทพมหานครมีเป้าหมายที่จะเปิดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ครบทั้ง 50 เขตภายในปี 2550 และยังมีโครงการพิพิธภัณฑ์เมืองของกรุงเทพมหานคร หรือ City museum เพื่อเป็นศูนย์รวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร โดยพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนในโอกาสต่างๆ เช่น จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดงานเทศกาลตามประเพณี จัดกิจกรรมเสวนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

3. พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร

เป็นพิพิธภัณฑ์เด็กแห่งแรกของประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงปรารถนาให้เด็กไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ซึ่งคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้สนองพระราชปณิธานโดยจัดพื้นที่ส่วนหนึ่งของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 5 ไร่ ที่มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มอบให้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดบริการการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

4. หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

โครงการนี้เกิดขึ้นจากการเรียกร้องของกลุ่มศิลปินร่วมสมัย และคนในแวดวงศิลปะ เพื่อผลักดันให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านศิลปวัฒนธรรม และมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ด้านการบริหารหอศิลป์ฯ บริหารจัดการในรูปของมูลนิธิ โดยหอศิลป์จะรวบรวมศิลปะหลายแขนง เพื่อให้ประชาชนเข้าชม โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะให้สิทธิครอบครอง และใช้ประโยชน์ในพื้นที่หอศิลป์แก่มูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นมา เพื่อให้การบริหารงานมีความคล่องตัว และไม่ติดกับการบริหารตามระบบราชการ

5. ศูนย์การเรียนรู้

กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการตามแนวทางพระราชดำริ สร้างศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลนบางขุนเทียน โดยนำต้นแบบมาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเขาหินซ้อน และสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมอบหมายให้สำนักสิ่งแวดล้อมร่วมกับสำนักงานเขตบางขุนเทียน ทำการศึกษาเพื่อหาพื้นที่ในการจัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติป่าชายเลน โดยจะมีอาคารศูนย์ข้อมูลสำหรับให้ข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เข้าชม เช่น ข้อมูลพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

สภาพพื้นที่ และความรู้อื่นๆ รวมทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภายนอกตัวอาคารจะจัดให้มีความรู้คู่ธรรมชาติ ในลักษณะเดินชม หรือสร้างเป็นเส้นทางจักรยาน ซึ่งเป็นไปตามสภาพพื้นที่¹³³

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากรในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ทุกด้าน ให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ให้นักเรียน เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข¹³⁴

จอมพงศ์ มงคลวนิช กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล การวัดผล และการนิเทศการสอน เป็นต้น การบริหาร การศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนจะมีคุณภาพคือมีความรู้ ความสามารถ ความคิด และความเป็นคนดีได้ จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะต้องมีการบริหารงาน วิชาการที่มีคุณภาพ¹³⁵

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัด สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ¹³⁶

¹³³ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, *การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้* (กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซับ พลาย, 2563), 179-185.

¹³⁴ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”* (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

¹³⁵ จอมพงศ์ มงคลวนิช, *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา* (กรุงเทพฯ: วี.พรินทร์, 2555) 30.

¹³⁶ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, *การบริหารงานวิชาการ* (ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2556), 26.

จรุณี เก้าเอี้ยน ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารการจัดกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน¹³⁷

จิตติมา วรณศรี ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา¹³⁸

สัมมา รณิธย์ ได้ให้ความหมายว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนในการจัดการกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน โดยมีการประสานงานของทุกคนในโรงเรียนร่วมกัน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ส่วนในการบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และภาวะสุขภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ¹³⁹

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทุกด้านให้กับนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยงานต่างๆ หลายงาน เช่น หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

¹³⁷ จรุณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 4.

¹³⁸ จิตติมา วรณศรี, **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 3.

¹³⁹ สัมมา รณิธย์, **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นจุดมุ่งหมายของโรงเรียน คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง¹⁴⁰

จอมพงศ์ มงคลวนิช กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา ในสถาบันการศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนต่างๆ จะมีผู้บริหารฝ่ายวิชาการซึ่งจะเรียกชื่อต่างๆ กันไป เช่น รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ เป็นต้น¹⁴¹

จรรณี เก้าเอี้ยน ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ท้นต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม อันจะนำซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด¹⁴²

อุทัย บุญประเสริฐ ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าสถานศึกษานั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม เป็นที่

¹⁴⁰ สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”** (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 16.

¹⁴¹ จอมพงศ์ มงคลวนิช, **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา** (กรุงเทพฯ: วี.พี.พี., 2555) 30.

¹⁴² จรรณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 6.

ยอมรับ ผลงานที่เป็นสุดยอดทางวิชาการที่แท้จริงของสถานศึกษา คือ การเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการเรียนรู้ เติบโตด้วยโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน¹⁴³

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยงานวิชาการจะเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวางแผนการศึกษา และเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนางานวิชาการให้มีความก้าวหน้า ทนต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้มีคุณภาพ จนได้รับความไว้วางใจ เป็นที่ยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม

หลักการบริหารงานวิชาการ

จรูณี เก้าเอี้ยน ได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงและนักการบริหารการศึกษาถือว่าเป็นผู้มีวิชาชีพชั้นสูงเพราะได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมมาโดยตรงเป็นผู้มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ โดยได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน เช่น¹⁴⁴

1. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ ฟาโยล (Fayol) ที่ได้กำหนดหน้าที่พื้นฐานของผู้บริหารเป็นกระบวนการบริหารมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (planning) เป็นการกำหนดรูปแบบการทำงานและเป็นทิศทางให้คนในองค์กร

1.2 การจัดองค์กร (organizing) เป็นการจัดโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาตามบทบาทหน้าที่

1.3 การบังคับบัญชา (commanding) การสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

1.4 การประสานงาน (coordination) การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์กรและนอกองค์กร

1.5 การควบคุมงาน (controlling) การกำหนดระบบและรูปแบบการทำงานและบุคลากร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

¹⁴³ อุทัย บุญประเสริฐ, **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**, (กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส, 2557), 25.

¹⁴⁴ จรูณี เก้าเอี้ยน, **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ** (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 33-40.

2. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของกุลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick) ได้กำหนดกระบวนการบริหารเป็น 7 ชั้น เรียกว่า POSDCoRB ประกอบด้วย

2.1 การวางแผน (planning) เป็นการกำหนดแนวทางการทำงานและทิศทางการทำงานในอนาคต

2.2 การจัดองค์กร (organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2.3 การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) มีหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคล อบรม และพัฒนาบุคคลให้เกิดการเอื้ออำนวยต่อการทำงาน

2.4 การสั่งการ (directing) การตัดสินใจ การสื่อสารในการทำงาน และการสั่งการให้บุคลากรทำงานตามตำแหน่งหน้าที่

2.5 การประสานงาน (co-coordinating) การประสานงานในการทำงานขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.6 การรายงาน (reporting) เป็นผลจากการดำเนินการมีการวัดประเมินผล มีการวิจัยเพื่อยืนยันผลงานและแจ้งให้ผู้บริหารในระดับสูงทราบ

2.7 การจัดทำงบประมาณ (budgeting) การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น การวางแผนการจัดซื้อและการควบคุมค่าใช้จ่ายเงิน

3. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของคูนซ์และ ดอนแนล (Koontz and Donnell) ได้กำหนดกระบวนการบริหารเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

3.1 การวางแผน (planning)

3.2 การจัดองค์กร (organizing)

3.3 การจัดคนเข้าทำงาน (staffing)

3.4 การอำนวยการ (directing)

3.5 การควบคุมงาน (controlling)

4. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ เดมิ่ง (Deming) เป็นนักบริหารที่มีแนวคิดมุ่งเน้นคุณภาพ ซึ่งได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

4.1 การวางแผน (plan) หมายถึง การวางแผนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีการวางแผนงานวิชาการของสถานศึกษา

4.2 การลงมือปฏิบัติ (do) หมายถึง การนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้วางแผนก็นำแผนไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

4.3 การตรวจสอบ (check) หมายถึง การตรวจสอบเมื่อปฏิบัติไประยะหนึ่ง หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคก็ทำการแก้ไข

4.4 การแก้ไขแผนใหม่ (action) หมายถึง การนำแผนซึ่งแก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่และตรวจสอบไปเรื่อยๆ

กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเดมิ่งดำเนินการเป็นวงจร (cycle) เรียกว่า วงจรเดมิ่ง (Deming Cycle)

5. กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ ดร็คเกอร์ (Drucker) เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีวิธีการในการบริหารจัดการที่เรียกว่าเป็นการบริหารจัดการสมัยใหม่ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการในการบริหารจัดการสมัยใหม่ ประกอบด้วย 4 วิธีการ ดังนี้

5.1 การวางแผน (planning) เป็นการกำหนดหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรและดำเนินการเมื่อไหร่ เพื่อให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ การวางแผนต้องครอบคลุมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

5.2 การจัดองค์กร (organizing) เป็นการมอบหมายงานให้บุคลากรในแผนกหรือฝ่ายได้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ เมื่อแผนกหรือฝ่ายประสบความสำเร็จก็จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จไปด้วย

5.3 การนำ/จูงใจ (leading) เป็นการจูงใจ การชักนำ การกระตุ้นและชี้ทิศทางให้ดำเนินไปสู่การบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลผลิตและเน้นมนุษยสัมพันธ์ทำให้เกิดระดับผลผลิตในระยะยาวที่สูงกว่าภาวะงานเพราะคนมักไม่ค่อยชอบภาวะงาน

5.4 การควบคุม (control) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้อง

5.4.1 รวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลดำเนินงาน

5.4.2 เปรียบเทียบผลงานปัจจุบันกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

5.4.3 ทำการตัดสินใจไปตามเกณฑ์

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีกระบวนการ ดังนี้¹⁴⁵

1. การเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการบริหารงานวิชาการด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะให้แก่บุคลากร ตลอดจนจัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

2. การดำเนินการ มีขั้นตอน ดังนี้

¹⁴⁵ สำนักการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ” (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555), 22-24.

2.1 การวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนต้องวางแผนด้านวิชาการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการประจำปีของโรงเรียน สามารถดำเนินงานได้ ดังนี้

2.1.1 การกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน

2.1.2 การกำหนดเป้าหมาย

2.1.3 การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

2.1.4 การจัดบุคลากร

2.1.5 การจัดสรรงบประมาณ

2.1.6 การจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการดำเนินไปตามเป้าหมายและขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ โดยคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.2 การปฏิบัติงานตามแผน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการมอบหมาย สั่งการ ควบคุม กำกับติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกจรรยาการ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การวัดและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการให้บรรลุตามแผนที่วางไว้

2.4 การปรับปรุงหรือการพัฒนา เป็นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ตลอดจนการวางแผนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การรายงาน เป็นการรวบรวมผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการตามแผนงาน และเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงในปีต่อไป

จรรณี แก้วเอี่ยม ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการ แบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการการบริหารงานวิชาการ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้¹⁴⁶

1. ขั้นตอนดำเนินการ จะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ โดยมีงานต่อไปนี้

1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน

1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน

1.4 จัดทำโครงการ

1.5 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.6 จัดตารางสอน

¹⁴⁶ จรรณี แก้วเอี่ยม, เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 11-12.

1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน

1.8 การลงทะเบียนเรียน

2. ชั้นการดำเนินงาน เป็นขั้นที่จัดและดำเนินงาน รวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติ ตามแผน ที่วางไว้

2.1 การดำเนินการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ โครงการสอน ซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี การจัดชุมนุม การจัดลูกเสือเนตรนารี

2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารคำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคารสถานที่การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ชั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหาร ควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา และประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ มีการทำผลงานทางวิชาการ การทำวิจัย และการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง

3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย และนโยบาย ที่เหมาะสมกับโรงเรียน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

3.3 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้าน วิชาการ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

3.4 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ เพื่อช่วยเหลือครูในการทำผลงานทาง วิชาการ

3.5 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูใน แผนกเดียวกัน มาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.6 ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้าน วิชาการ

3.7 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และ เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ	ฟายอล (Fayol)	กูลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick)	คูนท์และดอนเนล (Koontz and Donnell)	เดมिंग (Deming)	ดรัคเกอร์ (Drucker)	หน่วยศึกษานิสิตศึกษาศึกษา	จรูณี แก้วเอียน	ความถี่	สรุป
1. ด้านการวางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	การวางแผน (plan)
2. ด้านงบประมาณ		✓						1	
3. ด้านการจัดองค์กร	✓	✓	✓		✓			4	
4. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน		✓	✓					2	การดำเนินงาน (do)
5. ด้านการประสานงาน	✓	✓						2	
6. ด้านการปฏิบัติ				✓		✓	✓	3	
7. ด้านการสั่งการ/อำนวยการ	✓	✓	✓					3	
8. ด้านการนำ/จูงใจ					✓			1	การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check)
9. ด้านการตรวจสอบ				✓				1	
10. ด้านการส่งเสริม/ติดตามผล							✓	1	การสรุปและ รายงานผล (action)
11. ด้านการวัดและประเมินผล						✓		1	
12. ด้านการควบคุมงาน	✓		✓		✓			3	การสรุปและ รายงานผล (action)
13. ด้านการแก้ไข/ปรับปรุง/พัฒนา				✓		✓		2	
14. ด้านการสรุปและรายงานผล		✓						1	

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้ 1) การวางแผน (plan) เป็นการกำหนดแนวทางในการทำงาน รูปแบบการทำงาน ทิศทางในการทำงานในอนาคต 2) การดำเนินงาน (do) เป็นการนำแผนงานที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย 3) การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check) เป็นการตรวจสอบเมื่อได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนการดำเนินงานแล้วเสร็จ และ 4) การสรุปและรายงานผล (action) เป็นรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำสรุปและรายงานผล และดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ไว้ดังนี้¹⁴⁷

1. การวางแผนงานวิชาการ เป็นการรวบรวมข้อมูล สถิติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ นักเรียน บุคลากร จัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ จัดทำแผนงานวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ

1.2 การจัดทำแผนงานวิชาการ

1.2.1 การจัดทำแผนงานวิชาการจะเป็นตัวกำหนดโครงการ/กิจกรรม/งานที่จะทำ
ในอนาคต

1.2.2 โรงเรียนสามารถดำเนินงานไปตามมุ่งหมายที่วางไว้ได้

1.2.3 ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ และสามารถคงอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4 ช่วยให้ใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์
สูงสุด

2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ
ฝ่ายต่างๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

2.3 การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

2.4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.5 การรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.6 การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

3. การบริหารการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนา
นักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด

3.1 การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 การบริหารการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

¹⁴⁷ สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ” (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
2555), 32-146.

3.3 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

3.4 การจัดการศึกษาพิเศษ

4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนได้วางแผนและดำเนินการร่วมกัน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้ได้ผลดีขึ้น

5. การวัดผลประเมินผลการเรียน มีจุดมุ่งหมายพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ การวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการวัดประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

6.1 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี โดยโรงเรียนจัดทำเองหรือรวมกลุ่มจัดทำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี พัฒนาคู่มือมีความรู้ความสามารถในการผลิต พัฒนา และใช้สื่อฯ โดยครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสามารถด้านเทคนิค การผลิต พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี

6.2 การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นงานที่โรงเรียนดำเนินการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนก็คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ยังไม่เป็นระบบและกระบวนการที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติก็ถูกละเลยไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำการดำเนินการสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายและนำสู่แผนการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งหวังเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้เพื่อการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีหลักการและแนวคิด คือ เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นการหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรม สื่อ แบบฝึก วิธีการวัดและประเมินผล และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน

8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติหลักการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปขององค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการทั้งระดับกลาง และระดับท้องถิ่น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนทางศาสนา ผู้แทนองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการ

9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำ การประกันคุณภาพการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภารดี อนันต์นาวิ ได้กล่าวถึงข้อบ่งชี้/ภารกิจการบริหารงานวิชาการ ดังนี้¹⁴⁸

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จรุณี แก้วเอี่ยม ได้กล่าวถึงข้อบ่งชี้และภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ศึกษาธิการ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้¹⁴⁹

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

¹⁴⁸ ภารดี อนันต์นาวิ, หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: มนตรี จำกัด, 2555), 281-286.

¹⁴⁹ จรุณี แก้วเอี่ยม, เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557), 12-21.

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน

ประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จิตติมา วรณศรี กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานที่สำคัญ 7 ด้าน

ดังนี้¹⁵⁰

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
4. การจัดการเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผล
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
7. การนิเทศภายใน

สัมมา ธรณิธย์ กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังต่อไปนี้¹⁵¹

1. การจัดการหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวางแผนการดำเนินงาน

¹⁵⁰ จิตติมา วรณศรี, การบริหารวิชาการในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557), 6.

¹⁵¹ สัมมา ธรณิธย์, หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560), 99.

2. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำตารางสอน การกำหนดผู้สอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร
  3. การจัดหาสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำแผนการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ห้องสมุด นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
  4. การนิเทศและพัฒนากการเรียนการสอน ประกอบด้วย การติดตามการดำเนินการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนากการเรียนการสอน การพัฒนาครู การประชุมวิชาการ
  5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การประเมินผลการสอนของครู การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา
- สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สามารถจำแนกได้ ดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศการศึกษา 5) การวัดและประเมินผล 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ และ 10) การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมา

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มสถาปนาในปี พ.ศ. 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครหลวง และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี ซึ่งหน่วยงานทั้งสองได้ถือกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2514 จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครหลวงกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้ โดยเทศบาลทั้งสองรับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2481 และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี เป็นการยุบรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี โดยองค์การทั้งสองโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี 2509 และในปี พ.ศ. 2515 ได้จัดตั้งกรุงเทพมหานคร ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยรวมการปกครองทุกรูปแบบเข้าด้วยกัน และโรงเรียนได้รวมอยู่ในสังกัดเดียวกัน¹⁵²

¹⁵² กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2557 (กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558), 5-6.

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2563) ฉบับปรับปรุง

การพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา มหานครให้เป็นมหานครสำหรับทุกคน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยที่ไม่ละเลยการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสร้างสังคมให้เป็นชุมชนน่าอยู่ โดยที่มีเด็กและเยาวชนเป็นแกนกลางในการพัฒนา ได้นำมาสู่การ จัดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา สำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่แผนการ ศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานครกำหนด จึงดำเนินการพิจารณาทบทวนแผนพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ ประกอบการตัดสินใจกำหนด นโยบาย และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ฉบับปรับปรุง ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหาร กรุงเทพมหานครและสภาพการณ์ในปัจจุบัน สามารถใช้เป็นกรอบทิศทางและแนวทางในการ ดำเนินงานสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และพัฒนากรุงเทพมหานครและส่งผลให้นักเรียนใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะในการดำรงชีวิตพร้อม ก้าวสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วิสัยทัศน์

“นักเรียนกรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองที่ดี มีองค์ความรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรมมีทักษะในการ ดำรงชีวิต ในสังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21”

พันธกิจ

1. ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่ดี
2. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีองค์ความรู้ และสามารถสร้างสรรค์ นวัตกรรม
3. ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21
4. พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ
5. พัฒนามาตรฐานการศึกษา และระบบประกันคุณภาพการศึกษา
6. ส่งเสริมการใช้และพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา
7. พัฒนาระบบบริหารจัดการ เน้นการบูรณาการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองที่ดี

เป้าประสงค์

1. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย และดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อเสริมคุณธรรมจริยธรรม
2. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดกระบวนการเรียนรู้/โครงการ/กิจกรรมเพื่อปลูกฝังการดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ร้อยละของโรงเรียนที่นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. ร้อยละของโรงเรียนที่นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนด
5. ร้อยละของโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีองค์ความรู้ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป้าประสงค์ 1. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานครมีความเป็นมืออาชีพ

- กลยุทธ์**
1. จัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร
  2. สร้างครูมืออาชีพ
  3. เสริมสร้างแรงจูงใจในความเป็นครูมืออาชีพ
  4. นิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ 1. นักเรียนมีทักษะในการใช้นวัตกรรม หรือสื่อ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ

2. นักเรียนมีทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณตามระดับชั้น
3. โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร
4. มีการส่งเสริมการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม (Multi Culture)

กลยุทธ์ 1. ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

2. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

3. เพิ่มศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร
4. ส่งเสริมการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม (Multi Culture)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นพลเมืองที่ดี

- เป้าประสงค์**
1. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม
  2. นักเรียนมีทักษะชีวิตและความเป็นพลเมืองที่ดี
- กลยุทธ์**
1. เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม
  2. เสริมสร้างทักษะชีวิตและความเป็นพลเมืองที่ดีให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อความเป็นเลิศในการ

จัดการศึกษา

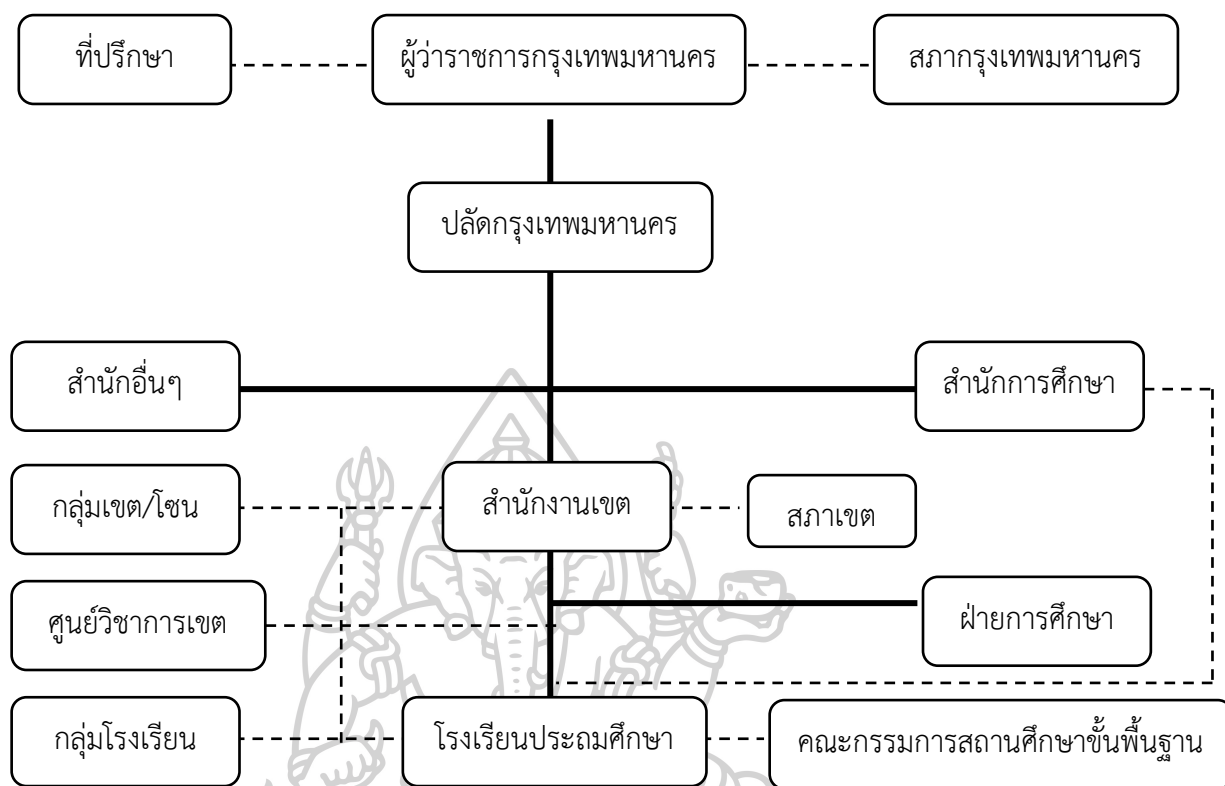
- เป้าประสงค์**
1. มีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเพียงพอ
  2. มีระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์**
1. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT ให้มีประสิทธิภาพ
  2. พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

- เป้าประสงค์**
1. มีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ
  2. มีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี
  3. มีการนำงานวิจัยมาพัฒนาองค์กรและการจัดการศึกษา
  4. มีการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานและคุณภาพชีวิต
- กลยุทธ์**
1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายการจัดการศึกษา
  2. เสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร
  3. พัฒนาการจัดการศึกษาจากงานวิจัย
  4. พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิต¹⁵³

¹⁵³ กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) (กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2559), 49-70.

ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 2 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. (กรุงเทพฯ: ร้านพจนกมลองกระดาษ), 2563, 5.

การแบ่งพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 50 เขต¹⁵⁴ ได้แก่

1. พื้นที่ชั้นใน ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตปทุมวัน เขตบางรักเขตวัฒนา เขตยานนาวา เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตคลองเตย เขตจตุจักร เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ และ เขตดินแดง รวม 21 เขต

¹⁵⁴ กรุงเทพมหานคร, สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, แผนการบริหารงานราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556-2560 (กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ท.), 2.

2. พื้นที่ชั้นกลาง ประกอบด้วย เขตพระโขนง เขตประเวศ เขตบางเขน เขตบางกะปิ เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางพลัด เขตภาษีเจริญ เขตจอมทอง เขตราชบุรีบูรณะ เขตสวนหลวง เขตบางนา เขตทุ่งครุ เขตบางแค เขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง และเขตสายไหม รวม 18 เขต

3. พื้นที่ชั้นนอก ประกอบด้วย เขตมีนบุรี เขตดอนเมือง เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตหลักสี่ เขตคลองสามวา เขตบางบอน และเขตทวีวัฒนา รวม 11 เขต

การจัดแบ่งพื้นที่ 50 เขต ออกเป็น 6 กลุ่มเขต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเมือง ได้แก่

1. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตคลองสานเขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตทวีวัฒนา และ เขตตลิ่งชัน (8 เขต)

2. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครกลางประกอบด้วยเขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตดินแดง เขตวังทองหลาง และ เขตห้วยขวาง (9 เขต)

3. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ประกอบด้วยเขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตราชบุรีบูรณะ เขตทุ่งครุ เขตบางขุนเทียน และ เขตบางบอน (7 เขต)

4. กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออกประกอบด้วย เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตคลองสามวา และ เขตประเวศ (9 เขต)

5. กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ประกอบด้วย เขตคลองเตย เขตบางคอแหลม เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตยานนาวา เขตวัฒนา เขตบางนา เขตพระโขนง และ เขต สวนหลวง (10 เขต)

6. กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือประกอบด้วย เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตสายไหม เขตบางเขน และเขตดอนเมือง (7 เขต)

ข้อมูลจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 447 โรงเรียน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต (ระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) จำนวน 437 โรงเรียน

2. โรงเรียนในสังกัดสำนักพัฒนาสังคมฯ คือ โรงเรียนฝึกอาศีพกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้¹⁵⁵

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งตามกลุ่มเขต/สำนักงานเขต และขนาดของโรงเรียน

กลุ่มเขต/สำนักงานเขต	ขนาดโรงเรียน				รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครกลาง	30	6	2	3	41
พระนคร	11	0	0	0	11
ป้อมปราบ	4	0	0	0	4
สัมพันธวงศ์	3	0	0	0	3
ดุสิต	5	4	0	0	9
พญาไท	1	0	0	0	1
ห้วยขวาง	1	0	1	1	3
ราชเทวี	3	1	0	0	4
ดินแดง	0	0	1	2	3
วังทองหลาง	2	1	0	0	3
กลุ่มเขตกรุงเทพใต้	28	22	7	1	58
บางรัก	5	0	0	0	5
ปทุมวัน	4	3	0	0	7
ยานนาวา	3	3	0	0	6
พระโขนง	3	1	0	0	4
สาทร	0	2	0	0	2
บางคอแหลม	4	2	1	0	7
คลองเตย	2	2	0	0	4
สวนหลวง	3	2	3	0	8
วัฒนา	3	4	1	0	8
บางนา	1	3	2	1	7

¹⁵⁵ กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: พจนานุกรมกระทรวงศึกษาธิการ, 2563), หน้า 11-35.

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งตามกลุ่มเขต/สำนักงานเขต และขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

กลุ่มเขต/สำนักงานเขต	ขนาดโรงเรียน				รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ	7	17	15	7	46
บางเขน	0	3	1	1	5
ดอนเมือง	0	2	2	2	6
จตุจักร	2	1	2	2	7
ลาดพร้าว	0	2	4	0	6
บางซื่อ	4	3	0	0	7
หลักสี่	0	4	2	0	6
สายไหม	1	2	4	2	9
กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก	55	39	25	12	131
บางกะปิ	3	4	1	3	11
มีนบุรี	5	6	0	2	13
ลาดกระบัง	6	6	6	2	20
หนองจอก	25	7	3	2	37
บึงกุ่ม	1	4	2	1	8
ประเวศ	7	4	5	0	16
คันนายาว	0	0	2	0	2
สะพานสูง	1	4	1	0	6
คลองสามวา	7	4	5	2	18

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งตามกลุ่มเขต/สำนักงานเขต และขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

กลุ่มเขต/สำนักงานเขต	ขนาดโรงเรียน				รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ	67	16	5	3	91
ธนบุรี	14	3	0	0	17
คลองสาน	4	3	1	0	8
บางกอกใหญ่	5	1	0	0	6
บางกอกน้อย	14	1	0	0	15
ตลิ่งชัน	13	3	0	0	16
บางพลัด	10	1	0	0	11
จอมทอง	4	4	2	1	11
ทวีวัฒนา	3	0	2	2	7
กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้	24	16	19	11	70
ภาษีเจริญ	9	1	1	2	13
หนองแขม	1	0	2	3	6
บางขุนเทียน	4	2	8	2	16
ราษฎร์บูรณะ	4	0	1	1	6
บางแค	2	5	5	0	12
ทุ่งครุ	2	3	1	2	8
บางบอน	2	5	1	1	9
รวม	211	116	73	37	437
โรงเรียนฝึกออาชีพ					10
กรุงเทพมหานคร					
รวมทั้งสิ้น					447

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการ ไปสู่การปฏิบัติมีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผล การประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา 2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ดังนี้ 2.1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุดแข็ง 13 ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ 2.2) กลยุทธ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์กลยุทธ์มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และในด้านความ เหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์มาตรการและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและ มากที่สุด¹⁵⁶

อัมพร อินมล ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

¹⁵⁶ ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2”, วารสารศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร 15, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2556), 55-56.

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นบุคคล ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่จัดสร้างขึ้น อุทยานการศึกษา 2) ปัญหาการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่จัดสร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่เป็นบุคคล ห้องปฏิบัติการต่างๆ อุทยานการศึกษา ห้องเรียน และ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้ ห้องสมุดควร วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมของห้องสมุดแล้วกำหนดวัตถุประสงค์ให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขปรับปรุง 2545) นโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียน และชุมชน จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องและมีการประเมินก่อน การปฏิบัติประชุมชี้แจงผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดให้ปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรม¹⁵⁷

ดวงพร ปวงมาลา ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่าย สถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในศูนย์เครือข่าย สถานศึกษาอำเภอเถิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านวิธีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนรองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ด้านรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และด้านปริมาณการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผล การเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน (เครือข่าย สถานศึกษาเถิน 1-4) พบว่า ด้านวิธีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและด้านประโยชน์ที่ได้รับ จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแตกต่างกันตามเครือข่ายสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ปัญหา การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน ที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ

¹⁵⁷ อัมพร อินมล, “แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2556), 27.

ขาดงบประมาณสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุดคือ การเดินทางไปแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ไม่ควรห่างจากสถานศึกษามากนักเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน¹⁵⁸

เกษราภรณ์ เตือนแรม ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สารระประวัตินิติศาสตร์ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้นี้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ 2) ทักษะการสืบค้นหลังการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้นี้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05¹⁵⁹

เจษฎา ขำทิพพาทิ ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และแหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ที่มีการใช้มากที่สุด และแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติมีการใช้น้อยที่สุด สำหรับขั้นตอนการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน ในภาพรวมพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการวางแผน และขั้นตอนการตรวจสอบและประเมิน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ 2.1) โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนโดยต้องบูรณาการเข้าสู่แผนการสอนด้วย 2.2) ควรสนับสนุนงบประมาณหรืออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ 2.3) ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินและมีการรายงานผลการใช้ 2.4) ควรมีการยกย่องชมเชยให้กับครูที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทต่างๆ

¹⁵⁸ ดวงพร ปวงมาลา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2557), ข.

¹⁵⁹ เกษราภรณ์ เตือนแรม, “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สารระประวัตินิติศาสตร์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), จ.

ตามเป้าหมายที่ทางโรงเรียนได้กำหนดไว้ และ 2.5) ควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาใช้เพื่อสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น¹⁶⁰

เด่นวิช ชูคันหอม ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ (1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน (2) การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรม และ 3) การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา จำนวน 42 คน ผลการประเมินรูปแบบ มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์มากที่สุด¹⁶¹

ฉันทนกร แสงใส ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ประเภท ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ซึ่งครูได้เป็นผู้กำหนดโดยอ้างอิงจากหลักสูตรแกนกลาง 2) เหตุและปัจจัยในการบริหารจัดการเรียนรู้ คือ ด้านปัจจัยของโรงเรียนการดำเนินการจัดทำแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยให้มีบุคลากรทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) แนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ลงไปเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิเคราะห์อ้างอิงสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลาง การปฏิบัติตาม

¹⁶⁰ เจษฎา ขำทิพพาทิ, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558), ง.

¹⁶¹ เด่นวิช ชูคันหอม, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5”, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 9, ฉบับพิเศษ (เมษายน 2558), 153-154.

แผนงาน ควรมีการศึกษาให้เข้าใจความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่ง ก่อนที่จะไปใช้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ การประเมินผลควรใช้รูปแบบที่หลากหลายในการ ประเมินและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การแก้ปัญหา คือ ควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้และการจัดทำแผนในครั้งต่อไป ควรมีการจัดกิจกรรมเสริม ประสพการณ์ให้แก่เด็กเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด¹⁶²

พิชัย เรืองดี ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีดังนี้ 3.1) การ วางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แล้วประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญ และมีความเข้าใจตรงกัน ตามแผนงานนั้น และควร เปิดให้ทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสม ตามความรู้ ความสามารถ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3.2) การ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยนำเข้าสู่วาระการ ประชุม คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัด กิจกรรมเรียนการสอน และควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องโดยจัดทำปฏิบัติการตามแผนงาน อย่างแท้จริง แต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการเมื่อสิ้นสุดโครงการ สรุปผล และรายงาน โครงการ 3.3) การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหาร ควรประชุมคณะครู เพื่อระดม ความคิด กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และควรแต่งตั้งคณะทำงานให้ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล ผู้บริหารควร

¹⁶² ธีัญชนก แสงใส, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล” (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2558), i.

กำหนดปฏิทินในการประเมินผลให้ชัดเจน นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการ อย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง มีการสรุปผล และรายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหาร เมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพึงพอใจ และควรประชุมคณะทำงานเพื่อนำผลสรุปไปใช้หรือพัฒนาปรับปรุงตามความเหมาะสม 3.4) การสรุปผล ปรับปรุงแก้ไขการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้นั้น ผู้ให้บริการควรรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น บันทึกข้อความถึงผู้บริหาร ประชุมคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ สำนวณสภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ร่วมกัน จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา นำปัญหานั้นมาวางแผน เพื่อหาแนวทางแก้ไขตามลำดับความสำคัญตามแนวทางและมาตรการที่ตั้งไว้ สรุปและรายงานผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง¹⁶³

รชพรรณ ฆารพันธ์ ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) ประวัติความเป็นมา รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ด้านประวัติความเป็นมา และพื้นฐานของพื้นที่วิจัย มีประวัติความเป็นมายาวนานเกี่ยวข้องกับเมืองสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2420 ในสมัยพระรัตนวงศา (คำสิงห์) มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวอีสานทั่วไป ประกอบอาชีพทำนา เป็นหลัก ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมีการรวมกลุ่มในระดับตำบลที่หลากหลาย โดยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น การส่งเสริมและพัฒนาจากทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ตำบล จำนวน 10 แห่ง สำหรับพื้นที่วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เพราะเป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน 2) สภาพปัจจุบันปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า พื้นที่วิจัยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน มีความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและมีประเพณีที่สำคัญซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติกิจกรรมตลอดทั้งปี เรียกว่า ฮีต 12 มีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม 5 กลุ่ม คือ บ้านดงยาง ได้แก่ กลุ่มทอเสื่อกก และกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม บ้านนาเมือง ได้แก่ กลุ่มทอผ้าไทย กลุ่มจักสาน และกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม ปัญหาคือยังไม่ได้นำรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ควบคู่กับการพัฒนา 3) รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมี

¹⁶³ พิชัย เรืองดี, “การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2558), จ.

การจัดทำรูปแบบแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนชั่วคราว (Tentative Conceptual Model) โดยประยุกต์ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Action Learning : AL) 5 ขั้นตอน และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) 6 ขั้นตอน มีกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการมีส่วนร่วม 14 กิจกรรม แล้วได้นำไปทดลองใช้กับพื้นที่วิจัย พบว่า ระหว่างดำเนินกิจกรรมบ้านนาเมืองมีกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือเพิ่มขึ้นจากกลุ่มเป้าหมายเดิม กิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการมีส่วนร่วม 14 กิจกรรม มีกิจกรรมเพิ่มเป็น 17 กิจกรรม คือ กิจกรรมการแสวงหางบประมาณ และหน่วยงานสนับสนุน กิจกรรมร่วมจัดทำ เอกสารแผนผังความรู้ และกิจกรรมการสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรม 4) การประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีผลการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1. ด้านการส่งเสริมอาชีพด้านศิลปะและวัฒนธรรม 2. ด้านคลังสมอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มี 8 ตัวชี้วัดหลัก และ 36 ตัวชี้วัดย่อย การประเมินผลก่อนดำเนินการพัฒนาและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนามีผลการดำเนินงานดีกว่าก่อนดำเนินการทุกตัวชี้วัด

โดยสรุป รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรม มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญา วิถีการดำเนินชีวิต และความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพความเป็นจริงของพื้นที่อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนต่อไป¹⁶⁴

แววพันธ์ ฉางข้าวชัย ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านนาป่าแปก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่า มีการดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบแต่ขาดการมีส่วนร่วมของผู้บริหารคณะครูภูมิปัญญาและ ชุมชนอย่างจริงจัง ควรมีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่องด้านการนำแผนบริหารไปสู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของท้องถิ่น พบว่า ไม่มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนผู้นำ ชุมชนระดับท้องถิ่น ตัวแทนผู้ประกอบการ ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น พระภิกษุตัวแทน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการในพื้นที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานโครงการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศร่วมคิดร่วมทำ จัดสรรเวลาให้ครูวิชาการครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้วางแผน

¹⁶⁴ รชพรรณ ฆารพันธ์, “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม” (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558), บทคัดย่อ.

ร่วมกันและให้ความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ขาดการประสานความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ขาดผู้มีความรู้ความเข้าใจ ชัดเจน เกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผลในการนิเทศ ติดตามการประกันคุณภาพภายใน ควรร่วมกันกำหนด ความต้องการในการรับการนิเทศ หรือกำกับ ติดตามเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพการบริหารจัดการด้านการปรับปรุงพัฒนา ให้คำปรึกษา¹⁶⁵

สมศักดิ์ ทองสมุทร ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายฉนวน นิพันธ์ สุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านวิธีการใช้ แหล่งเรียนรู้ ด้านรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้และด้าน การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05¹⁶⁶

ศตวรรษ นิลประพัฒน์ ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2 พบว่า รูปแบบ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรีเขต 1 และ เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 144 รายการปฏิบัติ ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนมี 7 รายการปฏิบัติ การจัดองค์การมี 9 รายการปฏิบัติ การนำมี 10 รายการปฏิบัติ และการควบคุมมี 10 รายการปฏิบัติ 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นคน/สมาคม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนมี 7 รายการปฏิบัติ การจัดองค์การมี 9 รายการปฏิบัติ การนำมี 10 รายการปฏิบัติ และการควบคุมมี 10 รายการปฏิบัติ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่/สถาบัน/ หน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนมี 7 รายการปฏิบัติ การจัดองค์การมี 9 รายการปฏิบัติ การ นำมี 10 รายการปฏิบัติ และการควบคุมมี 10 รายการปฏิบัติ และ 4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี/

¹⁶⁵ แวพพันธ์ ฉางข้าวชัย, “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านนาป่าแบก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน” (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558), บทคัดย่อ.

¹⁶⁶ สมศักดิ์ ทองสมุทร, “การศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา เครือข่ายฉนวนนิพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3” (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2558), ข.

กิจกรรม/ประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนมี 7 รายการปฏิบัติ การจัดองค์การมี 9 รายการปฏิบัติ การนำมี 10 รายการปฏิบัติ และการควบคุมมี 10 รายการปฏิบัติ ซึ่งมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ¹⁶⁷

จินดา โพธิ์อุบล ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือนักภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นด้านการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้านการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรสร้างเครื่องมือในการประเมินผลที่มีความเข้าใจง่าย และตรงประเด็นในการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรร่วมกับชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานและร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มีความพร้อมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง¹⁶⁸

จิระพล ภูกัน ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนจำแนกตามโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทย

¹⁶⁷ ศตวรรษ นิลประพัฒน์, “การนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), จ.

¹⁶⁸ จินดา โพธิ์อุบล, “แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559), (1).

ฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วน
 จำแนกตามโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนว
 ทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนัก
 การศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยงบประมาณที่จัดสรรจาก
 กรุงเทพมหานครนั้นควรได้รับจัดสรรให้มากที่สุดจึงจะเป็นแนวทางพัฒนามากที่สุด ควรปรับภูมิทัศน์
 ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงาม ความสะอาดในบริเวณจัดแหล่งเรียนรู้ และสร้าง
 สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของ
 เจ้าหน้าที่/ครู ควรมีการอบรมในเรื่องให้บริการและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่/ครู และควรจัดให้มีจำนวน
 เจ้าหน้าที่/ครูให้บริการคำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอ ผู้บริหารควรมีแผนงาน/โครงการการ
 พัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ให้
 อยู่ในสภาพดี พร้อมให้บริการ และควรให้มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้
 ได้อย่างถูกต้องด้วย¹⁶⁹

พจน์ การเกษ ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติ
 อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการ
 ดำเนินงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดหาวัสดุ
 อุปกรณ์ สนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่ง
 เรียนรู้ให้เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการประชุมวางแผนในการบริหาร
 จัดการแหล่งเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามขนาดของ
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า มีการปฏิบัติที่แตกต่าง
 ตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานเรียงตามลำดับจากมากไป
 น้อย ได้แก่ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
 ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ครูและบุคลากรจัดกิจกรรม โดยภาพรวม
 และรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบระดับความ

¹⁶⁹ จิระพล ภูกัน, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน
 ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร” (งานนิพนธ์การศึกษา
 มหบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), ง.

คิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁷⁰

ไพฑูริย์ ศรีดี ได้ศึกษาการศึกษาระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า 1) กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบ ติดตาม และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และปัญหากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบ ติดตาม และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน 2) กระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวม และเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัญหากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวม และเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁷¹

สุรเกียรติ์ งามเลิศ ได้ศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพระดับดี และโรงเรียนคุณภาพระดับปรับปรุงมีบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และ 3) ปัญหาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่วน

¹⁷⁰ พจน์ การะเกษ, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2”, วารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา 11, 1 (มกราคม-เมษายน 2559), 155.

¹⁷¹ ไพฑูริย์ ศรีดี, “การศึกษาระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559), จ.

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน¹⁷²

สาคร มหาหิงค์ ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ 2) ต้องบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 4) ต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง¹⁷³

สายชล วัฒนเกษกรณ์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 แนวทางคือ 2.1) ด้านบุคลากรสถานศึกษาควรจัดประชุมเพื่อวางแผนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 2.2) ด้านงบประมาณสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุและสินทรัพย์ 2.3) ด้านทรัพยากร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรม

¹⁷² สุรเกียรติ งามเลิศ, “บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1”, วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559), 114.

¹⁷³ สาคร มหาหิงค์, “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4”, วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560), 574.

บูรณาการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น 2.4) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน¹⁷⁴

สุภาณี นวกุล และคณะ ได้ศึกษาการเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท พบว่า 1) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนเขาราวเทียนทองเป็นชุมชนเกษตรกรรมที่พึ่งพิงป่ามาก ชาวบ้านได้เก็บหาหน่อไม้ เห็ด น้ำผึ้ง ผักป่า เพื่อการบริโภคและเป็นรายได้เสริม โดยเฉพาะหน่อไม้และเห็ดโคนในฤดูการหนึ่งๆ มีปริมาณมาก ผลผลิตสดได้ขายในฤดูกาลแล้วชาวบ้านยังสามารถแปรรูปไว้กินได้ตลอดปี และยังสามารถผลิตที่แปรรูป เช่น หน่อไม้ดอง เห็ดโคนดองได้อีกด้วย 2) กิจกรรมในการจัดการป่า ได้แก่ ด้านการดูแลป้องกันป่า กิจกรรมที่ชุมชนได้ดำเนินการ ได้แก่ การทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่า ด้านการฟื้นฟูป่า ทำการปลูกเสริมป่าในบริเวณที่เป็นที่ว่าง บริเวณที่ถูกบุกรุก และบริเวณที่สภาพป่าเสื่อมโทรม ตามวันสำคัญและในวันพัฒนาประจำเดือนในวันที่มีฝนตก หรือพื้นที่ที่มีความชื้นที่จะปลูกได้ การดูแลหลังการปลูกร่วมกันทำในวันพัฒนาประจำเดือนของชุมชนในวันที่ชาวบ้านว่างที่สุดอย่างน้อยเดือนละครั้ง การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนจะเพื่อการยังชีพและการสร้างรายได้เสริมโดยมีการจัดทำข้อตกลง กฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้เกิดความยุติธรรม กระจายผลประโยชน์ภายใต้กำลังผลิตของทรัพยากรที่มีอยู่ หรือการใช้ประโยชน์อย่างพอเหมาะไม่มากเกินไป ทรัพยากรที่ชุมชนใช้ประโยชน์ ได้แก่ เห็ดโคนซึ่งมีทั้งหมดประมาณ 5 ชนิด การเก็บหน่อไม้และไม้ไผ่โดยมีการกำหนดเวลาที่ห้ามเก็บหน่อไม้ในช่วงปลายฤดูฝนประมาณเดือนกันยายนซึ่งเป็นช่วงที่เกิดหน่อไม้ชุดสุดท้ายเพื่อเก็บให้เป็นลำไผ่เลี้ยงกอและผลิตหน่อไม้ในปีถัดไป และมีการเก็บหาน้ำผึ้งโดยไม่ทำลายตัวอ่อนและตัวแม่โดยการใช้กาบมะพร้าวเผาเพื่อรมควันให้ผึ้งมีรังแล้วเก็บเอาเฉพาะส่วนที่เป็นน้ำหวานไม่เก็บตัวอ่อน 3) ด้านพัฒนาบุคลากรและขยายความร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานราชการ กิจกรรมด้านนี้จะเน้นให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร ซึ่งชุมชนมีกิจกรรมการประชุมประจำเดือนเพื่อวางแผนติดตามประเมินผลการทำงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ในการจัดการป่า 4) ความสำเร็จของการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท พบว่า เครือข่ายมีการสนับสนุนการดำเนินงาน

¹⁷⁴ สายชล วัฒนเกษภรณ์, “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2560), (1).

ตามกิจกรรมในแผนชุมชนมากที่สุด ด้านประสิทธิภาพเครือข่ายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 เครือข่ายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับที่มาก และความ
 ต้องการปัจจัยเสริมในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการปัจจัยเสริมด้านความรู้ในการ
 จัดทำอุปกรณ์มากที่สุด 5) การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการ
 แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิด
 ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุประสงค์ของรวมไปถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัด
 ชัยนาท ที่ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยกันสืบทอดและนำความรู้เผยแพร่ให้กับคนรุ่นหลังได้รู้ถึง
 การนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
 สิ่งแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ การเก็บหาหน่อไม้ เห็ด น้ำผึ้ง ผักป่า เพื่อการบริโภคและเป็นรายได้เสริม
 โดยเฉพาะหน่อไม้และเห็ดโคนในฤดูกาลหนึ่งๆ มีปริมาณมาก ผลผลิตสดได้ขายในฤดูกาลแล้ว การ
 แปรรูปอาหารไว้กินได้ตลอดปีและขายผลผลิตที่แปรรูป¹⁷⁵

ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์ ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่
 ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่าแหล่งเรียนรู้ประเภท
 บุคคลมีไม่เพียงพอยังขาดการวางแผนในการทำงาน ผู้รับผิดชอบมีภาระงานอื่นมากและขาดความรู้
 ความเข้าใจ แหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีการวางแผนซ่อมแซมและดูแลรักษา ขาดผู้ดูแล
 รับผิดชอบโดยตรง การตรวจสอบข้อมูลมีความล่าช้าและไม่สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขได้
 ต่อเนื่องและมีจำกัดและไม่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อมีไม่เพียงพอไม่ทันสมัยและอยู่ใน
 สภาพไม่พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ใช้ผิดหลักกาใช้ไม่ถูกต้องตาม
 จุดมุ่งหมาย คับแคบไม่สะดวกต่อการใช้

แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล
 ควรจัดทำปฏิทินการดำเนินงานให้ชัดเจน จัดหาบุคลากรที่มีความถนัดมีความสามารถเพื่อปรับปรุง
 การจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติควรจัดเก็บผลงานของ
 นักเรียนมีการตรวจสอบและมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อควร

¹⁷⁵ สุภานี นวกุล และคณะ, “การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบ
 การจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม :
 กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท ” (งานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560), ก.

สร้างความตระหนักให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาการสร้างสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้ทันสมัยและควรมีการตรวจสอบและประเมินโดย ผู้รับผิดชอบ 4) แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ ควรมีการกำหนดนโยบายการใช้ตาม ความเหมาะสมของกิจกรรมและควรมีการนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม¹⁷⁶

ชรวดี จำปา ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า 1) การใช้ แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.762) 2) ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า ครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่มีขนาดของ โรงเรียน และกลุ่มสาระการสอน แตกต่างกันมี การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันมีการใช้แหล่ง เรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน¹⁷⁷

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการนำ มาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ พบว่า 1) เครื่องมือสำรวจสภาพของแหล่งการเรียนรู้มี 4 ฉบับ ได้แก่ 1.1) ฉบับนักเรียน/นักศึกษา 1.2) ฉบับครูและผู้บริหารสถานศึกษา 1.3) ฉบับผู้ปกครองและ ประชาชน และ 1.4) ฉบับผู้รับผิดชอบ บริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ แบบสอบถามมีคำถามแบบ มาตรฐานประมาณค่า และแบบให้เลือกตอบความยาวประมาณ 20 ข้อ เครื่องมือสำรวจมีคุณภาพด้าน ความตรงเชิงเนื้อหาตามนิยามที่กำหนด มีความเที่ยงด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายในเท่ากับ .848 และมีความตรงเชิงโครงสร้างจาก ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 2) สภาพของแหล่ง การเรียนรู้เมื่ออิงมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างมาก ทักษะการ เรียนรู้ตลอดชีวิตระดับปานกลางค่อนข้างมาก 3) การนำมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้สู่การปฏิบัติโดย

¹⁷⁶ ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์, “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, *วารสารบัณฑิตวิจัย* 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561), 115-116.

¹⁷⁷ ชรวดี จำปา, “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1” (สารนิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2561), (3).

ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่ไม่รู้ว่ามี การกำหนดมาตรฐานแหล่งการเรียนรู้ โดยเน้นเป้าหมายการให้จัดกิจกรรมบริการ ไม่ได้มุ่งเน้นการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่าผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ๗ มีความเหมาะสม โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ในฐานะหน่วยงานระดับชาติ ควร ประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานระดับกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับการ มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านแหล่งการเรียนรู้ที่หน่วยงานรับผิดชอบ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน แหล่งการเรียนรู้การศึกษาแบบเปิด (Open Education Resources, OERs) ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และควรมีการติดตามประเมินผล สภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมาตรฐานของการจัดการแหล่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ¹⁷⁸

วรพรรณ สังขเวช ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อ พัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า 1) เอกสารที่เกี่ยวกับสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่รวบรวมได้มีจำนวน 54 เล่ม สื่อบนออนไลน์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่รวบรวมได้มีจำนวน 19 รายการ ประเภทแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเขตหนองจอก พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 2 แหล่ง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ 1 แหล่ง และแหล่งเรียนรู้ที่ มนุษย์สร้าง 14 แหล่ง รวมทั้งสิ้น 17 แหล่ง เขตมีนบุรี พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 3 แหล่ง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ 0 แหล่ง และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้าง 10 แหล่ง รวมทั้งสิ้น 13 แหล่ง เขตลาดกระบัง พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 1 แหล่ง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ 1 แหล่ง และ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้าง 11 แหล่ง รวมทั้งสิ้น 13 แหล่ง รวมทุกประเภท และทุกเขตมี 43 แหล่ง สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมใน 3 เขต ของ กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก พบว่า มีแหล่งเรียนรู้จำแนกตามสาระการเรียนรู้ ดังนี้ (1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มี 17 แหล่ง (2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต มี 18 แหล่ง (3) สาระเศรษฐศาสตร์ มี 28 แหล่ง (4) สาระประวัติศาสตร์ มี 28 แหล่ง และ (5) สาระภูมิศาสตร์ มี 13 แหล่ง รวมทั้งสิ้น 104 แหล่ง 2) การพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ในเขตกรุงเทพมหานครใน ตอนที่ 1 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านความรู้ทั่วไป) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

¹⁷⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **ประสิทธิผลของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการ นำมาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2562), ง-จ.

(ด้านศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านเศรษฐศาสตร์) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านประวัติศาสตร์) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ด้านภูมิศาสตร์) ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผลการประเมิน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับคะแนน 4.0 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ในระดับดีเยี่ยม ทั้ง 6 แผน¹⁷⁹

เบญจวรรณ นามะพันธ์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการสรุปและรายงานผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.20$) และด้านการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.96$) ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า ควรดำเนินการดังนี้ (1) ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และควรกำหนดมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน (2) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรส่งเสริมให้มีชั่วโมงค้นคว้าด้วยตนเอง และจัดให้มีวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน (3) ด้านการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรกำหนดวิธีการประเมินที่ชัดเจน และแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแหล่งเรียนรู้ ควรจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง พร้อมรายงานผลการใช้ (4) ด้านการสรุปและรายงานผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ : คณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ควร

¹⁷⁹ วรพรรณ สังขเวช, “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (ดุขฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562), ง.

ดำเนินการวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรส่งเสริมให้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ¹⁸⁰

งานวิจัยต่างประเทศ

มูดุเลีย (Mudulia) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของการสอน แหล่งเรียนรู้ และผลการปฏิบัติงานในวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในเทศบาลเมืองเอลโดเรต ประเทศเคนยา พบว่า เอกสารนี้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่ไม่ใช่มนุษย์สำหรับการสอน/การเรียนรู้และการปฏิบัติงานในวิชาวิทยาศาสตร์ในการสอบใบรับรองการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของเคนยา (KCSE) การศึกษาได้ดำเนินการในเทศบาลเมืองเอลโดเรต ประเทศเคนยา การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นถูกใช้เพื่อสุ่มตัวอย่างครูใหญ่ 14 คน ครู 56 คน และนักเรียนแบบฟอร์ม 3 308 คน โดยอิงจากผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ KCSE ในช่วงปี 2544-2548 จากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำ 7 แห่ง และโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานสูง 7 แห่ง จุดประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อตรวจสอบว่าความพร้อมของแหล่งเรียนรู้และการสอนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในวิชาวิทยาศาสตร์ในเขตเทศบาลเมืองเอลโดเรตหรือไม่ การศึกษามีความสำคัญเนื่องจากผลงานในวิชาวิทยาศาสตร์ในเขตเทศบาลเอลโดเรตมีฐานะยากจนมาเป็นเวลานาน จึงต้องค้นหาสาเหตุ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 3 แบบ ที่ให้กับหัวหน้าครู อาจารย์ และนักเรียน สถิติเชิงพรรณนาใช้ในการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล การทดสอบ T-test ถูกใช้เพื่อยืนยันความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและโรงเรียนที่มีผลการเรียนสูง ใช้ความสัมพันธ์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและตัวแปรการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า มีหนังสือเรียน หนังสือทบทวน เคมีภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการ และอุปกรณ์ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงมากกว่าโรงเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ผลการวิจัยพบว่า 2 ใน 7 โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำไม่มีห้องปฏิบัติการ โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำทั้ง 5 แห่งที่มีห้องปฏิบัติการขาดช่างเทคนิคในห้องปฏิบัติการและมีเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้นที่มีอุปกรณ์ครบครัน นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำไม่มีห้องสมุด และโรงเรียนที่มีผลการเรียนดีทุกแห่งมีห้องปฏิบัติการมากกว่าหนึ่งแห่ง ด้วยเหตุนี้ จึงมีความแตกต่างในความพร้อมของการสอน/แหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่มี

¹⁸⁰ เบนจอร์รณ นามะขันธุ์, “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2563), (1).

ผลการเรียนสูงและโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรริเริ่มโครงการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดหา การค้นคว้า และการใช้แหล่งเรียนรู้/การสอน นอกจากนี้ยังควรช่วยปรับปรุงโปรแกรมที่กำลังดำเนินอยู่เช่น SASSE เป็นต้น การศึกษานี้มีความหมายเชิงปฏิบัติสำหรับผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาและการใช้แหล่งเรียนรู้/การสอน ความสำคัญของการศึกษาต่ออนักวิชาการ ผู้อ่าน และประชาชนทั่วไปอยู่ที่ข้อเท็จจริงที่ว่าวิทยาศาสตร์เป็นรากฐานของการพัฒนาอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ดังนั้นความจำเป็นในการตระหนักถึงปัจจัยทั้งหมดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและวิธีการบรรเทาประสิทธิภาพที่ไม่ดี นอกจากนี้ เมื่อจัดอันดับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปัจจัยต่างๆ เช่น การบริจาคของโรงเรียนที่มีทั้งทรัพยากรมนุษย์และไม่ใช่มนุษย์จะต้องนำมาพิจารณาด้วย¹⁸¹

บาสล์จีตา (Busljeta) ได้ศึกษาการใช้การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พบว่าง่ายที่จะได้รับการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่แตกต่างกันซึ่งสามารถนำมาใช้ในกระบวนการสอนในปัจจุบัน เรานึกถึงข้อเท็จจริงนี้โดยหลักจากหนังสือเรียนที่เต็มไปด้วยการสอนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างไรก็ตามกระบวนการสอนที่มีคุณภาพไม่ได้ถูกกำหนดโดยการใช้การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยจำนวนมากแต่โดยความสำเร็จของครูในการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ พัฒนาทักษะต่างๆ ยอมรับและรับเอาค่านิยมและทัศนคติเชิงบวก เพื่อให้บรรลุงานที่เป็นไปได้ของการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ครูต้องรู้วิธีประเมินข้อดีและข้อเสียของทรัพยากรดังกล่าวและปฏิบัติตามกฎการใช้งานที่เพียงพอ แม้ว่าการกำหนดขั้นตอนการทำงานกับการสอนและแหล่งเรียนรู้จะดูเหมือนเป็นหนึ่งเดียวกันและเป็นหนึ่งเดียวกันของกระบวนการสอน แต่บทความนี้ก็นำเสนอตามความจำเป็น โดยคำนึงถึงความจริงที่ว่าการสอนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมักคาดเดาไม่ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการและความสำเร็จของซึ่งรับรองได้โดยการกำหนดกฎพื้นฐานสำหรับกลุ่มทั้งหมด¹⁸²

¹⁸¹ Ambogo Mabel Mudulia, *The relationship between availability of teaching / learning resources and performance in secondary school science subjects in Eldoret Municipality, Kenya*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://hdl.handle.net/10520/EJC126543>

¹⁸² Rona Bušljeta, "Effective Use of Teaching and Learning Resources," *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*, 5/2 (2013), 55-69.

อาคุงกู (Akungu) ได้ศึกษาอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้และการสอนที่มีต่อผลการเรียนของนักเรียนในเคนยา ใบบรรองการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอิสระในเขตเอ็มบากาซี ประเทศเคนยา พบว่า การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเป็นข้อมูลสำคัญในการผลิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งนี้อธิบายได้ว่าทำไมประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงวางแผนและเพิ่มการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นทุนสำหรับโครงการการศึกษาต่างๆ ในแต่ละปีการเงิน อย่างไรก็ตาม มีความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่เปิดสอนและผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในการสอบระดับชาติ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของแหล่งเรียนรู้และการสอนที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของนักเรียนใน KCSE ใน FDSE ในเขตเอ็มบากาซี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ 4 ประการเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อพิจารณาว่าสื่อการสอนและการเรียนรู้ที่ใช้ใน FDSS ส่งผลต่อประสิทธิภาพของนักเรียนอย่างไร โดยพิจารณาจากความพร้อมของสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่ใช้ในโรงเรียน การศึกษาจะระบุถึงความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและอิทธิพลของทรัพยากรบุคคล ประสิทธิภาพของนักเรียนและยังประเมินขอบเขตของการใช้ทรัพยากรและผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนักเรียนใน KCSE ใน FDSE ในเขตเอ็มบากาซี ตามการจัดการจัดหาแหล่งเรียนรู้และการสอนโดยรัฐบาลให้กับโรงเรียนมัธยมในวันทำการ การศึกษาใช้การออกแบบการศึกษาเชิงพรรณนา และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 3 ชุดสำหรับหัวหน้าครู อาจารย์ และนักเรียน ประชากรเป้าหมายประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาอิสระทั้งหมดในเขต หัวหน้าครู ครู และนักเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูใหญ่ 6 คน ครูประจำชั้น 18 คน และนักเรียน 240 คน ข้อมูลได้รับการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ Statistical Package for Social Sciences (SPSS) จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์โดยใช้ตารางความถี่ ค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์ แผนภูมิวงกลม และกราฟแท่ง ผลการศึกษาพบว่ามีสื่อการเรียนการสอนและนำไปใช้ในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ใช้ในการสอนในห้องเรียน เช่น ซอล์ค ไม้ปัดฝุ่น และแผนภูมิ ยกเว้นสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรมากเกินไปโดยมีอัตราการลงทะเบียนเพิ่มขึ้นทุกปีซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้น รัฐบาลควรจัดสรรเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับข้อกำหนด TLR เพื่อปรับปรุงสถานะและสภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและการจ้างงานของครูมากขึ้นเพื่อให้ FDSE มีประสิทธิภาพ จากผลการศึกษา ขอแนะนำให้ดำเนินการวิจัยที่คล้ายคลึงกันในส่วนอื่น ๆ ของเคนยา เนื่องจากส่วนต่างๆ ของประเทศมีลักษณะที่แตกต่างกัน การ

วิจัยเพิ่มเติมอาจรวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการไอซีทีและอีเลิร์นนิ่งเพื่อเสริมทรัพยากรมนุษย์¹⁸³

กรีกอริโอ (Gregoriou) ได้ศึกษาการคิดที่เป็นไปได้และการสอนในห้องเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในไซปรัส พบว่า แนวคิดของ Possibility Thinking (PT) ได้รับการตรวจสอบทั้งเชิงแนวคิดและเชิงประจักษ์มาเป็นเวลากว่าทศวรรษแล้วในการตั้งค่าช่วงต้นปีและในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการศึกษานี้คือเพื่อตรวจสอบครูประถมของไซปรัสและวิธีที่พวกเขาเลี้ยงดู PT ของเด็กอายุ 9-10 ปี โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกนี้มีตัวอย่างครูประถมศึกษาจำนวน 8 คน ที่อายุนักเรียน 9-10 ปี และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกต (บันทึกภาคสนาม การบันทึกวิดีโอ ภาพนิ่ง) การสะท้อนกลับของครู และการค้นคว้าของนักวิจัย วารสารสะท้อนแสง งานวิจัยนี้สร้างขึ้นจากการศึกษาก่อนหน้านี้ซึ่งมีเอกสารเกี่ยวกับ PT และกลยุทธ์การสอนที่ส่งเสริม ผลการวิจัยถูกนำมาเปรียบเทียบกับวรรณกรรมที่มีอยู่และมีส่วนสนับสนุนในด้านต่างๆ ประการแรก ผลการวิจัยนำเสนอการตรวจสอบเชิงลึกของคุณลักษณะ PT และยืนยันว่าคุณลักษณะมีช่วงที่แตกต่างกันและมีรูปร่างแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มที่สังเกต ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจึงเผยให้เห็นคุณสมบัติ PT ที่มีอยู่จากวรรณกรรมประการที่สอง ไม่มีการระบุการรับความเสี่ยงในคุณลักษณะต่างๆ การศึกษานี้เสนอคำอธิบายเกี่ยวกับการไม่รับความเสี่ยงโดยเสนอคุณลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ในการแก้ปัญหาการมีอยู่ของ PT โดยไม่มีคุณลักษณะการรับความเสี่ยง ประการที่สาม การค้นพบนี้มีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจว่าครูหล่อเลี้ยง PT ของนักเรียนอย่างไรผ่านแหล่งข้อมูลทางเลือกในการเรียนรู้ เช่น การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ สิ่งนี้สำเร็จได้ด้วยการปรับแต่งรูปแบบการสอนที่มีอยู่และการนำเสนอรูปแบบใหม่ ตลอดจนการระบุค่าใช้จ่ายสามประการที่ครูรับรู้จากโปรแกรมเชิงโต้ตอบที่เด็กเข้าร่วม การศึกษานี้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ PT โดยใช้แหล่งข้อมูลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชม

---

¹⁸³ Joyce A Akungu, *Influence of teaching and learning resources on students' performance in Kenya certificate of secondary education in free day secondary education in Embakasi district, Kenya*, accessed Desember 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/11295/79367>

พิพิธภัณฑสถาน วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกนี้นำเสนอรูปแบบการสอนของ PT ที่เชื่อมโยงกับค่าใช้จ่ายที่พิพิธภัณฑสถานได้จากข้อมูล และลงท้ายด้วยข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเพิ่มเติม¹⁸⁴

แรมเซย์ (Ramsey) ได้ศึกษาเรื่องนักเรียนชั้นเกรด 9 ที่ล้มเหลวในเขตการศึกษามิสซูรีและการเปรียบเทียบกับแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ การศึกษาค้นคว้านี้เกี่ยวข้องกับการออกแบบแบบผสมผสานเพื่อสร้างการรับรู้ของนักเรียนและครูเกี่ยวกับความล้มเหลวของนักเรียนชั้นเกรด 9 และผลกระทบของแหล่งการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมในการศึกษานี้เป็นการคัดเลือกนักเรียนชั้นเกรด 9 และครูชั้นเกรด 9 ในเขตการศึกษาแห่งหนึ่งของรัฐมิสซูรีกรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้านี้มีพื้นฐานอยู่บนสมมติฐานที่ว่านักเรียนชั้นเกรด 9 ที่สอบตกหลายชั้นยังขาดแหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและทางกายภาพ เพื่อตรวจสอบว่าแหล่งการเรียนรู้มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนชั้นเกรด 9 หรือไม่ การรับรู้ของนักเรียนชั้นเกรด 9 ที่ล้มเหลวได้รับการวิเคราะห์ผ่านการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนและการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว นอกจากนี้ยังมีการสำรวจครูชั้นเกรด 9 และการรับรู้ของพวกเขาเข้าร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบุว่า นักเรียนและครูรับรู้ว่ามีนักเรียนชั้นเกรด 9 มีระดับครอบครัวและเพื่อนไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจและการเตรียมตัวสำหรับการเรียน และตัดสินใจไม่ดีซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการเรียน นอกจากนี้ การรับรู้ของทั้งนักเรียนและครูบ่งชี้ว่านักเรียนชั้นเกรด 9 ที่ล้มเหลวเนื่องจากขาดแหล่งการเรียนรู้ทางกายภาพ แง่มุมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษานี้คือผ่านกระบวนการรวบรวมข้อมูลและความท้าทายในการจัดการนักเรียนที่มีความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงของนักเรียนรวมถึงการเข้าเรียน การละเมิดวินัย และความล้มเหลวของหลักสูตร ปัจจัยเหล่านี้ควบคู่ไปกับการขาดความรับผิดชอบ ได้สร้างอุปสรรคสำหรับผู้เข้าร่วมของนักเรียนและมีส่วนทำให้อัตราการสำเร็จลดลง 17.2%¹⁸⁵

เออรินา (Erlina) ได้ศึกษา การพัฒนาการสอนและแหล่งเรียนรู้ (TLRs) เพื่อท้าทายแนวคิดทางเลือกของนักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดหลักในหลักสูตรเคมีทั่วไป พบว่า การวิจัยก่อนหน้านี้ได้พิสูจน์

¹⁸⁴ Maria Gregoriou, *Possibility Thinking and its pedagogy in primary classrooms using learning resources associated with museum visits in Cyprus*, accessed December 16, 2021, available from <http://hdl.handle.net/10871/17304>

¹⁸⁵ Eric Wayne Ramsey, "Failing Ninth-Grade Students in a Missouri School District, and the Comparison to Inadequate Learning Resources" (Dissertation Doctoral of Educational Faculty in Lindenwood University, 2015) pp. iii.

แล้วว่าวิชาเคมีเป็นวิชาที่ยากสำหรับนักเรียนหลายคน แนวคิดเชิงนามธรรมและการที่นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงระหว่างระดับมหภาค ระดับย่อยและระดับสัญลักษณ์ เชื่อว่าเป็นเหตุผลหลัก เพื่อแก้ปัญหา การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการสอนและแหล่งเรียนรู้ (TLR) ที่ฝังการเป็นตัวแทนทั้งสามระดับเพื่อท้าทายแนวคิดทางเลือกของนักเรียนในด้านเคมีทั่วไป ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา TLR สี่ขั้นตอน การออกแบบ พัฒนา ประเมิน และไตร่ตรองถูกจัดกรอบในรูปแบบวัฏจักร การออกแบบ TLR เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อค้นหาแนวความคิดทางเลือกทั่วไปในการพัฒนาโครงเรื่องซึ่งนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบ การศึกษานำร่องใช้เพื่อปรับแต่งการออกแบบ TLR ขั้นสุดท้าย มีการผลิต TLR สามตัว; รูปร่างของการ์ดโมเลกุลและการสร้างแบบจำลองโมเลกุล แผ่นพับของอิเล็กทรอนิกส์วีดีโอ และวิดีโอของแรงในโมเลกุล ผลการศึกษานำร่องเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า TLR ทั้งหมดมีความเหมาะสมสำหรับใช้ในห้องเรียนหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตามความคิดเห็นของนักเรียน ผลการศึกษานำร่องแสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนตอบสนองในเชิงบวกต่อ TLR ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการสามเหลี่ยมเพื่อปรับปรุงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย กระบวนการประเมินผลเริ่มต้นโดยการนำ TLR ไปปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยตันจุงปุระ ประเทศอินโดนีเซีย TLRs มีผลกระทบที่วัดได้ต่อความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดที่เลือก และประสบความสำเร็จในการท้าทายแนวคิดทางเลือกทั่วไป TLR เหล่านี้อาจนำไปใช้เพิ่มเติมสำหรับนักการศึกษาและนักวิจัยด้านการศึกษาที่ต้องการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและรับข้อมูลเชิงลึกที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียนในวิชาเคมี และวิธีการที่ใช้จะสามารถส่งต่อไปยังการพัฒนาและประเมินผล TLR ในสาขาวิชาต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย¹⁸⁶

โอคอนโก (Okongo) ได้ศึกษาผลกระทบของความพร้อมใช้ของการสอนและแหล่งเรียนรู้ในการปรับใช้การศึกษาแบบรวมในศูนย์ก่อนวัยเรียนในเขตย่อยภูมิภาคเหนือ เขตภูมิภาค ประเทศเคนยา พบว่า การศึกษาแบบรวมเป็นกระบวนการของการปรับบ้าน โรงเรียน และชุมชนขนาดใหญ่เพื่อรองรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนก่อนวัยเรียน เป็นวิธีการที่ศูนย์รองรับผู้เรียนทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความท้าทายทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และภาษาศาสตร์ ยูนิเซฟตั้งข้อสังเกตว่าเด็กที่มีความทุพพลภาพราว 150 ล้านคนไม่สามารถเข้าถึงบริการดูแลเด็กในโรงเรียน นันทนาการ และบริการทางสังคมอื่นๆ และมีแนวโน้มที่จะยังคงไม่รู้หนังสือและไม่ได้รับการ

---

¹⁸⁶ None Erlina, *Development of Teaching and Learning Resources (TLRs) to challenge students' alternative conceptions of core ideas in general chemistry course*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.811549>

ฝึกฝน ท้ายที่สุดแล้วไม่สามารถเข้าร่วมเป็นแรงงานได้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษยังคงถูกมองในแง่ลบจากสังคม ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่ไม่ได้ลงทะเบียนในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเขตย่อยญามิราเหนือ และหากลงทะเบียนแล้ว พวกเขาจะออกจากโรงเรียนก่อนสิ้นปีตามรายงานจากสำนักงานการศึกษา การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาว่าความพร้อมของการสอนและแหล่งเรียนรู้ส่งผลต่อการนำการศึกษาแบบเรียนรวมไปใช้ในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเขตย่อยญามิราเหนือ หรือไม่มีความพยายามในการบูรณาการผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ แม้ว่าโปรแกรมจะเผชิญกับความท้าทายมากมาย นโยบายต่างๆ ได้จัดทำขึ้นเพื่อบรรลุผลสำเร็จของการศึกษาสากลและการบรรลุวิสัยทัศน์ปี 2030 อย่างไรก็ตาม การศึกษาแบบรวมกลุ่มประสบปัญหาความท้าทายในระดับก่อนวัยเรียนในโลกและเคนยา การศึกษาใช้การออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจเชิงพรรณนา ประชากรเป้าหมายคือครูใหญ่ 134 แห่ง ในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน 134 แห่ง ครูอนุบาล 402 คน เจ้าหน้าที่การศึกษา 12 คน และผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน 938 คนในเขตย่อยญามิราเหนือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือศูนย์ก่อนวัยเรียน 40 แห่ง และครูใหญ่ 40 แห่ง ซึ่งสุ่มตัวอย่างมาคิดเป็น 30% ของศูนย์ทั้งหมด นอกจากนี้ ครูก่อนวัยเรียน 134 คน และผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน 270 คน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และเจ้าหน้าที่การศึกษา 12 คนสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างสำมะโน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและรายการตรวจสอบการสังเกต ใช้สถิติพรรณนาของค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์ และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่ามีทรัพยากรการเรียนการสอนไม่เพียงพอที่ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเขตย่อยญามิราเหนือ 78 เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามเปิดเผยว่าทรัพยากรไม่เพียงพอส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการของการศึกษาแบบเรียนรวม การศึกษาแนะนำว่าควรมีการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินการด้านการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดสรรเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับการจัดหาสื่อการสอนและการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการการศึกษาพิเศษ (SNE)¹⁸⁷

การี และคนอื่นๆ (Gari, and others) ได้ศึกษาทรัพยากรการศึกษาและการเรียนรู้ในตัวอย่างนักเรียนชาวกรีก: โครงสร้างปัจจัย QELC และการพิจารณาระเบียบวิธี พบว่า งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับแรงบันดาลใจจาก Actiotope Model of Giftedness เป็นแนวทางแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีพรสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อกล่าวถึงแง่มุมทางทฤษฎี วิธีการ และโครงสร้าง

¹⁸⁷ Rachel Bosibori Okongo, *Effect of Availability of Teaching and Learning Resources on the Implementation of Inclusive Education in Pre-School Centers in Nyamira North Sub-County, Nyamira County, Kenya*, accessed Desember 16, 2021, available from <Http://Hdl.Handle.Net/123456789/3198>

ของแบบสอบถามเกี่ยวกับทุนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ (QELC) ในกลุ่มตัวอย่างเด็กและวัยรุ่นชาวกรีก (อายุ 10 ถึง 14 ปี) QELC (Ziegler & Baker, 2013) บริหารจัดการในห้องเรียน โดยประเมินทรัพยากรการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นทุนสองรูปแบบ รูปแบบการศึกษา (5 ระดับย่อย) และทุนการเรียนรู้ (5 ระดับย่อย) ตามที่นักเรียนรายงานด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประกอบด้วยนักเรียน 740 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของกรีก 16 แห่งในเอเธนส์ เมืองอื่นๆ และพื้นที่นอกเมืองบางแห่งของกรีซ ดัชนี α ของ Cronbach สำหรับทุนเพื่อการศึกษา และระดับย่อยของทุนการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจตั้งแต่ .74 ถึง .85 การวิเคราะห์ปัจจัยยืนยันผ่านแบบจำลองลำดับที่ 1 และ 2 ยืนยันโครงสร้างทางทฤษฎีของระดับย่อยที่แตกต่างกัน 10 ระดับ และยังสนับสนุนปัจจัยอันดับสูงกว่าสองปัจจัยในระดับที่น่าพอใจ มีการสังเกตความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับขนาดการสอนการศึกษาและระดับการเรียนรู้แบบตั้งใจตามสถานที่พำนัก และโดยกลุ่มอายุของนักเรียนสองกลุ่ม (อายุ 10 ถึง 11 และ 12 ถึง 14 ปี) ผลลัพธ์จะอภิปรายบนพื้นฐานของโครงสร้างปัจจัยที่ผ่านการตรวจสอบโดย QELC และความหมายเชิงทฤษฎี ควบคู่ไปกับมุมมองข้ามวัฒนธรรม¹⁸⁸

หวัง (Wang) ได้ศึกษาการสำรวจการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ : การศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมัธยมศึกษาในเชียงใหม่และอังกฤษ พบว่า การศึกษาวิธีที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ในเชียงใหม่และอังกฤษ เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรระหว่างสถานที่ทั้งสอง และตรวจสอบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการใช้ทรัพยากรในบริบททั้งสอง ในการศึกษาี้ แหล่งเรียนรู้หมายถึงสิ่งที่นำเสนอทางคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนสามารถใช้ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งรวมถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นกระดาษ 5 รายการและแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ 3 รายการ มาจากทฤษฎีกิจกรรมของ Vygotsky การใช้ทรัพยากรถูกสร้างขึ้นเป็นกิจกรรมที่ผสมผสานทรัพยากรเหล่านั้นในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กรอบแนวคิดถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของจัตุรมุขทางสังคมและการสอนของ Rezat และ Sträßer เพื่อพิจารณาปัจจัยตามบริบทและเพื่อรวบรวมความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น วิธีการเชิงปริมาณครอบคลุมการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถูกแยกเป็นสามเหลี่ยมและเสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย 6 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามนักเรียน แบบสอบถามสำหรับครู แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง การสัมภาษณ์

¹⁸⁸ Aikaterini D. Gari, and others, “Educational and Learning Resources in a Greek Student Sample: QELC factor structure and methodological considerations,” *Psychological Test and Assessment Modeling*, Volume 63 (2021 (2)), 205-226.

กลุ่มโฟกัสของนักเรียน การสัมภาษณ์ครูแบบตัวต่อตัว และการสังเกตในชั้นเรียน ได้รับการออกแบบและพัฒนาเพื่อรวบรวมข้อมูล ผู้เข้าร่วมการวิจัยนี้มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และ 8 ของเชียงใหม่จำนวน 161 คนจากโรงเรียนที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐ 3 แห่ง และนักเรียนอายุ 7 ขวบในอังกฤษ 206 คน และนักเรียน 8 คนจากโรงเรียนดูแล 3 แห่ง พร้อมด้วยครูคณิตศาสตร์และผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเชียงใหม่ใช้ทรัพยากรที่เป็นกระดาษเป็นหลักและใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มีความรู้สึกควบคุมตนเองอย่างมากเบื้องหลังการใช้ทรัพยากร และคิดว่าแหล่งเรียนรู้ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในขณะที่นักเรียนอังกฤษมักจะรวมทั้งทรัพยากรที่ใช้กระดาษและทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ใช้แหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคำแนะนำของครู และพิจารณามุมมองที่ค่อนข้างวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นประโยชน์ของทรัพยากร พบความแตกต่างมากกว่าความคล้ายคลึงกันระหว่างสถานที่ทั้งสองแห่ง และมีความสัมพันธ์ที่สำคัญบางอย่างระหว่างปัจจัยบริบทและการใช้ทรัพยากร ซึ่งบ่งชี้ว่าปัจจัยที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายการใช้ทรัพยากรของนักเรียนและแม้กระทั่งความแตกต่างของการใช้ทรัพยากรในระดับหนึ่ง¹⁸⁹

ฮิเดยัต และคนอื่นๆ (Hidayat, and others) ได้ศึกษาการปรับปรุงความสามารถทางปัญญาในหลักสูตรการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผ่านการนำรูปแบบการเรียนรู้ตามชีวิตไปใช้โดยใช้ LMS มีวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อพิสูจน์ว่าการนำแบบจำลองการเรียนรู้ชีวิตไปใช้ในหลักสูตรการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สามารถปรับปรุงความสามารถทางปัญญาของนักเรียนได้ รูปแบบการเรียนรู้ตามชีวิตได้รับเลือกเนื่องจากเป็นไปตามการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของศตวรรษที่ 21 โดยใช้ระบบการจัดการการเรียนรู้ (LMS) เป็นสื่อการเรียนรู้ การเลือก LMS เป็นสื่อยังปรับลักษณะของนักเรียนที่รวมอยู่ในรุ่น Z ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วย การดำเนินการตามรูปแบบการเรียนรู้ตามชีวิตโดยใช้ LMS ได้ดำเนินการในหัวข้อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 34 คนของนักศึกษาการศึกษาวិชากรรมสารสนเทศใน Universitas Negeri Malang งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยการออกแบบก่อนการทดลองกับแบบจำลองการออกแบบก่อนการทดสอบ - หลังการทดสอบแบบกลุ่มเดียว ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มาจากผลการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อมูลนั้นวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบอื่น (t-test) ผลการวิจัยพบว่าด้วยการใช้แบบจำลองการเรียนรู้จากชีวิตโดยใช้ LMS

---

¹⁸⁹ Yi Wang, Investigating students' use of learning resources in mathematics : a comparative study of secondary schools in Shanghai and England, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.766849>

ความสามารถทางปัญญาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญตามที่ระบุโดยผลการทดสอบต่างๆ ที่ได้รับระหว่างการทดสอบก่อนการทดสอบและหลังการทดสอบ¹⁹⁰

เดสนิต้า, อาฟราดิสกา, และ สำหรี (Desnita, Afradisca and Sari) ได้ศึกษาความพร้อมของแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เสริมคุณค่าที่โรงเรียนมัธยมปลายในสุมาตราตะวันตก พบว่ากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องประกอบด้วยการวางแผน การนำไปปฏิบัติ การประเมินและการประเมิน การไตร่ตรอง การตอบรับ และการแก้ไขเพิ่มเติมหรือการวางแผนใหม่ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยนักเรียนจะกำหนดการดำเนินการป้อนกลับและแผนถัดไปที่ครูจะดำเนินการ จากผลการประเมิน นักศึกษาจะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่มีความสามารถและกลุ่มที่ยังไม่บรรลุผล กลุ่มแรกต้องการการเรียนรู้เสริม ในขณะที่กลุ่มที่สองต้องการโปรแกรมแก้ไข ได้ทำการสำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 24 แห่งในสุมาตราตะวันตกเพื่อรับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเรียนรู้เพื่อเสริมคุณค่า เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้เป็นแบบสอบถามและใบสังเกตการณ์ ได้ข้อมูลมาว่าครูไม่ค่อยได้ทำการเรียนรู้แบบเสริมคุณค่า เพราะเมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียนจะเต็มไปด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติและสื่อการสอนที่ครูใช้เฉพาะในตำราเรียนเท่านั้น ซึ่งใช้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ปกติเท่านั้น จากข้อมูลที่ได้รับ อาจกล่าวได้ว่าการเรียนฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการสื่อการสอนที่อำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้นอกห้องเรียน สื่อการสอนเหล่านี้ควรอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้โดยไม่ต้องมีครู เพื่อให้สื่อการสอนดึงดูดความสนใจของนักเรียนจึงต้องจัดแพคเกจในลักษณะดังกล่าว เช่น ใช้ ICT แหล่งเรียนรู้หนึ่งที่ตรงตามความต้องการเหล่านี้คือโมดูลฟิสิกส์ตามบริบท เพื่อให้ใช้งานได้จริงและทำให้นักเรียนปรับสถานที่และเวลาได้ง่ายขึ้น ทางที่เหมาะสมที่สุดคือฟิสิกส์ของโมดูลอิเล็กทรอนิกส์ จากการสังเกตพบว่าไม่มีโมดูลอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนที่สังเกตเห็น จากปัญหาที่ได้รับ สรุปได้ว่า เพื่อช่วยให้ครูแก้ปัญหาได้จำเป็นต้องมีการพัฒนา e-modules ตามบริบทของฟิสิกส์อินโดนีเซีย¹⁹¹

¹⁹⁰ W N Hidayat and others, “ Cognitive ability improvement in learning resource development course through implementation of life-based learning models using LMS” **2018 International Conference of Computer and Informatics Engineering (IC2IE)**, (2019), 1.

¹⁹¹ Desnita, Elfa Afradisca and Iis Purnama Sari, “ Availability of learning resources for enrichment learning at senior high school in West Sumatra” **The 2nd International Conference on Research and Learning of Physics**, (2020), 1.

ชาซอท (Chazot) ได้ศึกษาการเรียนรู้ (อย่างไร) ที่จะสอน : การศึกษาผลกระทบของการสร้างแหล่งเรียนรู้ (GRL) ต่อการฝึกอบรมครูที่ให้บริการในบางโรงเรียนทั่วประเทศอินเดีย พบว่า การสำรวจผลกระทบของวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เรียกว่า การสร้างแหล่งเรียนรู้ (GRL) ต่อกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนกระแสหลักในอินเดีย วิธีการนี้ได้รับการพัฒนาและฝึกฝนที่โรงเรียนนานาชาติมหาตมะ คานธี ที่ฉันทันร่วมก่อตั้งในอินเดีย วิธีการ GRL ใช้แนวทางคอนสตรัคติวิสต์ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก และสร้างโอกาสให้ครูเรียนรู้ผ่านมุมมองของผู้เรียน สิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องเนื่องจากเอกสารการวิจัยเผยให้เห็นช่องว่างระหว่างจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ของกรอบหลักสูตรแห่งชาติ (2005) ในอินเดียที่ส่งเสริมแนวทางคอนสตรัคติวิสต์และการฝึกอบรมครูที่กำหนดกรอบในประเพณีเชิงบวกด้วยวิธีการแบบสถิตและบรรยาย เพื่อที่จะศึกษาผลกระทบของกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อครู ฉันทันเลือกวิธีการเชิงคุณภาพที่มีการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 11 ครั้งและการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ครั้งของครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนและสถานที่ฝึกอบรมต่างๆ ในอินเดีย ฉันทันเกี่ยวข้องกับนักวิจัยอีกสองคนเพื่อลดอคติที่อาจเป็นผลมาจากมุมมองเดียวของฉันทัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูพบว่าการฝึกอบรม GRL นั้นสนุกด้วยการนำไปประยุกต์ใช้และมีประโยชน์มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการฝึกอบรมอื่นๆ พวกเขาเริ่มใช้ร่างกาย พื้นที่รอบตัว และทรัพยากรในชีวิตประจำวันมากขึ้นในการเรียนรู้ ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าครูมีอารมณ์เชิงบวกและเข้าใจมุมมองของผู้เรียนมากขึ้น ผู้เข้าร่วมยังได้หารือเกี่ยวกับความท้าทายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดของตารางเวลา ความแข็งแกร่งของชั้นเรียน ภาระงานระดับชาติ ความกดดันของหลักสูตร และการจำกัดความเชื่อในตนเอง ข้อมูลเชิงลึกที่ได้รับในการศึกษานี้มีศักยภาพที่จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงนโยบายและการปฏิรูปการศึกษาของครูในระดับชาติ การศึกษาได้ยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในระยะยาวและการขยายขนาดสำหรับประเทศใหญ่ๆ เช่น อินเดีย¹⁹²

---

¹⁹² Anju Chazot, *Learning (how not) to teach : a study of the impact of Generated Resources Learning (GRL) pedagogy as in-service teacher training in some schools across India*, accessed Desember 16, 2021, available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.810808>

สรุป

จากผลการศึกษา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษานั้น ทำให้ทราบถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า 1) เป็นแหล่งที่มีข้อมูลความรู้ พร้อมจะให้ผู้สนใจเข้าไปศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ 2) เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา 3) ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้จดจำบทเรียนได้เร็วและนานขึ้น 4) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง 5) ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี เข้าใจสภาพปัจจุบัน และปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง รักและหวงแหนท้องถิ่นตนเอง 6) ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ของที่มีคุณค่าในชุมชน ท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป 7) ช่วยให้นักเรียนเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของตนเอง 8) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนรักการทำงาน และสามารถแบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน และจากผลการศึกษา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการทำให้ทราบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขอขยาย ดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศการศึกษา 5) การวัดและประเมินผล 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ และ 10) การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ และมีแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา คือ 1) การวางแผน (plan) 2) การดำเนินงาน (do) 3) การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check) และ 4) การสรุปและรายงานผล (action) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารของภาครัฐและสภาพการณ์ในปัจจุบัน ควรมีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกคน โดยแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยใช้สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ จากนั้นนำผลการศึกษามาจัดทำโครงร่างงานวิจัย เสนอขอคำแนะนำความเห็นในการจัดทำโครงร่างการวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเสนอขออนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ นำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดของขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษา เอกสาร วรรณกรรม เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 สำนักงานเขต แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร วรรณกรรม เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มาสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ 2 การทำอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย กำหนดวิธีการดำเนินการดังนี้

2.1 นำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในขั้นที่ 1 มาทำอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน

2.2 นำอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่สร้างขึ้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2.3 ตรวจสอบรายละเอียดอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

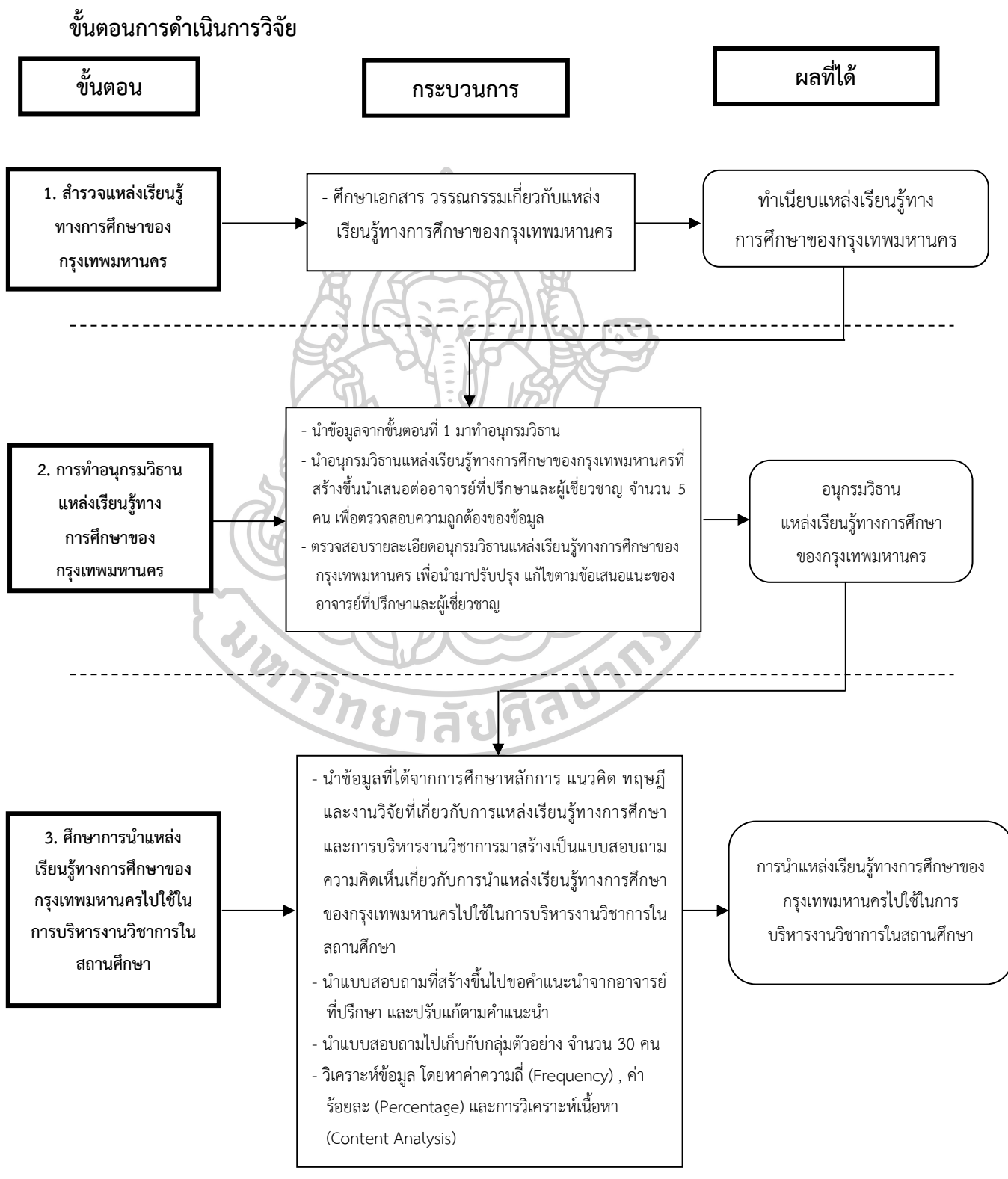
ขั้นที่ 3 ศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา และการบริหารงานวิชาการ มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

3.2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน และโรงเรียนฝึกอาชีพ 6 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงละ 1 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รวม 30 คน

3.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์
 หากการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการใน
 สถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

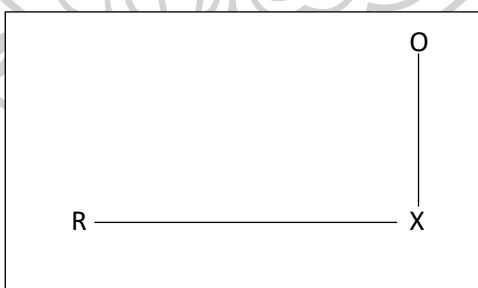
ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนเสนอผลการวิจัยฉบับร่างต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์ทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยตามรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ด้วยแผนแบบการวิจัยศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง (the one Shot, non-experimental case study design) ซึ่งแสดงได้ด้วยแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 แผนแบบการวิจัย

เมื่อ	R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน และโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน รวม 447 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน และโรงเรียนฝึกอาชีพ 6 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 1 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รวม 30 คน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียน	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)
			ผู้อำนวยการสถานศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ	37	6	6
ขนาดใหญ่	73	6	6
ขนาดกลาง	116	6	6
ขนาดเล็ก	211	6	6
โรงเรียนฝึกอาชีพ	10	6	6
รวม	447	30	30

ที่มา : สำนักการศึกษา, รายงานการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2563), 17-35.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นต้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูล เป็นแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2. แบบตรวจสอบ (checklist) เป็นแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

3. แบบสอบถาม (questionnaire) แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถาม (questionnaire)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา มาสร้างเป็นแบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

1.2 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 ปรับปรุงแบบบันทึกตามข้อเสนอแนะ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. แบบตรวจสอบ (checklist)

2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มาทำเป็นอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2.2 ผู้วิจัยนำอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มาสร้างเป็นแบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2.3 ผู้วิจัยนำแบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 ปรับปรุงแบบตรวจสอบตามข้อเสนอแนะ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. แบบสอบถาม (questionnaire)

3.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา และการบริหารงานวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มาสร้างเป็นแบบสอบถาม (questionnaire)

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดย

1. ผู้วิจัยทำหนังสือคำร้องถึงบัณฑิตวิทยาลัย ผ่านทางภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักการศึกษา และสำนักพัฒนาสังคม อนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน ตอบแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ฉบับ รวม 30 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยมีประชากร คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน และโรงเรียนฝักอาชีพกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน รวม 447 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง 6 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนฝักอาชีพ 6 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกข้อมูล 2) แบบตรวจสอบ (checklist) และ 3) แบบสอบถาม (questionnaire) สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ผลจากการวิเคราะห์ เอกสาร วารณกรรม เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาออกเป็น 50 สำนักงานเขต ดังนี้

คำชี้แจง ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการให้ความรู้ด้านต่างๆ ของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. **ด้านพระพุทธศาสนา** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนา

2. **ด้านศาสนาอิสลาม** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของศาสนาอิสลาม

3. **ด้านศาสนาคริสต์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของศาสนาคริสต์

4. **ด้านศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

5. **ด้านศาสนาซิกข์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของศาสนาซิกข์

6. **ด้านประวัติศาสตร์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในอดีต และเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้กระทำ หรือสร้างแนวความคิดไว้ทั้งหมด รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากเจตจำนงของมนุษย์ ตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หรือธรรมชาติที่มีผลต่อมนุษยชาติ

7. ด้านวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ วิธีดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนแต่ละชุมชน ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน ที่ส่งต่อมาสู่คนรุ่นหลัง และสะท้อนถึงตัวตนที่ชัดเจน และเป็นแบบแผนของความเชื่อที่ส่งผลต่อการกระทำ ค่านิยม ทักษะคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่เห็นว่าดีงาม ถูกต้อง หรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม และมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาหรือส่งผลมาถึงปัจจุบัน

8. ด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชน เช่น การเงิน การลงทุน สินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

9. ด้านการเมือง การปกครอง หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบการเมือง การปกครองของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช การปกครองระบอบประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย เป็นต้น

10. ด้านพระราชประวัติ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ และเชื้อพระวงศ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

11. ด้านชาติพันธุ์ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการแบ่งเชื้อชาติของมนุษย์ กำเนิดของเชื้อชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ ตลอดจนลักษณะเฉพาะของเชื้อชาติต่าง ๆ

12. ด้านศิลปะ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ แสดงออกทางความรู้สึก ความคิด และอารมณ์จากภาพที่ได้จากความจริงหรือจินตนาการที่คิดฝันขึ้น อย่างมีเจตนา โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางให้ผู้อื่น สามารถเข้าใจในเจตนาอันนั้น โดยศิลปะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) วิจิตรศิลป์ ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรีและนาฏศิลป์ การพิมพ์ภาพ เป็นต้น 2) ประยุกต์ศิลป์ ได้แก่ มัณฑนศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ พาณิชยศิลป์ การออกแบบ เป็นต้น

13. ด้านทัศนศิลป์ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่สามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา เช่น จิตรกรรม การวาดภาพ ภาพพิมพ์ ประติมากรรม เซรามิกส์ ภาพถ่าย วิดีโอ ภาพยนตร์ การออกแบบ งานหัตถกรรม และ สถาปัตยกรรม รวมถึงศิลปะประยุกต์ เช่น การออกแบบอุตสาหกรรม การออกแบบกราฟิก การออกแบบแฟชั่น การออกแบบภายใน และการออกแบบตกแต่ง

14. ด้านสถาปัตยกรรม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการก่อสร้างสิ่งก่อสร้าง อาคาร ที่อยู่อาศัยต่าง ๆ การวางผังเมือง การจัดผังบริเวณ การตกแต่งอาคาร การออกแบบก่อสร้าง ซึ่งเป็นงานศิลปะที่มีขนาดใหญ่ต้องใช้ผู้สร้างงานจำนวนมาก และเป็นงานศิลปะที่มีอายุยืนยาว เช่น วัด วัง อาคารบ้านเรือน อนุสาวรีย์ เป็นต้น

15. ด้านประติมากรรม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น ลงบนสื่อต่างๆ เช่น ไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรืออนุหนา เช่น รูปปั้น รูปแกะสลัก รูปหล่อ พระพุทธรูป เป็นต้น

16. ด้านจิตรกรรม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาดระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพ 2 มิติ ไม่มีความลึกหรืออนุหนา เช่น ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง ภาพวาดประกอบเรื่อง ภาพวาดอื่นๆ เป็นต้น

17. ด้านวรรณกรรม หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานที่แสดงออกด้วยศิลปะทางภาษาอันเกิดจากการคิด และจินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่างๆ เช่น งานเขียน ประวัติ นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า ขำขัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง คำคม เป็นต้น

18. ด้านนาฏศิลป์ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการละคร การรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว รวมถึงการแสดงโดยใช้วิธีใบ้ด้วย เช่น ละครนอก ละครใน ละครเวที ลิเก ระบำ การเต้น เป็นต้น

19. ด้านดุริยางคศิลป์ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเล่นดนตรีประเภทต่าง ๆ รวมถึงการขับร้อง และสุนทรียภาพในการฟังเพลง เช่น ดนตรีไทย ดนตรีสากล เป็นต้น

20. ด้านการออกแบบ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้น และมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิม การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้ หรือสัมผัสได้ ซึ่งการออกแบบครอบคลุมถึงการออกแบบวัตถุประสงค์ ระบบ หรือ ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ และยังรวมถึง การคิดเชิงออกแบบ (design thinking) แบบที่ออกมาอาจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง หรือแบบที่เป็นเพียงนามธรรมก็ได้ เช่น การออกแบบแฟชั่น, การออกแบบแนวความคิด การออกแบบลายผ้า เป็นต้น

21. ด้านโบราณคดี หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับตัวของมนุษย์ในอดีต รวมทั้งสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เมื่อครั้งอดีต รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทุกประเภทที่สัมพันธ์กับมนุษย์ในอดีต ได้แก่ ดิน หิน ป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ แหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น ชุมชน สังคม ไร่นา สวน เป็นต้น ที่สัมพันธ์กับชุมชนในสมัยอดีต

22. ด้านโบราณสถาน หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป ที่มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี และยังรวมถึงสถานที่หรือเนินดินที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือมีร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ปรากฏอยู่ เช่น วัด วัง โบสถ์ วิหาร กำแพงเมือง พระที่นั่ง ศาลหลักเมือง ป้อมปราการ เป็นต้น

23. **ด้านโบราณวัตถุ** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งของโบราณที่เคลื่อนที่ได้ มีอายุกว่า 100 ปีขึ้นไป และเป็นประโยชน์ในทางศิลปะประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี เช่น พระพุทธรูป เทวรูป โครงกระดูก ศิลจารึก เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

24. **ด้านภาษาศาสตร์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาของมนุษย์ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น

25. **ด้านวิทยาศาสตร์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ดาราศาสตร์ สิ่งมีชีวิต นักประดิษฐ์ พลังงาน เป็นต้น

26. **ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับหิน ดิน หวายแร่ ธาตุ เชื้อเพลิงธรรมชาติ น้ำใต้ดิน และลักษณะของผิวโลกที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยา ซึ่งรวมถึงการ เปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยา

27. **ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดโดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

28. **ด้านพฤกษศาสตร์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ของพืชและการเจริญเติบโตของพืช เช่น โครงสร้าง ส่วนประกอบหน้าที่ของเซลล์ ราก ลำต้น ใบ ดอก ผล และเมล็ด และกระบวนการต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพของพืช

29. **ด้านการบริหารจัดการน้ำ** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ให้บูรณาการเกี่ยวกับน้ำและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องในเขตลุ่มน้ำ เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำ การขาดแคลนน้ำ อุทกภัยและคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม (น้ำเสีย) อย่างเป็นรูปธรรม ให้ปัญหาบรรเทาหรือกำจัดจนหมดสิ้นไป

30. **ด้านเกษตรกรรม** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมงและการป่าไม้

31. **ด้านสัตวศาสตร์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ ตั้งแต่พวกสัตว์ชั้นต่ำ พวก ฟองน้ำ แมงกะพรุน พยาธิตัวแบน นีมาโทดา กลุ่มหนอนปล้อง สัตว์ที่มีข้อปล้อง กลุ่มสัตว์พวกหอย ปลาตาว จนถึง สัตว์มีกระดูกสันหลัง และ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

32. **ด้านการแพทย์** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและเฝ้าระวังรักษาโรค หรืออาการเจ็บป่วย รวมถึงประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางการแพทย์ เช่น กายวิภาค พยาธิวิทยา นิติเวช ประสาท เป็นต้น

33. **ด้านกายวิภาค** หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับร่างกายและอวัยวะต่างๆ ทั้งของมนุษย์ และสัตว์

34. ด้านสุขภาพ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับดูแลรักษาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น วิธีการดูแลรักษาสุขภาพ วิธีการออกกำลังกาย วิธีการเล่นกีฬา เป็นต้น

35. ด้านกีฬาและนันทนาการ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ กติกา มารยาท และวิธีการเล่นกีฬา และกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง โดยไม่มีการบังคับหรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนานหรือความสุขสงบ และกิจกรรมนั้นๆ จะต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมศิลปหัตถกรรม การอ่าน-เขียน กิจกรรมอาสาสมัคร ศิลปวัฒนธรรม งานอดิเรก เกม กีฬา การละคร ดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ และนันทนาการกลางแจ้ง เป็นต้น

36. ด้านกีฬาสากล หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ กติกา มารยาท และวิธีการเล่นกีฬาสากล ซึ่งเป็นกีฬาที่เป็นที่ยอมรับขององค์กรกีฬาทั่วโลกให้เป็นกีฬาที่บรรจุอยู่ในเกมการแข่งขัน เช่น กรีฑา วอลเลย์บอล ฟุตบอล บาสเกตบอล เทนนิส เทเบิลเทนนิส เป็นต้น

37. ด้านกีฬาไทย หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ กติกา มารยาท และวิธีการเล่นกีฬาที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ในการสืบทอดมรดกไทย มีที่มาตั้งแต่สมัยของกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยปัจจุบัน เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง เป็นต้น

38. ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน เป็นมรดกสืบทอดกันมา และทุกคนในท้องถิ่นย่อมมีความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของมีความรักหวงแหนร่วมกัน

39. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นเอง และนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ไขแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านที่คิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้สั่งสม สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

40. ด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบการที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป เช่น อาชีพค้าขาย ทำสวน ทำไร่ ทำนา ช่างไม้ ช่างแกะสลัก เป็นต้น

41. ด้านความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาความรู้สาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพ ศิลปะ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
<p>1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>1.1 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม - ด้านจิตรกรรม - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านวรรณกรรม 	ตั้งอยู่ภายในเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
<p>1.2 วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	แยกถนนเฟื่องนครตัดกับถนนราชบพิธ ติดกับกระทรวงมหาดไทย เขตพระนคร
<p>1.3 วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิทยาศาสตร์ - ด้านจิตรกรรม - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	แยกถนนราชินีตัดกับถนนสราญรมย์ ติดกับสวนสราญรมย์และคลองหลอด เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.4 วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม - ด้านจิตรกรรม - ด้านวรรณกรรม 	ริมถนนตีทอง 1 ถนนบำรุงเมือง ด้านหน้าติดถนนอนุสาวรีย์ เขตพระนคร
1.5 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประติมากรรม - ด้านวรรณกรรม 	ถนนสนามไชย ใกล้กับพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.6 วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสนามไชย ระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากร เขตพระนคร
1.7 วัดชนะสงคราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจักรพงษ์ เขตพระนคร
1.8 วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร
1.9 วัดราชนันทารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ 	ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	
1.10 วัดอินทรวิหาร หรือวัดอินทร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม 	ถนนวิสุทธิกษัตริย์ แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร
1.11 ศาลเจ้าพ่อเสือ พระนคร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนตะนาว ใกล้แยก คอกวัว เขตพระนคร
1.12 มัสยิดจักรพงษ์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสุเหร่า ถนนจักรพงษ์ เขตพระนคร
1.13 โบสถ์พราหมณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาพราหมณ์-ฮินดู - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนบ้านดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร
1.14 วัดครุฑวราศรีครุสิงห์ สภา (วัดซีกข์)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาซีกข์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร
1.15 พิพิธภัณฑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านพระราชประวัติ - ด้านสถาปัตยกรรม 	แยกถนนสนามไชยตัดกับ ถนนเจริญกรุง ตรงข้าม สวนสราญรมย์ เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.16 มิวเซียมสยาม /สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ	- ด้านประวัติศาสตร์	ถนนสนามไชย ใกล้ วัดโพธิ์ เขตพระนคร
1.17 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติศิลปะ พีระศรี	- ด้านศิลปะ - ด้านประวัติศาสตร์	ถนนหน้าพระลาน ย่านท่าช้างตรงข้าม พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.18 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านโบราณคดี - ด้านประติมากรรม	ถนนหน้าพระธาตุ ติดกับ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตรงข้ามสนามหลวง เขตพระนคร
1.19 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์	- ด้านศิลปะ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ประติมากรรม	ถนนเจ้าฟ้า แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร
1.20 พิพิธภัณฑ์บางลำภู	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี	ถนนพระเมรุ ใกล้กับ สวนสันติชัยปราการ เขตพระนคร
1.21 พิพิธภัณฑ์เหรียญ	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและ สังคม	ถนนจักรพงษ์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.22 พิพิธภัณฑ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวรรณกรรม - ด้านโบราณคดี	ถนนหน้าพระลาน พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.23 พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย วังบางขุนพรหม	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร
1.24 พิพิธภัณฑ์ปืนใหญ่ กระทรวงกลาโหม	- ด้านประวัติศาสตร์	ศาลาว่าการกลาโหม ถนนสนามไชย เขตพระนคร
1.25 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพระนคร	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	อาคารเรือนปั้นหยา 2 ชั้น ด้านล่าง สำนักงานเขตพระนคร
1.26 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.27 ห้องสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ใกล้ถนนข้าวสาร ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร
1.28 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินเฉลิมพระเกียรติ 84	- ด้านศิลปะ - ด้านวัฒนธรรม และประเพณี	ถนนราชดำเนินกลาง ติดกับนิทรรศน์ รัตนโกสินทร์ ใกล้ อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย เขตพระนคร
1.29 หอศิลป์ (วังท่าพระ)	- ด้านศิลปะ	มหาวิทยาลัยศิลปากร ถนนหน้าพระลาน แขวง พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.30 พระบรมมหาราชวัง	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรม และประเพณี	ติดท้องสนามหลวง ทางเข้าหันหน้าออก ถนนหน้าพระลาน เขตพระนคร
1.31 ศาลหลักเมือง	- ด้านวิถีชีวิต ท้องถิ่น - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประติมากรรม	มุมด้านทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ ของสนามหลวง ตรว ข้ามกับ พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.32 ป้อมพระสุเมรุ	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี	บริเวณโค้งรอยต่อ ระหว่างถนนพระ อาทิตย์กับ ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร
1.33 ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์	- ด้านการเมือง การ ปกครอง - ด้านประวัติศาสตร์	ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร
1.34 โลหะปราสาท	- ด้านสถาปัตยกรรม	ตั้งอยู่ภายในวัดราช นันทารามวรวิหาร เขต พระนคร
1.35 เสาชิงช้า	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี	ถนนดินสอ แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร
1.36 ท้องสนามหลวง	- ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านประวัติศาสตร์	ด้านหน้าของ พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.37 พระปฐมบรมราชานุสรณ์	- ด้านประวัติศาสตร์	ถนนประชาธิปไตย แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร
1.38 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย	- ด้านการเมือง การ ปกครอง - ด้านประวัติศาสตร์	ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.39 อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา	- ด้านการเมือง การปกครอง - ด้านประวัติศาสตร์	ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร
1.40 ศูนย์เยาวชนทเวศร์	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนกรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร
1.41 ตลาดพาหุรัด	- ด้านศาสนาซิกข์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านชาติพันธุ์ - ด้านการประกอบอาชีพ	เริ่มตั้งแต่สี่แยกบ้านหม้อ (ถนนบ้านหม้อ) ไปทางทิศตะวันออกตัดกับสี่แยกพาหุรัด จนถึงถนนจักรเพชร เขตพระนคร
1.42 ตลาดปากคลองตลาด	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ	แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร
1.43 ตลาดท่าเตียน	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ	แขวง พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
1.44 สะพานพระพุทธยอดฟ้า	- ด้านประวัติศาสตร์	ปลายถนนตรีเพชร ฝั่งพระนคร เขตพระนคร
1.45 ศาลาเฉลิมกรุง	- ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านนาฏศิลป์	จุดตัดถนนตรีเพชร ถนนตรีทอง และ ถนนเจริญกรุง เขตพระนคร

ตารางที่ 4 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.46 โรงละครแห่งชาติ	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านดุริยางคศิลป์	ถนนราชินี เชียงสะพาน สมเด็จพระปิ่นเกล้า เขตพระนคร
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนสราญรมย์	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ตรงข้ามพระบรมมหาราชวัง ด้านทิศตะวันออก แยกถนน เจริญกรุงตัดกับถนนราชินี เขตพระนคร
2.2 สวนรมณีนาถ	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ระหว่างถนนศิริพงษ์กับถนน มหาไชย ใกล้ วัดสุทัศนเทพวราราม เขตพระนคร
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
3.1 บ้านทำหัวสิงโต ชุมชนวัด ใหม่อมตรส	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ	ชุมชนวัดใหม่อมตรส เขตพระนคร
3.2 บ้านดุริยประณีต หรือ มูลนิธิดุริยประณีต	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านดุริยางคศิลป์	ย่านบางลำพู เขตพระนคร
3.3 ร้านบำรุงชาติสาสนายา ไทย (บ้านหม้อหวาน)	- ด้านสุขภาพ - ด้านการประกอบอาชีพ	ซอยเทศา ถนนบำรุงเมือง ใกล้เสาชิงช้า เขตพระนคร

จากตารางที่ 4 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระนคร มีทั้งหมด 51 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 46 แหล่ง เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม , พิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , พระบรมมหาราชวัง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แห่ง คือ สวนสราญรมย์ และสวนรมณีนาถ 3) แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แห่ง คือ บ้านทำหัวสิงโต ชุมชนวัดใหม่อมตรส , บ้านดุริยประณีต หรือ มูลนิธิดุริยประณีต และร้านบำรุงชาติศาสนายาไทย (บ้านหมอหวาน)

ตารางที่ 5 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตป้อมปราบ ศักดิ์รूपาย

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น		
1.1 วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธรศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประติมากรรม 	ระหว่างถนนบริพัตร ถนนบรมบรรพต ถนน จักรพรรดิพงษ์ ใกล้คลอง มหานาค และคลองรอบกรุง เขตป้อมปราบศักรूपาย
1.2 วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธรศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	1466 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศักรूपาย
1.3 วัดโสมนัสราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธรศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	646 ถนนกรุงเกษม แขวงวัด โสมนัส เขตป้อมปราบศักรूपาย
1.4 วัดมิ่งกรมลาวาส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธรศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ระหว่างถนนมิ่งกรกับ ถนนยมราชสุขุม เขตป้อมปราบศักรूपาย
1.5 ศาลเจ้าไต้ฮงกง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธรศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ระหว่างถนนพลับพลาไชย กับถนนเจ้าคำรพ เขตป้อมปราบศักรूपาย

ตารางที่ 5 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านสถาปัตยกรรม	
1.6 พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านพระราชประวัติ	อาคารกรมโยธาธิการเดิม บริเวณสี่แยกผ่านฟ้า แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
1.7 พิพิธภัณฑ์วังวรดิศ และ หอสมุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ระหว่างถนนหลานหลวง และถนนดำรงรักษ์ ใกล้เคียง ตลาดสะพานขาว เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
1.8 พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า เล่าเรื่อง	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	ซอยเจริญกรุง 23 เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
1.9 พิพิธภัณฑ์เรือนหมอปพร	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสุขภาพ	คณะบริหารธุรกิจ และ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ถนน พิชณูโลก ใกล้เคียงสนามม้า นางเลิ้ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
1.10 บรมบรรพต (ภูเขาทอง)	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านพระพุทธศาสนา	ระหว่างถนนบริพัตร ถนนบรมบรรพต ถนน จักรพรรดิพงษ์ ใกล้เคียงคลอง มหานาค และคลองรอบกรุง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
1.11 ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยวัดโสมนัส แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

ตารางที่ 5 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 บ้านนางเลิ้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ระหว่างถนนพะเนียง ถนน หลานหลวง ถนน จักรพรรดิพงษ์ และถนน นครสวรรค์ เขตป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
2.2 บ้านเต็นรำ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ระหว่างถนนพะเนียง ถนน หลานหลวง ถนน จักรพรรดิพงษ์ และถนน นครสวรรค์ เขตป้อมปราบ ศัตรูพ่าย

จากตารางที่ 5 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย มีทั้งหมด 14 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 11 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า เล่าเรื่อง , วัดมังกรกมลาวาส , บรมบรรพต (ภูเขาทอง) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แหล่ง คือ บ้านนางเลิ้ง , บ้านเต็นรำ และบ้านบาตร

ตารางที่ 6 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น		
1.1 วัดไตรมิตรวิทยาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ระหว่างถนนเจริญกรุงกับ ถนนมิตรภาพไทย-จีน ใกล้ วงเวียนโอเดียน เขตสัมพันธวงศ์
1.2 วัดจักรวรรดิราชาวาส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์
1.3 วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปวัฒนธรรม 	ซอยภาณุรังษี ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
1.4 ศาลเจ้าเล่งบัวเอี้ย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ซอยอิสราณูภาพ หรือ ซอยเยาวราช 6 เขตสัมพันธวงศ์
1.5 ศาลเจ้าเล่าปุนเถ่ากง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ซอยอิสราณูภาพ ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์
1.6 มัสยิดหลวงโกชาอิศหาก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

ตารางที่ 6 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.7 วัดแม่พระลูกประคำ (โบสถ์กาลหว่าร์)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยวานิช 2 ถนนโยธา เขตสัมพันธวงศ์
1.8 พิพิธภัณฑ์นิทรรศการพระ พุทธมหาสุวรรณปฏิมากร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประติมากรรม - ด้านประวัติศาสตร์ 	ชั้น 3 ของพระมಹามณชป เฉลิมพระเกียรติวัดไตรมิตร วิทยาราม เขตสัมพันธวงศ์
1.9 หอศิลป์ธนาคารกรุงไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์
1.10 ตลาดสำเพ็ง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านการประกอบอาชีพ 	ตั้งแต่ถนนราชวงศ์และถนน วานิช 1 ไปจนถึงบริเวณ สะพานหัน เขตสัมพันธวงศ์
1.11 ตลาดน้อย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านเศรษฐกิจและสังคม 	ซอนเจริญกรุง 30 (ซอยกัปตันบุช) เขตสัมพันธวงศ์
1.12 ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อย (ธนาคารแห่ง แรก)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยวานิช 2 ถนนโยธา เขตสัมพันธวงศ์
1.13 อาคารเก่าถนนทรงวาด	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยอิสราณูภาพ ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์

จากตารางที่ 6 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ มีทั้งหมด 13 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 13 แห่ง เช่น วัดไตรมิตรวิทยาราม , หอศิลป์ธนาคารกรุงไทย , มัสยิดหลวงโกชาอิตหาก

ตารางที่ 7 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดุสิต

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนา รามราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนนครปฐม เขตดุสิต
1.2 วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสามเสน ซอย 9 เขตดุสิต
1.3 วัดสมณานัมบริหาร (วัด ญวนสะพานขาว)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ริมคลองผดุงกรุงเกษม ถนนลูกหลวง เขตดุสิต
1.4 วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	90 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิ รพยาบาล เขตดุสิต
1.5 วัดคอนเซ็ปชัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสามเสน9 ถนนสามเสน เขตดุสิต
1.6 วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยมิตตคาม ถนนสามเสน เขตดุสิต

ตารางที่ 7 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดุสิต (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.7 พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมดอกไม้ (The Museum of Floral Culture)	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	ถนนสามเสน ซอย 28 แยกกองครักษ์ 13 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต
1.8 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติช้างต้น	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	อยู่ในเขตพระราชวังดุสิตริมถนนอุทองใน
1.9 พิพิธภัณฑ์สักทองวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านโบราณคดี - ด้านพระพุทธศาสนา	วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร 90 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต
1.10 สำนักหอสมุดแห่งชาติ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ท่าवासูกี 3.สามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต
1.11 หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	- ด้านประวัติศาสตร์	ท่าवासูกี ถนนสามเสน เขตดุสิต
1.12 พระที่นั่งอนันตสมาคม	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ติดกับลานพระราชวังดุสิต ถนนอุทองใน เขตดุสิต
1.13 พระที่นั่งวิมานเมฆ	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนราชวิถี เขตดุสิต
1.14 พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระบรมรูปทรงม้า)	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านประติมากรรม	ลานพระราชวังดุสิต ถนนอุทองใน เขตดุสิต
1.15 ศูนย์เยาวชนนกแก้ว	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนทหาร แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต
1.16 ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยสวนอ้อย ถนนสุขุทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต

ตารางที่ 7 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดุสิต (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา	- ด้านเกษตรกรรม	พระราชวังสวนจิตรลดา ถนนพระราม 5 เขตดุสิต

จากตารางที่ 7 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดุสิต มีทั้งหมด 17 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 16 แหล่ง เช่น วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร , หอจดหมายเหตุแห่งชาติ , พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติช้างต้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

ตารางที่ 8 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพญาไท

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดไผ่ตัน	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	19 ซอยพหลโยธิน 15 แขวงพญาไท เขตพญาไท
1.2 โบสถ์บ้านเซเวียร์	- ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	43 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
1.3 คริสตจักรเมืองไทย	- ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ซอยพหลโยธิน 15 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

ตารางที่ 8 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพญาไท (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านสถาปัตยกรรม	
1.4 พิพิธภัณฑ์ธนาคารออมสิน	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม	ชั้น 7 อาคาร 72 ธนาคาร ออมสินสำนักงานใหญ่ ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท
1.5 พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร	- ด้านประวัติศาสตร์	ที่ทำการไปรษณีย์สามเสน ใน 2 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
1.6 พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง	- ด้านประวัติศาสตร์	ซอยอารีย์ ถนนพระราม 6 เขตพญาไท
1.7 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	อยู่ที่พิพิธภัณฑ์กระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์
1.8 ห้องสมุดธรรมะบ้านอารีย์	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านภาษาศาสตร์	อาคารสุนันทา ซอยอารีย์ 1 ถนนพหลโยธิน ใกล้ BTS อารีย์ เขตพญาไท
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนพญาไทภิรมย์	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณปากซอยศาสนา ถนนพระราม 6 เขตพญาไท
2.2 สวนสาธารณะอารีย์	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ	ซอยพหลโยธิน 7 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

จากตารางที่ 8 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพญาไท มีทั้งหมด 11 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 9 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์ธนาคารออมสิน , พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณีย์

ยากกร , ห้องสมุดธรรมะบ้านอารีย์ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนพญาไทภิรมย์ และสวนสาธารณะอารีย์

ตารางที่ 9 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตห้วยขวาง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนน พระราม 9 แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน)	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ใกล้โรงเรียนจันทร์หุน บำเพ็ญ ถนนประชากรราษฎร์บำเพ็ญ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง
1.3 ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ถนนเทียนร่วมมิตร เขตห้วยขวาง
1.4 เอ็มเธียร์เตอร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง
1.5 สยามนิรมิต	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ถนนเทียนร่วมมิตร เขตห้วยขวาง

จากตารางที่ 9 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตห้วยขวาง มีทั้งหมด 5 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 5 แหล่ง เช่น ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน) , ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย , สยามนิรมิต

ตารางที่ 10 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตราชเทวี

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 มัสยิดยามีอูลค์อัยริยะห์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	เชิงสะพานเจริญผล ถนนบรรทัดทอง เขตราชเทวี
1.2 พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนศรีอยุธยา ใกล้กับ โรงพยาบาลพญาไท 1 เขตราชเทวี
1.3 พิพิธภัณฑ์แรงงานไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ถนนนิคมมักกะสัน เขตราชเทวี
1.4 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี 	กรมทรัพยากรธรณี 75/10 ถ.พระรามที่ 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
1.5 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ซอยพระนาง (ห้องสมุด วรรณกรรม)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวรรณกรรม 	ซ.พระนาง ถ.ราชวิถี ใกล้ อนุสาวรีย์ชัย-สมรภูมิ เขตราชเทวี
1.6 พระราชวังพญาไท	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม 	ภายในโรงพยาบาลพระ มงกุฎเกล้า ถนนราชวิถี เขต ราชเทวี
1.7 อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการเมือง การปกครอง 	ถนนพหลโยธิน เขตราชเทวี

ตารางที่ 10 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตราชเทวี(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 บ้านบางกอกดออล์ และตุ๊กตานานาชาติ	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ซอยรัชฎาภิเษก (หมอเหล็ง) ถนน ราชปรารภ แขวงมักกะสัน เขต ราชเทวี
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 2.1 สวนสันติภาพ	- ด้านพฤกษศาสตร์	ระหว่างถนนราชวิถี และถนนรางน้ำ แขวงพญาไท เขต ราชเทวี
3.1 ชุมชนบ้านครัวเหนือ	- ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี เขต ราชเทวี

จากตารางที่ 10 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตราชเทวี มีทั้งหมด 10 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 8 แหล่ง เช่น มัสยิดยามีอูลค็อยริยะห์ , พิพิธภัณฑธรณีวิทยา , บ้านบางกอกดออล์ และตุ๊กตานานาชาติ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนสันติภาพ 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ ชุมชนบ้านครัวเหนือ

ตารางที่ 11 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดินแดง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดกุนนทีรุทธาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยประชาสงเคราะห์ 37 ตรงข้ามตลาดสดห้วยขวาง เขตดินแดง
1.2 พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม 	ชั้นใต้ดิน อาคารตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เลขที่ 93 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง
1.3 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตดินแดง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	โรงเรียนวิชาการ ถนนมิตรไมตรี 2 เขตดินแดง
1.4 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เคหะชุมชนดินแดง 2	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	หน้าอาคารแฟลต 55 ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง
1.5 ศูนย์เยาวชน กรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง
1.6 เมืองไทยรัชดาลัย เธียเตอร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนาฏศิลป์ 	ชั้น 9 เอสพลานาด รัชดา ถนนรัชดาภิเษก เขตดินแดง

จากตารางที่ 11 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดินแดง มีทั้งหมด 6 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 6 แห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum) , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เคหะชุมชนดินแดง 2 , ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)

ตารางที่ 12 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวังทองหลาง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดสามัคคีธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	51 ซอยลาดพร้าว 64 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
1.2 มัสยิดอีดาयाตุลอิสลาม (ดอนสะแก)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	93 ซอยลาดพร้าว 96 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
1.3 คริสจักรอันติโอเกีย ลาดพร้าวแบ็บติสต์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	28 ซอยลาดพร้าว 80 แขวง 4 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
1.4 วัดแม่พระกุหลาบทิพย์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	3 ซอยลาดพร้าว 124 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง

ตารางที่ 12 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวังทองหลาง
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.5 พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยา บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	- ด้านประวัติศาสตร์	ภายในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ถนนรามคำแหง เขตวังทองหลาง
1.6 บ้านพิพิธภัณฑ์เสริมคุณ คุณาวงค์	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ - ด้านโบราณวัตถุ - ด้านประวัติศาสตร์	ซอยลาดพร้าว 50 เขตวัง ทองหลาง
1.7 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต กรุงเทพมหานคร (เขตวัง ทองหลาง)	- ด้านการประกอบอาชีพ	ศูนย์การค้าตลาดโชคชัย แขวงสะพานสอง เขตวัง ทองหลาง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
2.1 กลุ่มบ้านเบญจรงค์	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ซอยเกตุญาติ 7 หรือถนน ลาดพร้าว 64 เขตวังทองหลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวังทองหลาง มีทั้งหมด 8 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 7 แหล่ง คือ พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยา บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) , มัสยิดฮิดายาตุลอิสลาม , ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต กรุงเทพมหานคร (เขตวังทองหลาง) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ กลุ่มบ้านเบญจรงค์

ตารางที่ 13 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางรัก

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดสวนพลู	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยวัดสวนพลู หรือถนน เจริญกรุง ซอย 42/1 เขตบางรัก
1.2 ศาลเจ้าเจิวเองเปี้ยว	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเจริญกรุง ข้างสถานี BTS ตากสิน เขตบางรัก
1.3 มัสยิดฮารูน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเจริญกรุง ซอย 36 เขต บางรัก
1.4 อาสนวิหารอัสสัมชัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเจริญกรุง ซอย 40 เขต บางรัก
1.5 วัดพระศรีมหาอุมาเทวี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาพราหมณ์-ฮินดู - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ระหว่างถนนปั้นกับ ถนนสีลม เขตบางรัก
1.6 พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ถนนเจริญกรุง ซอย 43 เขต บางรัก
1.7 เดอะ ริดจิง รูม (ห้องสมุด)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศิลปะ 	ถนนสีลม ซอย 19 เขตบางรัก
1.8 ห้องสมุดเนียลสัน เฮล์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ - ด้านศิลปะ 	ใกล้ปากซอยประดิษฐ์ ถนนสุรวงศ์ (ถนนสีลม ซอย

ตารางที่ 13 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางรัก (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
		20) เขตบางรัก
1.9 ศูนย์สร้างสรรค์งาน ออกแบบ (TCDC) (ห้อมสมุด)	- ด้านการออกแบบ	อาคารไปรษณีย์กลาง ถนน เจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก
1.10 ตลาดบางรัก	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนเจริญกรุง 46 เขตบางรัก

จากตารางที่ 13 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางรัก มีทั้งหมด 10 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สังก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 10 แหล่ง เช่น วัดพระศรีมหาอุมาเทวี , ห้อมสมุดเนียลสัน เฮส์ , พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก

ตารางที่ 14 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตปทุมวัน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สังก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น		
1.1 วัดปทุมวนาราม	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ติดกับสยามพารากอน ถนนพระราม 1 เขตปทุมวัน
1.2 ศาลพระตรีมูรติ และศาล พระพิฆเนศ	- ด้านศาสนาฮินดู - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	สี่แยกราชประสงค์ ถนนราชดำริ หน้าเซ็นทรัลเวิลด์ เขตปทุมวัน

ตารางที่ 14 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตปทุมวัน(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.3 ศาลท้าวมหาพรหม หรือศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณ	- ด้านศาสนาพราหมณ์-ฮินดู - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนพระรามที่ 1 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน
1.4 พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามตุสโซ	- ด้านศิลปะ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ชั้น 6 สยามดิสคัฟเวอรี สีแยกปทุมวัน ถนนพระราม 1 เขตปทุมวัน
1.5 พิพิธภัณฑ์บ้านไทย จิม ทอมป์สัน	- ด้านการออกแบบ - ด้านปะติมากรรม - ด้านจิตรกรรม - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยเกษมสันต์ 2 ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
1.6 พิพิธภัณฑ์ร่างกายมนุษย์	- ด้านกายวิภาค	ชั้น 9 ห้อง 909-910 อาคารทันตแพทยศาสตร์ เฉลิมนวมราช 80 เขตปทุมวัน
1.7 ห้องสมุดวิลเลียม วอร์เรน	- ด้านความรู้ทางวิชาการ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ซอยเกษมสันต์ 2 ถนนพระราม 1 ติดกับพิพิธภัณฑ์บ้านไทย จิม ทอมป์สัน เขตปทุมวัน
1.8 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สวนลุมพินี	- ด้านวิชาการ	ตั้งอยู่ภายในสวนลุมพินี เขตปทุมวัน
1.9 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC)	- ด้านศิลปะ	สีแยกปทุมวัน ถนนพระราม 1

ตารางที่ 14 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตปทุมวัน(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
		เขตปทุมวัน
1.10 ศูนย์เยาวชนสวนลุมพินี	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยจुฬา 5 ถนนพระราม 4 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
1.11 ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยเคหะชุมชนบ่อนไก่ ซอย 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน
1.12 กรีฑาสถานแห่งชาติ	- ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านการกีฬาและนันทนาการ	ด้านหน้าติดถนนพระราม 1 บริเวณสถานี BTS สนาม กีฬาแห่งชาติ เขตปทุมวัน
1.15 สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง)	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนหลวง เขตปทุมวัน
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนลุมพินี	- ด้านพฤกษศาสตร์	ระหว่างถนนพระราม 4 ถนนราชดำริ ซอยสารสิน และถนนวิฑูย์ ด้านหน้าอยู่ ติดกับถนนพระราม 4 เขตปทุมวัน

จากตารางที่ 14 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตปทุมวัน มีทั้งหมด 16 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 15 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์ร่างกายมนุษย์ , หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) , สถานเสาวภา 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนลุมพินี

ตารางที่ 15 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตยานนาวา

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดโพธิ์แมนคุณาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม 	ถนนสาธุประดิษฐ์ ซอย 19 (ซอยวัดโพธิ์แมน) เขตยานนาวา
1.2 วัดปรีวาต	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประติมากรรม 	ถนนพระราม 3 เขตยานนาวา
1.3 วัดช่องนนทรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม 	ถนนช่องนนทรี เขตยานนาวา
1.4 วัดดอกไม้	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา
1.5 วัดด่าน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนพระราม 3 ซอย 34 เขตยานนาวา

ตารางที่ 15 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตยานนาวา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.6 วัดคลองภูมิ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนพระราม 3 เขตยานนาวา
1.7 มัสยิดลิวาอัลอิสลาม (สาธุประดิษฐ์)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสาธุประดิษฐ์ 30 ถนนรัชดาภิเษก เขตยานนาวา
1.8 วัดนักบุญโรมัสอัครสาวก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยนาคสุวรรณ ถนนนนทบุรี เขตยานนาวา
1.9 พิพิธภัณฑ์พระพุทธธรรม พระบรมสารีริกธาตุ พระราม 3	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	บางกอกสแคว์ ถนนพระราม 3 ซอย 30 เขตยานนาวา
1.10 พิพิธภัณฑ์สินค้ำปลอม และสินค้ำเลียนแบบติลลิกี แอนด์ กิบบิ้นส์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม 	ชั้น 26 อาคารศุภกาลัย แกรนด์ ทาวเวอร์ ถนนพระราม 3 เขตยานนาวา
1.11 ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยสาธุประดิษฐ์ 58 แขวง บางโพงพาง เขตยานนาวา

จากตารางที่ 15 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตยานนาวา มีทั้งหมด 11 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สังก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 11 แหล่ง เช่น วัดปริวาส , พิพิธภัณฑ์พระพุทธธรรม พระบรมสารีริกธาตุ พระราม 3 , พิพิธภัณฑ์สินค้ำปลอมและสินค้ำเลียนแบบติลลิกี แอนด์ กิบบิ้นส์

ตารางที่ 16 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระโขนง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดธรรมมงคลเกาบุญญ นนทวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ถนนปทุมวิภา ซอย 22 เขตพระโขนง
1.2 วัดวชิรธรรมสาริตถวิหาร (วัดทุ่งสาธิต)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสุขุมวิท 101/1 แขวง บางจาก เขตพระโขนง
1.3 วัดบุญรอดธรรมาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	48 ถนนสุขุมวิท 62 เขต พระโขนง
1.4 วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (เขตพระโขนง)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสุขุมวิท 93 ถนน สุขุมวิท แขวงบางจาก เขต พระโขนง
1.5 คริสตจักรคลองเตย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	141 ซอยพื้งมี ถนนสุขุมวิท 93 แขวงบางจาก เขตพระโขนง

ตารางที่ 16 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระโขนง (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.6 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านโบราณวัตถุ 	ถนนปทุมวิภา ซอย 22 เขตพระโขนง (อยู่ในวัดธรรมมงคล)
1.7 พิพิธภัณฑ์บ้านจिरายุ พุนทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ 	ซอยวชิรธรรมสาธิต 34 สุขุมวิท 101/1 เขตพระโขนง
1.8 หอสมุดบ้านจिरายุ พุนทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	ซอยวชิรธรรมสาธิต 34 สุขุมวิท 101/1 เขตพระโขนง
1.9 ศูนย์ฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานครวัดธรรมมงคล	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ 	อยู่ในวัดธรรมมงคล ถนน สุขุมวิท 101 แขวงบางจาก เขตพระโขนง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 ชุมชนเกตุไพเราะ ต้นแบบชุมชนพอเพียงในเขตพระโขนง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านเกษตรกรรม 	แขวงบางจาก เขตพระโขนง

จากตารางที่ 16 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตพระโขนง มีทั้งหมด 10 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 9 แหล่ง เช่น วัดธรรมมงคล , พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง , พิพิธภัณฑ์บ้านจिरายุ พุนทรัพย์ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ ชุมชนเกตุไพเราะ ต้นแบบชุมชนพอเพียงในเขตพระโขนง

ตารางที่ 17 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสาทร

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดยานนาวา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	เยื้องถนนเจริญกรุง ซอย 53 ใกล้สถานี BTS ตากสิน เขต สาทร
1.2 วัดปรก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเย็นจิตร์ ถนนจันทร์ ซอย 32 เขตสาทร
1.3 มัสยิดยะวา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเจริญราษฎร์ 1 แยก 9 ใกล้คลองสาทร เขตสาทร
1.4 โบสถ์เซนต์หลุยส์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสาทรใต้ ใกล้ โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ เขตสาทร
1.5 วัดวิษณุ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาฮินดู - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเย็นจิตร์ ถนนจันทร์ ซอย 32 (ใกล้ วัดปรก) เขตสาทร
1.6 พิพิธภัณฑ์บ้าน ม.ร.ว.คึก ฤทธิ์ ปราโมช	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านโบราณสถาน - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ซอยพระพิณิจ ถนนสาทรใต้ เขตสาทร
1.7 พิพิธภัณฑ์จักรเย็บผ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ 	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร วิทยาเขต

ตารางที่ 17 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสาทร (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
		พระนครใต้ 1635 ถนน นราธิวาสราชนครินทร์ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
1.8 ไฟ ฟ้า จันทน์	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ถนนจันทน์ ซอย 16 เขตสาทร
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 สวนสวยสมาคมแต่จิว	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านกีฬาและการออกกำลังกาย	ซอยเย็นจิตร ถนนจันทน์ ซอย 24 หลังสมาคมแต่จิว แห่งประเทศไทย เขตสาทร

จากตารางที่ 17 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสาทร มีทั้งหมด 9 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 8 แห่ง เช่น วัดยานนาวา , พิพิธภัณฑ์บ้าน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช , พิพิธภัณฑ์จักรเย็บผ้า 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แห่ง คือ สวนสวยสมาคมแต่จิว

ตารางที่ 18 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางคอแหลม

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดราชสิงขร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	ถนนเจริญกรุง ซอย 74 เขต บางคอแหลม

ตารางที่ 18 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต บางคอแหลม (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.2 สะพานกรุงเทพ	- ด้านประวัติศาสตร์	สี่แยกถนนตก (พระนคร) กับบริเวณสี่แยกบุคคโล (ธนบุรี) เขตบางคอแหลม
1.3 สุสานชาวโปรตุเกสแดนส์ (สุสานฝรั่ง)	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม	ฝั่งตรงข้ามถนนเจริญกรุง ซอย 74 ติดโรงงานยาสูบ ข้างวัดราชสิงขร เขตบางคอแหลม
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์)	- ด้านนาฏศิลป์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	เอเชียทีค เดอะ ริเวอร์ ถนนเจริญกรุง ระหว่าง ซอย 32-36 เขตบางคอแหลม

จากตารางที่ 18 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางคอแหลม มีทั้งหมด 4 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 3 แหล่ง คือ วัดราชสิงขร , สะพานกรุงเทพ , สุสานชาวโปรตุเกสแดนส์ (สุสานฝรั่ง) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์)

ตารางที่ 19 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองเตย

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 พิพิธภัณฑ์ตำหนักปลายเนิน (วังปลายเนิน)	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านสถาปัตยกรรม	ติตรถไฟฟ้ามหานคร สถานีคลองเตย เขตคลองเตย
1.2 ศูนย์สร้างสรรค์งาน ออกแบบ (TCDC) - ห้องสมุดเฉพาะด้านการ ออกแบบ - ห้องสมุดวัสดุการ ออกแบบ - ห้องสมุดเสียงและดนตรี	- ด้านการออกแบบ - ด้านดุริยางคศิลป์	ชั้น 6 ดิเอ็มโพเรียมช้อปปิ้ง คอมเพล็กซ์ ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย
1.3 ศูนย์เยาวชนคลองเตย	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนท่าเรือ 3 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย
1.4 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ห้องฟ้าจำลอง)	- ด้านวิทยาศาสตร์	ไกล่แยกเอกมัย ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 สวนเบญจกิติ	- ด้านพฤกษศาสตร์	ถนนรัชดาภิเษก เขตคลองเตย
2.2 อุทยานเบญจสิริ	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านประติมากรรม	ติดกับดิเอ็มโพเรียมช้อปปิ้ง คอมเพล็กซ์ ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย

จากตารางที่ 19 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองเตย มีทั้งหมด 6 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 4 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์ตำหนักปลายเนิน (วังปลายเนิน) , ศูนย์

สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) , ศูนย์เยาวชนคลองเตย และศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลอง) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนเบญจกิติ และอุทยานเบญจสิริ

ตารางที่ 20 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสวนหลวง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ ลีงก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดมหาบุศย์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนอ่อนนุช ซอย 7 เขตสวนหลวง
1.2 วัดยาง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนอ่อนนุช ซอย 23 เขตสวนหลวง
1.3 ห้องสมุด มุลินีเพื่อ ศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ - ด้านภาษาศาสตร์ 	อาคารมุลินีเพื่อศูนย์กลาง อิสลามแห่งประเทศไทย ซ.รามคำแหง 2 ถ.รามคำแหง แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง
1.4 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตสวนหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ตั้งอยู่ที่ ถนน ศาลาไม้สักเรือน ไทย วัดใต้ เขตสวนหลวง

จากตารางที่ 20 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสวนหลวง มีทั้งหมด 4 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 4 แห่ง คือ วัดมหาบุศย์ , วัดยาง , ห้องสมุด มุลินิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตสวนหลวง

ตารางที่ 21 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวัฒนา

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดภาชี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนเอกมัย ซอย 23 เขตวัฒนา
1.2 คริสตจักรวัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสุขุมวิท ซอย 15
1.3 พิพิธภัณฑ์เรือนคำเที่ยง (บ้านคำเที่ยง)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิทยาศาสตร์ - ด้านชาติพันธุ์ - ด้านศิลปะ - ด้านโบราณคดี 	ใกล้แยกโศภ ถนนโศภมนตรี เขตวัฒนา
1.4 ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยสุขุมวิท 63 (ซอยเอกมัย) แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา

ตารางที่ 21 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวัฒนา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.5 สถาบันปรีดี พนมยงค์	- ด้านการเมือง การปกครอง - ด้านประวัติศาสตร์	ถนนทองหล่อ หรือ ถนนสุขุมวิท ซอย 55 เขตวัฒนา
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
2.1 บ้านช่างไทย	- ด้านกีฬาไทย - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนเอกมัย ซอย 10 แยก 2 เขตวัฒนา

จากตารางที่ 21 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตวัฒนา มีทั้งหมด 6 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 5 แหล่ง คือ วัดภาชี , คริสตจักรวัฒนา , พิพิธภัณฑสถานเรือสินค้า (บ้านคำเที่ยง) , ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง และสถาบันปรีดี พนมยงค์ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ บ้านช่างไทย

ตารางที่ 22 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางนา

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น		
1.1 วัดบางนาใน	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม	ถนนสรรพาวุธ ใกล้ สี่แยกบางนา เขตบางนา

ตารางที่ 22 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางนา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.2 วัดบางนานอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนสรรพาวุธ ด้านริมแม่น้ำเจ้าพระยา เขตบางนา
1.3 วัดศรีเอี่ยม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา
1.4 วัดม่วงพลอยวิริยาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนลาซาล แขวงบางนา เขตบางนา
1.5 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางนา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	วัดบางนาใน 3322 ถนนสุขุมวิท แขวงบางนา เขตบางนา
1.6 ศูนย์เยาวชนบางนา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยศูนย์เยาวชนบางนา ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา เขตบางนา

จากตารางที่ 22 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางนา มีทั้งหมด 6 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 6 แห่ง เช่น วัดบางนาใน , วัดบางนานอก , พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา

ตารางที่ 23 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางเขน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดพระศรีมหาธาตุ วรมหาวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	ถนนพหลโยธิน เขตบางเขน
1.2 เสถียรธรรมสถาน	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ถนนวัชรพล หรือ ถนนรามอินทรา ซอย 55 เขตบางเขน
1.3 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางเขน	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	อาคาร 18 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน
1.4 พิพิธภัณฑ์การฝึกหัดครูไทย	- ด้านประวัติศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน
1.5 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้บางเขน	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	อยู่ภายในสำนักงานเขตบางเขน ถนนพหลโยธิน เขตบางเขน
1.6 อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ	- ด้านประวัติศาสตร์	วงเวียนเยื้องวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร เขตบางเขน
1.7 ศูนย์เยาวชนบางเขน	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน

จากตารางที่ 23 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางเขน มีทั้งหมด 7 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์

สร้างขึ้น จำนวน 7 แห่ง เช่น วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร , อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ , ศูนย์
เยาวชนบางเขน

ตารางที่ 24 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดอนเมือง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดดอนเมือง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนวิภาวดีรังสิต ตลาด บางเขน เขตดอนเมือง
1.2 วัดเทพนิมิตต์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	บ้านสีกัน แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง
1.3 วัดสีกัน (พุทธสยาม)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	บ้านสีกัน แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง
1.4 วัดเวฬุวนาราม (ไผ่เขียว)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	449 แขวงดอนเมือง เขต ดอนเมือง
1.5 วัดคลองใหม่ (เขตดอนเมือง)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	หมู่ 6 คลองบ้านใหม่ แขวง ทุ่งสีกัน เขตดอนเมือง
1.6 วัดพรหมรังษี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ 	หมู่ 5 บ้านสีกัน แขวงสีกัน เขตดอนเมือง

ตารางที่ 24 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดอนเมือง (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	
1.7 พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบินแห่งชาติ	- ด้านประวัติศาสตร์	กองทัพอากาศ ถนนพหลโยธิน เขตดอนเมือง
1.8 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	อยู่ในวัดพรหมรังษี เขต ดอนเมือง
1.9 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดพรหมรังษี	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	วัดพรหมรังษี ถนนสรงประภา เขตดอนเมือง
1.10 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ รมณีย์ทุ่งสีกัน	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน ถนนเวฬุวนาราม เขตดอนเมือง
1.11 ศูนย์เยาวชนดอนเมือง	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนเดชะตุงคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง

จากตารางที่ 24 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตดอนเมือง มีทั้งหมด 11 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สังก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 11 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบินแห่งชาติ , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดพรหมรังษี , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ รมณีย์ทุ่งสีกัน

ตารางที่ 25 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจตุจักร

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดเสมียนนารี พะอาราม หลวง (วัดแคราย)	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	32 หมู่ 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.2 วัดเทวสุนทร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	1 หมู่ 19 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.3 พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม	อาคารพิพิธภัณฑ์ธนาคาร ไทย ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
1.4 พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร (จตุจักร)	- ด้านวิทยาศาสตร์	810 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานครแห่งที่ 1 (จตุจักร) ถนน กำแพงเพชร 4 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.5 พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วม สมัย (MOCA)	- ด้านศิลปะ	ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.6 พิพิธภัณฑ์มด	- ด้านสัตวศาสตร์	ชั้น 2 ตึกวินิจจนวนันดร ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร

ตารางที่ 25 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจตุจักร
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.7 พิพิธภัณฑ์อัยการไทย	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านโบราณวัตถุ	ชั้น 11 สำนักงานอัยการ สูงสุด ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.8 พิพิธภัณฑ์ศาลไทย	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการเมือง การปกครอง - ด้านโบราณวัตถุ - ด้านศิลปะ	ชั้น 5 อาคารสถาบันพัฒนา ข้าราชการฝ่ายตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
1.9 หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญญา	- ด้านพุทธศาสนา	ภายในสวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟ สาย 2 เขตจตุจักร
1.10 ห้องสมุดสร้างสรรค์	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร สวน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ถนนกำแพงเพชร 2 เขตจตุจักร
1.11 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ จตุจักร	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ชั้น 7 สำนักงานเขตจตุจักร ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร
1.12 ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม ศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมบางซื่อ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	ภายในบริเวณสวนวชิรเบญจ ทัศ (สวนรถไฟ) ถนนกำแพงเพชร 2 เขตจตุจักร

ตารางที่ 25 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจตุจักร (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.13 ศูนย์เยาวชนจตุจักร	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
1.14 ศูนย์เยาวชนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ)	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนกำแพงเพชร 3 เขตจตุจักร
1.15 ตลาดนัดสวนจตุจักร	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนกำแพงเพชร 2 เขตจตุจักร
1.16 ตลาด อ.ต.ก.	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนกำแพงเพชร ตรง ข้ามตลาดนัดสวนจตุจักร เขตจตุจักร
1.17 สยามออร์คิดเซ็นเตอร์	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนกำแพงเพชร เขตจตุจักร
1.18 สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ กรุงเทพฯ	- ด้านวิทยาศาสตร์ - ด้านสัตวศาสตร์	กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด กรมประมง เกษตรกลาง เขตจตุจักร
1.19 อุทยานผีเสื้อ และแมลง กรุงเทพฯ	- ด้านวิทยาศาสตร์ - ด้านสัตวศาสตร์	สวนวชิรเบญจทัศ(สวนรถไฟ) เขตจตุจักร
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ฯ	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ	ระหว่างถนนกำแพงเพชร 2 กำแพงเพชร 3 และ กำแพงเพชร 4 ทิศตะวันตก ของสวนจตุจักร เขตจตุจักร

ตารางที่ 25 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจตุจักร (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2.2 สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ - ด้านสัตวศาสตร์ 	ระหว่างถนนกำแพงเพชร 2 และถนนพหลโยธิน ทิศเหนือของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เขตจตุจักร
2.3 สวนจตุจักร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ 	ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร
3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
3.1 ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ถนนพหลโยธิน ซอย 47 เขตจตุจักร

จากตารางที่ 25 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจตุจักร มีทั้งหมด 23 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 19 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA) , พิพิธภัณฑ์มด , ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม ศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 แหล่ง คือ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และสวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) และสวนจตุจักร 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน

ตารางที่ 26 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดพร้าว

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 ตำนกพระแม่กวนอิมโชค ซัย 4	- ด้านพระพุทธศาสนา - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนโชคชัย 4 ซอย 39 เขตลาดพร้าว
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัด ลาดปลาเค้า	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	วัดลาดปลาเค้า ถนนลาดปลาเค้า แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว

จากตารางที่ 26 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดพร้าว มีทั้งหมด 2 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 2 แห่ง คือ ตำนกพระแม่กวนอิมโชคชัย 4 และห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดลาดปลาเค้า

ตารางที่ 27 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางซื่อ

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดบางโพโอมาวาส	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม	ซอยวัดบางโพ (ถนนประชากราษฎร์ สาย 1 ซอย 19) เขตบางซื่อ
1.2 วัดสร้อยทอง	- ด้านพุทธศาสนา	ถนนประชากราษฎร์ สาย 1

ตารางที่ 27 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางซื่อ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	เขตบางซื่อ
1.3 วัดมัชฌิมติการาม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ซอยวงศ์สว่าง 11 ถนนวงศ์สว่าง แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ
1.4 วัดทองสุทธาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	279 ซอยกรุงเทพ-นนทบุรี 56 แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ
1.6 วัดเลียบราษฎร์บำรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	1451 ซอยจงสุข แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ
1.7 วัดประชาศรีทธารธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	อยู่เชิงสะพานพระราม 7 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ
1.8 วัดประดู่ธรรมาธิปัตย์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	102 ถนนแขวงบางซื่อ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ
1.9 วัดอนัมนิกายาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	27 ถนนประชาราษฎร์ 1 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ

ตารางที่ 27 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางซื่อ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.10 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	โรงเรียนปริยัติธรรม วัดสร้อยทอง 1319 ถนนประชากรราษฎร์สาย 1 เขตบางซื่อ
1.11 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เขตบางซื่อ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ถนนประชาชื่น เขตบาง ซื่อ
1.12 ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนปุนซีเมนต์ไทย แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ
1.13 สะพานพระราม 6	- ด้านประวัติศาสตร์	ขนานกับสะพาน พระราม 7 เขตบางซื่อ
2.2 บ้านเปรมใจ	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ซอย ซอยประชาชื่น ถนนประชาชื่น แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ

จากตารางที่ 27 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางซื่อ มีทั้งหมด 16 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 14 แหล่ง เช่น วัดบางโพธิ์อามวาสี , พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ , สะพานพระราม 6 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 2 แหล่ง คือ หัวใจชุมชนสะพานไม้ และบ้านเปรมใจ

ตารางที่ 28 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหลักสี่

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดหลักสี่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	3 ถนน วิภาวดีรังสิต แขวง ตลาดบางเขน เขต หลักสี่
1.2 ศูนย์เยาวชนหลักสี่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยท่าทราย 2/2 แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 ศูนย์การเรียนรู้ห้องเรียน ธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ สวน เกษตรดาดฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านเกษตรกรรม 	ชั้น 8 อาคาร สำนักงานเขต หลักสี่
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน 3.1 การทำหัวโขนที่ชุมชน ตลาดบางเขน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ชุมชนตลาดบางเขน /ชุมชน เทวสุนทร ถนนกำแพงเพชร 6 เขตหลักสี่
3.2 บ้านตุ๊กกะตุ่น หุ่นกระบอก ไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศิลปะ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวรรณกรรม 	ซอยวิภาวดีรังสิต 60 ถนน วิภาวดีรังสิต แขวงตลาด บางเขน เขตหลักสี่

ตารางที่ 28 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหลักสี่ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
3.3 ชุมชนทำว้าว	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	304/686 หมู่ 3 การเคหะแห่งชาติบางบัว เขตหลักสี่
3.4 มูลนิธิสายเสมา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	16/225 หมู่ 2 ซอยวิภาวดี 58 ถนนวิภาวดีรังสิต ตลาดบางเขน เขตหลักสี่

จากตารางที่ 28 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหลักสี่ มีทั้งหมด 7 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 2 แหล่ง คือ วัดหลักสี่ และศูนย์เยาวชนหลักสี่ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้ห้องเรียนธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ สวนเกษตรตาตฟ้า 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 4 แหล่ง คือ การทำหัวโขนที่ชุมชนตลาดบางเขน , บ้านตุ๊กกะตุ่น หุ่นกระบอกไทย , ชุมชนทำว้าว และมูลนิธิสายเสมา

ตารางที่ 29 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสายไหม

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดราษฎร์นิยมธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนพหลโยธิน ซอย 52 เขตสายไหม
1.2 วัดเกาะสุวรรณาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	1 พหลโยธิน แขวงคลอง ถนน เขตสายไหม

ตารางที่ 29 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสายไหม
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านทัศนศิลป์	
1.3 วัดอมราวดีวราราม	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	หมู่ 5 แขวงคลองถนน เขตสายไหม
1.4 วัดเจริญธรรมาราม	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	99 หมู่ 5 ถนนสายไหม ซอย 7 เขตสายไหม
1.5 วัดหนองใหญ่	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	1 หมู่ 1 ถนนสุขาภิบาล 5 แขวงสายไหม เขตสายไหม
1.6 วัดอยู่ดีบำรุงธรรม (ออเงิน)	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	45 แขวงออเงิน เขตสายไหม
1.7 วัดโคกเจ้าหล่า	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	99 หมู่ 7 ถนนจตุโชติ ซอยจตุโชติ 14 แขวงออเงิน เขตสายไหม

ตารางที่ 29 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสายไหม (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 วัดพระร่วงประดิษฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	59 ถนนสุขุมวิท 5 ซอย 32 แขวงออเงิน เขตสายไหม
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ 	ซอยสัวยัตร์ ถนนสายไหม เขตสายไหม
2.2 โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านเกษตรกรรม 	ซอยสุขุมวิท 5 แขวงออเงิน เขตสายไหม

จากตารางที่ 29 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสายไหม มีทั้งหมด 10 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 8 แหล่ง คือ วัดราชบูรณนิมิตธรรม , วัดเกาะสุวรรณาราม , วัดอมราวดีวราราม 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ และโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 30 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกะปิ

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดศรีบุญเรือง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนรามคำแหง ซอย 107 เขตบางกะปิ

ตารางที่ 30 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกะปิ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านประติมากรรม	
1.2 วัดเทพศิลา	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	47 ซอย 39 รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.3 วัดบึงทองหลาง	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	291 ถนนลาดพร้าว 101 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
1.4 วัดพระไกรสิทธิ์	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	60 ซอยรามคำแหง 23 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.5 วัดจันทวงศาราม (วัดกลาง)	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	175 หมู่ 2 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
1.6 มัสยิดริควานูนอิสลาม	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	171 ถนนลาดพร้าว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
1.7 มัสยิดดารุลอิบาดะห์	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.8 มัสยิดนูรัลอิสลาม(สุเหร่าวังใหญ่)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์	ซอยกรุงเทพกรีฑา 15 แยก 4 ถนนกรุงเทพกรีฑา

ตารางที่ 30 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกะปิ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.9 มัสยิดยามีลอัลอิสลาม (สุเหร่าวัดตึก)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนรามคำแหง 53/1 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.10 มัสยิดนูรุลอีมาะห์	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนพระราม 9 ซอย 30 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.12 มัสยิดชีรออัลอีมาะห์	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยทองประเสริฐ ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.13 มัสยิดฟัตฮุลบารี	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยรามคำแหง 93 ถนนรามคำแหง แขวง หัวหมาก เขตบางกะปิ
1.14 โบสถ์แม่พระองค์อุปถัมภ์	- ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	32 ถนนกรุงเทพกรีฑา แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.15 พิพิธภัณฑ์กีฬาแห่งชาติ	- ด้านกีฬาไทย - ด้านกีฬาสากล - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ถนนรามคำแหง เขตบางกะปิ

ตารางที่ 30 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกะปิ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.16 พิพิธภัณฑ์ปราสาท	- ด้านศิลปะ - ด้านโบราณวัตถุ - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนกรุงเทพกรีฑา ซอย 8 แยก 14 เขตบางกะปิ
1.17 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้บางกะปิ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ช.นวมินทร์ 12 ซ้างสนามฟุตบอลการเคหะแห่งชาติ ถนนนวมินทร์ แขวงบางกะปิ เขตบางกะปิ
1.18 ศูนย์เยาวชนบางกะปิ	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยสามัคคีพัฒนา แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
1.19 สนามกีฬาหัวหมาก	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ

จากตารางที่ 30 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกะปิ มีทั้งหมด 19 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 19 แหล่ง เช่น วัดศรีบุญเรือง , พิพิธภัณฑ์กีฬาแห่งชาติ , พิพิธภัณฑ์ปราสาท

ตารางที่ 31 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตมีนบุรี

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
<p>1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>1.1 วัดบางเพ็งใต้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	<p>ซอยรามคำแหง 187</p> <p>ถนนรามคำแหง</p> <p>แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี</p>
1.2 ศาลเจ้าเจิวตี้เหล่าเอี้ย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ - ด้านจิตรกรรม 	ตลาดเก่ามีนบุรี เขตมีนบุรี
1.3 พิพิธภัณฑ์เรือจิวและเรือจิว	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ 	<p>หมู่บ้านบัวขาว</p> <p>ซอย 22 (ซอยรามคำแหง 174) ถนนสุขุมวิท 3</p> <p>เขตมีนบุรี</p>
1.4 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองมีนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	<p>สำนักงานเขตมีนบุรี</p> <p>ถนนสีหนุรานุกิจ เขตมีนบุรี</p>
1.5 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	<p>โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ (ไกลีสี่แยกมีนบุรี)</p> <p>ถนนรามอินทรา</p> <p>แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี</p>
1.6 ห้องสมุดชุมชน ตลาดเก่ามีนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ตั้งอยู่ในตลาดเก่ามีนบุรี

ตารางที่ 31 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตมีนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.7 ตลาดเก่ามีนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนสีหบุรานุกิจ เชิงสะพานข้ามคลองสามวา ริมคลองแสน-แสบ เขตมีนบุรี
1.8 ตลาดน้ำขวัญเรียม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ซอยรามคำแหง 187 แยก 1-4 ริมคลองแสนแสบ เขตมีนบุรี
1.9 ศูนย์เยาวชนมีนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ถนนสีหบุรานุกิจ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี
1.10 ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยคุ้มเกล้า 1 ถนนคุ้มเกล้า แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 ลิเกเรียม ชุมชนอัลฮูดา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ชุมชนอัลฮูดา ซอยบึงขวาง ถนนร่มเกล้า ซอย 7 เขตมีนบุรี

จากตารางที่ 31 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตมีนบุรี มีทั้งหมด 11 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง ที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 10 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์เรือจิวและอู่เรือจิว , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีนบุรี , ตลาดน้ำขวัญเรียม 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ ลิเกเรียม ชุมชนอัลฮูดา

ตารางที่ 32 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดกระบัง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดลาดกระบัง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม 	ถนนลาดกระบัง-อ่อนนุช ด้านตะวันตกของ ปากคลองสาม เขตลาดกระบัง
1.2 วัดสังฆราชา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ซอยลาดกระบัง 11 อ่อนนุช-ลาดกระบัง แขวงลาดกระบัง <i>เขตลาดกระบัง</i>
1.3 วัดปลุกศรัทธา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนอ่อนนุช ซอย ลาดกระบัง แขวงลาดกระบัง <i>เขตลาดกระบัง</i>
1.4 วัดทิพพาวาส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว <i>เขตลาดกระบัง</i>
1.5 วัดราชโกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนชุมทอง-ลำต้อยติ่ง แขวงชุมทอง เขตลาดกระบัง
1.6 วัดสุทธาโภชน์ (วัดมอญ)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	39 ซอยฉลองกรุง 8 ถนนฉลองกรุง แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง

ตารางที่ 32 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดกระบัง (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.7 พิพิธภัณฑ์งู (Siam Serpentarium)	- ด้านสัตวศาสตร์	ถนนหลวงแพ่ง เขตลาดกระบัง
1.8 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขต ลาดกระบัง	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น	อยู่ที่วัดสุทธาโภชน แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง
1.9 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ลาดกระบัง (ห้องสมุดสีเขียว)	- ด้านความรู้ทาง วิชาการ - ด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติ	สวนพระนคร ถนนลาดกระบัง แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง
1.10 หอสมุดแห่งชาติ เขตลาดกระบัง	- ด้านความรู้ทาง วิชาการ	ถนนฉลองกรุง แขวงลาดกระบัง เขต ลาดกระบัง
1.11 ศูนย์เยาวชนชนลาดกระบัง	- ด้านกีฬาและ นันทนาการ	ถนนลาดกระบัง แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง
1.12 ตลาดหัวตะเข้	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและ สังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบ อาชีพ	ถนนลาดกระบัง ซอย 17-19 เขตลาดกระบัง
1.13 ตลาดหลวงแพ่ง	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านดุริยางคศิลป์ - ด้านเศรษฐกิจและ สังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบ	ถนนหลวงแพ่ง ซอย 5 เขตลาดกระบัง

ตารางที่ 32 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดกระบัง (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	อาชีพ	
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 ฟุ่งนาทั่บยาว	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติ - ด้านเกษตรกรรม - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนทั่บยาว เขต ลาดกระบัง
2.2 สวนพระนคร	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ	ซอยลาดกระบัง 50/1 แขวง ลาดกระบัง เขตลาดกระบัง
2.3 สวน 60 พรรษา เฉลิมพระเกียรติ (เคหะ ชุมชนร่มเกล้า)	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ	ถนนเคหะร่มเกล้า แขวงคลองสองต้น นุ่น เขตลาดกระบัง

จากตารางที่ 32 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตลาดกระบัง มีทั้งหมด 16 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 13 แหล่ง เช่น พิพิธภัณฑ์งู (Siam Serpentarium) , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ลาดกระบัง (ห้องสมุดสีเขียว) , ตลาดหลวงแพ่ง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 แหล่ง คือ ฟุ่งนาทั่บยาว , สวนพระนคร และ สวน 60 พรรษา เฉลิมพระเกียรติ (เคหะชุมชนร่มเกล้า)

ตารางที่ 33 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองจอก

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 มัสยิดดารุลมุตตากีน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเลียบบวารี 11 เขตหนองจอก
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ หนองจอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	โรงเรียนภักดีนครเศรษฐ ถนน เลียบบวารี แขวงกระทุ่มลอย เขตหนองจอก
1.3 ตลาดเก่าหนองจอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	บริเวณจุดตัดของคลองแสน สบ คลองสิบสอง คลองสิบสาม และ คลองลำปลาทิว เขตหนองจอก
1.4 ตลาดคู้	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนเลียบบวารี เขตหนองจอก
1.5 ศูนย์เยาวชนหนองจอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ซอยเลียบบวารี 1 แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก

ตารางที่ 33 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองจอก (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ฮาซานุดีน (โดยคุณประเสริฐ สุขถาวร)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ 	ถนนผดุงพันธุ์ เขตหนองจอก
2.2 แหล่งค้ำควาแม่ไก่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านสัตวศาสตร์ 	บ้านเลขที่ 3 หมู่ 8 ถนนคลองสิบ-คลองสิบสี่ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก
2.3 ชุมชนแผ่นดินทองคอย รุตตะกัว (ชุมชนอิสลามลำไทร)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ถนนลำไทร เขตหนองจอก
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
3.1 การทำกรงนกจากเขาสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ซอยสังข์สันติสุข 39 ถนนสังข์สันติสุข เขตหนองจอก

จากตารางที่ 33 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองจอก มีทั้งหมด 9 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 5 แห่ง เช่น มัสยิดดารุลมุตตากีน , ตลาดคู้ , ศูนย์เยาวชนหนองจอก 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 แห่ง คือ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ฮาซานุดีน (โดยคุณประเสริฐ สุขถาวร) , แหล่งค้ำควาแม่ไก่ และชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตตะกัว (ชุมชนอิสลามลำไทร) 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แห่ง คือ การทำกรงนกจากเขาสัตว์

ตารางที่ 34 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบึงกุ่ม

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดนวลจันทร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	43 หมู่ 12 ถนนนวลจันทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.2 วัดสุวรรณประสิทธิ์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	31/2 ถนนนวมินทร์ ซอย 42 แยก 25/27 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.3 วัดบางเตย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ซอยนวมินทร์ 60 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.4 วัดพิชัย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	30 หมู่ที่ 1 ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.5 มัสยิดอัลสลาม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเสรีไทย 24 ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.6 ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรี ไทยอนุสรณ์	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	สวนเสรีไทย ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
1.7 ศูนย์เยาวชนคลองกุ่ม	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยโอฬาร 2 ถนนนวมินทร์ 51 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม

ตารางที่ 34 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบึงกุ่ม (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนเสรีไทย (สวนน้ำ บึงกุ่ม)	- ด้านการบริหารจัดการน้ำ - ด้านพฤกษศาสตร์	ตลาดเสรีไทย ซอย 57 เขตบึงกุ่ม
2.2 สวนนวมินทร์ภิรมย์	- ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ	ถนนศรีบูรพา แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
3.1 บ้านอโรคยา	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านสุขภาพ	ซอยนวมินทร์ 44 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม

จากตารางที่ 34 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบึงกุ่ม มีทั้งหมด 10 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง ที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 7 แหล่ง เช่น วัดสุวรรณประสิทธิ์ , ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ , ศูนย์เยาวชนคลองกุ่ม 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนเสรีไทย (สวนน้ำบึงกุ่ม) 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ บ้านอโรคยา

ตารางที่ 35 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตประเวศ

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ประเวศ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	โรงเรียนภักดีนครเศรษฐ ถนนเลียบบวารี แขวงกระทุ่มลาย เขตหนองจอก
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วน ธรรม (ห้องสมุดธรรมะ)	- ด้านความรู้ทางวิชาการ - ด้านพระพุทธศาสนา	โรงเรียนภักดีนครเศรษฐ ถนนเลียบบวารี แขวงกระทุ่มลาย เขตหนองจอก
1.3 ตลาดนัดรถไฟ	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ด้านหลังซีคอนแควร์ ถนนศรีนครินทร์ เขตประเวศ
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 สวนหลวง ร.9	- ด้านพฤกษศาสตร์	ระหว่างซอยหมู่บ้านเสรีวิล ล่า โครงการ 2 กับ ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (อุดมสุข) เขตประเวศ
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน 3.1 บ้านเจียรไนพลอย	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนอ่อนนุช ซอย 59 เขตประเวศ

จากตารางที่ 35 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตประเวศ มีทั้งหมด 5 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 3 แหล่ง คือ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ประเวศ , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วน

ธรรม (ห้องสมุดธรรมะ) , ตลาดนัดรถไฟ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนหลวง ร.9 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ บ้านเจียรระโนพลอย

ตารางที่ 36 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคั่นนายาว

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดราชบูรณะศรีรัตนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนเสรีไทย ซอย 57 เขตคั่นนายาว
1.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตคั่นนายาว	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตชุมชน - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	อยู่ที่วัดบุญศรีมุนีกรณ์ 28/1 ซอยอินทรา 46 เขตคั่นนายาว

จากตารางที่ 36 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคั่นนายาว มีทั้งหมด 2 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 2 แหล่ง คือ วัดราชบูรณะศรีรัตนธรรม และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตคั่นนายาว

ตารางที่ 37 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสะพานสูง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดลาดบัวขาว	- ด้านพุทธศาสนา	ริมถนนพระราม 9 สายใหม่
	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์	หรือถนนกาญจนาภิเษก เขตสะพานสูง
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ช.รามคำแหง 118 ถนนรามคำแหง เขตสะพานสูง
1.3 ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพ	- ด้านศิลปะ	ถนนนวลจันทร์ ซอย 56 เขตสะพานสูง

จากตารางที่ 37 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตสะพานสูง มีทั้งหมด 4 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 4 แหล่ง คือ วัดลาดบัวขาว , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง , ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพ และศูนย์เยาวชนสะพานสูง

ตารางที่ 38 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดพระยาสุเรนทร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนพระยาสุเรนทร์ เขตคลองสามวา
1.2 วัดสัมมาชัญญาวาส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนพระยาสุเรนทร์ แขวง บางชัน เขตคลองสามวา
1.3 วัดคูบอน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนคูบอน แขวงบางชัน เขตคลองสามวา
1.4 วัดบัวแก้วศรีทธาธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนนิมิตรใหม่ แขวงทราย กองดิน เขตคลองสามวา
1.6 วัดสุทธิสะอาด	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนนิมิตรใหม่ แขวงสามวา ตะวันออก เขตคลองสามวา
1.7 วัดแป้นทองโสภาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ซอยหทัยราษฎร์ 39 แขวง สามวาตะวันตก เขตคลอง สามวา

ตารางที่ 38 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 วัดศรีสุขสถาพรราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	<p>ชุมชนพร้อมพัฒนา ถนนมิตรไมตรี เขตคลองสามวา</p>
1.9 วัดสุขใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	<p>ถนนวัดสุขใจ แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา</p>
1.10 วัดจินตดิวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ 	<p>ถนนนิมิตใหม่ แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	
1.11 มัสยิดดารุ้ลสะอาดะห์ (สุเหร่าคลองสี่)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	<p>ถนนไมตรีจิต แขวงสามวา ตะวันออก เขตคลองสามวา</p>
1.12 มัสยิดดารุ้ลอิบาดะห์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	<p>ถนนหทัยราษฎร์ แขวงสามวา ตะวันตก เขตคลองสามวา</p>

ตารางที่ 38 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.13 มัสยิดอีดาเยาะตุลอิสลามียะห์ (สุเหร่าแสนแสบ)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนประชาร่วมใจ แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา
1.14 มัสยิดดารุสลาม (สุเหร่าคลองแปด)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนไมตรีจิต แขวง สามวาตะวันออก เขตคลองสามวา
1.16 มัสยิดอิกวานุลมุตะกิน (สุเหร่าเกาะขุนเณร)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนประชาร่วมใจ แขวงทรายกองดินใต้ เขตคลองสามวา
1.17 มัสยิดกมาลุลอิสลาม	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนประชาร่วมใจ แขวงทรายกองดินใต้ เขตคลองสามวา
1.18 มัสยิดยามीलุลนาดียะห์ (สุเหร่าลำกะไหล)	- ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนพระยาสุเรนทร์ แขวงบางชัน แขวง ทรายกองดินใต้ เขต คลองสามวา

ตารางที่ 38 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.19 มัสยิดกมลาลู้อีมาน (สุเหร่าวังตาหนวด)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนประชาร่วมใจ แขวงทรายกองดินใต้ เขตคลองสามวา
1.20 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	โรงเรียนบริการธุรกิจ และการท่องเที่ยว ถนนเลียบบคลองสอง เขตคลองสามวา
1.21 ศูนย์เยาวชนคลองสามวา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา
1.22 ซาฟารีเวิลด์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านสัตวศาสตร์ 	ถนนปัญญาอินทรา เขตคลองสามวา
1.23 บางกอกฟาร์ม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านสัตวศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนเลียบบคลองสอง แขวงบางชัน เขตคลอง สามวา
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
2.1 การแกะสลักเขาควาง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	หมู่บ้านมหาโชค ถนนพระยาสุเรนทร์ เขตคลองสามวา

จากตารางที่ 38 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสามวา มีทั้งหมด 24 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 23 แหล่ง เช่น วัดพระยาสุเรนทร์ , มัสยิดกมลาลู้อีมาน , ซาฟารีเวิลด์ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ การแกะสลักเขาควาง

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านจิตรกรรม 	ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ ซอย 6 ริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณปากคลองบางกอก ใหญ่ฝั่งใต้ เขตธนบุรี
1.2 วัดกระจับพินิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสมเด็จพระเจ้าตากสิน 22 เขตธนบุรี
1.3 วัดประยูรวงศาวาสวร วิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ระหว่างถนนเทศบาลสาย 1 กับถนนประชาธิปไตย ใกล้กับ เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า ฝั่งธนบุรี เขตธนบุรี
1.4 วัดราชคฤห์วรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเทอดไท บริเวณ ตลาดวัดกลาง เขตธนบุรี
1.5 วัดประดิษฐาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยอิสรภาพ 17/1 เขตธนบุรี
1.6 วัดอินทารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนเทอดไท แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านสถาปัตยกรรม	
1.7 วัดเวสุรราชิน	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านจิตรกรรม	ถนนเทอดไท แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี
1.8 วัดสันติธรรมาราม	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยสมเด็จพระเจ้าตากสิน 27 เขตธนบุรี
1.9 วัดบุคคโล	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยเจริญนคร 63 แขวงดาวคอง เขตธนบุรี
1.10 วัดวรามาตยภักขสภาราม (วัดขุนจันทร์)	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
1.11 วัดหิรัญญูจิวรวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	แขวงหิรัญญูจิ เขตธนบุรี
1.12 วัดจันทารามวรวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านจิตรกรรม	ถนนเทอดไท เขตธนบุรี

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.13 วัดบุปผารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเทศบาลสาย 1 หรือ ถนนอรุณอมรินทร์ ซอย 5 เขตธนบุรี
1.14 วัดโพธิ์นิมิตรสถิตมหา สีมาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเทอดไทย 19 (วัดโพธิ์นิมิตร) เขตธนบุรี
1.15 วัดใหญ่ศรีสุพรรณ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนอินทรพิทักษ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี
1.16 วัดราชวรินทร์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน เขตธนบุรี
1.17 วัดบางสะแกใน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเทอดไทย 33 ถนนเทอดไท เขตธนบุรี
1.18 วัดบางสะแกนอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
1.19 วัดบางไส้ไก่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ ถนนอิสราภาพ เขตธนบุรี

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.20 วัดบางน้ำชัน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเจริญนคร แขวงบุคคโล เขตธนบุรี
1.21 วัดดาวคณง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเจริญนคร แขวงดาวคณง เขตธนบุรี
1.22 วัดกลางดาวคณง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	เจริญนคร 65 แขวงบุคคโล เขตธนบุรี
1.23 วัดสุทธาวาส (วัดใหม่ตาสุด)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	แขวงบุคคโล เขตธนบุรี
1.24 วัดใหม่ยายนุ้ย	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
1.25 วัดก้นตทาราราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ริมคลองบางน้ำชัน ด้านบางกอกใหญ่ เขตธนบุรี
1.28 ศาลเจ้าตึกดิน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนริมทางรถไฟ ซอยเทอดไท 21 แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.29 มัสยิดบางหลวง (กุฎีขาว)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ภายในชุมชนกุฎีขาว ซอยมัสยิดบางหลวง ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ เขตธนบุรี
1.30 มัสยิดนุรุลมุบีน (บ้านสมเด็จ)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยมัสยิด ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี
1.31 มัสยิดสวนพลู	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ริมทางรถไฟสายวงเวียน ใหญ่-มหาชัย ซอยเทอดไทย 11 ถนนเทอดไทย เขตธนบุรี
1.32 วัดช่างตากุ้งี่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ในซอยกุฎีจีน แยกซอย อรุณอมรินทร์ 4 ถนนอรุณ อมรินทร์ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี
1.33 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น 	ชั้น 3 โรงเรียนสอน พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี

ตารางที่ 39 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน 2.1 ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนของชาวไทย เชื้อสายโปรตุเกส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ถนนเทศบาลสาย 1 ระหว่างวัด กัลยาณมิตรกับ วัดช่างตาครूस เขต ธนบุรี
2.2 ชุมชนวัดบางไส้ไก่ (ขลุ่ยบ้านลาว-บ้านศิลปะไทย)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านนาฏศิลป์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ถนนอิสรภาพ ซอย 15 เขตธนบุรี
2.3 บ้านพาทย์โกศล	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ถนนอรุณอมรินทร์ ตัดใหม่ ด้านหน้า ใกล้ประตูทางเข้า วัดกัลยาณมิตร เขต ธนบุรี

จากตารางที่ 39 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตธนบุรี มีทั้งหมด 37 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 34 แห่ง เช่น วัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหาร , วัดช่างตาครूस , พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แห่ง คือ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนของชาวไทย เชื้อสายโปรตุเกส , ชุมชนวัดบางไส้ไก่ (ขลุ่ยบ้านลาว-บ้านศิลปะไทย) และบ้านพาทย์โกศล

ตารางที่ 40 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสาน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดทองนพคุณ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม 	ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ซอย 17 เขตคลองสาน
1.2 วัดทองธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม 	ถนนเชียงใหม่ เขตคลองสาน
1.3 วัดอนงคารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยอุทัย ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน
1.4 วัดพิชยญาติการาม หรือ วัดพิชยญาติ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ถนนประชาธิปไตย แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน
1.5 ศาลเจ้ากวนอู	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านทัศนศิลป์ 	ซอยอุทัย ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา หลัง วัดอนงคาราม เขตคลองสาน
1.6 มัสยิดเซฟี (ตึกขาว)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ 	ซอยช่างนาค ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา

ตารางที่ 40 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสาน
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	เขตคลองสาน
1.7 มัสยิดกุฎิลอิสลาม (ตึกแดง)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ซอย 1 ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้กับ อุทยานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ราบรม ราชชนนี เขตคลองสาน
1.8 พิพิธภัณฑ์โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ 	ภายในสถาบันจิตเวชศาสตร์ สมเด็จพระเจ้าพระยา โรงพยาบาล สมเด็จพระเจ้าพระยา ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน
1.9 อุทยานสมเด็จพระเจ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านพฤกษศาสตร์ 	ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ซอย 3 เขตคลองสาน
1.10 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสาน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	ถ.ประชาธิปไตย เขตคลองสาน
1.11 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ อองคาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	วัดอองคาราม ถนนสมเด็จพระ เจ้าพระยา เขตคลองสาน
1.12 พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านประติมากรรม 	วงเวียนใหญ่ เขตคลองสาน
1.13 บ่อมป้องกันจามิตร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ 	ถนนลาดหญ้า ซอย 21 เขตคลองสาน

ตารางที่ 40 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสาน (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.14 สมาคมเผยแพร่คุณธรรมเด็กกำ จีจิ้น เกาะ	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านวัฒนธรรมและ ประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ซอย 17 ริมแม่น้ำ เจ้าพระยา ใกล้กับวัด ทอง

จากตารางที่ 40 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตคลองสาน มีทั้งหมด 17 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 14 แหล่ง เช่น วัดทองนพคุณ , พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี , ป้อมป้องปัจจามิตร 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แหล่ง คือ บ้านโชนไทย , ผ้าฝ้ายบ้านาว , ศาลพระภูมิเรือนไทยไม้สัก

ตารางที่ 41 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดอรุณราชวรารามราช วรมหาวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยวังเดิม ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกใหญ่
1.2 วัดหงส์รัตนารามราช วรมหาวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ซอยกุฎิเจริญพาศน์ หรือ ถนนอิสรภาพ ซอย 28 เขตบางกอกใหญ่

ตารางที่ 41 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
บางกอกใหญ่ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.3 วัดเครือวัลย์วรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่
1.5 วัดนาคกลางวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยอิสรภาพ 42 แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่
1.6 กุฎีเจริญพาศน์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนอิสรภาพ เขตบางกอกใหญ่
1.7 มัสยิดต้นสน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนอิสรภาพ ใกล้กับ ปากคลองบางกอกใหญ่ เขตบางกอกใหญ่

จากตารางที่ 41 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายใน
สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ มีทั้งหมด 10 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่
มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 10 แหล่ง เช่น วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร , พิพิธภัณฑ์บ้านคุณหลวง
ฤทธิณรงค์รอน , พระราชวังเดิม (พระราชวังกรุงธนบุรี และป้อมวิไชยประสิทธิ์)

ตารางที่ 42 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต บางกอกน้อย

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยวัดระฆัง ถนนอรุณ อมรินทร์ เขตบางกอก น้อย
1.2 วัดวงศมุลิวหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ภายในกรมอยู่ ทหารเรือ ถนนอรุณ อมรินทร์ เขตบางกอก น้อย
1.3 วัดดุสิตารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านจิตรกรรม 	ถนนสมเด็จพระ ปิ่นเกล้า เชียงสะพาน สมเด็จพระปิ่น เกล้า ฝั่งธนบุรี เขตบางกอก น้อย

ตารางที่ 42 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
บางกอกน้อย (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.4 วัดอมรินทรารามวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย
1.5 วัดป่าเชิงเลน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 37 ริมคลองชัก พระ เขตบางกอกน้อย
1.6 มัสยิดอันซอริซูนนะห์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนอรุณอมรินทร์ ริมคลองบางกอกน้อย ใกล้กับ พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติเรือพระราช พิธี เขตบางกอกน้อย
1.7 พิพิธภัณฑ์อยู่เรือหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ภายในกรมอุทการเรือ ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย

ตารางที่ 42 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
บางกอกน้อย (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ปากคลองบางกอกน้อย ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
1.9 พิพิธภัณฑ์การแพทย์ ศิริราช - พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ คองดอน - พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส - พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์ และห้องปฏิบัติการ สูด แสง วิเชียร - พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน - พิพิธภัณฑ์ปริสตีวิทยา - พิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านกายวิภาค - ด้านการแพทย์	โรงพยาบาลศิริราช ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
1.10 พิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุข สถาน	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการแพทย์	ถนนวังหลัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย
1.11 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชน ตรอกข้าวเม่า	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	ในวัดสุทธาวาส ถนนสุทธาวาส แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย
1.12 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	โรงเรียนสุวรรณาราม วิทยาคม ซอยจรัญสุนิทางค์ 32 เขตบางกอกน้อย
1.13 ศูนย์เยาวชนอัมพวา	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย

ตารางที่ 42 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
บางกอกน้อย (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.14 สถานีรถไฟบางกอกน้อย และโรงจักรธนบุรี	- ด้านประวัติศาสตร์	ถนนรถไฟ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน 2.1 ชุมชนบ้านข้าวเม่า	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนอิสรภาพ ติดกับ ทางรถไฟย่านพรานนก เขตบางกอกน้อย
2.2 ชุมชนตรอกมะตูม	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนอิสรภาพ ซอย 44 เขตบางกอกน้อย
2.3 ชุมชนบ้านบุ	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 32 เขตบางกอกน้อย

จากตารางที่ 42 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางกอกน้อย มีทั้งหมด 17 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 14 แหล่ง เช่น วัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร , พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี , พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แหล่ง คือ ชุมชนบ้านข้าวเม่า , ชุมชนตรอกมะตูม และ ชุมชนบ้านบุ

ตารางที่ 43 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตตลิ่งชัน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดเกาะ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	บริเวณคลองบางเชือกหนัง เขตตลิ่งชัน
1.2 วัดตลิ่งชัน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านจิตรกรรม 	ถนนซีกพระ แยกจากถนนบางกอกน้อย-ตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน
1.3 วัดจำปา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม - ด้านประติมากรรม 	ภายในชุมชนวัดจำปา หรือชุมชนเกาะศาลเจ้า อยู่ระหว่างคลองบางระมาดกับคลองบ้านไทร เขตตลิ่งชัน
1.4 วัดชัยพฤกษ์มาลา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนชัยพฤกษ์ ริมคลองบางกอกน้อย เขตตลิ่งชัน
1.5 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านชาติพันธุ์ - ด้านโบราณคดี - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านพระราชประวัติ 	ถนนบรมราชชนนี เขตตลิ่งชัน

ตารางที่ 43 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตตลิ่งชัน (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.6 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัด รัชฎาธิษฐาน	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	วัดรัชฎาธิษฐานฯ ซอยจรัญสนิทวงศ์ 35 แขวงคลองซึกพระ เขตตลิ่งชัน
1.7 ตลาดน้ำตลิ่งชัน	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนซึกพระ ไกล่ สำนักงานเขตตลิ่งชัน ริม คลองซึกพระ เขตตลิ่งชัน
1.8 ตลาดน้ำวัดสะพาน	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนราชพฤกษ์ เขตตลิ่ง ชัน
1.9 ตลาดน้ำคลองลัดมะยม	- ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนบางระมาด เขตตลิ่ง ชัน
3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน		
3.1 บ้านหว่างจันทร์	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ภายในชุมชนวัดจำปา หรือชุมชนเกาะศาลเจ้า เขตตลิ่งชัน
3.2 เกาะศาลเจ้า	- ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ภายในชุมชนวัดจำปา หรือชุมชนเกาะศาลเจ้า อยู่ระหว่างคลองบาง ระมาดกับคลองบ้านไทร เขตตลิ่งชัน

จากตารางที่ 43 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตตลิ่งชัน มีทั้งหมด 13 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 10 แหล่ง เช่น วัดจำปา , ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร , ตลาดน้ำ

คลองลัดมะยม 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนกล้วยไม้
 ลุณนิยม 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 2 แหล่ง คือ บ้านหว่างจันทร์ และบ้านหว่าง
 จันทร์

ตารางที่ 44 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางพลัด

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดคฤหบดี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 42 เขตบางพลัด
1.2 วัดดาวดึงษาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยวัดดาวดึงษาราม เขตบางพลัด
1.3 วัดบรมวงศลากรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 79 เขตบางพลัด
1.4 มัสยิดบางอ้อ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาอิสลาม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 86 เขตบางพลัด
1.5 ศูนย์เยาวชนชนสะพาน พระราม 8	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ถนน พระราม 8 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด

ตารางที่ 44 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางพลัด
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.6 ศูนย์เยาวชนวัดฉัตรแก้ว จنگลณี	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอยจรัญสนิทวงศ์ 94 แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด
1.7 ศาลาโรงธรรม บ้านปูน	- ด้านประวัติศาสตร์	ชุมชนบ้านปูน บริเวณ สะพานพระราม 8 ฝั่งธนบุรี เขตบางพลัด
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 สวนหลวงพระราม 8	- ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านพฤกษศาสตร์	บริเวณเชิงสะพานพระราม 8 ฝั่งธนบุรี เขตบางพลัด
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน 3.1 หัตถกรรมเครื่องประดับ โชนชุมชนวัดเทพากร	- ด้านนาฏศิลป์ - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 68 เขตบางพลัด

จากตารางที่ 44 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางพลัด มีทั้งหมด 9 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 7 แหล่ง เช่น วัดคฤหบดี , มัสยิดบางอ้อ , ศาลาโรงธรรม บ้านปูน 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนหลวงพระราม 8 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ หัตถกรรมเครื่องประดับโชนชุมชนวัดเทพากร

ตารางที่ 45 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจอมทอง

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภท อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่ มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดราชโอรสารามราช วรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเอกชัย ริมคลองสนาม ชัย เขตจอมทอง
1.2 วัดนางนองวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเอกชัย ริมคลองสนาม ชัย เขตจอมทอง
1.3 วัดหนึ่งราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเอกชัย ริมคลองสนาม ชัย เขตจอมทอง
1.4 วัดสิงห์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ริมคลองสนามชัย (คลอง ด่าน) ซอยเอกชัย 43 เขต จอมทอง
1.5 วัดไทร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเอกชัย 23 แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง
1.6 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	วัดยายร่ม ถนนพระราม 2 เขตจอมทอง
1.7 พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัดหนึ่งราชวรวิหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	วัดหนึ่งราชวรวิหาร ถนนวุฒากาศ เขตจอมทอง

ตารางที่ 45 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจอมทอง (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัดราชโอรสาราม	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ซอยอำเภอกำ ถนนริมคลองด่าน แขวงบางค้อ เขตจอมทอง
1.9 ศูนย์เยาวชนจอมทอง	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	พระราม ๒ ซอย 40 แขวงบางมด เขตจอมทอง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนส้มบางมด (สวนลุงประสิทธิ์ นาคมานิช)	- ด้านเกษตรกรรม - ด้านการประกอบอาชีพ	53/1 หมู่ 5 ถนนเอกชัย ซอย 30 เขตจอมทอง
2.2 สวนลั่นจี่โบราณ	- ด้านเกษตรกรรม - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนพระราม 2 ซอย 28 (ถนนรัตนกวี) แยก 18 ใน พื้นที่หมู่ 6 แขวงจอมทอง เขตจอมทอง

จากตารางที่ 45 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตจอมทอง มีทั้งหมด 11 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 9 แหล่ง เช่น วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร , พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัดหนังราชวรวิหาร , พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนส้มบางมด (สวนลุงประสิทธิ์ นาคมานิช) และสวนลั่นจี่โบราณ

ตารางที่ 46 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทวีวัฒนา

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 บ้านพิพิธภัณฑ (คุณเอนก นาวิกมูล)	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านประวัติศาสตร์	ซอยคลองโพ 2 ถนนศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา
1.2 ศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยทวีวัฒนา 9 ถนนเลียบบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวี วัฒนา

จากตารางที่ 46 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทวีวัฒนา มีทั้งหมด 2 แหล่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 2 แหล่ง คือ บ้านพิพิธภัณฑ (คุณเอนก นาวิกมูล) และศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา

ตารางที่ 47 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตภาษีเจริญ

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดนิมมานรดี	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนเพชรเกษม ซอย 39/1 เขตภาษีเจริญ
1.2 วัดนางชีโชติการาม	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ถนนเทอดไท ซอย 41/1 เขตภาษีเจริญ

ตารางที่ 47 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตภาษีเจริญ
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านสถาปัตยกรรมแบบจีน	
1.3 วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านโบราณวัตถุ - ด้านโบราณสถาน - ด้านสถาปัตยกรรม	ถนนรัชมมงคลประสานน์ (เดิมคือถนนเทอดไท/ คลองภาษีเจริญ) เขตภาษีเจริญ
1.4 วัดกุหาสุวรรณค์วรวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ	เข้าได้จากถนนเพชรเกษม ซอย 28 และซอยศักดิ์เจริญ หรือถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 3) เขตภาษีเจริญ
1.5 วัดอัปสรสวรรค์วรวิหาร	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม	ระหว่างถนนเทอดไท ซอย 49-51 เขตภาษีเจริญ
1.6 ศาลเจ้าพ่อเสือ ภาษีเจริญ	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ซอยนวลนรดิศ หรือ ถนนเพชรเกษม ซอย 19 เขตภาษีเจริญ
1.7 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ภาษีเจริญ (ห้องสมุดนิทาน ชาดก)	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ซอยเพชรเกษม 50/4 ถนนเพชรเกษม เขตภาษีเจริญ
1.8 ตลาดเก่าวัดนิมมานรดี	- ด้านสุขภาพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านเศรษฐกิจและสังคม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนเพชรเกษม ซอย 39/1 (ฝั่งตรงข้ามคลองของ วัดนิมมานรดี) เขตภาษี เจริญ

ตารางที่ 47 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตภาษีเจริญ (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน 2.1 บ้านศิลปิน คลองบางหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศิลปะ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ริมคลองบางหลวง เข้าได้จากถนนเพชรเกษม ซอย 28 และซอยศักดิ์เจริญ หรือถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 3 เขตภาษีเจริญ

จากตารางที่ 47 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตภาษีเจริญ มีทั้งหมด 9 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 8 แหล่ง เช่น วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ , วัดอัปสรสวรรค์วรวิหาร , ตลาดเก่าวัดนิมมานรดี 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ บ้านศิลปิน คลองบางหลวง

ตารางที่ 48 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองแขม

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 1.1 วัดหนองแขม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยไชยสิทธิ์ 1 ถนนเลียบบคลองภาษีเจริญ ฝั่งใต้ ระหว่างคลองภาษีเจริญกับคลองสี่วา เขตหนองแขม

ตารางที่ 48 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองแขม
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.2 วัดทองเนียม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	แขวงหนองแขม เขตหนองแขม
1.3 วัดไผ่เลี้ยง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ซอยเพชรเกษม 110 เขตหนองแขม
1.4 วัดอุดมรังสี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม
1.5 วัดหลักสาม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเลียบคลองภาษีเจริญ ฝั่งใต้ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม
1.6 วัดวงษ์ลาภาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม
1.7 วัดศรีนวลธรรมวิมล	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเลียบคลองภาษีเจริญ ฝั่งใต้ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม

ตารางที่ 48 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองแขม
(ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.8 ศาลเจ้าแม่กวนอิม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	บางบอน 5 สายเก่า (เดิม) แขวงหนองแขม เขตหนอง แขม
1.9 คริสตจักรของพระเยซู คริสต์	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศาสนาคริสต์ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนเพชรเกษม เขตหนอง แขม
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 แหล่งปลูกกล้วยไม้	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านการประกอบอาชีพ 	ซอยโรงเรียนช่างกลสยาม หรือถนนเพชรเกษม 110 เขตหนองแขม
2.2 สวนจำปี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนเพชรเกษม ซอย 69 ใกล้วัดหลักสาม เขตหนอง แขม
2.3 สวนสาธารณะยอดแขม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพฤกษศาสตร์ - ด้านสุขภาพ 	เลียบบคลองภาษีเจริญฝั่ง เหนือ เขตหนองแขม

จากตารางที่ 48 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตหนองแขม มีทั้งหมด 12 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 9 แห่ง เช่น วัดหนองแขม , วัดวงษ์ลาภาราม , วัดศรีนวลธรรมวิมล 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 แห่ง คือ แหล่งปลูกกล้วยไม้ สวนจำปี และสวนสาธารณะยอดแขม

ตารางที่ 49 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต บางขุนเทียน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดบางกระดี่	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ 	ถนนบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน
1.2 วัดหัวกระบือ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ 	ถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล ซอย 19 เขตบางขุนเทียน
1.3 วัดกก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม 	ถนนพระราม 2 ซอย 44 เขตบางขุนเทียน
1.4 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางขุน เทียน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล ท่าข้าม เขตบางขุนเทียน
1.5 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุนเทียน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	สวนสมเด็จพระย่า ถนนพระราม 2 เขตบางขุนเทียน
1.6 ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ 	ถนนพระราม 2 ซอย 69 แขวงแสมดำ เขตบางขุน เทียน
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 ชายทะเลกรุงเทพฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพลุกษศาสตร์ 	โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

ตารางที่ 49 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
บางขุนเทียน (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
	- ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น	เขตบางขุนเทียน
2.2 จุดชมปลาโลมา ศาลมัจฉานุ	- ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ - ด้านสัตวศาสตร์	ปากอ่าวมหาชัย ถนนบ้านรางโคกขาม (สะพานแดง-ศาลมัจฉานุ) เขตบางขุนเทียน
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
3.1 ชุมชนมอญบางกระดี่	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ถนนบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน
3.2 หมู่บ้านประมง/บ้านปาก คลองประมง	- ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ	คลองประมง เขตบางขุน เทียน

จากตารางที่ 49 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายใน
สำนักงานเขตบางขุนเทียน มีทั้งหมด 10 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่
สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 6 แหล่ง เช่น วัดบางกระดี่ , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุน
เทียน , ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง
คือ ชายทะเลกรุงเทพฯ และจุดชมปลาโลมา ศาลมัจฉานุ 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน
จำนวน 2 แหล่ง คือ ชุมชนมอญบางกระดี่ และหมู่บ้านประมง/บ้านปากคลองประมง

ตารางที่ 50 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
ราชวัชรบุรี

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดแจ้งร้อน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านประติมากรรม 	ถนนราชวัชรบุรี ซอย 37 เขตราชวัชรบุรี
1.2 วัดประเสริฐสุทธาวาส	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านจิตรกรรม 	ซอยราชวัชรพัฒนา เชื่อม ระหว่างถนนราชวัชรบุรี กับถนนสุขสวัสดิ์ เขตราชวัชรบุรี
1.3 วัดบางปะกอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านศิลปะ 	ถนนสุขสวัสดิ์ ซอย 19 หรือ ถนนราชวัชรบุรี ซอย 14 เขตราชวัชรบุรี
1.4 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตราชวัชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	โรงเรียนวัดประเสริฐ สุทธาวาส ซอยราชวัชร พัฒนา เชื่อมระหว่างถนน ราชวัชรบุรีกับถนนสุข สวัสดิ์ เขตราชวัชรบุรี
1.5 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ราชวัชรบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ทางวิชาการ 	สำนักงานเขตราชวัชรบุรี ถนนราชวัชรบุรี เขตราชวัชรบุรี

ตารางที่ 50 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขต
ราชวัชรบุรี (ต่อ)

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.6 ศูนย์เยาวชนชนสะพาน พระราม 9	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	สะพานพระราม 9 (ฝั่ง ธนบุรี) ถนนราชวัชรบุรี เขตราชวัชรบุรี
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 สวนหมาก	- ด้านเกษตรกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ซอยสุขสวัสดิ์ 30 เขตราชวัชรบุรี

จากตารางที่ 50 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายใน
สำนักงานเขตราชวัชรบุรี มีทั้งหมด 7 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่
สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 6 แหล่ง เช่น วัดแจ้งร้อน , วัดบางปะกอก , ห้องสมุดเพื่อการ
เรียนรู้ ราชวัชรบุรี 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 แหล่ง คือ สวน
หมาก

ตารางที่ 51 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางแค

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 ศาลเจ้าใหญ่	- ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี	ชุมชนหมู่บ้านสุขสำราญวิล ล่า 18 ในซอยวัดม่วง เขต บางแค

ตารางที่ 51 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางแค

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางแค	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน) ซ.เพชรเกษม 69 ถนนบางบอน 3 แขวงหลักสอง เขตบางแค
1.3 ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน)	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ซอยหมู่บ้าน บ้านสวนเรื่องสอน แขวงหลักสอง เขตบางแค
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนผักขานเมือง	- ด้านเกษตรกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ถนนเพชรเกษม 88 หรือ ถนนกาญจนาภิเษก ซอย 107 เขตบางแค
2.2 สวนเกษตรพอเพียง	- ด้านเกษตรกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	หมู่บ้านสุขสันต์ ซอย 56 ถนนกาญจนาภิเษก ซอย 101/5 เขตบางแค
3. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน		
3.1 กลุ่มศิลปหัตถกรรม เขาควาย	- ด้านศิลปะ - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ	ซอยอัสสัมชัญ ถนนเพชรเกษม เขตบางแค

จากตารางที่ 51 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางแค มีทั้งหมด 6 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง ที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 3 แหล่ง คือ ศาลเจ้าใหญ่ , ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางแค , ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แหล่ง คือ สวนผักขานเมือง และสวนเกษตรพอเพียง 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ กลุ่มศิลปหัตถกรรมเขาควาย

ตารางที่ 52 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทุ่งครุ

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้น 1.1 วัดหลวงพ่อโอภาสี	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนพุทธบูชา ซอย 39 เขตทุ่งครุ
1.2 วัดพุทธบูชา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี - ด้านสถาปัตยกรรม 	ถนนพุทธบูชา ซอย 30 ริมคลองบางมด เขตทุ่งครุ
1.3 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ทุ่ง ครุ	- ด้านความรู้ทางวิชาการ	สวนธนบุรีรมย์ ถ.ประชา อุทิศ แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ
1.4 พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร (ทุ่งครุ)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านสุขภาพ - ด้านการแพทย์ - ด้านการเกษตร - ด้านวิทยาศาสตร์ 	ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ (บางมด) ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ
1.5 ศูนย์เยาวชนทุ่งครุ	- ด้านกีฬาและนันทนาการ	ถนนประชาอุทิศ แขวงทุ่ง ครุ เขตทุ่งครุ
1.6 โรงละครช้าง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศิลปะ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ถนนประชาอุทิศ ซอย 59 แยก 3 เขตทุ่งครุ
2. แหล่งเรียนรู้ประเภท บุคคล/ชุมชน 2.1 หัวใจเหล็กเก้าห้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านศิลปะ - ด้านการประกอบอาชีพ - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 	ซอยเก้าห้อง ถนนประชา อุทิศ ซอย 90 เขตทุ่งครุ

จากตารางที่ 52 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตทุ่งครุ มีทั้งหมด 7 แหล่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 6 แหล่ง เช่น วัดหลวงพ่อบุญรอด , พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (ทุ่งครุ) , ศูนย์เยาวชนทุ่งครุ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 1 แหล่ง คือ หัวใจเหล็กเก้าห้อง

ตารางที่ 53 แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางบอน

ชื่อแหล่งเรียนรู้	ข้อมูล	
	ให้ความรู้	ที่ตั้ง
1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น		
1.1 วัดบางบอน	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	ริมคลองบางบอน ในแขวงบางบอนใต้ เขตบางบอน
1.2 วัดนิมิตสาราม	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านประวัติศาสตร์ - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	แขวงบางบอนเหนือ เขตบางบอน
1.3 วัดโพธิ์พัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านพุทธศาสนา - ด้านวัฒนธรรมและประเพณี 	แขวงบางบอนใต้ เขตบางบอน
1.4 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้บางบอน (ห้องสมุดกีฬาและสุขภาพ)	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านกีฬาและนันทนาการ - ด้านสุขภาพ 	สนามกีฬาบางบอน ถนนเอกชัย-บางบอน เขตบางบอน
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.1 สวนน้อยรักษา	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนบางบอน 3 หรือ ถนนเพชรเกษม ซอย 69 เขตบางบอน
2.2 แหล่งปลูกไม้ดอก	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเกษตรกรรม - ด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น - ด้านการประกอบอาชีพ 	ถนนเอกชัย บางบอน ระหว่างถนนบางบอน 3 กับ บางบอน 5 เขตบางบอน

จากตารางที่ 53 พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ที่ตั้งอยู่ภายใน สำนักงานเขตบางบอน มีทั้งหมด 6 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 4 แห่ง คือ วัดบางบอน , วัดนินสุขาราม , วัดโพธิ์พัฒนา และ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางบอน (ห้องสมุดกีฬาและสุขภาพ) 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แห่ง คือ สวนน้อยรักษา และแหล่งปลูกไม้ดอก

ตอนที่ 2 อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำแนกแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ประกอบด้วย ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด/ห้องสมุด หอศิลป์ โบราณสถาน/อนุสาวรีย์ ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา ตลาด สะพาน มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย และ สิ่งก่อสร้างอื่นๆ 2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สวนสาธารณะ สวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ และ 3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน มีจำนวนทั้งหมด 566 แห่ง รายละเอียดดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน 487 แห่ง จำแนกเป็น

1.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นศาสนสถาน มีจำนวน 247 แห่ง จำแนกเป็น

1.1.1 ศาสนาสถานของศาสนาพุทธ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 191 แห่ง คือ

ตำหนักพระแม่กวนอิมโชคชัย 4 สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2526 โดยพระอาจารย์ใหญ่กวางเซง เป็นศาสนสถานฝ่ายมหายาน สร้างด้วยสถาปัตยกรรมจีนที่สวยงาม ประดิษฐานพระแม่กวนอิมมหาโพธิสัตว์ ประทับบนเสียมซู้(คางคก) และเจ้าชายอั้งไฮ้ยี่โพธิสัตว์ ภายในตำหนักประดิษฐานเทวรูปตามคติจีน และพระพุทธรูปอีกมากมาย เป็นสถานที่สำหรับให้พุทธศาสนิกชนได้ประกอบศาสนกิจ สวดภาวนา หรือทำสมาธิให้จิตใจผ่องใส

วัดกก สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายผ่านการปฏิสังข์มาหลายครั้ง พระอุโบสถประดิษฐานพระประธาน 2 องค์ เป็นปูนปั้นองค์ด้านหน้าเป็นปางมารวิชัย องค์ด้านหลังเป็นปางสมาธิ ภาพ

จิตรกรรมฝาผนังเป็นรอยพระพุทธรูปจำลองเป็นทองเหลืองทั้งผืน ในอดีตวัดกกเคยเป็นที่ตั้งทำพิธี เบิกโคลนทวาร บานประตู(ประตูป่า) เวลาก่อนยกกองทัพไปรบกับข้าศึก เพราะเป็นเขตแดนที่ต่อ ระหว่างเมืองกับป่า

วัดกระจับปี่ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2367 เดิมชื่อว่า วัดใหม่กลางคลอง ปูชนีย วัตถุสำคัญ คือ มีพระประธานหน้าตักกว้าง 21 เมตรเศษ สมัยสุโขทัยและพระพุทธรูปอื่นๆ ในพระ อุโบสถ คือปางห้ามญาติ 5 องค์ แบบสมัยทวารวดี และพระอานนท์แกะหล่อด้วยทองเหลือง

วัดกลางดาวคนอง เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย วัดกลางดาวคนองสร้างขึ้นราว ปี พ.ศ. 2420 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยสันนิษฐานจากเหรียญเงินและเหรียญทองที่ใช้ในสมัยนั้น ที่พบที่ อุโบสถ วิหาร และเจดีย์ เดิมชื่อว่า วัดกลาง เพราะทางทิศใต้ของวัดติดต่อกับคลองบ้านกลาง มีวิหาร หลวงพ่อทรงงาม มีหลวงพ่อกษัตริย์เป็นพระพุทธรูปสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดกุนนทีรุทธาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ชาวบ้านเรียกว่าวัดห้วย ขวาง อุโบสถที่เสาค้ำด้วยไม้ แต่กำแพงก่ออิฐถือปูนและเครื่องบนใช้ไม้ทำทั้งหลัง ทรงไทย หลังคา มุงกระเบื้อง ว่ากันว่าเป็นฝีมือชาวบ้านที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำ ทำให้รูปแบบการก่อสร้างในแต่ละส่วนมี ความแตกต่างกัน เช่น ประตู หน้าต่าง หน้าบัน วัดยังเป็นแหล่งรวมรูปหล่อจำลองและพระพุทธรูป สำคัญคือ รูปหล่อของหลวงปู่ปิ่น

วัดกัณฑ์ทาราราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. 2434 วัดได้รับ พระราชทานนามว่า "กัณฑ์ทาราราม" แต่มีสมัยหนึ่งเพี้ยนเป็น "กัณฑ์ยาราม" ในช่วงปี พ.ศ. 2470 ภายหลังได้มีการรื้อฟื้นชื่อเก่า จึงเปลี่ยนชื่อวัดกลับมาเป็นวัดกัณฑ์ทาราราม ภายในวัดมีอุโบสถ แบบ ศิลปะมอญ ด้านหน้ามีพระพุทธรูปปางห้ามญาติ ด้านหลังมีพระมาลัยเปิดขุมนรก นอกจากนี้ยังมี ศาลาการเปรียญทรงไทยสามมุข พระพุทธรูปศิลปะเชียงแสนและศิลปะลพบุรี

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2368 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระวิหารหลวงและพระประธาน ซึ่งต่อมาได้ทรงขนานนามว่า พระพุทธไตร รัตนนายก หรือ หลวงพ่อโต ชาวจีนเรียก ซำปอกง พระวิหารหลวงมีรูปแบบไทยประเพณี ส่วนพระ

อุโบสถเป็นอาคารทรงจีนตามพระราชนิยม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางปาลีโลัย นับเป็นวัดเดียวในประเทศที่มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางนี้

วัดเกาะ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2470 ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบมีคลองและลำประโดงล้อมรอบ วัดนี้เป็นจุดบรรจบของคลองสามสาย จึงทำให้วัดดูเหมือนว่าตั้งอยู่บนเกาะ พระอุโบสถสร้างด้วยศิลาแลง เป็นสถาปัตยกรรมทรงไทย พระประธานเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิหล่อโลหะลงรักปิดทอง กุฏิสงฆ์เป็นเรือนไม้ทรงไทย

วัดเกาะสุวรรณาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างประมาณ พ.ศ. 2420 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดมีวัดอุโมงค์สร้างโดยพระอาจารย์มั่น อัครจิตโต เช่น ผ้ายันต์ ที่โด่งดังคือ ยันต์พระเจ้า 5 พระองค์ ท่านมักจะลงอักขระหลายตัวจนเต็มพื้นที่ โดดเด่นทางด้านเมตตามหานิยมเป็นพิเศษ

วัดคลองภูมิ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นสมัยนครเขื่อนขันธ์ ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด อาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถหลังใหม่ มีวิหารคดอยู่ด้านข้าง หอสวดมนต์ หอพระไตร เป็นต้น วัดคลองภูมิจึงมีประเพณีชบวนแห่ผ้าห่มหลวงพ่อดำ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2488 มีชบวนแห่ที่สวยงาม มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รำบวงสรวงหลวงพ่อดำ

วัดคลองใหม่ (เขตดอนเมือง) เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดคลองบ้านใหม่สันติบุญมาราม บ้างเรียกว่า วัดสันติบุญมาราม ปุชนิยมวัดได้แก่ พระพุทธชินราชจำลองหน้าตัก 29 นิ้ว ซึ่งทำพิธีเททองหล่อองค์พระที่จังหวัดพิษณุโลก ภายในอุโบสถประดิษฐาน หลวงพ่อทองสมหวัง

วัดคฤหบดี เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เป็นวัดที่พระยาราชมนตรีบริรักษ์ (ภู) ต้นสกุลภมรมนตรี เป็นผู้สร้างในปี พ.ศ. 2367 โดยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระแทรกคำ ที่ได้มาจากเวียงจันทน์ให้เป็นพระประธานด้วย ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดคฤหบดีครั้งใหญ่ และได้พระราชทานตราประจำรัชกาลพระองค์ประดิษฐานไว้จนกระทั่งบัดนี้

วัดคูหาสวรรค์วรวิหาร เป็นวัดโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อว่า วัดศาลาสีหน้า ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิด วรวิหาร หลังจากที่ทรงโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญพระพุทธรูปปฏิมากร พระประธานของวัดแห่งนี้ซึ่งมีความงดงามมากไปประดิษฐาน ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ ศิลปกรรมที่โดดเด่น คือ ประติมากรรมหน้าต่างของพระอุโบสถประดับซุ้มที่รองรับปิดทองสลักเสลา

วัดคูบอน เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. 2435 ภายในวัดมีศาลาการเปรียญกิจดำรงชัยหลังใหญ่ ชั้นหนึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระประธาน รูปจำลองพระเกจิอาจารย์ ชั้นสอง มีจิตรกรรมฝาผนังแสดงเรื่องราวทางพุทธประวัติ และใช้ในการทำกิจกรรมปฏิบัติธรรม พระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบึงสมปรารถนา วิหารแก้วเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสริจาลอง และมีรอยพระพุทธรูปจำลอง หลวงพ่อบึงใจ และพระสังกัจจายน์

วัดโคกเจ้าหล่า เป็นวัดราษฎร์ จากวัดร้างเป็นวัดที่มีพระสงฆ์ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2533 สืบปลูกสร้างภายในวัดประกอบด้วย หอระฆัง ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ

วัดเครือวัลย์วรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ในสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย เป็นวัดโบราณที่สร้างมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา พระอุโบสถและพระวิหารของวัดนี้หันหน้าเข้าสู่คลองมอญ และระหว่างพระอุโบสถกับพระวิหาร มีพระเจดีย์ใหญ่ทรงลังกา 3 องค์ตั้งอยู่ และเป็นวัดประจำตระกูลบุญรัตน์

วัดจินติตวิหาร เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ในปี พ.ศ. 2517 หม่อมหลวงจินติต สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้มอบที่ดินสร้างวัด อาคารเสนาสนะในวัดได้แก่ อุโบสถ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นศาลาการเปรียญและหอสวดมนต์ ศาลาเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา วิหารหลวงพ่อบึง หอระฆัง

วัดจักรวรรดิราชาวาส สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อวัดนางปลื้ม บริเวณพระอุโบสถเคยเป็นที่ประดิษฐานพระบาง จากเวียงจันทน์ แต่ได้อัญเชิญกลับไปในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในวัดมีรูปปั้นพระยาบดินทร์เดชาผู้บูรณะวัดตอนเกิดไฟไหม้ใหญ่ และบ่อเลี้ยงจระเข้ซึ่งสืบเชื้อสายจาก “ไอบอดวัดสามปลื้ม”

วัดจันทวงศาราม ชาวบ้านเรียกว่า "วัดกลาง" เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทางศาสนาพุทธในชุมชน และบริเวณใกล้เคียง ภายในอุโบสถมีหลวงพ่อทองคำ พระประธานในอุโบสถวัดกลาง

วัดจันทารามวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร เป็นวัดโบราณสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ วัดบางยี่เรือกลาง หรือวัดกลาง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระยาสุรเสนา(ขุนเณร) ได้บูรณะขึ้นใหม่และได้รับพระราชทานนามเป็นวัดจันทาราม มีปูชนียวัตถุสำคัญ คือพระพุทธรูปปางห้ามสมุทรทรงเทริดซึ่งกรมศิลปากรขึ้นทะเบียนไว้ มีจิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปะแบบจีน

วัดแจรงร้อน เดิมชื่อว่า วัดหงษ์ร้อน เป็นวัดราษฎร์เก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา หรือลพบุรี ภายในวิหารหลวงเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อกิ่งแดง พระพุทธรูปปางสมาธิทำมาจากศิลาแลงสีแดง ภายในวัดมีศิลปะแบบสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 7

วัดเจริญธรรมาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เป็นวัดที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาและปฏิบัติธรรมทางพุทธศาสนา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2519 เป็นอาคารไม้พ้ออาศัยทำสังฆกรรมได้ ปัจจุบันมีอุโบสถหลังใหม่ มีกุฏิสงฆ์จำนวน 11 หลังซึ่งมีทั้งอาคารคอนกรีต อาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ และอาคารไม้ทั้งหลัง ศาลาการเปรียญ และอาคารเรียนพระปริยัติธรรม ปูชนียวัตถุมีพระประธานปางพุทธทวัก นามว่า เอหิภิกขุ

วัดจำปา เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา ที่ดินส่วนหนึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระองค์ทรงเสด็จมาผูกพัทธสีมาที่วัดนี้ด้วย วัดนี้มีความโดดเด่นทั้งแง่มุมทางสถาปัตยกรรม และการประติมากรรมปูนปั้นฝีมือช่างโบราณ พระประธานศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด คือหลวงพ่อโชคดี เป็นพระประธานปางมารวิชัย ศิลปะสมัยอยุธยา

วัดชนะสงคราม สร้างมาแต่สมัยอยุธยา แวดล้อมไปด้วยชุมชนมอญ ซึ่งเป็นกำลังหลักในการรบกับพม่า ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้รับการปฏิสังขรณ์ และสถาปัตยกรรมที่สำคัญมีพระอุโบสถซึ่งภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทองปางมารวิชัย พระเจดีย์ยอดแหลมทรงจอมแหแบบสมัยอยุธยา

วัดชัยพฤกษ์มาลา เดิมเป็นวัดเก่าสมัยอยุธยา ในสมัยกรุงธนบุรีบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงครามจึงต้องรื้อเอาอิฐจากวัดไปสร้างกำแพงพระนคร ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เริ่มบูรณะมาเสร็จสมบูรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 วัดนี้มีสถาปัตยกรรมที่สำคัญ คือ พระอุโบสถทรงไทยที่มีหน้าบันชั้นบนประดับลายปูนปั้นรูปพระครุฑพ่าห์ ซึ่งเป็นพระราชสัญลักษณ์ในรัชกาลที่ 2 และพระเจ้าอภัยสมเด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัดช่องนนทรี เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย พระอุโบสถฐานเป็นโบสถ์แอ่นท้องลำเภา ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย ศิลปะสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องทศชาติ และพุทธประวัติ คาดว่าเป็นงานจิตรกรรมสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

วัดดอกไม้ วัดดอกไม้คาดว่าสร้างราว พ.ศ. 2300 ไม่ปรากฏนามผู้สร้าง มีพระประธานอยู่ภายในอุโบสถสมัยอุทอง ปางสมาธิทำด้วยศิลาแลง บัดนี้ได้กลายเป็นวิหาร ในปัจจุบันได้สร้างอุโบสถหลังใหม่ และมีการอัญเชิญพระประธานที่อุโบสถจตุรมุขหลังใหม่

วัดดอนเมือง เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ วัดเริ่มสร้างราว พ.ศ. 2438 สมัยนั้นยังไม่มีชื่อชาวบ้านเรียกว่า วัดดอนอิเหนียว ภายในพระอุโบสถ มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปสี่หัตถ์ พระเจดีย์ ลักษณะระฆังคว่ำแปดเหลี่ยม เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่สมเด็จพระสังฆราชได้ประทานให้เมื่อปี พ.ศ. 2542 และพระวิหารหลวงปูพร มีลักษณะแบบทรงไทย ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชและพระพุทธรูปอีกหลายองค์ ภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องราวพุทธประวัติ

วัดดาวคนอง วัดสร้างประมาณปี พ.ศ. 2310 ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏนามผู้สร้างวัด เดิมชื่อว่า วัดสะเดาทอง เนื่องจากพื้นที่วัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ณ ขณะนั้น มีต้นสะเดาอยู่จำนวนมาก ผู้คนที่มาจอดเรือหน้าวัดก็มักมากกราบไหว้ต้นสะเดาหน้าวัดและนำทองคำแผ่นมาปิด ชาวบ้านจึงเรียกว่า วัดสะเดาทอง แต่ต่อมาเปลี่ยนชื่อมาเป็น วัดดาวคนอง เนื่องจากชาวบ้านเล่ากันว่า หน้าวัดมีจระเข้ตัวหนึ่งเที่ยวอาละวาดทำลายสิ่งต่าง ๆ บริเวณค้ำน้ำหน้าวัดเสมอ ต่อมา มีชายหนุ่มได้ต่อสู้กับจระเข้จนน้ำพุ่งกระจายเป็นดาวคนองน้ำไปทั่ว จึงเรียกว่า วัดดาวคนอง

วัดดาวดึงษาราม วัดสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 เดิมชื่อว่า วัดขรัวอิน ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า วัดดาวดึงษาราม ซึ่งหมายถึง วัดเป็นที่สถิตของพระอินทร์ วัดแห่งนี้มี

ถาวรวัตถุ เช่น ในอุโบสถมิจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวทศชาติชาดก เรื่องพระมหากัสสปะ เรื่องพระเจ้า
ทิวาหนะ เรื่องพระนางสามาวดี เป็นต้น เชื่อกันว่า เป็นฝีมือของครูกงแป๊ะ (หลวงเสนีย์บริรักษ์) และ
ครูทองอยู่ (หลวงวิจิตรเจษฎา) ช่างฝีมือเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ในยุคนั้น

วัดदान เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เริ่มสร้างวัดปีใดไม่ ภายในอุโบสถประดิษฐาน
พระประธาน เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยในสมัยอยุธยาตอนปลาย ชาวบ้านเรียกว่า หลวงพ่อ
โต ประเพณีที่สำคัญของวัดदानคือ ประเพณีวันอัฐมีบูชา โดยจัดขึ้นทุกๆ ปี หลังวันวิสาขบูชาเป็นมี
พิธีจำลองการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วัดดุสิตารามวรวิหาร เดิมชื่อ วัดเสาประโคน สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ภายในพระอุโบสถที่กำแพงฝา
ผนังทั้ง 4 ด้าน มีภาพเขียนฝีมือช่างในรัชกาลที่ 1 ที่ผนังระเบียงเดิมมีภาพเขียนสิริรูปภูเขา ต้นไม้ และ
รูปพระยืนและนั่งปลงกรรมฐาน ปัจจุบันภาพลบเลื่อนไปเกือบหมด ในชุมชนวัดดุสิตารามยังมีการสืบ
สานการเล่นลิ้นลมและผีลอบ รวมทั้งการเล่นกระบี่กระบอง กลองยาว ที่ล้วนเป็นภูมิปัญญา
การเล่นท้องถิ่นของไทย

วัดคลังชั้น สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ภายในพระอุโบสถมีพระประธานเป็น
พระพุทธรูปทรงเครื่องจักรพรรดิ ซึ่งมีเพียงไม่กี่วัดในประเทศไทย มีพระพุทธรูปจำลอง บานประตู
หน้าต่างมีลวดลายประดับมุกภาพพระเจ้าสิบชาติ ที่ฝาผนังภายในอุโบสถมีภาพเขียนพระพุทธรูปปาง
สมาธิ ทั้ง 4 ด้าน

วัดไตรมิตรวิทยาราม เดิมชื่อ วัดสามจีนใต้ ต่อมาในปี พ.ศ.2482 จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นวัดไตร
มิตรวิทยาราม มีพระอุโบสถทรงจตุรมุข ประดิษฐานพระพุทธรูปทศพลญาณ หรือหลวงพ่โต ชั้น 3 ของ
พระมหามณฑปเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์นิทรรศการพระพุทธมหาสุวรรณปฏิมากร
หรือหลวงพ่ทองคำ เป็นรูปปั้นสมัยสุโขทัย และชั้น 2 เป็นศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราช ที่จัดแสดงวิถี
ชีวิตชาวไทยเชื้อสายจีน

วัดทองธรรมชาติ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดเก่า
โบราณมาแต่สมัยอยุธยาแห่งนี้ เนื่องจากทรุดโทรมลงตามกาลเวลา พระประธานของวัดเป็น
พระพุทธรูปปางมารวิชัย ได้รับพระราชทานนามว่า พระพุทธชินชาติมาศธรรมคุณ มีจิตรกรรมฝาผนังที่

มีความวิจิตรงดงาม หลังพระประธานเป็นภาพไตรภูมิ ตรงข้ามเป็นพุทธประวัติ ด้านข้างเป็นภาพเทพชุมนุม และวิถีชีวิตของชาวบางกอก

วัดทองนพคุณ เป็นวัดเก่าแก่มากมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งวัดนี้มีความโดดเด่นตั้งแต่ตัวโบสถ์ และหน้าต่างรูปตาลปัตร รวมไปถึงจิตรกรรมฝาผนัง ภาพพระวิสูตร(มาน) หลังพระประธาน นอกจากนี้ยังมีภาพเขียนปริศนาธรรมต้นไม้สามต้น เป็นจิตรกรรมไทย จีน ฝรั่งเศส ไว้ในภาพเดียวกัน เป็นต้น

วัดทองเนียม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการบำเพ็ญบุญและการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น ซึ่งประชาชนนิยมไปปฏิบัติศาสนกิจกันเป็นจำนวนมาก

วัดทองสุทธาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดทองกลางทุ่ง หรือ วัดทอง สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2315 ในสมัยกรุงธนบุรี เสนาสนะต่าง ๆ ในวัดได้แก่ พระอุโบสถทรงจีน มีลักษณะเรือสำเภา คาดว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงธนบุรีตอนต้น ชั้นบนใช้เป็นห้องเรียน ชั้นล่างจัดเป็นห้องสมุดของวัด มีสิ่งเวชนียสถาน 4 แห่ง ได้แก่ สถานที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงธรรมจักร และปรินิพพาน

วัดทิพพาวาส เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2429 บางคนเรียกว่า วัดต้นไทร อาคารเสนาสนะสำคัญได้แก่ อุโบสถทรงไทยโบราณ เครื่องบนเป็นไม้สักทั้งหมด กุฏิสงฆ์ หอสวดมนต์ และศาลาการเปรียญ บริเวณรอบวัดมีชาวมอญอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในช่วงวันสงกรานต์ชุมชนจะจัดให้มีประเพณีสงกรานต์แบบมอญขึ้นที่วัดเป็นประจำทุกปี นอกจากการทำบุญสงฆ์แล้วยังมีการเล่นส่ำอีกด้วย

วัดเทพนิมิตต์ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ชาวบ้านเรียกว่า วัดกลางนา มีพระพุทธรูปชินราชจำลอง เป็นพระประธานบนศาลาการเปรียญ ภายในยังมีถาวรวัตถุที่น่าสนใจคือ วิหารหลวงพ่อสังกัจจายน์ กุฏิพระภิกษุทรงป้อมปราการ เพื่อป้องกันน้ำท่วมสำหรับเจริญวิปัสสนากรรมฐาน

วัดเทพสถิต ชื่อเดิมคือ วัดตึก เป็นพระอารามหลวงชนิดสามัญ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ในระหว่างที่ขุดคลองบางขนากมีนายทหารได้พบพระพุทธรูปปางลีลาศิลปะสุโขทัย เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จึงให้สร้างวัดขึ้น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในช่วง พ.ศ. 2381–2382 โบราณสถานสำคัญในวัดเทพสถิต ได้แก่ พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองทรงเครื่อง ด้านหน้าพระวิหารหลังเก่า ซึ่งมีลักษณะรูปแบบเป็นพระเจดีย์ศิลปะร่วมสมัยรัชกาลที่ 3

วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อ พ.ศ. 2419 เพื่อทรงเฉลิมพระเกียรติและอุทิศพระราชกุศลสนองพระเดชพระคุณกรมสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี พระบรมราชินีพันปีหลวง ซึ่งได้เสด็จสวรรคตตั้งแต่วันที่ 5 ยังทรงพระเยาว์ สถาปัตยกรรมสำคัญได้แก่ พระอุโบสถของวัดเทพศิรินทราวาส มีขนาดใหญ่และตกแต่งอย่างงดงาม พระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญหลายองค์ เช่น พระนิรันตราย เป็นต้น

วัดเทพสุทธ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2412 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมชาวบ้านเรียกว่า วัดสี่แยก ครั้งหนึ่งกบฏบวรเดชได้นำทัพและทหารมาตั้งอยู่ที่วัด ได้ถูกรัฐบาลยิงขับไล่จึงได้เกิดการต่อสู้กัน ทำให้วัดได้รับความเสียหายโดยกระสุนปืนใหญ่ยิงมาถูกที่ผนังอุโบสถปืนช่องโหว่และมีรอยร้าว ส่วนกุฏิถูกกระสุนปืนกลปืนเล็กปืนยาว จากนั้นกระทรวงกลาโหมเข้ามาปฏิสังขรณ์วัด แต่ยังคงเห็นร่องรอยกระสุนอยู่ที่แท่งก้น้ำ

วัดเทพราชกุญชรวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร พระอุโบสถของวัดได้รับการปฏิสังขรณ์โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ปัจจุบันภายในมีจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามและอยู่ในสภาพที่ได้รับการอนุรักษ์อย่างดี ภายในวัดยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑน์ไม้สักทอง วัดเทพราชกุญชรฯ ทางวัดได้อนุรักษ์อาคารโบราณไว้หลายหลัง

วัดไทร เป็นวัดโบราณที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมใช้ชื่อว่า วัดไซ แต่ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นวัดไทร เพราะคาดว่าเดิมมีต้นไทรใหญ่อยู่หน้าวัด ภายในวัดมี ตำหนักของวัดไทร หรือ ตำหนักพระเจ้าเสือ สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา เชื่อว่า พระเจ้าเสือ เสด็จประพาสทางทะเลและได้แวะพักกลางทางบริเวณนี้ ช่วง พ.ศ. 2246–2251 เป็นเรือนไม้ มีงานไม้แกะสลักฝีมือช่างหลวง กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. 2505

วัดธรรมมงคลเถาบุญญนนท์วิหาร สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2506 มีสถานที่สำคัญ คือ พระวิริยะมงคลมหาเจดีย์ ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับมาจากประเทศบังคลาเทศ พระหยกเขียวที่ใหญ่ที่สุดในโลกนามว่า พระพุทธรมงคลธรรมศรีไทย เป็นหยกที่ถูกค้นพบใต้ทะเลสาบน้ำแข็งในประเทศแคนาดา และสถาบันพลังจิตตานุภาพ เป็นสถาบันที่มีหน้าที่สอนหลักสูตรครูสมาธิให้แก่ บุคคลทั่วไป

วัดนวลจันทร์ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดบางขวด วัดได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์และสร้างเสนาสนะต่าง ๆ เพิ่มเติม ประกอบด้วยอุโบสถซึ่งสร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2443 ศาลาการเปรียญลักษณะทรงไทยประยุกต์ หอสวดมนต์กว้าง กุฏิสงฆ์ ด้านการศึกษา ภายในวัดมีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ พ.ศ. 2473 และโรงเรียนวัดนวลจันทร์

วัดนาคกลางวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย แต่เดิมนับว่ามี 3 วัด คือ วัดนาค (ปัจจุบันคือวัดพระยาทำวรวิหาร) วัดกลาง (ปัจจุบันคือวัดนาคกลางวรวิหาร) และวัดน้อย (ปัจจุบันคือที่ตั้งโรงเรียนทวีธาภิเศก และบริเวณใกล้เคียง) วัดทั้งสามได้รับสถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวงตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้ชื่อใหม่ว่า วัดนาคกลาง

วัดนางนองวรวิหาร เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ดังปรากฏงานศิลปกรรมตามพระราชนิมิตที่พระอุโบสถและพระวิหารคู่ จุดเด่นคือยังคงมีลักษณะความเป็นไทยไว้ที่การซ้อนหลังคาและมุงกระเบื้องตามลักษณะของไทย

วัดนางชีโชติการาม เป็นวัดสมัยอยุธยา ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชพ่อค้าเรือสำเภาจีนได้บูรณะขึ้นใหม่ พระอุโบสถและพระวิหารจึงเป็นแบบจีน มีการประดับกระเบื้องเคลือบและตุ๊กตาหินของจีนตั้งประดับทางเดิน โบราณวัตถุที่น่าสนใจ คือ ธรรมมาสน์สมัยอยุธยา วัดนางชีขึ้นชื่อเรื่องงานชักพระที่แท้พระบรมสารีริกธาตุ โดยจัดเป็นขบวนเรือแห่อ้อมเกาะจัดต่อเนื่องมาตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ในวันแรม 2 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี

วัดนิสฺสุขาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างวัดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2508 มีปูชนียวัตถุภายในอุโบสถ เช่น หลวงพ่อพุทธชินราชจำลองเป็นพระพุทธรูป เป็นองค์พระ

ประธาน พร้อมด้วยรูปหล่อพระอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร พระพุทธรูปปางลีลาหน้าอุโบสถ มีจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถเป็นเหตุการณ์ในพุทธประวัติ

วัดนิมมานรดี เดิมชื่อวัดบางแค สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และถือเป็นวัดสำคัญในรัชกาลที่ 9 เนื่องจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเคยเสด็จมาประกอบพิธีผูกพัทธสีมาฝังลูกนิมิต เมื่อปี พ.ศ. 2514 และได้พระราชทานพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ไว้ที่หน้าบันของพระอุโบสถ

วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงผนวช มีสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมที่โดดเด่นในด้านการผสมผสานศิลปะไทย จีน และยุโรปเข้าด้วยกัน มีจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถที่เป็นภาพฝรั่งแสดงปริศนาธรรมฝีมือของขรัวอินโขง

วัดบวรมงคลราชวรวิหาร เดิมชื่อ วัดลิงขบ เนื่องจากบริเวณรอบวัดเป็นป่า มีฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก สร้างโดยชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองหงสาวดี ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดนี้ขึ้นใหม่เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวมอญ มีพระสงฆ์รามัญที่มีอยู่มาก และมีพระผู้ใหญ่เป็นประธานสงฆ์อยู่ด้วย จึงบูรณะให้เป็นวัดส่วนกลางสำหรับพระสงฆ์รามัญนิกาย ได้พระราชทานนามใหม่ว่า วัดบวรมงคล

วัดบางกระดี สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2420 ภายในวัดมีศิลปกรรมแบบมอญ มีปูชนียวัตถุสำคัญคือ พระประธานในพระอุโบสถเป็นพระพุทธรูปทองเหลือง ปางมารวิชัย เป็นศิลปะสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีพระพุทธรูปยืนซึ่งแกะสลักจากซุงทั้งต้น มีเจดีย์ทรงฉลุลายโปร่ง วัดนี้ถือเป็นศูนย์รวมชาวไทยเชื้อสายมอญที่ยังคงสืบทอด และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของตนไว้

วัดบางเตย เป็นวัดพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท สังกัดมหานิกาย เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนย่านบึงกุ่ม โพธิ์แก้ว และนวมินทร์ วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ และปฏิบัติตามหลักศาสนา ดังปรากฏมีหลักฐานเป็น อุโบสถ (หลังเก่า) ทรงจีน ก่ออิฐถือปูน เสामั้ หลังคามุงด้วยกระเบื้อง สีเหลือง มีขนาดเล็กจุกคนได้ประมาณ 30 คน ซึ่งเป็นที่นิยมสร้างในสมัยรัชกาลที่ 3

วัดบางโพธิ์อมาวาส เดิมชื่อ วัดโพคาราม เป็นวัดเก่าแก่สมัยกรุงธนบุรี เดิมวัดเป็นเรือนไม้ทรงไทย ต่อมาได้มีการบูรณะขึ้นใหม่แบบสถาปัตยกรรมไทย ภายในอุโบสถประดิษฐานหลวงพ่อบุญฤทธิ์ มีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องทศชาติและพุทธประวัติ ส่วนในวิหารประดิษฐานหลวงพ่อดำที่ชาวบางโพ้นับถือ

วัดบางเพ็งใต้ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย กล่าวกันว่าบริเวณนี้เป็นต้นกำเนิดของบทประพันธ์แผนเก่า ปัจจุบันจึงเป็นที่ตั้งของตลาดน้ำขวัญเรียม มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ตักบาตรพระทางเรือทุกวันเสาร์และอาทิตย์ การทอดผ้าป่าทางน้ำ ไหว้พระที่วัด การแสดงศิลปะวัฒนธรรมไทยต่าง ๆ เป็นต้น

วัดบางนากอก สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2400 มีสิ่งที่น่าสนใจภายในวัด คือ พระอุโบสถหลังเก่า ประดิษฐานพระประธานอายุกว่า 100 ปี ธรรมาสันบุษบก ศิลปะสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนทรงเครื่อง ปางสะดุ้งมาร และพระหินขาว พระพุทธรูปปางตรัสรู้ ทำจากหินหยกขาวจากประเทศพม่า มีหงส์สัมฤทธิ์ศิลปะมอญ ติดอยู่บนยอดเสาในบริเวณวัด

วัดบางนาใน สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2433 โดยได้รับพระราชทานเป็นพระอารามหลวงเมื่อปี พ.ศ. 2539 ทั้งนี้ ภายในวัดเป็นที่ตั้งของพระเจดีย์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุจาก 8 ประเทศ โดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ ประทานมา ภายในเจดีย์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องทศชาติชาดก

วัดบางน้ำชน เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่าย สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เดิมเรียกว่า วัดปากคลอง เนื่องจากตั้งอยู่ปากคลองบางน้ำชน ภายในอุโบสถประดิษฐานพระประธานหินทรายแดงขนาดใหญ่ สร้างขึ้นสมัยอยุธยาตอนต้นเช่นเดียวกับโบสถ์แม่โพธิ์ พระพุทธรูปมีไม้สักเป็นแกนลำตัวและที่แขน แต่องค์พระพักตร์เป็นลักษณะพระสุโขทัย เคยพบเศียรพระพุทธรูปหินทรายขนาดเท่าคนจริง วางอยู่บนฐานชุกชี คาดว่าแต่เดิมคงเป็นวัดใหญ่และมีความสำคัญมากจากวัตถุสถานที่พบ

วัดบางบอน เดิมเรียกว่า วัดใหม่ตาเถย ชาวบางบอนได้นำโดยปู่เถยและย่ากัน เปี้ยัญญา และเพื่อนบ้านร่วมกันสร้างวัด เมื่อปี พ.ศ. 2453 โดยสร้างเป็นเพิงไม้ปูพื้นด้วยไม้กระดานไผ่ซึ่งเดิมเป็นที่อยู่ของตน แต่ต่อมาวัดได้ย้ายฝั่งตรงข้ามกับที่ตั้งวัดบางบอน มีพระพุทธรูปปฏิมาประธานซึ่งมีพระนาม

ว่า พระบรมศรีสุคต อุดมพรตชินกุล พุทธบรมบพิตร (พุทธโธ) ชาวบ้านเรียกพระนามท่านว่า หลวงพ่อ เกษร

วัดบางปะกอก เดิมเป็นวัดโบราณเชื่อกันว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมากลายเป็นวัดร้าง ภายหลังได้มีชาวบ้านย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณวัดมาก ได้ร่วมกันบูรณะปฏิสังขรณ์วัดจนสำเร็จ ภายในวัดมีสิ่งสำคัญคือ เจดีย์ 2 องค์ สร้างเป็นแบบศิลปะมอญและศิลปะเขมร รวมทั้งวิหาร 2 หลัง หลังหนึ่งสร้างด้วยปูนเป็นศิลปะแบบเขมร ส่วนอีกหลังหนึ่งสร้างด้วยไม้สักฉลุลวดลายงดงาม ส่วนหอไตรกลางน้ำเป็นทรงไทยสวยงาม

วัดบางสะแกนอก วัดบางสะแกนอกสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ประมาณปี พ.ศ. 2077–2090 ในสมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราช จากนั้นได้กลายเป็นวัดร้าง จนกระทั่งมีพระธุดงค์เดินทางมาพัก ชาวบ้านจึงนิมนต์ให้อยู่จำพรรษาและมีการบูรณะพัฒนาวัด โดยมีมหาทองดีซึ่งเป็นพระฝ่ายวิปัสสนาธุระได้รับการแต่งตั้งเป็นพระวรวงศ์มุนี ได้เข้ามาขุดซากวัดและปฏิสังขรณ์วัดนี้ จนก่อสร้างสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2377 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ขนานนามวัดตามชื่อคลองที่วัดตั้งอยู่

วัดบางสะแกใน เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย วัดสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2420 อาคารเสนาสนะของวัดได้แก่ อุโบสถ กุฏิสงฆ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และหอสวดมนต์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2503 เป็นอาคารไม้

วัดบางไส้ไก่ เดิมชื่อว่า วัดลาว เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดสร้างขึ้นในสมัยธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2320 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้ครัวลาวตั้งถิ่นฐานหลายแห่งในพระนคร ได้สร้างวัดขึ้นเพื่อคนลาวในบริเวณนั้นได้ใช้ทำบุญ พระประธานประดิษฐานในอุโบสถ มีพระนามว่า หลวงพ่อศรีเวียง เป็นพระพุทธรูปปางศรีวิชัย วัดมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือ ศาลพ่อปู่-พ่อบุ๊ ท้าวหนทะเสน-ท้าวอินทะเสน

วัดบุคคโล เป็นวัดที่สร้างขึ้นสมัยกรุงธนบุรี ปุชนิยมสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระประธานที่อยู่ในพระอุโบสถนามว่าหลวงพ่อแพ เป็นพระพุทธรูปที่ลอยมากับแพ มาวนอยู่หน้าวัดหลายวัน สำหรับวิหารเล็กเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อเจ๊ก มีรอยพระพุทธรูปจำลองและหลวงพ่อพุทธโสธร หลวงพ่อบ้านแหลม หลวงพ่อไร่ชิงจำลอง

วัดบุญรอดธรรมาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2515 มีอาคารเสนาสนะมีอุโบสถทรงไทยลานนา บานประตูหน้าต่างทำด้วยไม้สักแกะสลัก ภูมิสงฆ์ ส่วนมากเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ศาลาการเปรียญกว้าง เป็นศาลาอเนกประสงค์ และหอรบะฆัง

วัดบุปผารามวรวิหาร เดิมชื่อวัดดอกไม้ เป็นวัดโบราณสมัยอยุธยา พระวิหารเป็นรูปแบบผสมไทย-จีน หลังคาเลียนแบบจีน แต่ประดับช่อฟ้าแบบไทย หน้าบันเป็นปูนปั้นลายเครือดอกพุดตาน มีตรามหาสุริยมณฑล สะท้อนรูปแบบศิลปนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3

วัดบึงทองกลาง เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ภายในอุโบสถมีพระพรศรีสุเวสสุวรรณ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีหลักฐานที่พอจะสันนิษฐานได้ว่า จัดสร้างขึ้นประมาณสมัยรัชกาลที่ 1 โดยวัดที่จัดสร้างเป็นเนื้อสัมฤทธิ์ ลักษณะพระพุทธรูปเป็นปางมารวิชัย เกศอุณาโลมเปลวเพลิง เป็นพระประธานอุโบสถวัดบึงทองกลางมาเป็นเวลาเกือบ 100 ปี จนกระทั่งมีการจัดสร้างอุโบสถหลังใหม่ และปรับอุโบสถหลังเก่า ให้เป็นวิหารที่ประดิษฐานหลวงพ่อพรศรีสุเวสสุวรรณแทน

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร เดิมชื่อวัดแหลม หรือวัดไทรทอง หลังจากทีพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำริให้สร้างพระราชวังสวนดุสิตขึ้น จึงโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดซึ่งอยู่ใกล้กับวังที่สุดไว้เป็นวัดประจำวัง มีสถาปัตยกรรมแบบไทย ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลองเป็นพระประธาน

วัดบัวแก้วศรัทธาธรรม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย แต่ชาวบ้านบางคนเรียกว่า วัดคลองหนึ่ง ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะสำคัญในวัดได้แก่ อุโบสถ มีลักษณะเป็นโบสถ์โรงช้าง ไม่มีใบระกา มีจิตรกรรมฝาผนัง ภาพวาดเป็นเมืองมนุษย์และเมืองสวรรค์ ภูมิสงฆ์เป็นทรงไทยสลักกับทรงปั้นยา ศาลาการเปรียญเป็นศาลาทรงไทยไม่มีช่อฟ้าใบระกา และหอสวดมนต์ เป็นทรง ปูชนียวัตถุสำคัญได้แก่ พระพุทธรูปทรงเครื่องปางห้ามญาติ สูง 2 เมตร 1 องค์

วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร เดิมชื่อ วัดสำเพ็ง สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา เคยถูกใช้เป็นที่ประหารชีวิตเจ้านายในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและลอยอังคารพระบรมอัฐิ จิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถเป็นฝีมือช่างชุดเดียวกับวัดพระพุทไธสวรรย์ มีหอธรรมพุทธทาสประกอบด้วยห้องสมุด ห้องแสดงธรรม และส่วนนิทรรศการ

วัดปทุมวนาราม เดิมบริเวณนี้เป็นแหล่งชุมชนของชาวลาวล้านช้าง หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ขุดสระบัว และสร้างวังขึ้น จึงได้สร้างวัดปทุมวนารามขึ้นเพื่อให้เป็นวัดของชุมชนชาวลาว จึงได้มีตราให้อัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญของลาวมาประดิษฐานที่วัด คือ พระสาयน์หรือพระใสและพระแสน และพระเสริม นอกจากนี้ยังเป็นທີ່เก็บพระราชสรีรังคารและพระอัฐิของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

วัดปรก เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นปี พ.ศ. 2470 โดยชาวมอญ ซึ่งอพยพมาจากเมืองหงสาวดี ประเทศพม่า สถาปัตยกรรมของวัดมีรูปแบบศิลปะมอญ ตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมแบบหงสาวดี วัดยังอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ มีการสวดมนต์หรือการเทศนาของพระสงฆ์เป็นภาษามอญ มีการสอนภาษามอญ มีประเพณีทำบุญเนื่องในวันชาติมอญที่จะจัดในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี

วัดประชาศรีธารธรรม เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สันนิษฐานว่าสร้างราว พ.ศ. 2411 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในวัดมีอาคารและเสนาสนะ ได้แก่ อุโบสถ กุฏิสงฆ์เป็นอาคารทรงไทยสมัยใหม่ หอสวดมนต์ ศาลาการเปรียญ อาคารเรียนพระปริยัติธรรม และฌาปนสถาน ปูชนียวัตถุ ได้แก่ พระสังกัจจายน์ พระพุทธโสธรจำลอง ท้าวอุทอง และเสาหิน 2 เสา เป็นศิลาแลง ตั้งอยู่หน้าศาลเจ้าท้าวอุทอง มีมาก่อนการสร้างวัด

วัดประดิษฐาราม เป็นวัดที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดบ้านสวน สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2293 มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระพุทธรูปปางลีลาไสยาสน์ หรือพระนอน ไม่ปรากฏว่าสร้างในสมัยใด ประดิษฐานอยู่ในวิหารพระนอน และเจดีย์คู่ซึ่งเป็นเจดีย์ทรงมอญที่สร้างมาคู่กับวัด

วัดประตู่ธรรมาริปัตย์ เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ประชาชนมักเรียกว่า วัดประตู่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2365 ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะ ได้แก่ อุโบสถ กุฏิสงฆ์ ส่วนมากเป็นอาคารไม้ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง หอสวดมนต์ ฌาปนสถาน ศาลาบำเพ็ญกุศล สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานอุโบสถและมีพระพุทธรูปบนหอสวดมนต์

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานนามว่า วัดประยุรวงศาวาส แต่ชาวบ้านเรียกว่า วัดรั้วเหล็ก ภายในมีพระวิหารขนาดใหญ่ ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอด พระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย มีพระบรมธาตุมหาเจดีย์ทรงระฆังสีขาว ส่วนบนประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

วัดประเสริฐสุทธาวาส เป็นวัดเก่าแก่ที่ได้รับการบูรณะในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นศิลปะแบบจีน สันนิษฐานว่ามีมาก่อนกรุงศรีอยุธยา พระประธานในพระวิหารเป็นพระศิลาสีแดงรูปกษัตริย์ปางมารวิชัย มีนามว่า พระสร้อยสุวรรณรัตน์ ภายในพระอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องสามก๊กเขียนรอบผนัง 4 ด้าน เป็นฝีมือในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดปริวาส เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เขตยานนาวา ปัจจุบันวัดปริวาส มีแหล่งเรียนรู้ภายในวัดมากมายที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น โบสถ์ประติมากรรมปูนปั้นเบญจรงค์ โดยเป็นงานศิลปะนานาชาติร่วมสมัยประกอบด้วยภาพเทพเจ้า เทวดา นางฟ้า ฤๅษี ยักษ์มารสรรพสัตว์ต่างๆ จนถึงตัวละครสำคัญ เช่น รามเกียรติ์ สามก๊ก เป็นต้น

วัดปลูกศรัทธา เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2388 ภายในอุโบสถวัดมีศิลปกรรมและจิตรกรรมฝาผนังงดงาม โดยเล่าเรื่องพุทธประวัติ จิตรกรรมฝาเพดาน จิตรกรรมแกะสลักไม้สักกลดลายนูนต่ำเขียนสีเล่าเรื่องทศชาติ เป็นศิลปกรรมประยุกต์ ที่ทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์และศึกษาอย่างยิ่ง

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นวัดสำคัญประจำหัวเมืองหน้าด่านทางทะเล รัชกาลที่ 3 ได้ทรงสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวง หลักฐานทางโบราณวัตถุและโบราณสถานภายในวัดมีอายุย้อนไปถึงสมัยอยุธยาตอนกลาง ที่ยังอยู่คู่กับวัดก็คือ หอพระไตรปิฎก ตู้พระไตรปิฎกทรงบุษบก ซึ่งเป็นฝีมือช่างหลวงสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ ปัจจุบันวัดปากน้ำเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติธรรมและเป็นศูนย์กลางการศึกษาบาลี

วัดป่าเชิงเลน ชื่อของวัดพ้องกับสถานที่ตั้งซึ่งเป็นป่าชายเลน รอบวัดมีต้นไทรขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าเป็นวัดที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา ศาลากลางน้ำมีพระพุทธรูปสี่ตาราชเป็นพระประธาน

อยู่ด้านบน ภายในวัดแห่งนี้ยังมีพระบรมธาตุและอัฐิธาตุของพระเกจิอยู่ด้วย เป็นวัดที่มีความสันโดษ วิเวกเฉกเช่นจารีตวัดป่า

วัดแป้นทองโสภาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ภายในอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปสุวรรณเศรษฐี (หลวงพ่อดองเศรษฐี) พระประธานอุโบสถหลังใหม่ วัดแป้นทองโสภารามเป็นที่ผู้ก่อตั้งเป็นชาววัดมอญ ในช่วงวันสงกรานต์ในวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี มีการทำบุญและบังสุกุลให้กับบรรพบุรุษ ในวันที่ 14-15 เมษายน มีการสรงน้ำพระและเทศน์เป็นภาษามอญ ในช่วงเย็นมีการละเล่นสะบ้ามอญ

วัดผ่องพลอยวิริยาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดใหม่วิริยสังฆาราม ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2510 ภายในวัดมีรูปปั้นจำลองพระพุทธรูปโสธรซึ่งเป็นที่สักการะของประชาชนทั่วไป สภาพภายในบริเวณวัดมีความร่มรื่นจากพันธุ์ไม้นานาชนิด และเป็นแหล่งศึกษาพระพุทธศาสนา รวมไปถึงการปฏิบัติกรรมฐาน วัดมีกิจกรรมของสถาบันพลังจิตตานุภาพของสมเด็จพระญาณวชิโรดม (วิริยงค์ สิริธโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคลเถาบุญญนนทวิหาร นับเป็นสาขาที่ 10

วัดไผ่ตัน เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดไผ่ตัน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2313 ปุชนิยมวัดคู่ที่สำคัญ ได้แก่ พระพุทธรูปหลวงพ่อดองที่หล่อขึ้นในปี พ.ศ. 2496 ซึ่งเป็นประธานอยู่ในวิหารจตุรมุข ภายในยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง พระประธานปางสะดุ้งมาร บานประตู หน้าต่าง ลงรักปิดทองภาพเรื่องราวพุทธประวัติ

วัดไผ่เลี้ยง เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างเมื่อ 1 มีนาคม พ.ศ. 2526 จุดเด่นของวัดคือ โบสถ์มหายันต์ 1,008 ยันต์ ซึ่งเป็นโบสถ์หลังแรกและหลังเดียวในประเทศไทยที่นำยันต์เก้าและยันต์โบราณที่เจ้าอาวาสสะสมมาเขียนลงบนหินอ่อนแล้วติดที่ผนังโบสถ์มากถึง 1,008 ยันต์

วัดพระร่วงประสิทธิ์ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 โดยมีหลวงพ่อดองพระร่วง วิเสเสถิ (พระโอรสในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์) เป็นผู้ก่อตั้ง มีอาคารเสนาสนะและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด ได้แก่ วิหารหลวงพ่อดองพระร่วง วิเสเสถิ (องค์ปฐมผู้สร้างวัด)

อุโบสถซึ่งประดิษฐานหลวงพ่เพชรพุทธประสิทธิ์พระศักดิ์สิทธิ์เป็นพระประธานภายในพระอุโบสถ ศาลเสด็จเดี่ยวกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลเจ้าแม่กวนอิม หลวงพ่อใหญ่(ขาว)

วัดพรหมรังษี เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างวัดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2519 พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม อาคารเสนาสนะมีกุฏิสงฆ์เป็นอาคารไม้ และอาคารครึ่งตึก วิหารเป็นอาคารไม้ ทางวัดยังได้จัดสร้างองค์ท้าวเวสสุวรรณโณ (เทพเจ้าไฉ่ชิ่งเอี้ย) ปางท้าวจตุโลกบาล 1 องค์ 4 เศียร พร้อมกับองค์ทวารบาล (ยักษ์รักษาประตูวัด) 2 องค์ ประดิษฐานหน้าซุ้มประตู

วัดพระไกรสิทธิ์ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมมีชื่อว่า วัดกลินีวิไลยธาราม สร้างเมื่อ พ.ศ. 2381 และในปี พ.ศ. 2456 ได้มีการบูรณะพระอุโบสถเป็นอุโบสถมหาอุด ต่อมาพระครูวิริยกิจจาทร เจ้าอาวาสในสมัยนั้น ได้ดำเนินการก่อสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ขึ้น เป็นทรงไทย มีเสาววิหาร ซุ้มประตูหน้าต่างแบบบุษบก ตั้งอยู่หลังของพระอุโบสถเดิม มีพระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปสุโขทัยปางมารวิชัยยุคกลาง

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2331 เพื่อเป็นอารามหลวงชั้นเอกประจำรัชกาลของพระองค์ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้จารึกวิชาความรู้จากตำราต่างๆ ลงบนแผ่นหินอ่อนแล้วประดิษฐ์ไว้ตามอาคาร สิ่งก่อสร้างและศาลารายภายในวัด เพื่อเป็นวิทยาทานแก่ราษฎรที่ต้องการศึกษาเล่าเรียน ทั้งประวัติศาสตร์ ศาสนา แพทยศาสตร์ และวรรณคดี เปรียบเสมือนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย

วัดพระยาสุเรนทร์ เป็นวัดพระยาสุเรนทร์ นักรบแห่งตระกูลสิงหนเสนี สร้างถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภายใต้โบสถ์มีถ้ำพญานาค ด้านทางเข้าวัดมีศาลาปูย่า หรือศาลาพระยาสุเรนทร์และท่านหญิงบุญมี (ภรรยา) นอกจากนี้ยังมีองค์หลวงพ่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ภายในวัดมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ พระธาตุ 5 ประเทศที่อัญเชิญมาจากประเทศศรีลังกา อินเดีย เนปาล พม่า ไทย ในบริเวณของวัดมีอาคารพิพิธภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้วัดพระยาสุเรนทร์ มีหอสมุด

วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก เป็นวัดของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เป็นวัดขนาดเล็กที่เรียบง่าย มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยสูงสุด เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2483 เพื่อให้เป็นอนุสรณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีศาสนสถานที่สำคัญภายในวัดคือ ต้นพระศรีมหาโพธิ์จากพุทธคยา พระเจดีย์ศรีมหาธาตุ ตรงกลางประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและดินจากสังเวชนียสถาน ผนังด้านในบรรจุอัฐิบุคคลสำคัญ

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือที่เรียกว่า วัดพระแก้ว เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ทรงโปรดเกล้าให้สร้างขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เป็นพระอารามหลวงชั้นพิเศษที่ประดิษฐาน พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร หรือ พระแก้วมรกต และพระพุทธรูปสำคัญต่างๆ รวมทั้งพระบรมอัฐิของพระมหากษัตริย์ในอดีต ในส่วนของระเบียงมีจิตรกรรมฝาผนังที่ยาวที่สุดในโลกเรื่องรามเกียรติ์ โดยมีโคลงประกอบภาพจารึกบนศิลาไว้ให้อ่าน

วัดพิชัยญาติการาม หรือ วัดพิชัยญาติ เดิมเป็นวัดร้าง แต่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ (ทัต บุนนาค) ครั้งมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีทิพัฒน์ราชโกษา ได้ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ประมาณ พ.ศ. 2372 - 2375 ในรัชกาลที่ 3 เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์น้อยขณะนั้นเป็นจางวางพระคลังสินค้า มีเรือสำเภาค้าขายกับจีน จึงได้นำอับเฉาเรือ กระเบื้องสี และหินมาจากจีนมาสร้างวัด สถาปัตยกรรมวัดนี้มีลักษณะแบบไทยผสมจีน

วัดพิชัย เป็นวัดราชภัฏร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างเมื่อปี พ.ศ.2410 ภายในมีอาคารเสนาสนะ ได้แก่ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ศาลาเอนกประสงค์ หอระฆัง หอกลอง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และอุโบสถหลังเก่า ภายในมีประธานประจำอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย โดยอุโบสถหลังเก่าชำรุดทรุดโทรม จึงได้ก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่โดยใช้วิธีการสร้างแบบครอบทับหลังเดิม

วัดพุทธบูชา ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2497 หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่กระทบสวนส้มบางมด และสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงไม่นาน โดยเศรษฐีสกุลเหมือนไคว้ได้ถวายที่ดินสร้างวัด ในวัดมีพระ

อุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลองขนาดเท่าองค์จริงเป็นพระประธาน มีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองแกะสลักจากหินชนิดพิเศษที่ตกผลึกตามธรรมชาติ

วัดโพธิ์นิมิตรสถิตมหาสีมาราม เดิมเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของโยมโพ-โยมมิ เป็นบิดามารดาของสมเด็จพระวันรัตน์ (แดง สีลวฑฺฒโน) วัดสุทัศน์เทพวราราม ซึ่งสมเด็จพระวันรัตน์ได้อุทิศสร้างเป็นพระอาราม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง

วัดโพธิ์แมนคุณาราม เป็นวัดฝ่ายมหายานและเซน สังกัดคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย สืบทอดหลักธรรมคำสอนมาจากนิกายเซน สาขาหลินฉี (วิปัสสนา) และเป็นศูนย์กลางหลักธรรมคำสอนของนิกายวินัย และนิกายมนตรยาน ของศาสนาพุทธแบบทิเบต และเป็นศูนย์กลางการปกครองคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย และศูนย์กลางการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ นิกายมหายาน และวัชรยาน อีกทั้งเป็นแหล่งข้อมูลพุทธศาสนาฝ่ายมหายานของประเทศไทย

วัดโพธิ์พัฒนา เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตระกูลโพธิ์พัฒนาได้บริจาคที่ดินและดำเนินการสร้างวัดโพธิ์พัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มีพระประธานในอุโบสถเป็นพระพุทธรูปชินราชซึ่งนายสุรินทร์ตั้งให้ว่า หลวงพ่อเหลือ หมายความว่าใครมาราบไหว้ให้มีเงินทองเหลือใช้ และพระสังกัจจายนศีลาซึ่งแกะสลักจากหินอ่างศิลาทั้งองค์ วัดนี้ยังเป็นสถานที่สำหรับการเข้าอยู่ถือศีลปฏิบัติธรรม และส่งเสริมให้เรียนนักเรียนตรี โท และเอก

วัดภาษี วัดสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2390 โดยกำนันเพชร ซึ่งได้ตั้งด่านเก็บค่าหัวนาจากพ่อค้าที่ขนส่งสินค้ามาทางเรือเพื่อนำมาขายในบางกอก ได้นำเงินนี้มาสร้างวัด จึงเรียกว่า วัดภาษี ต่อมากลายเป็นวัดร้างทางราชการจึงใช้พื้นที่ป่าช้าท้ายวัดเป็นแดนประหารชีวิตนักโทษจกรรจ์ นักโทษคนสุดท้ายที่ถูกประหารชีวิตด้วยการตัดคอก็คือ บุญเพ็งหีบเหล็ก ปัจจุบันที่วัดมีพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันต์ธาตุประดิษฐานอยู่ด้วย

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร เป็นวัดเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดที่มีความสำคัญเนื่องจากเคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราช เป็นสถานที่สังคายนาพระไตรปิฎก และเป็นที่ยกตั้งสถาบันบาลีศึกษา วัดมหาธาตุสร้างขึ้นด้วยศิลปะและสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดมหาบุศย์ เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “วัดแม่น้ำค” เนื่องจากในวัดมีศาลแม่น้ำค ที่เป็นตำนานเรื่องผีไทยตั้งอยู่ วันนี้สันนิษฐานว่าสร้างก่อนกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงไม่นานต่อมากลายเป็นวัดร้างภายในมีวิหารหลวงพ่อยิ้มพระพุทธรูปปางมารวิชัย และโบสถ์โบราณที่เก่าแก่หาดูได้ยาก

วัดมังกรกมลาวาส หรือที่เรียกว่า “วัดเล่งเน่ยยี่” สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2414 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวัดจีนแห่งแรกของกรุงเทพฯ มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบจีนตอนใต้สกุลช่างแต้จิ๋ว โดดเด่นด้วยการวางผังแบบวังหลวงแต้จิ๋วโบราณ

วัดมัชฌันติการาม สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2417 โดยเจ้าจอมมารดาเที่ยง แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า วัดน้อย ได้รับการอุปถัมภ์บำรุงจากเจ้าจอมมารดาและพระบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าอัมพรพรรณตรีปชา และจางวางตุ้มสืบต่อมา สิ่งสำคัญภายในวัด เช่น พระอุโบสถ ตู้พระไตรปิฎกที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นต้น

วัดโมลีโลกยารามราชวรวิหาร ชื่อเดิมว่า วัดท้ายตลาด เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร เป็นวัดที่สร้างในสมัยอยุธยาไม่ปรากฏนามผู้สร้าง และเหตุที่เรียกว่าวัดท้ายตลาดเนื่องจากอยู่ต่อจากตลาดเมืองธนบุรี ในสมัยธนบุรี วัดนี้เป็นวัดในเขตพระราชฐาน จึงไม่มีพระสงฆ์อยู่ตลอดช่วงรัชกาล ในรัชกาลที่ 3 ได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ทั่วทั้งพระอาราม และทรงเปลี่ยนนามใหม่ว่า "วัดโมลีโลกยสุธาราม" ภายหลังมาเรียกกันว่า "วัดโมลีโลกยาราม"

วัดยาง เป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่โต” พระพุทธรูปไม้ศักดิ์สิทธิ์ปางมารวิชัย ตามตำนานกล่าวว่าท่านได้ลอยน้ำมาติดที่หน้าวัดนี้ ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้จึงได้ช่วยกันอัญเชิญท่านมาประดิษฐานที่วัด คำว่าวัดยาง เพี้ยนมาจากคำว่า วัดยั้ง โดยคำว่า ยั้ง ภาษาลาว แปลว่าหยุด ซึ่งหมายถึงเป็นวัดที่พระลอยมาหยุดที่ตรงนี้

วัดยานนาวา เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์และสร้างเรือสำเภาพระเจดีย์หรือที่เรียกว่า สำเภายานนาวา แทนพระสถูปเจดีย์ทั่วไป ในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมสำคัญในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

วัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ วัดบางหัวใหญ่ เป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ พระอุโบสถประดิษฐาน พระประธาน ยืนรับฟ้า ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นฝีมือของพระวรรณวาดจิตร มีหอพระไตรปิฎกที่สวยงาม มีตำหนักทองที่เคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ

วัดราชโกษา เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2450 ภายในอุโบสถประดิษฐาน หลวงพ่อดำ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยประทับในซุ้มเรือนแก้วลายกนก คล้ายพระพุทธรูปชินราชหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ต่อมามีการจัดสร้างเหรียญหลวงพ่อดำเมื่อราว พ.ศ.2460 หลวงพ่อดำองค์นี้ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนักจนมีการสร้างวัดถุ่มงคลออกมาหลายรุ่น

วัดราชคฤห์วรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่ สร้างช่วงรอยต่อระหว่างสมัยอยุธยากับกรุงธนบุรี เดิมเรียกว่า วัดบางยี่เรือ หรือ วัดมอญ สันนิษฐานว่านายกองชาวมอญที่อพยพเข้ามาสมัยนั้นเป็นผู้สร้างขึ้น สถาปัตยกรรมที่สำคัญคือ พระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่เหมือนสมัยอยุธยา พระปรารค์ที่บรรจุอัฐิของพระยาพิชัยดาบหัก และมณฑปจตุรมุขบนยอดเขาที่เจ้าพระยาพระคลัง (หน) สร้างขึ้น รวมถึงพระเจดีย์เก่าแก่ประจำวัดที่มีแต่เดิม

วัดราชนันทารามวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ สร้างขึ้นเพื่อพระราชทานเป็นเกียรติแก่พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 พระองค์เจ้าหญิงโสมนัสวัฒนาวดี พระราชนัดดา สิ่งที่ได้โดดเด่นภายในวัดคือ “โลหะปราสาท”

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เป็นวัดประจำรัชกาลในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผังอาคารวางตามแบบสมัยอยุธยา มีสถาปัตยกรรมลักษณะผสมผสาน โดยภายนอกพระอุโบสถจะตกแต่งด้วยกระเบื้องเคลือบเบญจรงค์เขียนมือ แต่ภายในตกแต่งด้วยสีทองแบบโกธิคคล้ายพระราชวังแวร์ซาย ส่วนสุสานหลวงมีพระเจดีย์ พระปรารค์ พระวิหารทั้งแบบไทย ขอมและยุโรป และที่แปลกกว่าวัดอื่นคือรูปสลัก นายทวารบาล ฝ้าประตูจะแต่งตัวแตกต่างกันไป

วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร เป็นวัดประจำรัชกาลในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอารามหลวงขนาดเล็กกะทัดรัดที่บรรจุมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่า โดยเฉพาะภายในพระวิหารหลวงมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง “พระราชพิธีสิบสองเดือน” รวมทั้งภาพ

“สุริยุปราคา” และยังมีปาสาณเจดีย์ ตำหนักสมเด็จพระเจ้า หอระฆัง ศาลาราย ฯลฯ ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของศิลปสถาปัตยกรรมในสมัยนั้น

วัดราชวรินทร์ เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อ ประมาณ พ.ศ. 2260 สมัยอยุธยาตอนปลาย ไม่ทราบนามและประวัติผู้สร้าง ชาวบ้านเรียกวัดสำเหร่ อาคารเสนาสนะในวัด คือ อุโบสถ กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ ศาลาบำเพ็ญกุศล และวิหารซึ่งได้รับการดูแลและการบูรณะ

วัดราชสิงขร เป็นวัดโบราณ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (พุทธศักราช ๒๒๗๕-๒๓๐๑) ในสมัยรัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระรามาธิบดีบรมมหาสุรสิงหนาท โปรดให้ช่างหลวงวังหน้าสร้างพระอุโบสถ ซึ่งมีลักษณะของการใช้ใบเสมาฝังติดกับผนังพระอุโบสถทั้ง ๘ ทิศ เป็นพุทธศิลปะที่สมเด็จพระรามาธิบดีบรมมหาสุรสิงหนาททรงโปรดปรานเป็นการเฉพาะ เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปซุ้ยหรือหลวงพ่อด่าง

วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่ก่อนยุครัตนโกสินทร์ และเป็นวัดประจำรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีรูปแบบสถาปัตยกรรมตามพระราชนิยม เป็นวัดแรกที่มีการใช้เครื่องเคลือบดินเผาเป็นเครื่องประดับ จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถเป็นเครื่องตั้ง เครื่องบูชาเงิน ที่มีแห่งเดียวในประเทศ ฐานซุกชีของพระประธานในพระอุโบสถมีความละเอียดสวยงามมาก

วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เดิมชื่อ วัดสมอราย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบูรณะแล้วพระราชทานนามใหม่ว่า วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร ด้วยเป็นวัดที่พระองค์ทรงเคยประทับระหว่างทรงผนวช และได้ก่อตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้นที่นี่ พระอุโบสถเป็นทรงขอมคล้ายนครวัด จิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปกรรมปูนเปียก ศาลาการเปรียญทรงไทยสร้างด้วยไม้สักทั้งหลังและมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ

วัดราษฎร์นิยมธรรม สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2440 เดิมชื่อว่า วัดหนองผักชี ตามชื่อของบึงเก่าที่เคยอยู่ในบริเวณนี้ ปุชนิยมวัดที่สำคัญ คือ หลวงพ่อดำ เล่ากันว่าลอยน้ำมาเกยที่คลองหน้าวัด เมื่อ พ.ศ. 2485 ชาวบ้านช่วยกันยกเท่าไรก็ไม่ขึ้น เจ้าอาวาสจึงจุดธูปอาราธนา จึงสามารถยกขึ้นจากน้ำได้ และอัญเชิญไปประดิษฐานในพระอุโบสถ องค์พระมีรูปพรรณสัณฐานเนื้อสัมฤทธิ์สีดำเป็นศิลปะเชียงแสน นั่งขัดสมาธิปางสะดุ้งมาร

วัดราชบุรุษศรีธารธรรม (เขตคันนายาว) สร้างเมื่อปี พ.ศ.2435 เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ภายในวัดมี อุโบสถงดงามเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปศิลปะสมัยเชียงแสน และพระพุทธรูปชินราชจำลอง วิหารเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายและสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น และหลวงพ่อบุญทิพย์ พระพุทธรูปหล่อศิลปะสมัยอยุธยาตอนต้น ปางอุ้มบาตร บริเวณ โดยรอบมีพระพุทธรูปสลักจำลอง พระพุทธรูปหินอ่อนศิลปะพม่า เจ้าแม่กวนอิม ซึ่งสลักจากหินอ่อน อิตาลี

วัดราชบุรุษศรีธารธรรม (เขตพระโขนง) เป็นวัดราชบุรุษสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ประชาชน นิยมเรียกว่า วัดโคก สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2440 ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะ ได้แก่ อุโบสถ กุฏิ สงฆ์ วิหารจัตุรมุข ศาลาการเปรียญ หอระฆัง หอสวดมนต์ ศาลาธรรมสังเวช ศาลาแยมสรวล สุสาน

วัดลาดกระบัง เป็นวัดเก่าแก่ ก่อสร้างสมัยเมื่อปี พ.ศ. 2424 โดยหมื่นราชบุรุษ (น้อย) ร่วมกับบุตร ธิตา แต่เดิมเรียกว่า วัดสาม เพราะตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของปากคลองสาม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ เคารพนับถือของประชาชนคือหลวงพ่อบุญ หรือ พระพุทธรูปบุษโยภาส เป็นพุทธรูปปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ในวิหารหลังพระอุโบสถ

วัดลาดบัวขาว เป็นวัดราชบุรุษสังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างโดยพระยาราชาโยธาหรือพระยา สุรินทร์ราชเสนา (เนียม สิงหเสนี) และพระยาสุเรนทร์ราชเสนา ซึ่งเป็นพี่น้องกัน สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2415 พร้อมกับได้รับพระราชทานนามว่า "วัดลาดบัวขาว" เพราะวัดนี้ตั้งอยู่ใกล้กับบึงน้ำซึ่งมี ดอกบัวสีขาวเป็นจำนวนมาก หลังจากสร้างวัด พระยาราชาโยธาได้ไปนิมนต์หลวงปู่ทอง (อายะนะ) มา ครองวัดเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก ท่านมีอายุยืนยาวถึง 117 ปี

วัดเลียบราชบุรุษบำรุง เป็นวัดราชบุรุษสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ.2310 ในสมัย อยุธยาตอนปลาย อุโบสถทรงจัตุรมุขมีกำแพงแก้วโดยรอบมีซุ้มเสมาทรงจัตุรมุข 8 ซุ้ม ซึ่งภายในมี พระประธานองค์ใหญ่ มีพระมหากัจจายนะ สถานที่สำคัญของวัดคือ อาคารธมมโรส สถานที่ เกจิอาจารย์หลวงพ่อบุญ ธรรมโรส ที่มรณะภาพไปแล้วนอนอยู่ในโลงแก้วโดยสรีระร่างกายของท่าน ไม่เน่าเปื่อย

วัดลำกะตาน เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างประมาณ พ.ศ. 2426 อาคารเสนาสนะ ได้แก่ อุโบสถหลังเก่าเป็นทรงโบราณ กำแพงก่ออิฐถือปูนเสาไม้ วัดมีปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ หลวงพ่อคำ หล่อด้วยสัมฤทธิ์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย และมีพระปางปฐมเทศนา และพระสีวลี

วัดวงศุมลิวหาร เป็นวัดในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ สร้างขึ้นบนที่ที่ที่เคยเป็นนิวาสนสถานเดิมของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งที่ยังดำรงพระยศสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ปัจจุบันเหลือแต่อาคารที่เป็นพระอุโบสถยังมีเขตวิสุงคามสีมา ไม่มีการถอดถอน ถึงแม้ว่าจะยุบวัดโดยให้พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ ณ วัดนี้ไปสมทบจำพรรษาที่วัดอื่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459

วัดวงษ์ลาภาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ก่อสร้างเมื่อ 31 พฤษภาคม 2524 โดยการนำของพระเดชพระคุณเทพสิทธิมนี (โชดก) วัดมหาธาตุฯ ประชานฝ่ายสงฆ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของวัด คือ หลวงพ่อบุญบันดาล พุทธนิมิต

วัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร (วัดทุ่งสาธิต) เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 10 เดิมชื่อวัดทุ่งสาธิต สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2399 อาคารเสนาสนะและปูชนียวัตถุที่สำคัญของวัด คือ พระเจดีย์จุฬามณีศรีล้านนา ซึ่งได้จำลองมาจากพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน ภายในเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ 25 องค์ พระอรหันต์สาวกธาตุ 289 องค์ และพระพุทธรูปทองคำ 2 องค์ วัดมีสิ่งเจดีย์ที่จำลองมาจากพระเจดีย์พุทธคยา ประเทศอินเดีย

วัดวราฆาตยภัณฑสาราราม (วัดขุนจันทร์) เดิมชื่อว่าวัดขุนจันทร์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2370 โดยมีพระยามหาอำมาตย์ (ป้อม) เป็นผู้สร้าง โดยมีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระพุทธรูปแบบศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลายในพระอุโบสถ และพระพุทธรูปหลวงพ่อโต ในพระวิหารอุโบสถทรงปั้นหยา มีกุฏิสงฆ์เป็นเรือนไม้ 2 ชั้น และกุฏิไม้ทรงไทย 2 หลัง

วัดเวทวันธรรมาวาส เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมชื่อวัดเชิงหวายหรือวัดเชิงหวาย มีพระพุทธรูปศิลาทรายฝีมือช่างสมัยอยุธยาอยู่หลายองค์ วัดมีประเพณีชักพระโดยจะมีการแห่เรือชักพระและสมโภชหลวงพ่อสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำริด ปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดเวฬุราชิน เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญฝ่ายมหานิกาย สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระอุโบสถ ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังที่ช่องหน้าต่าง เป็นภาพชาดก มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางสะดุ้งมาร มีพระสารีบุตรอยู่เบื้องขวา พระโมคคัลลานะอยู่เบื้องซ้าย

วัดเวฬุวนาราม (ไผ่เขียว) เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2444 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมชื่อว่า วัดกก ต่อมาในสมัยพระอาจารย์ทองมีชาวบ้านได้ถวายบ้านแบบโบราณสร้างกุฏิถวาย 2 หลัง พร้อมกับปลูกต้นไม้รอบบริเวณวัด จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น วัดไผ่เขียว

วัดศรีนวลธรรมวิมล เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2523 ปัจจุบันพระครูสุนทรธรรมวิมล เป็นเจ้าอาวาสวัดศรีนวลธรรมวิมล ซึ่งท่านได้บริจาคและก่อสร้างโรงพยาบาลหลวงพ่อดำศักดิ์ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ภายในวัดมีการสร้างแหล่งเรียนรู้ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ “ค่ายพระยาตาก” เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนไทยมีความรักชาติ พระมหากษัตริย์ และมีความกตัญญู

วัดศรีบุญเรือง เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมชื่อว่า วัดท่านบ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2373 มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการยกทัพออกจากกรุงเทพเพื่อการศึกษาสงครามกับลาว ได้ผ่านหยุดพักตรงจุดนี้ ปัจจุบันสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัดคือ หลวงปู่สุโขทัย เป็นพระพุทธรูปสำริด ปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัยตอนต้น ประดิษฐานอยู่หน้าพระประธาน

วัดศรีสุขสถาพรราษฎร์ศรัทธาธรรม เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. 2410 ในช่วงที่พระครูสิริขันตีคุณมารับตำแหน่งเจ้าอาวาส มีการสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ สร้างศาลาบำเพ็ญกุศล กุฏิสงฆ์ ซุ้มประตูวัด วิหารหลวงพ่อบุญโสธร และศาลาการเปรียญ ปัจจุบันมีการสร้างศาลพระพรหมและศาลพ่อปู่ฤๅษีไว้ที่หน้าพระอุโบสถหลังเก่า ภายในวัดยังมีต้นศรีมหาโพธิ์ที่นำกิ่งพันธุ์มาจากประเทศอินเดียและต้นตะเคียน ซึ่งได้ทำศาลไว้ให้ผู้ที่มีความศรัทธาเข้ามากราบไหว้

วัดศรีเอี่ยม เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เดิมเป็นเป็นสำนักสงฆ์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2508 ต่อมาได้ตั้งชื่อวัดว่า วัดศรีเอี่ยมวัฒนาราม คำว่า ศรี นำมาจากนามพระครูศรีวรพินิจ และคำว่า เอี่ยม มาจาก

นามสกุลของคุณแม่ชาบ คำว่า วัฒนา หมายถึงพระครูศรีวรพินิจ แต่ต่อมาได้ตัดคำว่าวัฒนาออก เหลือเป็นชื่อ วัดศรีเอี่ยม ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2557 ได้รับการยกสถานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระประธาน นามว่า พระพุทธศรีมงคลนามภูมิ

วัดสมณานัมบริหาร (วัดญวนสะพานขาว) ก่อตั้งโดยชาวนญวนที่ลี้ภัยจากเมืองเว้เข้ามาอยู่ในไทย ช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวัดฝ่ายอนัมนิกาย ซึ่งได้อิทธิพลมาจากพุทธศาสนาแบบมหายานของจีน สถาปัตยกรรมภายในวัดเหมือนวัดจีน วัดนี้ถือเป็นศูนย์กลางของชุมชนสะพานขาว

วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เป็นวัดโบราณในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ปฏิสังขรณ์และขุดคลองรอบพระอาราม เนื่องจากเคยเป็นที่ประทับทำพิธีพระกระยาสนาม(อาบน้ำ) เมื่อเสด็จกรีธาทัพกลับจากกัมพูชามาปราบจลาจลในกรุงธนบุรี ภายในมีวัดมีพุทธสถาปัตยกรรมและพุทธศิลป์อันงามวิจิตร และมีสิ่งก่อสร้างที่อยู่คู่กับวัดคือ ภูเขาทองหรือบรมบรรพต ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

วัดสร้อยทอง สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2394 ในสมัยรัชกาลที่ 4 สิ่งสำคัญภายในวัด คือ หลวงพ่อเหลือ เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ สร้างขึ้นจากโลหะที่เหลือจากพระประธาน ภายในเขตขององค์หลวงพ่อเหลือ ได้บรรจุพระธาตุของพระอรหันต์ 5 พระองค์ คือ พระธาตุของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระสิวลี พระองคุลิมาล และพระอรหันต์ภิกษุณีพิมพ์า

วัดสวนพลู วัดสวนพลูตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2340 เดิมมีชื่อว่า วัดคลองล้อม มีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น หมู่กุฏิขนมปังขิงที่วัดสวนพลู มีความโดดเด่นสวยงามด้วยลวดลายไม้ฉลุ สถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอกอุโบสถ วิหารพระพุทธไสยาสน์

วัดสามัคคีธรรม เดิมชื่อวัดใหม่ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2510 เป็นวัดที่มีศิลปะสวยงาม ไม่ว่าจะเป็นลายแกะสลักที่อยู่ตามประตูและหน้าต่างอุโบสถที่วิจิตรงดงาม ส่วนซุ้มประตูทางเข้าวัดมีการผสมผสานศิลปะแบบจีน ภายในวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปจำลองที่สำคัญ คือ หลวงพ่อพุทธโสธร หลวงพ่อบ้านแหลม หลวงพ่อโต พระสิวลีมหาเถร ท้าวมหาพรหม ท้าวจตุโลกบาล และพระพิฆเนศ และสิ่งที่แปลกไปจากวัดอื่น คือ วัดแห่งนี้เป็นวัดที่ไม่เมรุเผาศพ

วัดสุขใจ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2440 เมื่อสร้างเสร็จตั้งชื่อวัดว่า วัดสุขศรีตรีราษฎร์ศรัทธาธรรม ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วัดสุขใจ มีปูชนียวัตถุที่สำคัญคือ พระประธานประจำอุโบสถ ปางมารวิชัย ด้านการศึกษามีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

วัดสุทธาวาส เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2373 ผู้สร้างเป็นทหาร ชื่อ "สุด" สร้างขึ้นหลังกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า จนเมื่อสงครามสงบ นายสุดได้ชักชวนญาติพี่น้องและชาวบ้านช่วยกันสร้างวัดขึ้น ตั้งชื่อวัดว่า วัดใหม่ตาสุด ต่อมาเปลี่ยนนามวัดใหม่เป็น "วัดสุทธาวาส"

วัดสุทธาโภชน์ (วัดมอญ) เดิมชื่อว่า วัดสุทธาวาส ก่อสร้างโดยเจ้าจอมมารดากลิ่น พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวัดเก่าแก่เป็นศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของมอญลาดกระบัง เป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชน

วัดสุทธิสะอาด เป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2436 การบูรณะพัฒนาวัดได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2493 มีอาคารเสนาสนะที่สำคัญ เช่น อุโบสถภายในประดิษฐานพระประธาน ศาลาการเปรียญที่ฝาผนังมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเขียนเรื่องราวพุทธประวัติ

วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นตรงใจกลางพระนคร ประดิษฐานพระศรีศากยมุนีซึ่งอันเชิญมาจากสุโขทัย ใต้รับการปฏิสังขรณ์ในหลายรัชสมัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงฝีมือช่างในแต่ละสมัย ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเปรตภูมิจากพระไตรปิฎก

วัดสุวรรณประสิทธิ์ เป็นวัดราษฎร์ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 มีอุโบสถเป็นอาคารไม้ทรงไทยซึ่งแกะสลักลวดลายไว้อย่างสวยงาม โดยมีพระพุทธรูปตั้งอยู่รายล้อมบริเวณ มีศาลาการเปรียญลักษณะทรงไทยสองชั้น มีปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ หลวงพ่อปาน และหลวงพ่อโสธรที่มีความศักดิ์สิทธิ์

วัดสิงห์ เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2320 ในสมัยกรุงธนบุรี ไม่ทราบนามและประวัติผู้สร้าง พระวิหาร หอระฆัง หอไตร ศาลาการเปรียญเก่า และศาลาทำน้ำของวัดได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. 2536

วัดสีกัน (พุทธสยาม) เดิมชื่อว่า วัดพุทธสยาม สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2515 สถาปัตยกรรมเด่นของวัดนี้ เช่น พระอุโบสถทรงไทยที่งดงามอลังการ สร้างขึ้นตามคติทางศาสนาที่เชื่อถือกันมาแต่โบราณกาล ภายในประดิษฐานพระประธาน นามว่า สมเด็จพระบรมพุทโธ ภายในวิหารประดิษฐานพระประธาน นามว่า สมเด็จพระมหาราชทรงครุฑ ภปร. หอศีลาซึ่งแกะสลักจากหินทางภาคเหนือ เป็นต้น

วัดสังฆราชา เป็นวัดราษฎร์สังกัดมหานิกาย ในปี พ.ศ. 2430 พระยาเกษมสุขการีและคุณหญิงไผ่เกษมสุขการี ร่วมมือกับชาวบ้านช่วยกันสร้างเสนาสนะสงฆ์ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ปัจจุบันบริเวณวัดมีสภาพร่มรื่น เปิดสวนปลาหน้าวัดเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนและเป็นเขตอภัยทาน ด้านการศึกษาได้เปิดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีขึ้น

วัดสันติธรรมาราม เดิมชื่อว่า วัดโคก สร้างขึ้นเมื่อประมาณปลายกรุงศรีอยุธยาหรือต้นกรุงธนบุรี มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระพุทธรูปหลวงพ่อบุญ พระประธานในอุโบสถซึ่งเล่าสืบต่อกันมาว่าเดิมชิ้นส่วนขององค์พระพุทธรูป เช่น พระพาหา พระเพลา พระองค์ลี และอื่นๆ กองรวมกันอยู่บนฐานชุกชีหน้าพระประธานในโบสถ์ ต่อมามีการฟื้นฟูวัดชาวบ้านได้นำชิ้นส่วนต่างๆ นี้มาประกอบเป็นองค์พระให้สมบูรณ์

วัดสัมมาชัญญาวาส เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต มีอุโบสถที่สวยงาม เป็นศิลปะประยุกต์ผสมผสานระหว่างไทย ลาว และขอมโบราณ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนากิจ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัดเสมียนนารี พระอารามหลวง (วัดแคราย) เป็นอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2400 ในนามวัดแคราย มีอุโบสถหนึ่งเก่าประดิษฐานพระพุทธรูปแบบศิลปะสุโขทัย นามว่า หลวงพ่อพุทธสุโขภิโรจนะ หลวงพ่อพุทธโสธร และหลวงพ่อสั่งกัจจายน์ อุโบสถหลังใหม่ลักษณะทรงไทย สร้างด้วยหินอ่อน ฝาผนังมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพพุทธประวัติ

วัดโสมนัสราชวรวิหาร สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้ศิลปะสถาปัตยกรรมแบบไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในอุโบสถและพระวิหารมีจิตรกรรมฝาผนังอันงดงาม ภายในวัดมีเจดีย์ 2 องค์ เจดีย์องค์ใหญ่ซึ่งภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และเจดีย์องค์เล็ก (เจดีย์มอญ) อีกองค์ที่มีลักษณะสวยงามเช่นเดียวกับปรีณิพพานสถูปในอินเดีย

วัดหงส์รัตนารามราชวรวิหาร วัดแห่งนี้ตั้งตามชื่อเศรษฐีจีนผู้สร้าง จึงเรียกว่า วัดเจ้าขั้วหง ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี วัดแห่งนี้มีความสำคัญมาก เพราะอยู่ติดกับพระราชวัง ภายในวัดมีสระน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเล่าขานกันมาว่า ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ จะออกศึกคราใดต้องมาอาบน้ำมนต์ที่สระแห่งนี้เสียก่อน ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีตราอัญเชิญพระแสนจากเมืองเชียงแตงมาประดิษฐานที่วัด นอกจากนี้ที่วัดหงส์ยังมีพระพุทธรูปทองคำศิลปะสุโขทัยที่พระเจ้ากรุงธนบุรีได้อัญเชิญมา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับพระพุทธรูปทองคำวัดไตรมิตร

วัดหนองแขม สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2413 โดยชาวบ้านห้วย่าน จังหวัดนครปฐมที่อพยพมาอยู่บริเวณนี้ วัดนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่บรรจุอัฐิธาตุของบรรพบุรุษ เป็นสถานที่ศึกษาและบำเพ็ญบุญของชาวบ้านแถบนี้ สิ่งสำคัญในวัด คือ พระมหากัจจายนะ (หลวงพ่อโต) รูปหล่อพระครูวิทวารคุณ (หลวงพ่อพร) และมีรอยพระพุทธรูปจำลองประดิษฐานในมณฑป

วัดหนังราชวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่ที่ได้รับการสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวงเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ วัดหนังไม่ได้มีสถาปัตยกรรมแบบไทยผสมจีนตามแบบพระราชนิยมของรัชกาลที่ 3 แต่เป็นวัดแบบไทยๆ เพราะพระบรมราชชนนีของพระองค์ทรงสถาปนาขึ้น ภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัดหนังราชวรวิหาร

วัดหนองใหญ่ เป็นที่ประดิษฐานของ หลวงพ่อสายรุ้ง พระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความศักดิ์สิทธิ์ด้านเมตตามหานิยม ทำธุรกิจการค้า และแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ประชาชนนิยมมาประกอบรวมพิธีในวันสำคัญทางศาสนา

วัดหลวงพ่โอภาสี มีอีกชื่อว่า สวนอาศรมบางมด เป็นวัดเก่าแก่ของย่านนี้ ก่อตั้งปี พ.ศ.2484 ตั้งชื่อตามนามหลวงพ่โอภาสี พระอริยสงฆ์ผู้มีชื่อเสียงด้านอิทธิปาฏิหาริย์ ซึ่งเรื่องที่ถูกคนจดจำคือท่านจะเผาของที่ญาติโยมถวายทั้งหมดเพื่อเผากิเลสเป็นพุทธรูปบูชา ทางวัดจึงนำความคิดนี้มาสร้างเตาเผาบูชาเพลิงที่ไฟไม่เคยดับลง มีการสร้างเจดีย์กลางน้ำสีทองงดงามสำหรับเก็บร่างของหลวงพ่

วัดหลักสาม เดิมชื่อสำนักสงฆ์พระอาทิตย์ พระจันทร์ ในปี พ.ศ. 2515 นายชวลิต เงินล้าน กับเพื่อน ได้มีจิตศรัทธาตั้งสำนักสงฆ์ขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ได้รับการประกาศตั้งให้เป็นวัดใน

พระพุทธศาสนา มีนามว่า วัดหลักสาม มีหลวงพ่อกว้างใหญ่ พระโพธิสัตว์ เจ้าแม่กวนอิม วิหารพระมังกรหยกขาว ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนบริเวณใกล้เคียง

วัดหลักสี่ เป็นพระอารามหลวง และเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งที่สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2421 สร้างขึ้นในสมัยชาวรามัญอพยพมาจากเมืองหงสาวดี ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในวัดมีถาวรวัตถุและสิ่งสำคัญประกอบด้วย องค์พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ วิหารหลวงปู่ขาว

วัดหิรัญรูจีวรวิหาร เดิมชื่อว่า วัดน้อย เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และในปี พ.ศ.2397 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามใหม่ว่า วัดหิรัญรูจี พร้อมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระพุทธรูป ด้วยเงินทั้งองค์ ปางมารวิชัย ประดิษฐานในพระอุโบสถเพื่อเป็นพระพุทธรูปประจำวัด

วัดหัวกระบือ สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ภายในอุโบสถมีหลวงพ่อดำอันศักดิ์สิทธิ์เป็นพระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะสุโขทัย พระพักตร์ยิ้มแย้มแจ่มใส นอกจากนี้ยังมีเสมาหินทรายแดง และในบริเวณใกล้เคียงกับวัดยังมีเก๋งเงินที่ประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิมอยู่ด้วย

วัดใหญ่ศรีสุพรรณ เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย สร้างขึ้นในราว พ.ศ. 2290 สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ชาวบ้านเรียก วัดใหญ่ อาคารเสนาสนะในวัด ได้แก่ พระอุโบสถทรงไทยโบราณ หน้าบันลายดอกไม้ พระประธานในอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ และพระพุทธรูปศิลาแดงปางสมาธิฉาบปูนและปิดทอง

วัดใหม่ยายนุ้ย เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย วัดใหม่ยายนุ้ยสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2434 ผู้สร้างคือยายนุ้ยและแม่ชีจันทร์ซึ่งเป็นญาติพี่น้องกัน ได้ถวายที่ดินและดำเนินการสร้างวัด ตั้งชื่อวัดว่า วัดยายนุ้ย เพื่อเป็นเกียรติอนุสรณ์แก่ยายนุ้ย ต่อมานายนาคน นายจำปา และราษฎรได้ร่วมกันขอพระราชทานวิสุงคามสีมา จนได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และให้นามว่าใหม่ว่า วัดใหม่บางนางนอง ต่อมาเปลี่ยนชื่อมาเป็น "วัดใหม่ยายนุ้ย" ตามชื่อในปัจจุบัน

วัดอนงคารามวรวิหาร มีชื่อเดิมคือวัดน้อยชำแถม มีพระอุโบสถที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นอาคารทรงไทย มีพระพุทธรูปสำคัญอย่างพระพุทธรูปจตุโลก ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยปางมาร

วิชัย เป็นพระประธานในพระวิหาร มีพระมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ที่จำลองมาจากวัดราชาธิวาส และประดิษฐานพระพุทธรูปบาทจำลองเอาไว้ บนชั้นสองเป็นห้องสมุดประชาชนภายในวัดนั้น และเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเขตคลองสาน

วัดอนัมมิกายาราม เดิมชื่อ วัดญวนบางโพ สร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2330 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพื่อเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนเชื้อสายญวน และเป็นวัดญวนแห่งเดียวในพื้นที่เขตบางซื่อ

วัดอมราวดีวราราม ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นวัดในพุทธศาสนา เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2534 โดยวัดมีศิลปะทางด้านศาสนาสถานที่สำคัญ คือ สถูปรูปทรงพุทธคยา มีรูปทรงและศิลปะการก่อสร้างที่ละเอียดอ่อน งดงาม 3 สถูป ภายในมีพระพุทธรูปที่งดงามหลายองค์ โดยประชาชนนิยมมานั่งสมาธิและประกอบพิธีทางศาสนา

วัดอมรินทรารามวรวิหาร ชื่อเดิมว่า วัดบางหัวน้อย เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ โปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ แล้วสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 กรมพระราชวังหลังได้ทรงสถาปนาวัดนี้ขึ้นใหม่หมดทั้งพระอาราม คือ สร้างพระอุโบสถ พระระเบียง วิหาร กำแพงแก้ว ศาลาราย หอระฆัง หอไตร หอสวดมนต์ ศาลาการเปรียญ กุฏิ เสนาสนะ

วัดอู่ตีบำรุงธรรม (ออเงิน) เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เดิมชื่อวัดออเงิน สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๒๓ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดแต่มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่าเป็นวัดที่เก่าแก่ซึ่งมีมานานแล้ว ภายในวัดมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ชื่อว่า หลวงพ่อสัมฤทธิ์ ประดิษฐานอยู่บนหอสวดมนต์ สร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น

วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จึงมีหลายชื่อเรียก เช่น วัดมะกอก วัดแจ้ง จนกลายมาเป็น วัดอรุณราชวราราม ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในมีศิลปะและสถาปัตยกรรมต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะพระปรางค์องค์ใหญ่ประดับประดาด้วยกระเบื้องเคลือบขึ้นเล็กขึ้นน้อยวางเรียงรายต่อกันเป็นลวดลายต่างๆ อย่างวิจิตร พระอุโบสถเป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย ภายในวัดประดิษฐานพระพุทธรูปหลายองค์ ได้แก่ พระพุทธชัมภูนุท

หาบุรุษลักษณะอัสติยานุบพิตร และพระอรุณ หรือพระแจ้ง พระพุทธรูปที่อัญเชิญมาจากเมืองเวียงจันทน์

วัดอินทรวินัย หรือวัดอินทร์ เรียกทั่วไปว่า วัดหลวงพ่อดโต เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ เป็นวัดที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมาตั้งแต่ก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ เดิมเรียกว่า วัดบางขุนพรหมนอก มีหลวงพ่อดโต พระพุทธรูปปางอุ้มบาตรขนาดใหญ่สร้างโดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) นามพระพุทธรูปหรือเรียกเต็มไตรย มีความสูง 32 เมตร

วัดอินทารามวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร ฝ่ายมหานิกาย เป็นวัดเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมเรียกว่า วัดบางยี่เรือนอก ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้มีพระราชดำริให้บูรณปฏิสังขรณ์ทั้งอาราม และยังได้เสด็จมาทรงศีลบำเพ็ญกรรมฐาน ประทับแรม ณ พระตำหนักในวัดอินทาราม ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ พระอุโบสถหลังเก่าที่พระเจ้าตากสินฯทรงปฏิสังขรณ์ไว้

วัดอุดมรังสี เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย เริ่มก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2500 อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2503 กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญทรงไทย มีปูชนียวัตถุที่สำคัญคือ พระประธานประจำอุโบสถ นามว่า พระพุทธรังสี เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ภายในวัดยังมีหลวงพ่อกวนและพระพุทธรูปปางต่าง ๆ รูปเหมือนสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) และรอยพระพุทธรูปจำลอง

วัดอัปสรสวรรค์วรวิหาร แต่ก่อนย่านนี้เคยเป็นชุมชนชาวจีนเลี้ยงหมูและมักมีคนเอาหมูมาปล่อยแก้บนในวัดจำนวนมากจึงเรียกกันว่า วัดหมู สถาปัตยกรรมในวัดเป็นศิลปะจีนแบบจีน ส่วนหอพระไตรปิฎกเป็นแบบสมัยอยุธยา เอกลักษณ์ของวัดคือพระอุโบสถที่มีพระประธานแบบเดียวกันและขนาดเท่ากันถึง 28 องค์

ศาลเจ้ากวนอิม กงริมน้ำเจ้าพระยา ที่ตั้งของศาลแห่งนี้เดิมเป็นศาลเจ้าของชุมชนชาวจีนในสมัยกรุงธนบุรี มีด้วยกันสองศาล มีการประดิษฐานเจ้าแม่กวนอิมเป็นองค์ประธาน ได้ชื่อว่าร่มมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไว้อย่างมากมาย โครงสร้างอาคารมีการประดับตกแต่ง ได้แก่ งานแกะสลักไม้ งานจิตรกรรมฝาผนัง งานฉลุไม้ เป็นต้น

ศาลเจ้ากวนอู (คลองสาน) เป็นศาลเจ้าเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาเกินสองร้อยปี ภายในประดิษฐานเจ้าพ่อกวนอูทั้งหมด 3 องค์ เล่ากันว่าเจ้าพ่อกวนอูองค์เล็กสุดเป็นเจ้าพ่อกวนอูองค์แรกของศาลแห่งนี้ เข้ามาในไทยราวปี พ.ศ. 2279 ตรงกับสมัยพระเจ้าเงินหล่ององค์ จักรพรรดิราชวงศ์ชิง เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยเชื้อสายจีน

ศาลเจ้าโกวบ้อ เป็นศาลเจ้าเก่าแก่ของชาวจีนที่มีมากกว่าร้อยปี ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นที่สถิตย์แห่งองค์พระมหาเทวี โดยเรียกขานนามว่า “โกวบ้อ” ที่แปลความคือการให้เกียรติยกย่องท่านประดุจดั่งญาติผู้ใหญ่ในสายตระกูล ริเริ่มการก่อตั้งด้วยกลุ่มผู้นำชาวจีนแห่งตระกูลแซ่ลิ้ม อันนับเนื่องถือว่าสืบสายเป็นลูกหลานของท่านในระบบสกุลแซ่ที่สืบทอดมาในกลุ่มชาวจีนทั่วโลก

ศาลเจ้าเจียวตี้เหล่าเอี้ย เป็นศาลเจ้าเล็กๆ ริมนคลองแสนแสบที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยเชื้อสายจีนแต่จีวที่อพยพมาตั้งชุมชนทำการค้าเมื่อร้อยกว่าปีก่อน ผนังเป็นจิตรกรรมจีน เป็นศาลเจ้าที่มีมีสถาปัตยกรรมแบบจีน

ศาลเจ้าเจียวเองเปี้ยว หรือศาลเจ้าบางรัก ศาลเจ้าเก่าแก่ที่สร้างขึ้นโดยชาวจีนไหหลำในยุคแรกๆ เป็นที่ตั้งของรูปปั้นเทพเจ้าจีนหลายองค์ ทั้งเจ้าแม่ทับทิม บูนทำกง และองค์อื่นๆ เชื่อว่าสร้างขึ้นในสมัยการค้าเรือสำเภา เพื่อระลึกถึงพ่อค้าชาวจีนไหหลำ 108 คนที่มาค้าขายกับชาวบางกอก ก่อนเดินทางต่อไปที่เวียดนาม และถูกฆ่าตายด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นโจรสลัด

ศาลเจ้าตึกดิน สร้างขึ้น เมื่อปี 2419 ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีเทพประจำศาลเจ้าชื่อปูนเถ่ากง ปูนเถ่าก๊งกับตัวแปะกงเป็นเทพองค์เดียวกัน เป็นเทพที่นักเดินเรือในสมัยราชวงศ์ซ่งให้ความเคารพนับถือ ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นที่เคารพบูชาของคนตลาดพลู และในเทศกาลต่างๆ ตรุษจีน จะมีผู้คนเข้ามาสักการะบูชาเป็นจำนวนมาก

ศาลเจ้าไต้ฮงกง สร้างขึ้นในไทยปี พ.ศ.2453 เป็นที่ประดิษฐานรูปจำลองของหลวงปู่ไต้ฮงมหาเถระซึ่งอัญเชิญมาจากประเทศจีน เป็นพระผู้เมตตากรุณาและเป็นผู้ริเริ่มบำเพ็ญกุศลในการจัดมาปนกิจศพไร้ญาติสมัยราชวงศ์ซ่ง เมื่อเกือบพันปีล่วงมาแล้ว ในเวลามาได้จัดตั้งคณะเก็บศพไต้ฮงกง ต่อมาเปลี่ยนชื่อคณะเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ศาลเจ้าพ่อเสือ พระนคร คนจีนเรียกกันว่า “ตัวเหล่าเอี้ย” เป็นศาลเจ้าจีนแต่จีวที่เก่าแก่ ที่ย้ายมาจากถนนบำรุงเมืองมาอยู่ที่ถนนตะนาวในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในศาลเจ้าเป็นที่ประดิษฐานขององค์เทพเจ้าต่างๆ มากมาย ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของทั้งชาวไทยและจีนเป็นอย่างมาก

ศาลเจ้าพ่อเสือ ภาษีเจริญ เป็นศาลเจ้าจีนที่สร้างขึ้นในยุคที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี องค์ประธานในศาล คือ ตัวเหล่าเอี้ย หรือ เจ้าพ่อเสือ เช่นเดียวกับศาลเจ้าพ่อเสือในพระนครและเจ้าพ่อขุนด่าน ในเทศกาลตรุษจีนจะมีการอัญเชิญเทวรูปองค์เจ้าพ่อมาให้สักการะบริเวณด้านหน้าศาล

ศาลเจ้าแม่กวนอิม เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เขตหนองแขม สร้างเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2531 องค์เจ้าแม่กวนอิมปางพันมือ ตอนแรกมีองค์เล็กกว่าดูแลแล้วควรจะทำของหล่อใหม่ แต่มาใช้ปางเดิมทุกอย่าง มาทำพิธีพุทธาภิเษก สำหรับผู้ที่มาเคารพสักการะในวันพระจีน วันกินเจ วันตรุษจีน และวันเทศกาล

ศาลเจ้าเล่งบัวเอี้ย เป็นศาลเจ้าเก่าแก่สร้างสมัยต้นรัตนโกสินทร์ของชาวจีนแต่จีว โดยภายในศาลมีแท่นบูชาเล่งบัวเอี้ย หรือเทพเจ้าหางมังกรเป็นประธาน นอกจากนี้ยังเป็นที่ยึดรักษาโบราณวัตถุต่าง ๆ เช่น ป้ายโบราณที่จารึกในรัชสมัยจักรพรรดิฉินที่ 4 แห่งราชวงศ์ชิง รวมถึงป้ายจารึกในราชวงศ์หมิง รวมทั้งยังมีระฆังจารึกชื่อ เฉิน ไท จื้อ ที่สร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานที่ศาลเจ้านี้โดยเฉพาะ

ศาลเจ้าเล่าปุนเถ่ากง (สัมพันธวงศ์) เป็นศาลเจ้าสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ปราบภูหลักฐานระฆังใบใหญ่ในศาลเจ้ามีตัวอักษรจีนจารึกไว้ว่าสร้างในปีที่ 4 ของกษัตริย์เต้ากวงแห่งราชวงศ์ชิง ซึ่งภายในศาลเจ้ามีรูปเคารพของปุนเถ่ากง ซึ่งชาวจีนโพ้นทะเลแต่จีวและนักเดินเรือให้ความเคารพ ปัจจุบันศาลเจ้าแห่งนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนแซ่เล่า

ศาลเจ้าใหญ่ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ซำป้อหยี่ เป็นศาลเจ้าเก่าแก่ที่มีอายุมากกว่าร้อยปี ภายในศาลเจ้ามีเทพเจ้า 5 องค์ รวมทั้งเจ้าแม่กวนอิม และพญายมจีน ด้านนอกริมคลองมีต้นไทรใหญ่อายุกว่าร้อยปี ประเพณีที่สำคัญของศาลเจ้า คือ งานตรุษจีน งานขึ้นป้ายศาลเจ้า และงานกินเจ ในเทศกาลกินเจมีพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ให้ได้รับชม เช่น การขึ้นบันไดมิด การเดินลุยไฟสะเดาะเคราะห์

เสถียรธรรมสถาน เป็นสถานปฏิบัติธรรมรองรับชาวพุทธศาสนิกชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2530 โดยแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต ภายใต้ความอนุเคราะห์จาก "กองทุนเสถียรธรรม" มีจุดมุ่งหมาย เริ่มต้นงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะเด็ก สตรีและนักบวช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยใช้หลักพุทธธรรมนำสังคม

1.1.2 ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 35 แห่ง คือ

กุฎีเจริญพาศน์ เดิมชื่อ กุฎีล่าง สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช นับเป็นกุฎีแห่งที่ 2 ในกรุงรัตนโกสินทร์ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกุฎีเจริญพาศน์ อาคารมีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนทรงมลิลาประดับด้วยไม้ฉลุแบบเรือนขนมปังขิง นับเป็นศาสนสถานสำคัญของแขกเจ้าเซ็นและยังเป็นสถานที่จัดพิธีเซ่น ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของมุสลิมิกายชีอะห์และความศรัทธาที่มีต่อศาสนาอิสลาม

มัสยิดกมลาลูอีมาน (สุเหร่าวังตาทนวด) ในอดีตชุมชนวังตาทนวดไม่มีโรงเรียนสอนศาสนา การปฏิบัติศาสนกิจจะต้องเดินทางไปสุเหร่าทรายกองดิน หรือสุเหร่าแสนแสน ต่อมาผู้ใหญ่โจ๊ะ จินเชื่อมและบังอุณ ยังจง รวมทั้งชาวบ้านวังตาทนวดได้ร่วมกันสร้างโรงเรียนสอนศาสนาในชุมชน ต่อมาประชากรในชุมชนวังตาทนวดมีเพิ่มมากขึ้นจึงได้สร้างมัสยิดกมลาลูอีมาน (สุเหร่าวังตาทนวด) ขึ้น

มัสยิดกมลาลูอิสลาม ชาวบ้านเรียกว่า สุเหร่าทรายกองดิน ก่อสร้างโดยชาวมุสลิมที่อพยพมาจากรัฐไทรบุรี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มัสยิดกมลาลูอิสลามมีความโดดเด่นด้วยซุ้มประตูและหน้าต่างทรงโค้ง ด้านในมี “มิมบร” หรือที่นั่งสำหรับนักเทศน์ ทำจากไม้สักแกะสลักลวดลายสวยงามตั้งอยู่ภายในมัสยิด

มัสยิดกวมติลอิสลาม (ตึกแดง) เป็นมัสยิดของชาวมุสลิมสุหนี่ซึ่งแบ่งเป็นพวกปัตตานีที่เก่งด้านทำทองและนาค และพวกอินเดียนที่ถนัดค้าขาย ซึ่งมีมัสยิดสร้างในปี พ.ศ. 2402 ตามแบบมัสยิดกลางของอาณาจักรโมกุล โดยช่างชาวอินเดียน ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นที่อยู่อาศัยและที่ประกอบอาชีพของชาวจีน โดยกลุ่มอาคารพาณิชย์จะทาด้วยสีแดง ทำให้มัสยิดถูกเรียกว่าตึกแดงไปด้วย

มัสยิดจักรพงษ์ เดิมเรียกว่า สุเหร่าวัดตองปุ เนื่องจากเป็นย่านอาศัยของชุมชนมอญมาตั้งแต่เดิม เป็นศูนย์กลางของชุมชนมุสลิมในย่านบางลำภู ตัวอาคารมีลักษณะศิลปกรรมอิสลามประยุกต์ที่รวมลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมอาหรับ

มัสยิดชีรออุลอีมาดะห์ เป็นสถานที่สอนหนังสือด้านศาสนาอิสลามแก่บุตรหลานในแถบริมคลองแสนแสบ เพื่อให้เกิดความรู้อย่างแตกฉานและนำไปปฏิบัติศาสนกิจในวิถีชีวิตตามหลักการแห่งศาสนาอิสลาม แต่เดิมเป็นเรือนไม้ทรงปั้นหยาชั้นเดียว ต่อมามีการสร้างมัสยิดหลังใหม่เพื่อให้เพียงพอต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

มัสยิดเซฟี (ตึกขาว) เป็นมัสยิดเก่าแก่ย่านธนบุรี สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2453 ถือว่าเป็นศูนย์กลางของศาสนาของ “ดาวูด โบราห์” หรือแขกตืดขาว มุสลิมชีอะห์ที่แต่งชุดขาวยาวคลุมเข่า สวมหมวกขลิบทอง สถาปัตยกรรมถอดแบบมาจากอินเดีย คงเอกลักษณ์แบบดาวูด โบราห์ คือไม่มีแท่นธรรมมาสน์ และหอสองเหมือนมัสยิดทั่วไป

มัสยิดดารุ้ลมุตตากีน เดิมเรียกว่า สุเหร่าคู้ เป็นเรือนไม้หลังคามุมแฝก ให้เป็นที่ละหมาด ประกอบศาสนกิจ และสอนศาสนาอิสลาม ต่อมาชาวมุสลิมในท้องถิ่นได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์สร้างมัสยิด โดยว่าจ้างช่างชาวจีนเป็นผู้ออกแบบและก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ภายในมัสยิดมี “มิมบร์” หรือที่นั่งสำหรับผู้เทศนา ที่มีอายุเก่าแก่กว่าร้อยปีเก็บรักษาอยู่ และเป็นศูนย์รวมใจของพี่น้องมุสลิมในย่านหนองจอกมาจนถึงปัจจุบัน

มัสยิดดารุ้ลสะอาดะห์ (สุเหร่าคลองสี่) ประวัติไม่มีการบันทึกที่ชัดเจน แต่มีการเล่าขานกันว่า มีกลุ่มชนย้ายมาจากจังหวัดสตูล 9 คน มาตั้งรกรากเพื่อรวมตัวจัดตั้งมัสยิดแห่งนี้ การก่อสร้างเริ่มปี พ.ศ. 2540 โดยมีชุมชนใกล้เคียงคือ ชุมชนหมู่ 14 พัฒนา ชุมชนหมู่ 15 พัฒนา และชุมชนดารุ้ลสลามสร้างสรรค์

มัสยิดดารุ้ลอิบาดะห์ (บางกะปิ) เดิมเรียกว่า สุเหร่าหัวหมากน้อย มัสยิดหลังเก่าเป็นไม้สักได้ถูกเปลี่ยนเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กสองชั้น มีอาคารสอนศาสนาสามอาคาร มีหอสวดประชาชน ศูนย์อนามัย ลานกีฬา ที่วากีฟ

มัสยิดดารุ้ลอิบาดะห์ (คลองสามวา) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2411 โดยอัลมัรฮูม อีหม่าม ฮัจยีบากา เป็นอาคารไม้สักทั้งหลัง สร้างเพื่อเป็นศูนย์รวมในการประกอบศาสนกิจ เป็นสถานที่ศึกษาศาสนาอิสลาม และเป็นศูนย์รวมในการประกอบกิจกรรมทางสังคม

มัสยิดดารุ้ลอิสลาม (สุเหร่าคลองแปด) เกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านประมาณ 40 ครอบครัว ในปี พ.ศ. 2495 โดยร่วมแรงร่วมใจกันจัดตั้งมัสยิดเป็นเรือนไม้ เมื่อเวลาผ่านไปชุมชนแห่งนี้ได้มีประชากรเพิ่มขึ้น อีหม่ามและคณะกรรมการสับปुरुช จึงได้สร้างมัสยิดหลังใหม่ในปี พ.ศ. 2536

มัสยิดต้นสน เป็นมัสยิดเก่าแก่ที่สุดในกรุงเทพฯ มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมเรียกว่า กุฎีใหญ่ ภายหลังมีผู้ปลูกต้นสนคู่ที่หน้าประตูกำแพง จึงเปลี่ยนชื่อเป็น มัสยิดต้นสน สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ เคยเสด็จมาประกอบพิธีฝังศพเจ้าพระยาจักรีศรีอครักษ์ (หมุด) นายทหารคู่พรทัยและเป็นสุสานฝังศพของขุนนางตำแหน่งสำคัญๆ หลายท่าน อาคารเป็นแบบก่ออิฐถือปูน หน้าบันเป็นลายลงรักปิดทอง ส่วนโดมเป็นทรงอียิปต์สมัยอิฐระหัดศักราช 800 ภายในมีกระดานโบราณแกะสลักเป็นภาษาอาหรับ

มัสยิดนูรุ้ลมุบีน (บ้านสมเด็จ) เมื่อปี พ.ศ. 2457 การก่อสร้างอาคารถาวรของมัสยิดบ้านสมเด็จก็เสร็จเรียบร้อย ใช้เวลาก่อสร้างทั้งหมด 7 ปี และได้สร้างอาคารขึ้นอีกหลังด้านหน้าติดต่อกับอาคารบ้านหยา ขวางตัวอาคารให้เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีในงานสำคัญๆ และได้รับการบูรณะจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2500 ภายหลังได้รวมอาคารทั้งสองอาคารเป็นอาคารเดียวกันเป็นมัสยิดที่ใหญ่เป็นสองเท่าตามอัตราการเพิ่มของประชากรที่มากขึ้น

มัสยิดนูรุ้ลอิมาดะห์ ในปี พ.ศ. 2483 ได้เริ่มก่อตั้งมัสยิดขึ้นที่ริมคลองแสนแสบ สร้างเป็นอาคารเรือนไม้ยกพื้นชั้นเดียวหลังคามุงจาก วันที่ 5 สิงหาคม 2513 อีหม่ามคอเต็บ บิหลัน คณะกรรมการมัสยิดและผู้อุปถัมภ์มัสยิดมีมติให้สร้างมัสยิดหลังใหม่ เป็นอาคารปูนชั้นเดียวพร้อมสร้างโรงเรียนแสงภักดีศึกษา เพื่อสอนภาคศาสนา

มัสยิดนูรุ้ลอิสลาม (สุเหร่าวังใหญ่) ครูอับดุลกอเดร หรือกีกีเด ฉิมวิเศษ ได้ริเริ่มก่อตั้งมัสยิดนูรุ้ลอิสลาม วังใหญ่ เป็อาคารไม้ชั้นเดียวและมีบาแลที่ครูอับดุลกอเดรใช้สอนศาสนา ต่อมาท่านอีหม่ามและพี่น้องสับปुरुชวังใหญ่ได้รวมก่อสร้างมัสยิดหลังใหม่ขึ้น เพื่อใช้ประกอบศาสนกิจเรื่อยมา

มัสยิดบางหลวง (กุฎีขาว) ศาสนสถานเก่าแก่ของพี่น้องชาวมุสลิมในชุมชนคลองบางหลวง มีอีกชื่อหนึ่งว่า กุฎีขาว เพราะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนทาสีขาวทั้งหลัง เอกลักษณ์สำคัญ คือรูปแบบของมัสยิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมไทยในยุคนั้น มีตุลารตน์น้ำเก่าแก่ตามแบบศิลปะไทยสำหรับเก็บคัมภีร์อัลกุรอาน กรอบหน้าบันเป็นเครื่องล่ายองประดับห้ามลายไว้บนยอดตามแบบไทย หน้าบันเป็นปูนปั้นลายก้านแย่งใบฝรั่งเทศตามแบบฝรั่ง ส่วนดอกไม้ตกแต่งเป็นดอกเมฆาตาลแบบจีน

มัสยิดบางอ้อ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นอาคารชั้นเดียวสี่เหลี่ยม หน้าต่างสี่ฟ้า รูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตก บริเวณริมน้ำหน้ามัสยิดยังมีเรือนไม้สักแกะสลักลายละเอียดประณีต ที่เรียกว่าเรือนขนมปังขิง อาคารมัสยิดหลังปัจจุบันมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว ก่ออิฐถือปูนตามลักษณะของสถาปัตยกรรมเรือนของศรีไหว้ลผสมผสานกับอิทธิพลของศาสนาอิสลาม

มัสยิดพัทธอุบลารีย์ เดิมชื่อว่า มัสยิดอัลพัทธอุบลารีย์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นมัสยิดพัทธอุบลารีย์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2526 สาเหตุที่ต้องก่อตั้งมัสยิดนี้เนื่องจากสมาชิกในหมู่บ้านมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการลำบากที่จะเดินทางไปอาศัยมัสยิดใกล้เคียงเพื่อประกอบศาสนกิจ มัสยิดแห่งนี้มีศูนย์อบรมจริยธรรมอิสลาม ที่เปิดสอนอัลกุรอาน และจริยธรรมอิสลามแก่เยาวชน

มัสยิดยะวา เป็นมัสยิดเก่าแก่ในชุมชนชาวไทยเชื้อสายชวา มีลักษณะเด่นคือหลังคาทรงแหลมซ้อนกันหลายชั้นเป็นหลังคาทรง ตาจุก (Tajug) หรือ เมอรู (Meru) หลังคาแบบนี้วิวัฒนาการมาจากหลังคาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมชวา ที่เรียกว่า จกโล โดยเพิ่มยอดแหลมจนถึงปลาย หลังคาแบบตาจุกนี้จะสร้างในศาสนสถานเท่านั้น ถือเป็นลำดับขั้นสูงสุดในหลังคาแบบชวา เป็นศูนย์รวมจิตใจของมุสลิมในชุมชนทั้งเชื้อสายชวาและเชื้อสายมลายู

มัสยิดยามือะห์ (สุเหร่าคลองหนึ่ง กีบหมู) ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีบรรพบุรุษรุ่นแรกจากจังหวัดสตูลที่เรียกว่า แยกตำพร้าว ได้อพยพมาตั้งรกรากที่คลองหนึ่งกีบหมู ซึ่งจริงๆ เรียกว่า ปลีกหมู ในช่วงแรกอิหม่ามได้สร้างเป็นบาแล มุงด้วยหญ้าแฝก สำหรับเป็นสถานที่ประกอบพิธีละหมาด ในปัจจุบันได้มีการสร้างมัสยิดหลังใหม่โดยการสละทรัพย์และแรงงานของคนในชุมชน แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2533

มัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์ หรือสุเหร่ากองอาสาจาม เป็นมัสยิดเก่าแก่ที่อยู่คู่ชุมชนบ้านควนมายาวนาน สร้างขึ้นในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการรื้อถอนมัสยิดหลังเดิมแล้วสร้างหลังใหม่เป็นคอนกรีต

มัสยิดยามีอุลลนาดียะห์ (สุเหร่าลำกะโหลก) ในอดีตชาวมุสลิมในบริเวณคลองลำกะโหลก ในสมัยก่อนไม่มีมัสยิดประชาชนต้องไปละหมาดที่มัสยิดบางชั้นทำให้ต้องเดินทางไกล และใช้เวลามากจึงมีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งมัสยิดในชุมชนของตนขึ้น ต่อมามีการพัฒนาสถานที่มีการขุดพบกระดูกโหลกของสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น กระโหลกช้าง วัว ควาย จึงเรียกชุมชนนี้ว่า ลำกะโหลก มาจนถึงปัจจุบัน

มัสยิดยามีอุลมุตะกิน หลังแรกเป็นอาคารไม้ จากนั้นได้ก่อสร้างอาคารหลังที่สองซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าเดิม และรองรับการปฏิบัติศาสนากิจได้อย่างพอเพียง และในปี พ.ศ. 2532 ได้ก่อสร้างอาคารหลังที่ 3 ขึ้น เนื่องจากอาคารหลังที่ 2 ไม่เพียงพอต่อการเพิ่มจำนวนของสัปบุรุษที่เพิ่มมากขึ้น

มัสยิดยามีอุลอิสลาม (สุเหร่าวัดตึก) เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2450 ได้มีกลุ่มชนมุสลิมอพยพมาจากบ้านสามอิน บ้านคลองตัน บ้านคลองจะกะ มารวมตัวกันเป็นชุมชนอิสลามแห่งใหม่ โดยได้ร่วมกันสร้างสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาขึ้นเรียกว่า บาแล เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ต่อมาได้สร้างอาคารมัสยิดหลังใหม่เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กภายในปูด้วยหินอ่อน นำเข้าจากประเทศอิตาลี

มัสยิดริวานันอิสลาม มัสยิดแห่งนี้เป็นการรวมตัวบูรณะโดยพี่น้องชาวยุโรป และพี่น้องจากต่างกำบังร่วมกันพัฒนา เป็นศาสนสถานที่พี่น้องจากจังหวัดภาคตะวันออกซึ่งเดินทางโดยทางเรือแวะพักปฏิบัติศาสนากิจและเยี่ยมเยียนเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมุ่งเน้นในเรื่องของการให้วิชาความรู้ด้านศาสนา

มัสยิดลิวาอุลอิสลาม (สาธุประดิษฐ์) เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของศาสนาอิสลาม ตั้งอยู่ซอยสาธุประดิษฐ์ 30 เขตยานนาวา ภายในมัสยิดมี “มิมบร” หรือที่นั่งสำหรับผู้เทศนาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวมุสลิมในย่านสาธุประดิษฐ์และใกล้เคียง

มัสยิดสวนพลู สาเหตุที่มีชื่อว่า สวนพลู เนื่องจากพื้นที่ในอดีตกว่า 90 เปอร์เซ็นต์เป็นสถานที่ปลูกต้นพลู เพื่อบริโภคและส่งขาย มุสลิมในบริเวณมัสยิดสวนพลู ประกอบด้วยมุสลิมเชื้อชาติไทยแต่

ตั้งเดิม และเชื้อสายมลายูจากอูยูธา ซึ่งอพยพมาตั้งแต่สมัยกรุงแตก และมุสลิมจากอินเดียก็เข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนนี้ด้วย

มัสยิดหลวงโกชาอิศหาก หรือที่เรียกว่า มัสยิดวัดเกาะ สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้พ่อค้ามุสลิมที่มาติดต่อค้าขายในสมัยนั้นได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม เป็นมัสยิดแห่งเดียวและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่สัมพันธวงศ์ ตัวมัสยิดเป็นตึกทรงยุโรปที่ไม่เหมือนมัสยิดอื่นๆ

มัสยิดอิกวานุลมุตะกิน (สุเหร่าเกาะขุนเณร) บรรพบุรุษมุสลิมกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากเมืองตานีหรือจังหวัดปัตตานีได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เกาะขุนเณร ในปี พ.ศ. 2503 มุสลิมในเกาะขุนเณรได้ร่วมกันสร้างที่ประกอบศาสนกิจเรียกว่า บาแล เป็นสถานที่อบรมจริยธรรมด้านศาสนาอิสลาม ต่อมาสถานที่ไม่เพียงพอต่อผู้รับการอบรมจึงได้ทำการสร้างมัสยิดขึ้นมาแทน

มัสยิดอันซอริซุนนะห์ เป็นมัสยิดของชาวมุสลิมนิกายซุนนะห์ เป็นมัสยิดหลวงแห่งเดียวในประเทศไทย เป็นตึกก่ออิฐถือปูนกึ่งเปอร์เซีย มีโดมครึ่งวงกลมที่เห็นได้ชัดจากฝั่งตรงข้ามคลองบางกอกน้อย

มัสยิดอัลสลาม เดิมเรียกว่า สุเหร่าบ้านสะพานสูง เพราะบริเวณด้านหน้ามัสยิดขณะนั้นมีสะพานไม้สูงไว้สำหรับใช้ข้ามคลองแสนแสบ ต่อมาได้เรียกชื่อใหม่ว่า สุเหร่าคลองกุ่ม ตัวอาคารมัสยิดเดิมปลูกเป็นเรือนฝากระดาน หลังคามุงกระเบื้องชั้นเดียว

มัสยิดฮารูน เป็นมัสยิดแห่งที่ 2 ของประเทศไทย อายุกว่า 200 ปี เดิมเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น สร้างโดยโต๊ะฮารูน โต๊ะอิหม่ามคนแรก ปัจจุบันเด่นด้วยโดมขนาดเล็กด้านหน้า และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

มัสยิดฮีตาย่าตุลอิสลาม (ดอนสะแก) นิยมเรียกกันว่าสุเหร่าดอนสะแก เป็นมัสยิดเก่าแก่สวยงาม จุดเด่นของมัสยิดแห่งนี้ คือ ด้านบนอาคารมัสยิดมีโดมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเป็นประติมากรรมที่สวยงาม มัสยิดฮีตาย่าตุลอิสลามใช้เป็นที่ประกอบพิธีละหมาด

มัสยิดฮิเตาย่าตุลอิสลามียะห์ (สุเหร่าแสนแสบ) สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมุสลิมที่ถูกนำมาจากหัวเมืองปักษ์ใต้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มัสยิดแห่งนี้ชาวบ้านนิยมเรียกว่ามัสยิดแสนแสบจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่เป็นมรดกของชุมชนคู่กับมัสยิด คือ โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

1.1.3 ศาสนสถานของศาสนาคริสต์ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 15 แห่ง คือ

คริสตจักรของพระเยซูคริสต์ เป็นสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ทางศาสนาคริสต์ ถือได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญสำหรับผู้ที่ยึดถือศาสนาคริสต์อีกที่หนึ่ง

คริสตจักรคลองเตย เป็นองค์กรศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ สังกัดภาคที่ 7 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยคริสตจักรมีพันธกิจทั้งด้านศาสนาและงานบริการสังคม เช่น โครงการครูข้างบ้านสอนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และดนตรี โครงการฝึกสอนฟุตบอล เป็นต้น

คริสตจักรเมืองไทย เป็นโบสถ์ของคริสต์ศาสนา โดยมูลนิธิไทยเกื้อกูล มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และจัดกิจกรรมทางศาสนา ในวาระวัดสำคัญของศาสนาคริสต์

คริสตจักรวัฒนา เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวคริสนิกายโปรเทสแตนต์ คริสตจักรวัฒนาเป็นโบสถ์เก่าแก่ ซึ่งทำหน้าที่เผยแพร่พระวจนะของพระเจ้าและพิธีอื่นๆ เรื่อยมา โดยเฉพาะพิธีแต่งงาน เพราะอาคารมีความสวยงาม

คริสตจักรอันติโอเกียลาดพร้าวแบ็บติสต์ เป็นโบสถ์ประจำของคริสต์ศาสนิกชนชาววังทองกลาง และบริเวณใกล้เคียง ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2538 ลักษณะทั่วไปคือ ด้านหน้าอาคารจะมีไม้กางเขนศักดิ์สิทธิ์ขนาดใหญ่โดดเด่น ภายในโบสถ์จะมีเก้าอี้ไม้ยาวเรียงรายสำหรับคริสต์ศาสนิกชนประกอบพิธีทางศาสนา

โบสถ์เซนต์หลุยส์ กำเนิดขึ้นโดยคุณพ่อหลุยส์ โชแรง เมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นสังฆราชปกครองมิสซังกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2498 ตัวสถาปัตยกรรมของโบสถ์มีลักษณะเป็นอาคารจั่วเรียบง่าย และเป็นอีกหนึ่งศาสนสถานที่บ่งบอกความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนาของเขตสาทรได้เป็นอย่างดี

โบสถ์บ้านเซเวียร์ เป็นโบสถ์ของคริสต์ศาสนา นิกายคาทอลิก เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนที่นับถือศาสนาคริสต์ เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและจัดกิจกรรมทางศาสนา ตัวโบสถ์บ้านเซเวียร์มีความสวย สง่า ได้รับรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี 2527

โบสถ์แม่พระองค์อุปถัมภ์ เป็นโบสถ์คริสต์นิกายคาทอลิก หรือโบสถ์คริสต์ โบสถ์นี้มีองค์อุปถัมภ์เป็นแม่พระหรือพระแม่มารีย์เรียนซึ่งจัดได้ว่าเป็นนักบุญหญิงสูงสุดของชาวคาทอลิก ภายในโบสถ์มีปฏิมากรรมลอยตัวสีทองของพระแม่มารีย์อุ้มพระบุตร จึงได้อีกชื่อว่าโบสถ์แม่พระทองคำ

วัดคอนเซ็ปชัน พระสังฆราชหลุยส์ ลาโน ได้ขอพระราชทานที่ดินสำหรับสร้างวัดและโรงพยาบาลจากสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จนถึงปี พ.ศ. 2328 พระสังฆราชโปรตุเกสได้นำชาวเขมรอพยพหนีการจลาจลมาจากกัมพูชามาอยู่บริเวณนี้ ถือเป็นชุมชนที่มีอยู่ร่วมกันหลายเชื้อชาติ นับเป็นชาวคริสต์ที่เก่าแก่ที่สุดในกรุงเทพฯ

วัดขางตากรู้ส เป็นโบสถ์คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โบสถ์ในปัจจุบันนี้เป็นอาคารหลังที่สามซึ่งสร้างขึ้นเพื่อทดแทนโบสถ์หลังเดิมที่คับแคบและชำรุดทรุดโทรมมาก ปัจจุบันวัดหลังนี้มีอายุรวมแล้ว 105 ปี อาคารวัดขางตากรู้สเป็นอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา และสถาปัตยกรรมฟื้นฟูคลาสสิก วัดขางตากรู้สเป็นศาสนสถานที่สำคัญที่อยู่คู่กับชุมชนกุฎีจีนเก่าแก่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชทานที่ดินให้แก่ชาวโปรตุเกสซึ่งร่วมทำการศึกต่อต้านพม่าจนได้รับชัยชนะ

วัดนักบุญโรมัสอัครสาวก วัดนักบุญโรมัสอัครสาวกก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1995 วัดอุประสงค์เพื่อให้บริการด้านศาสนิกแก่สัตบุรุษที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ได้มีการปรับปรุงสถานที่ทั้งด้านนอกและในวัดอย่างสวยงาม

วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานที่ดินให้สร้างศาลาใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยแก่ชาวคริสต์ผู้นับถือที่หนีการเบียดเบียนทางศาสนาเข้ามาในประเทศ พร้อมทั้งพระราชทานทรัพย์ให้สร้างโบสถ์ไม้ไผ่หลังหนึ่ง ภายหลังได้มีการสร้างวัดให้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีพิธีเสกอย่างสง่าในวันฉลองนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ ในปี พ.ศ.2410

วัดแม่พระกุหลาบทิพย์ เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2541 ประกอบด้วยอาคาร 2 หลัง ใช้เป็นที่ประกอบศาสนกิจ ติดกับสำนักงานวัดเป็นถ้ำแม่พระ จำลองเหตุการณ์แม่พระประจักษ์ที่เมืองลูร์ด ในวันอาทิตย์เปิดสอนสำหรับผู้สนใจศึกษาศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก

วัดแม่พระลูกประคำ (โบสถ์กาลหว่าร์) เดิมเป็นพื้นที่ชุมชนชาวคริสต์เชื้อสายโปรตุเกสที่อพยพเข้ามาในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งตอนนี้เป็นโบสถ์หลังที่ 3 มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบนีโอ-โกธิค และภายในตกแต่งกระจกสีเป็นเรื่องราวในคัมภีร์ทั้งพระธรรมใหม่และพระธรรมเก่าที่สวยงาม ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ไว้เป็นโบราณสถานแล้ว

อาสนวิหารอัสสัมชัญ เป็นโบสถ์รูปแบบอิตาเลียนยุคเรอเนสซองส์ ที่สร้างขึ้นมากกว่า 200 ปี โดยบาทหลวงปาสกัล ชายไทย-โปรตุเกส เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และเป็นที่พักมุนายกของคณะมิสซังแห่งสยาม ด้านในมีประติมากรรมปูนปั้นแสดงเรื่องราวความเชื่อของศาสนาคริสต์ที่สวยงาม

1.1.4 ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 5 แห่ง คือ

โบสถ์พราหมณ์ อยู่คู่บ้านคูเมืองมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งโปรดเกล้าให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของพสกนิกรให้มีความรู้สึกเป็นปึกแผ่นมั่นคง ประกอบด้วยโบสถ์ 3 หลัง คือ สถานพระอิศวร สถานพระพิฆเนศวร และสถานพระนารายณ์ รวมถึงหอพระเวทวิทยาคมที่แต่เดิมให้ประกอบพระราชพิธีบรรพชาภิเษก ปัจจุบันเป็นหอสมุดที่รวบรวมความรู้ต่างๆ ของศาสนาพราหมณ์และเป็นที่ยึดเหนี่ยว ศาสนพิธี

วัดพระศรีมหาอุมาเทวี เป็นวัดฮินดูแห่งแรกในประเทศไทย สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ชาวทมิฬที่นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดูก่อสร้างที่ตั้งรูปเคารพพระแม่มา รือัมมันเป็นศิลปะแบบอินเดียตอนใต้ เป็นสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนาตามธรรมเนียมฮินดู

วัดวิชฌ วัดวิชฌสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2463 ด้วยชาวอุตรประเทศ จากประเทศอินเดีย เป็นวัดของ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เพียงแห่งเดียวในเอเชียอาคเนย์ที่มีเทวรูปศักดิ์สิทธิ์สร้างด้วยหินอ่อนแกะสลัก ด้วยมือครบ 24 องค์

ศาลท้าวมหาพรหม หรือศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณ สร้างภายหลังการก่อสร้างโรงแรมเอราวัณ ในช่วงปี พ.ศ. 2499 ด้วยชื่อของโรงแรมเป็นชื่อของช่างศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องมีการทำพิธีบวงสรวงตามความ เชื่อ และประชาชนเชื่อกันว่าใครที่สักการะหรือขอพรจากพระพรหมจะได้รับในสิ่งที่ใจปรารถนา

ศาลพระตรีมูรติ และศาลพระพิฆเนศ พระตรีมูรติเป็นเป็นร่างรวมของเทพทั้งสามได้แก่ พระพรหม พระนารายณ์(พระวิษณุ) และพระอิศวร(พระศิวะ) เป็นผู้ปรารถนาความสำเร็จสมหวังในทุกสิ่ง ไกลๆ กันเป็นศาลพระพิฆเนศ ที่มีเศียรเป็นช้าง ความเป็นมนุษย์ เป็นเทพแห่งปราชญ์ที่มีฤทธิ์มาก เฉลียว ฉลาด ทรงคุณธรรม

1.1.5 ศาสนสถานของศาสนาซิกข์ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ

วัดคุรุทวาราศรีคุรุสิงห์สภา (วัดซิกข์) เป็นศาสนสถานของชาวซิกข์ที่อพยพมาอยู่ใน กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางสำหรับผู้ศรัทธาชาวซิกข์และคนไทยที่ปฏิบัติตามความเชื่อของชาว ซิกข์ เช่น การสวดมนต์ และการปฏิบัติศาสนกิจอื่นๆ

1.2 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็น พิพิธภัณฑสถาน มีจำนวน 81 แห่ง คือ

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการมี 9 ห้องที่นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตตั้งแต่ชาวบ้านจนถึงชาววัง งานมหรสพพระราชประวัติ ตำนานเมือง สถาปัตยกรรมของวัด วัง ต่างๆ และพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทั้ง 9

บ้านบางกอกดอลล์ และตุ๊กตานานาชาติ ก่อตั้งขึ้นโดยคุณหญิงทองก้อน จันทวิมล โดยแรกเริ่มคือการเป็นสถานที่ผลิตตุ๊กตา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ต่อมาจึงเริ่มทำเป็นพิพิธภัณฑ์โดยจัดแสดงตุ๊กตานานาชาติที่มาจากทั่วทุกมุมโลกของคุณหญิงและสมาชิกของครอบครัว ตุ๊กตาบางกอกดอลล์ของคุณหญิงทองก้อน จันทวิมล เป็นตุ๊กตาผ้าที่การผลิตแต่ละชิ้นตอนล้วนทำด้วยมือทั้งสิ้น ตุ๊กตาที่เป็นที่รู้จักคือ ตุ๊กตาโขนรามเกียรติ์ ละครร่า ชีวิตชาวไทยในชนบท และชาวเขาเผ่าต่างๆ รวมถึงการผลิตขึ้นตามวาระพิเศษ

บ้านพิพิธภัณฑ์ (คุณเอนก นาวิกมูล) ก่อตั้งในปี พ.ศ.2544 โดยคุณเอนก นาวิกมูล นักวิชาการและนักสะสมชื่อดัง เจ้าของความคิด “เก็บวันนี้ พรุ่งนี้ก็เก่า” ร่วมกับสมาคมกวีวัฒนธรรมและอาสาสมัครเพื่อรวบรวมสิ่งของต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งของสะสมของคุณเอนกและจากการบริจาค จัดแสดงเรื่องราวของวิถีชีวิตชาวตลาด ชาวเมืองในช่วงปี พ.ศ.2500

บ้านพิพิธภัณฑ์เสริมคุณ คุณาวงศ์ เป็นแหล่งรวมผลงานศิลปะ หลากหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็น หุ่นประเภทต่างๆ เครื่องสวมศรีษะ เครื่องถ้วยชามเบญจรงค์ งานฝีมือแบบไทย โบราณวัตถุ จิตรกรรมจากไทยประเพณีสู่งานสมัยใหม่ งานประติมากรรมไทย รวมไปถึงเฟอร์นิเจอร์สมัยต่างๆ ทั้งไทยและยุโรป

พิพิธภัณฑ์บางลำภู เป็นโครงการของกรมธนารักษ์ เปิดตัวเมื่อปี พ.ศ.2557 มีส่วนจัดแสดงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านหน้าแสดงเรื่องราวของย่านบางลำภู รวมถึงความเป็นมาของการก่อตั้งพระนครและย่านบางลำพู และด้านหลังจัดแสดงนิทรรศการถาวรเรื่องของชุมชนบางลำภูโดยเฉพาะในเรื่องของความเป็นแหล่งรวมชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะความบันเทิง แฟชั่น และอาหาร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติช้างต้น เป็นสถานที่จัดแสดงที่มีการนำเสนอเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับช้างต้น ซึ่งหมายถึงช้างสำคัญที่ได้รับการขึ้นระวางเป็นช้างหลวงส่วนพระองค์ของพระมหากษัตริย์

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร อยู่ในสถานที่ที่อดีตเคยเป็นพระราชวังบวรสถานมงคลหรือวังหน้า พิพิธภัณฑ์จัดแสดงเรื่องประวัติศาสตร์ชาติไทย ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รวมทั้งมีงานประณีตศิลป์ที่สะท้อนชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งส่วนมากเป็นโบราณวัตถุ เช่น เครื่องทอง เครื่องถม ผ้าโบราณ หัวโขน หนังใหญ่ และราชรถต่างๆ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี เดิมเป็นโรงเก็บเรือรบและเรือพระที่นั่ง อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวังและกองทัพเรือ เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเก็บเรือและเรือพระราชพิธี ถูกระเบิดได้รับความเสียหาย ในปี พ.ศ.2490 รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้ กรมศิลปากร ทำการซ่อมแซมดูแลรักษาเรือพระราชพิธีที่ใช้ในกระบวนพยุหยาตราชลมารค รวมทั้งเรืออื่นๆ ที่ใช้ในพระราชพิธี และเป็นเรือพระที่นั่งในพระมหากษัตริย์ไทยที่มีแห่งเดียวในโลก

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติศิลป์ พีระศรี จัดตั้งขึ้นเพื่อรำลึกถึงเกียรติคุณของศาสตราจารย์ศิลป์ฯ ในฐานะผู้ให้กำเนิดการศึกษาศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย และผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร ภายในจัดแสดงนิทรรศการถาวร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก จัดแสดงผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ส่วนที่สอง จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ของศาสตราจารย์ศิลป์ฯ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องมือปั้น เครื่องใช้ส่วนตัว นอกจากนั้น ยังมีหนังสือหายากซึ่งเป็นหนังสือที่ศาสตราจารย์ศิลป์ฯ ใช้สำหรับค้นคว้าข้อมูล

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ หรือ หอศิลป์เจ้าฟ้า เป็นหอศิลป์และเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของประเทศไทย ในอาคารที่เดิมเคยเป็นโรงกษาปณ์ ออกแบบโดยนายคาร์โล อัลเลกรี (Carlo Allegri) สถาปนิกชาวอิตาลี วัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นสถานที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงผลงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ ตลอดจนเป็นศูนย์ศึกษาวิจัย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับศิลปะไทยประเพณีและร่วมสมัย

พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบินแห่งชาติ กองทัพอากาศ ได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศขึ้นเมื่อ พ.ศ.2495 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและเก็บรักษาอากาศยาน อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารที่เคยใช้ในกองทัพอากาศ ตลอดจนบริภัณฑ์ประจำตัวนักบิน เครื่องแบบ เอกสารและพัสดุสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการบิน พร้อมทั้งมีห้องสมุดประวัติศาสตร์การบินที่รวบรวมหนังสือจดหมายเหตุ รูปภาพ และเอกสารทางประวัติศาสตร์ของกิจการบินไว้ให้ศึกษาค้นคว้า

พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง อนุรักษ์เครื่องมือใช้ด้านกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ ภายใต้การดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังมีแหล่งในการศึกษาประวัติวิวัฒนาการของเครื่องมือทางการสื่อสารมวลชน

พิพิธภัณฑ์การฝึกหัดครูไทย ได้รวบรวมเรื่องราวการฝึกหัดครู ที่จะเป็นครูในอดีตโดยจัดแสดงนิทรรศการ เช่น 100 ปี การฝึกหัดครูไทย โถงข้อมูล ราชวงศ์กับราชภัฏพระนคร วัดพระศรีมหาธาตุ วรมหาวิหาร จากวันนี้...มุ่งสู่นาคต เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช จัดแสดงนิทรรศการของแต่ละภาควิชาเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักศึกษาแพทย์และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม ประกอบด้วย พิพิธภัณฑ์การแพทย์ 6 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์ปรสิตวิทยา พิพิธภัณฑ์กายวิภาค-คองดอน พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์สุดแสงวิเชียร พิพิธภัณฑ์สัมผัส เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

พิพิธภัณฑ์กีฬาแห่งชาติ เป็นสถานที่อนุรักษ์มรดกทางการกีฬาของประเทศไทยไว้ให้เยาวชนและประชาชน ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการกีฬาของชาติ รวมทั้งเพื่อจัดตั้งเป็นหอเกียรติยศของอดีตนักกีฬาทีมชาติไทยภายในแบ่งห้องจัดแสดง ประกอบด้วย ห้องวิวัฒนาการกีฬาสากลของไทย ห้ององค์กรกีฬา หอเกียรติยศนักกีฬา ห้องสมาคมกีฬาและกีฬาพื้นบ้านไทย ห้องกิตติคุณ ห้องพระองค์เจ้าพีระ ห้องพระบรมวงศานุวงศ์กับการกีฬา และห้องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการกีฬา

พิพิธภัณฑ์งู (Siam Serpentarium) ศูนย์การเรียนรู้ชีวิตงูครบวงจรแบบสาระบันเทิงนำเสนอผ่านสื่อมัลติมีเดียเสมือนจริงแห่งแรกในเอเชียสัมผัสประสบการณ์ใหม่ผ่านมุมมองชีวิตงูที่แรกและที่เดียวในเอเชีย ประกอบด้วย 3 โซนกิจกรรม คือ 1.พิพิธภัณฑ์ประสบการณ์เสมือนจริง 2. สเนค แพลนเน็ต (Snake Planet) และ 3. นาคา เธียเตอร์ (Naka Theatre)

พิพิธภัณฑ์จักรเย็บผ้า ตั้งอยู่ในศูนย์วัฒนธรรมวิทยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพฯ จัดแสดงเรื่องราวของจักรเย็บผ้าในแต่ละยุค ตั้งแต่ยุคที่ใช้เท้าเหยียบและใช้ขาไม้เป็นวัสดุ จนมาถึงขา

เหล็ก และยังจัดแสดงอุปกรณ์การตัดเย็บผ้าและเครื่องแต่งกายรุ่นก่อน อาทิเช่น เตารีด ด้าย ไม้บรรทัด สายวัด เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นสถานที่ที่รวบรวมและจัดแสดงประวัติศาสตร์กรรมและโบราณวัตถุ ที่เกี่ยวข้องกับท่านเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เพื่อให้เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทย

พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก เกิดจากความตั้งใจของอาจารย์วราพร สุรวดี ผู้เป็นเจ้าของซึ่งอยากจัดบ้านเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของมารดา ตัวพิพิธภัณฑ์เป็นบ้านไม้ ภายในจัดแสดงวัตถุตามห้องต่างๆ ของบ้าน ซึ่งบอกเล่าสภาพความเป็นอยู่ของชนชั้นกลางของชาวบางกอกในช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (จตุจักร) พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นตามพระราชปรารภในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่มีพระราชประสงค์ให้เด็กไทยได้เรียนรู้อย่างเพลิดเพลินในรูปแบบการเรียนรู้ที่ทันสมัยภายใต้แนวคิด “Learning for Young Creative Mind” ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Method of Learning) ที่มีแรงจูงใจ (Motivation) ที่หลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (ทุ่งครุ) ตั้งอยู่ภายในศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติทุ่งครุ ดำเนินการภายใต้แนวคิดของการเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับครอบครัว (Bangkok family Center) ภายในพิพิธภัณฑ์เด็ก 2 ทุ่งครุ จะมีการเสนอวิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนเมืองความหลากหลายในแหล่งที่อยู่อาศัย (สังคมเมือง ชุมชนแออัด) และมลพิษต่าง ๆ จากสังคมเมือง รวมไปถึงความสวยงามของกรุงเทพฯ

พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร เป็นสถานที่รวบรวมประวัติความเป็นมาของการไปรษณีย์ไทย และแสดงต้นแบบครั้งแรก ตั้งแต่การก่อตั้งนิคมไปรษณีย์แรกของโลกที่ประเทศอังกฤษ และการนำแบบฉบับเข้ามาใช้ในประเทศไทย แสตมป์ดวงแรกที่ประเทศไทยใช้ในสมัยรัชกาลที่ 4 ภายในพิพิธภัณฑ์ จัด

แสดงดวงตราไปรษณียากร ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน และรวบรวมแสตมป์จากทั่วโลกกว่า 200 ประเทศ

พิพิธภัณฑ์ตำหนักปลายเนิน (วังปลายเนิน) เดิมเป็นพระตำหนักที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงใช้เป็นที่พักชั่วคราวในเบื้องต้นและทรงเป็นที่ประทับถาวร ในเวลาต่อมา ปัจจุบันตำหนักปลายเนินนี้ได้ใช้เป็นสถานที่จัดงานวันวิสาข โดยมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งจัดเป็นประจำในวันที่ 28 เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตคันนายาว เป็นสถานที่เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเขตคันนายาว ในด้านต่าง ๆ ทั้งประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และของดี ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยว โดยการจัดแสดงนิทรรศการและสิ่งของต่าง ๆ และเล่าเรื่องราวอันเกี่ยวข้องที่แบ่งตามหัวข้อ คือ 1.เหตุไต่เล่านา คือที่มา “คันนายาว” 2.ย้อนรอยอดีต 3.ถิ่นนี้รู้ค่า สืบสานศิลปวัฒนธรรม 4.รู้ถึงภูมิปัญญาเข้าใจวิถีชีวิตชุมชน 5.ชวนชมของดีและที่เที่ยวน่าสนใจ

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง เป็นพิพิธภัณฑ์ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่ 1. การนำเสนอประวัติความเป็นมาของ “บางกอก” 2. จัดแสดงความสำคัญของ “คลองด่าน” 3. นำเสนอเรื่องภูมิปัญญาของชาวสวนล้นจี่ 4. จอมทองจุดกำเนิดวัดนอก 5. แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ จัดแสดงเรื่องศิลปวัฒนธรรมในเขตจอมทอง และบุคคลสำคัญของเขตจอมทอง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง จัดแสดงเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับดอนเมือง ไม่ว่าจะเป็นประวัติความเป็นมาของเขตดอนเมือง การประกอบอาชีพทางการเกษตร วิถีชีวิตที่พึ่งอยู่กับสายน้ำจากคลองเปรมประชากร ปลุกผัก จับปลา สานเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงวัฒนธรรมและประเพณีประจำถิ่นในแถบดอนเมือง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดินแดง จัดแสดงนิทรรศการบอกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของเขตดินแดง ที่มาของชื่อถนนสายสำคัญของกรุงเทพฯ และชาวดินแดง คือ ถนนวิภาวดีรังสิต รวมถึงภูมิปัญญาด้านอาชีพ ของดีของเด่น และสถานที่ท่องเที่ยวในเขตดินแดง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี ภายในพิพิธภัณฑ์เก็บรวบรวมและจัดแสดงเรื่องราวการผสมผสานทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติ ไทย จีน โปรตุเกส แคน มอญ ลาว พิพิธภัณฑ์จึงได้จำลองตัวอย่างศิลปะการก่อสร้างของศาสนสถานแต่ละแบบในเขตธนบุรี จัดแสดงเรื่องราวของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ของดีเขตธนบุรี นิทรรศการศิลปวัฒนธรรมและของดีเขตธนบุรี เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย เป็นพิพิธภัณฑ์ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร จัดแสดงนิทรรศการแบบสมจริง บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของเขตบางกอกน้อย เล่าเรื่องกรุงธนบุรี และนิทรรศการบุคคลสำคัญที่เคยอาศัยอยู่ในเขตบางกอกน้อย เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์โต หรือ หลวงพ่อโต พรหมรังสี , สุนทรภู่ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน จัดตั้งขึ้นเพื่อการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยใช้พื้นที่อาคารโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ภายในจัดแสดงเรื่องวิถีชีวิตชาวบางขุนเทียน ที่มาของชื่อเขตบางขุนเทียน สวนผลไม้ในเขตบางขุนเทียน การทำนาในอดีต ข้าวของเครื่องใช้สมัยโบราณ ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีในชุมชน เรื่องราวของสี่นักษัตรกรุงเทพฯ เส้นทางเดินทางของพระเจ้าตากสินมหาราช และบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวบางขุนเทียน และป้าชายเลนในเขตบางขุนเทียน เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เขตบางเขน จัดแสดงเรื่องราวของเขตบางเขน เช่น เรื่องพื้นที่การเกษตรที่เรียกว่า "ทุ่งบางเขน" นิทรรศการร่องรอยวิถีชีวิตของท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชาวบางเขน ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตร และนิทรรศการแสดงภาพและเล่าเรื่อง "วัดพระศรีมหาธาตุ"

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ จัดแสดงของดีของเด่นในเขตบางซื่อ ตั้งแต่ประวัติความเป็นมา อาชีพที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ศิลปะการประดิษฐ์ตามแบบโบราณของเครื่องโขน เครื่องดนตรี บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย วัดและศาสนสถานต่างๆ ที่มีความสวยงาม

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา พิพิธภัณฑ์อยู่ในโรงเรียนวัดบางนาใน จัดแสดงภาพถ่าย ตัวอย่างข้าวของเครื่องใช้ และเรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชาวบางนา แบ่งเป็นนิทรรศการประวัติศาสตร์ที่สำคัญๆของเขตบางนา วิถีชีวิตของชาวมอญ ของดีและแหล่งท่องเที่ยวเขตบางนา และอาชีพของคนในชุมชน

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นและตระหนักถึงคุณค่าที่จะรักษาไว้ให้คงอยู่ เป็นแหล่งให้การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นคลังปัญญาของคนในสังคม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเขตพญาไท

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง เป็นสถานที่แสดงประวัติความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่เขต ข้าวของเครื่องใช้โบราณของท้องถิ่น จัดแสดงบอกเล่าประวัติความเป็นมาของเขตพระโขนง ทั้งสภาพภูมิประเทศ วิถีชีวิตก่อนที่จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของเมืองหลวง มีการจัดแสดงภาพสวนนกโรงกลั่นบางจาก เป็นสวนนกธรรมชาติ และมีภาพจัดแสดงที่กล่าวเล่าเรื่องราวสำคัญๆของท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพระนคร เป็นอาคารเรือนไทยเก่าทรงปั้นหยา ที่ใช้จัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขต พระนคร บอกเล่าเรื่องราวของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญๆ และชุมชนที่หลากหลายวัฒนธรรมของเขตพระนคร โดยการจัดแสดงแบ่งเป็นห้อง ๆ เช่น จัดแสดงประวัติศาสตร์ที่สำคัญของท้องถิ่น จัดแสดงวิถีชีวิตในวังชุมชนสามแพร่ง จัดแสดงภาพบุคคลสำคัญที่มีที่พำนักอยู่ในเขตพระนคร จัดแสดงภาพโบสถ์พราหมณ์ เทวสถานในศาสนาฮินดู จัดแสดงภูมิปัญญา และ วิถีชีวิตของชุมชนในเขตพระนคร เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดประเสริฐสุทธาวาส ภายในจัดแสดงนิทรรศการและมีตัวอย่างของจัดแสดงต่างๆ รวมทั้งโบราณวัตถุที่ขุดค้นพบในบริเวณวัด แบ่งเป็นความเป็นมาของเขตราษฎร์บูรณะ สภาพภูมิศาสตร์ของเขตราษฎร์บูรณะ วิถีชาวสวนหมากในเขตราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะกับความเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง เป็นแหล่งความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รวมทั้งเล่าเรื่องราววิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ่านนิทรรศการโซนต่างๆ ได้แก่ ประเพณีและความหลากหลายทางวัฒนธรรม คนดีศรีลาดกระบัง เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตสวนหลวง เป็นที่บอกเล่าเรื่องราวของวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทย ชาวไทยมอญ ชาวไทยมุสลิม ผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว แบ่งเป็น 1) นิทรรศการภาพเล่าเรื่องศิลปวัฒนธรรม งานบุญงานประเพณี เช่น งานบุญมหาชาติ ประเพณีแข่งเรือ พิธีละหมาด การถือศีลอดในเดือนรอมฎอนของชาวมุสลิม 2) มุม ร.เรือพายไป จัดแสดงเรือรูปแบบต่างๆที่ใช้ในการสัญจรในอดีต เช่น เรือหมู เรือพายม้า เรือม่วง เป็นต้น 3) มุมจัดแสดงภาพเล่าประวัติความเป็นมาของชาวสวนหลวง 4) เรื่องราวของสถานที่เคารพสักการะของชาวสวนหลวง เช่น วัดมหาบุศย์ มัสยิดกุ่มบรอ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนตรอกข้าวเม่า ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2554 โดยความร่วมมือของเจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส ประชาคมตรอกข้าวเม่า และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้ร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่ชั้นล่างของศาลาการเปรียญให้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมเรื่องราวและสิ่งของภายในท้องถิ่น จัดแสดงเป็นนิทรรศการโดยการเชื่อมโยงกับข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งภูมิปัญญาวัฒนธรรมการทำอาหาร งานช่าง งานฝีมือ และเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองมินบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ภายในแบ่งเป็นห้องต่างๆ บอกเล่าเรื่องราว เช่น ประวัติศาสตร์การตั้งเมืองมินบุรี เขตมินบุรีในปัจจุบัน มีส่วนจัดแสดงเฉลิมพระเกียรติ และมีส่วนการแสดงผลเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ของอดีตผู้คนในย่านนี้ ทั้งเครื่องมือการเกษตร เครื่องมือจับปลา รวมไปถึงข้าวของเครื่องใช้ในบ้านเรือน

พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย วังบางขุนพรหม ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย เดิมเป็นที่ตั้งของวังบางขุนพรหม และวังเทวะเวสม์ วังบางขุนพรหม ในปี พ.ศ. 2488 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ย้ายเข้ามาใช้เป็นสถานที่ทำการ กระทั่งถึงปีพ.ศ. 2525 วังบางขุนพรหมได้ปรับเปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑ์ จัดแสดงวิวัฒนาการเงินตราไทย เริ่มตั้งแต่สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการมาเป็นเงินตราโบราณยุคต่าง ๆ จนถึงเงินตรายุคปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จึงได้จัดสร้าง “พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย” ขึ้น เพื่อเป็นสถานที่จัดแสดงสิ่งของล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ ด้านการเงินการธนาคารของชาติ เป็นแหล่งค้นคว้าด้านวิชาการด้านการเงินการธนาคาร โดยจัดแสดงวิวัฒนาการเงินตรา วิวัฒนาการธนาคาร ต้นแบบธนาคารไทย และไทยพาณิชย์กับการก้าวสู่ยุคปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ธนาคารออมสิน จัดแสดงประวัติการดำเนินงานของธนาคารออมสินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงเครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานรุ่นเก่า เครื่องออกสลากออมสิน สมุดฝากในอดีตจนถึงปัจจุบัน กระจุกออมสินมากมายหลายแบบ รวมถึงสื่อรณรงค์เรื่องการออมทรัพย์ เช่น โปสเตอร์ เครื่องฉายภาพยนตร์

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา จัดทำโดยกรมทรัพยากรธรณี นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแผ่นดินและผืนโลก การจัดแสดงแบ่งเป็นส่วนต่างๆ ส่วนแรกอธิบายเกี่ยวกับการกำเนิดของจักรวาลและโลก ส่วนที่สองเป็นเรื่องกำเนิดแหล่งแร่ ส่วนที่สาม เป็นเรื่องของการทำเหมืองแร่ ส่วนที่สี่เป็นเรื่องวัฏจักรของหิน ส่วนที่ห้า เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก ส่วนที่หก เป็นเรื่องของซากดึกดำบรรพ์ ส่วนที่เจ็ด เป็นการจัดแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของนักธรณีวิทยาและขั้นตอนการทำงาน และส่วนสุดท้าย เป็นเรื่องของธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์นิทรรศการพระพุทธมหาสุวรรณปฏิมากร เป็นพิพิธภัณฑ์ภายในวัดไตรมิตรวิทยาราม โดยมีการจัดแสดงในหัวข้อต่อไปนี้ คือ 1. ศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราช "ความรุ่งเรืองบนถนนสายทองคำ" 2. นิทรรศการหลวงพ่ทองคำ "จากพุทธศิลป์สู่โชทัย สู่พุทธสมัยปัจจุบัน" และ 3. พระพุทธมหาสุวรรณปฏิมากร "พระพุทธรูปทองคำ ที่ใหญ่ที่สุดในโลก"

พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า เล่าเรื่อง พิพิธภัณฑ์ที่คนในชุมชนต้องการบอกเล่าคุณค่าวิถีวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาอันยาวนานของชุมชนที่มีมากกว่าร้อยปี จัดแสดงนิทรรศการแสดงประวัติความเป็นมาของชุมชนเจริญไชย และส่วนจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของคณะเจ้าเงิน บนผนังมีภาพของชุมชนเจริญไชยในอดีต โดยเฉพาะภาพวิถีชีวิตผู้คน เนื้อหาส่วนต่อมาเป็นเรื่องประเพณีจีน

พิพิธภัณฑ์บ้านคุณหลวงฤทธิณรงค์รอน ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนฤทธิณรงค์รอน เดิมเป็นบ้านของคุณหลวงฤทธิณรงค์รอน พิพิธภัณฑ์หลังนี้ปลูกสร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น

สถาปัตยกรรมก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น รูปแบบครึ่งไทยครึ่งยุโรป มีลวดลายร่วมสมัยผสมผสานระหว่าง ศิลปะตะวันออกและตะวันตก

พิพิธภัณฑสถานบ้านจิรายุ พุนทรพย์ เป็นเรือนพำนักของศาสตราจารย์หม่อมหลวงจิรายุ นพวงศ์ องคมนตรี และศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ผู้ก่อตั้งคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้น้อมเกล้าฯ ถวายบ้านและที่ดินบริเวณที่พักอาศัย เพื่อจัดสร้างเป็น พิพิธภัณฑสถานขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ประโยชน์แก่ส่วนรวมในการศึกษาชีวิตแนวคิด ชุมความรู้และวัตรปฏิบัติของศาสตราจารย์ทั้งสอง ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการต่างๆ

พิพิธภัณฑสถานไทย จิม ทอมป์สัน เป็นบ้านของชาวต่างชาติ ชื่อ เจมส์ เอส ดับเบิลยู ทอมป์สัน นักธุรกิจผู้ประกอบการชาวอเมริกัน ผู้ก่อตั้งบริษัทอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยจิม ทอมป์สันซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ปี พ.ศ. 2501 ภายในพิพิธภัณฑสถานมีการจัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัตถุโบราณและศิลปะร่วมสมัย โดยเฉพาะงานศิลปกรรมของเอเชีย จัดแสดงเป็น 4 หมวดหมู่ คือ ปฏิมากรรมและประติมากรรม จิตรกรรม เครื่องกระเบื้องเคลือบ ของสะสมอื่นๆ

พิพิธภัณฑสถาน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช บ้านชอยสวนพลู หรือเดิมเรียกว่า บ้าน ม.ร.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ซื้อไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2484 ประกอบด้วยเรือนไทยโบราณจำนวน 5 หลัง บรรยากาศภายในบ้านเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่คอยให้ความร่มรื่น มีศาลาเอกประสงค์ชื่อว่า ศาลาไทย ไว้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ โดยได้แรงบันดาลใจมาจาก ศาลาใหญ่หน้าพระอุโบสถของวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ด้านในมีตู้ใส่หัวโขน 2 ตู้

พิพิธภัณฑสถานปราสาท เป็นสถานที่เก็บรวบรวมสิ่งของตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ภายในมีการจัดแสดงโบราณวัตถุตั้งแต่สมัยอยุธยาและในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เครื่องเรือนสมัยอยุธยา รวมทั้งชุดถ้วยชาจีน และซุบบก มีการจัดแสดงข้าวของและเครื่องใช้ของบ้านไทยในสมัยก่อนที่ต้องมีประจำทุกบ้านอย่างเครื่องเบญจรงค์ และงานศิลปะจากตะวันตกหลายรายการ นอกจากนี้ยังมีอาคารอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจทั้ง หอแก้ว โบสถ์ เจดีย์ เทวาลัยสมัยลพบุรี และศาลเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ปืนใหญ่ กระทรวงกลาโหม พิพิธภัณฑ์ปืนใหญ่กระทรวงกลาโหม จัดแสดงกลางแจ้ง ด้านหน้าและด้านข้างของกระทรวงกลาโหม โดยเรียงลำดับหมวดหมู่ตามอายุและยุคสมัยของปืน เริ่มจากปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ มีทั้งหมด 40 กระบอก แต่ละกระบอกมีป้ายชื่อและประวัติจารึกลงบนแผ่นทองเหลืองอธิบายความเป็นมา

พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นตึกอนุรักษ์ของกรมโยธาธิการซึ่งได้บูรณะมาเป็นพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 7 รวบรวมข้าวของเครื่องใช้ ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี จัดแสดงภาพถ่าย เอกสาร และพระราชประวัติของพระองค์ และเหตุการณ์บ้านเมืองของสังคมสยามในยุคนั้น

พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอาคารเก่าแก่ทรงยุโรปภายในกรมรักษา ดินแดน ที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2467 แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ห้องจัดแสดงพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชกรณียกิจต่างๆ ทั้งด้านการทหาร การศึกษา และพระราชนิพนธ์ต่างๆ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 และห้องจัดแสดงของใช้ส่วนพระองค์ อาภรณ์ฉลองพระองค์ ฉลองพระบาท ฯลฯ และจำลองห้องทรงงานของพระองค์

พิพิธภัณฑ์พระพุทธธรรม พระบรมสารีริกธาตุ พระราม 3 เป็นพิพิธภัณฑ์เอกชนแห่งหนึ่งใน กรุงเทพมหานคร ที่จัดแสดงเรื่องราวของพระพุทธศาสนาทั้งนิกายหินยาน มหายาน วาจรญาณ(ธิเบต) เต๋า พราหมณ์ ฮินดู เป็นสถานที่รวบรวมพระบรมสารีริกธาตุ พระอรหันตธาตุ มากกว่า 600 พระองค์ที่มีอายุยาวนานกว่า 2500 ปี พระบรมสารีริกธาตุที่รวบรวมมีพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า รวมถึง พระเขี้ยวแก้ว พระเศียรธาตุ พระอัฐธาตุ (ส่วนกล้ำเนื้อหน้าอกของพระพุทธเจ้า)

พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัดหนึ่งราชวรวิหาร ที่แรกเริ่มจัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมของสะสมมีค่าของวัด ต่อมาจึงได้รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรที่ชาวบ้านนำมาบริจาค ที่แสดงถึงวิถีชีวิตเก่าก่อนของพื้นที่ซึ่งผู้คนดั้งเดิมทำอาชีพชาวสวน

พิพิธภัณฑ์มด เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงเกี่ยวกับมดแห่งแรกและแห่งเดียวในโลก โดยมีจัดแสดงมีเนื้อหาบอกเล่าตั้งแต่เรื่องต้นกำเนิดของมด ร่างกายของมด ความแตกต่างของมดกับแมลงทั่วไป

อาหารของมด ความสัมพันธ์ระหว่างมดกับมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันมานาน มดกับสิ่งแวดล้อม มดกับพืชที่พึ่งพาอาศัยกัน และมดกับสัตว์อื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการนำมดสายพันธุ์ต่างๆ มาให้ศึกษาและส่องดูอย่างใกล้ชิดด้วย “แวนขยายมด”

พิพิธภัณฑ์ร่างกายมนุษย์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็น 1 ใน 11 พิพิธภัณฑ์ของโลกและเป็นแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จัดแสดงร่างกายมนุษย์ด้วยเทคนิค plastinated human bodies ซึ่งเป็นการแทนที่น้ำและไขมันในเนื้อเยื่อด้วยสารพลาสติกเหลว ภายในจัดแสดงร่างกายและชิ้นส่วนของมนุษย์เป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วย ร่างกายมนุษย์แบบเต็มร่าง ชิ้นส่วนอวัยวะภายใน ชิ้นส่วนอวัยวะชิ้นส่วนกล้ามเนื้อ ร่างกายมนุษย์ตัดแบ่งย่อย ชิ้นหล่อแสดงระบบหลอดเลือด และร่างกายทารกในครรภ์

พิพิธภัณฑ์แรงงานไทย เป็นพิพิธภัณฑ์จากความร่วมมือระหว่างกลุ่มแรงงานไทย กับ มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท ประเทศเยอรมัน จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวิวัฒนาการของแรงงานไทยในยุคสมัยต่างๆ การต่อสู้เรียกร้องสิทธิของแรงงานไทย

พิพิธภัณฑ์โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา เป็นพิพิธภัณฑ์ด้านจิตเวชแห่งแรกของไทย สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดนิทรรศการถาวรแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับจิตเวชศาสตร์ ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา จนมาถึงเรื่องราวของผู้ที่เข้ามารักษาบำบัด โดยเล่าผ่านภาพถ่าย อุปกรณ์ข้าวของของผู้ป่วยเหล่านั้นเคยใช้เมื่อในอดีต

พิพิธภัณฑ์เรือจิวและอู่เรือจิว เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับเรือไทย มีห้องจัดแสดงเรือจำลองแบบต่างๆ และจำหน่ายเรือจำลอง รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ในการต่อเรือเป็นวิทยาทาน ทั้งหมดนี้คือผลงานของอาจารย์กมล วิบูลกิจธนากร ผู้ก่อตั้งอู่ต่อเรือจิว ภายในพิพิธภัณฑ์มีโชว์รูมเรือจำลองในแบบต่างๆ ที่ใช้ฝีมือหัตถกรรมผลิตด้วยไม้อย่างประณีตสวยงาม

พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum) ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเงินและการลงทุน โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งได้แก่ เยาวชนไทย ให้มีความ

สนใจในเรื่องการวางแผนทางการเงิน และเกิดแรงบันดาลใจที่จะเริ่มต้นลงทุน ตลอดจนเข้าใจถึงความสำคัญของตลาดทุนและบทบาทหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์เรือนคำเที่ยง (บ้านคำเที่ยง) เป็นเรือนเครื่องสับแบบล้านนาไทยดั้งเดิม ที่เรียกกันทั่วไปว่า "เรือนกาแล" มีส่วนจัดแสดง เช่น เครื่องเช่นไหหัวผีปูย่า แผ่นไม้แกะสลัก ฝ้ายนัต เครื่องทองโบราณ เครื่องครัว และได้ถุ่่นเรือนจัดแสดงเกี่ยวกับเครื่องมือในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทอผ้า

พิพิธภัณฑ์เรือนหมอพร ตั้งอยู่ในพื้นที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ศูนย์พัฒนชยการพระนคร) ภายในจัดแสดงสิ่งของ และพระประวัติพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อาทิ ฉลองพระองค์ชุดทหารเรือ พระมาลา อินทรธนู หีบเหล็กสำหรับเก็บข้าวของ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์วังวรดิศ และหอสมุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ วังวรดิศ เป็นวังที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงเดชานุภาพ มีสถาปัตยกรรมมีลักษณะแบบยุโรป ภายในพิพิธภัณฑ์มีการจัดวางข้าวของเครื่องใช้ของพระองค์ มีห้องต่างๆ ให้เยี่ยมชม ได้แก่ ห้องเสวย ห้องจิ้น ห้องพระบรรทม ห้องทรงพระอักษร และห้องพระ โดยทายาทองค์หนึ่งได้รับมรดกส่วนที่เป็นหนังสือทั้งหมด รวมทั้งสิ่งของมีค่าต่างๆ ประทานให้เป็นสมบัติของชาติ โดยขอให้กรมศิลปากรจัดตั้งเป็นห้องสมุด เก็บรวบรวมหนังสือทั้งไทยและต่างประเทศกว่า 7,000 เล่ม

พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด เคยเป็นที่พำนักของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุมภวพงษบริพัตร กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต ต่อมามูลนิธิจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดเป็น พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด ประกอบด้วยหมู่เรือนไทยสมัยโบราณจำนวน 8 หลัง จัดแสดงโบราณวัตถุจำนวนมาก มีทั้งเครื่องดนตรี พระพุทธรูปโบราณ ชามเบญจรงค์ เครื่องถมเงินถมทอง เครื่องสังคโลก เหยือกษาปณ์

พิพิธภัณฑ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นโรงกษาปณ์ ผลิตเงินตราใช้ในประเทศ ต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ขอพระราชทานอาคารโรงกษาปณ์แห่งนี้ มาจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ แสดงศิลปวัตถุต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์และประชาชนได้ถวาย ให้แก่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยจัดแสดงโบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับพระบรมมหาราชวัง นอกจากนี้ยังจัดแสดงกระดูกช้างเผือก สัตว์คู่พระบารมีขององค์

พระมหากษัตริย์ไทย ปืนใหญ่โบราณ และจัดแสดงพระพุทธรูปปางต่างๆ เหยี่ยงพระแก้วมรกตที่สร้างขึ้นเมื่อบูรณะวัดในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปีและมีจัดแสดงพระแท่นต่างๆ

พิพิธภัณฑวัฒนธรรมดอกไม้ (The Museum of Floral Culture) ก่อตั้งขึ้นจากความตั้งใจของคุณสกุล อินทกุล ให้เป็นสถานที่รวบรวม แลกเปลี่ยน และเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมดอกไม้ โดยเฉพาะของประเทศไทยและทวีปเอเชีย ผ่านการจัดแสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการจัดดอกไม้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงงานดอกไม้สดและร่วมสมัยประเภทต่างๆ

พิพิธภัณฑศาลไทย การจัดแสดงจะแบ่งออกเป็นยุคสมัยโดยเริ่มจากสมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ และในแต่ละยุคสมัยจะนำวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพเขียน และเอกสารที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์การศาลไทยมาประกอบ นอกจากนี้ยังได้จำลองห้องพิจารณาคดีสมัยโบราณและมี Light and Sound ประกอบคำบรรยายเรื่องคดีพระยอดเมืองขวางให้ได้ชมพร้อมทั้งยังได้จำลองห้องทำงานของผู้พิพากษาสมัยโบราณไว้ด้วย

พิพิธภัณฑศิริราชพิมุขสถาน พิพิธภัณฑศิริราชพิมุขสถาน เป็นพิพิธภัณฑจัดสร้างขึ้นใหม่โดยใช้อาคารสถานีรถไฟธนบุรี (เดิม) ภายในพิพิธภัณฑจัดแสดงเรื่องราวต่าง ๆ เช่น โบราณวัตถุต่างๆ ที่ขุดพบ พระราชประวัติของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข จุดกำเนิดของสถานีรถไฟสายใต้แห่งแรก การก่อตั้งโรงพยาบาลหลวงแห่งแรก โรงเรียนแพทย์ การแพทย์แผนไทย และวิถีชีวิตชาวชุมชนบางกอกน้อย

พิพิธภัณฑศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA) พิพิธภัณฑศิลปะไทยร่วมสมัย ภายในแบ่งการจัดแสดงไว้ดังนี้ ห้องจัดแสดงนิทรรศการ 4 ห้อง แบ่งเป็นห้องสำหรับนิทรรศการหมุนเวียน 2 ห้อง และอีก 2 ห้อง เป็นนิทรรศการเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติและศิลปินชั้นเยี่ยมสาขาประติมากรรม จัดแสดงผลงานศิลปะ จัดแสดงผลงานของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย และรวบรวมงานศิลปะร่วมสมัยจากหลายประเทศ ผลงานทุกชิ้นถูกดูแลรักษาอย่างดี ผลงานบางชิ้นมีอายุเกือบ 300 ปี

พิพิธภัณฑสักทองวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร เป็นอาคารลักษณะทรงปั้นหยาประยุกต์ 2 ชั้น ใช้เสาไม้สักทองทั้งหลัง ขนาดเสา 2 คนโอบ มีอายุประมาณ 479 ปี ซึ่งเป็นอาคารมีคุณค่าทาง

ประวัติศาสตร์เป็นอย่างดี สร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา อนุรักษ์มรดก ศิลปวัฒนธรรมของชาติในด้านสถาปัตยกรรม

พิพิธภัณฑ์สินค้าปลอมและสินค้าเลียนแบบดิลลิทตี แอนด์ กิบบินส์ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมสินค้าปลอมและสินค้าเลียนแบบไว้หลากหลายประเภท ทั้งสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และสินค้าฟุ่มเฟือย ปัจจุบันมีสินค้าปลอมและเลียนแบบสะสมไว้ประมาณ 1,500 ชิ้น เนื่องจากพื้นที่จัดแสดงจำกัด จึงมีการหมุนเวียนของที่จัดแสดงอย่างสม่ำเสมอ สินค้าหลายอย่างวางของจริงไว้คู่ของปลอมเพื่อให้เปรียบเทียบ

พิพิธภัณฑ์หอจดหมายเหตุ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ยุคแรกของไทย ตลอดจนจัดเก็บรายการกระจายเสียงที่มีคุณค่า ต่อเนื่องทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น หนังสือครบรอบวันสำคัญ ภาพถ่าย สไลด์ โปสเตอร์บัตรเชิญของที่ระลึก สมุดลงนาม เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทุสโซ เป็นสถานที่รวบรวมหุ่นขี้ผึ้งคนดัง โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 8 ห้อง ตามหมวดหมู่ เช่น ดารา นักกีฬา นักวิทยาศาสตร์ นักการเมืองการปกครอง ฯลฯ สำหรับสาขาในไทย มีการจัดทำห้อง The Royal Room ซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองแห่งราชวงศ์จักรี

พิพิธภัณฑ์เหรียญ เป็นพิพิธภัณฑ์โดยกรมธนารักษ์ นำเสนอเกี่ยวกับเหรียญกษาปณ์โดยเฉพาะ เพื่อแสดงคุณค่าและความสำคัญในฐานะที่เป็นแบบเงินตราที่ช่วยหมุนเวียนเศรษฐกิจ โดยอาศัยหน้าเหรียญเป็นเครื่องบอกเล่าในแง่มุมประวัติศาสตร์ของวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และศิลปวัฒนธรรมไทย

พิพิธภัณฑ์อยู่เรือหลวง พ.ศ.๒๕๕๑ กรมอุทยานเรือจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อยู่เรือหลวงเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้เป็นศูนย์รวมในการเก็บรักษา อนุรักษ์ และจัดแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางช่าง เครื่องจักรกล และเอกสารอันทรงคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับการซ่อมสร้างเรือ เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านการต่อเรือรอบเรือพระที่นั่ง งานอยู่เรือ และอุตสาหกรรมต่อเรือของประเทศ รวมทั้งผลงานทางช่างที่เป็นมรดกทางปัญญาของกรมอุทยานเรือ

พิพิธภัณฑ์อัยการไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปรับปรุงและทรงสถาปนา กรมอัยการ สังกัดกระทรวงยุติธรรมขึ้น โดยพิพิธภัณฑ์อัยการไทยจัดแสดงนิทรรศการ เช่น ประวัติและวิวัฒนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยุทธศิลป์จากสำนักงานอัยการทั่วประเทศ ครุภัณฑ์โบราณ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันสำนักงาน เครื่องแต่งกาย และเสื้อครุยอัยการ เป็นต้น

มิวเซียมสยาม/สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ เปิดให้บริการเมื่อปี พ.ศ.2551 เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจต่างจากพิพิธภัณฑ์แบบเก่าทั่วไป มีการจัดแสดงนิทรรศการ 4 ประเภท คือ 1) นิทรรศการถาวร “เรียงความเป็นไทย” เป็นเรื่องราวของรากเหง้าของคนไทยตั้งแต่สมัยแผ่นดินสุวรรณภูมิ จนถึงปัจจุบัน 2) นิทรรศการชั่วคราว 3) นิทรรศการเคลื่อนที่ และ 4) นิทรรศการพิเศษ

อุทยานสมเด็จพระเจ้ายา เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อการรำลึกถึงสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จพระเจ้ายา ได้จัดให้มีการจำลองบ้านเดิมในสมัยวัยเยาว์ ตกแต่งตามคำอธิบายในหนังสือแม่เกล้าให้ฟัง พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ มีเรือนสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ใช้เป็นที่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ในอาคารพิพิธภัณฑ์ส่วนหน้ารวบรวมพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้ายาอย่างครบถ้วน

1.3 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นหอสมุด/ห้องสมุด มีจำนวน 45 แห่ง คือ

เดอะ ริดจิง รูม (ห้องสมุด) เป็นห้องสมุดชุมชน ที่เน้นให้บริการหนังสือทางด้านศิลปะร่วมสมัยและหนังสือที่เกี่ยวข้องกว่า 1,000 เล่ม ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และยังเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นพื้นที่ของศิลปิน นักเคลื่อนไหว นักคิด นักวิชาการของคนรุ่นใหม่

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) (ห้อมสมุด) เขตบางรัก ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) มีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึง ความรู้ เพื่อที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สัมผัสและสนุกกับการดักตวงประสบการณ์ จากผลงานและความสำเร็จของนักคิดนักออกแบบจากทั่วโลก

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) (ห้องสมุดเฉพาะด้านการออกแบบ , ห้องสมุดวัสดุการออกแบบ , ห้องสมุดเสียงและดนตรี) เขตคลองเตย เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลการออกแบบแห่งแรกของเอเชียที่มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความรู้อู่การสร้างสรรค์แก่ประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการธุรกิจ SME โดยมีความเชื่อว่าการออกแบบที่ดีจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ภายในศูนย์ประกอบด้วย ห้องสมุดวัสดุการออกแบบ ห้องสมุดเสียงและดนตรี มีส่วนจัดนิทรรศการทั้งนิทรรศการถาวรและนิทรรศการหมุนเวียน

สำนักหอสมุดแห่งชาติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้ขยายหอพระสมุดวชิรญาณซึ่งแต่เดิมเป็นหอพระสมุดสำหรับราชสกุล ให้เป็นหอสมุดสำหรับประชาชนทั่วไป โดยหอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่จัดเก็บรักษามรดกทรัพย์สินทางปัญญาและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งคัมภีร์โบราณ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญสำหรับคนทั่วไปให้เข้าไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ

หอสมุดแห่งชาติ เขตลาดกระบัง เป็นหอสมุดที่สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรได้จัดสร้างขึ้นเนื่องจากตระหนักถึงการขยายตัวของกรุงเทพมหานครที่ทำให้ประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงได้จัดสร้างหอสมุดแห่งชาติ เขตลาดกระบังเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชน ประชาชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีสถานที่ศึกษาค้นคว้า

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2495 มีพันธกิจอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ (Archives) ไว้เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม พัฒนางานจดหมายเหตุทุกกระบวนการให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และเป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเอกสารจดหมายเหตุ จัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุและบันทึกต่างๆ ของรัฐบาลและของสาธารณะมากกว่าหนึ่งล้านรายการ อาทิ เอกสารกระดาศ ใบตาล ภาพถ่าย รูปภาพ ไปสเตอร์ วิดีโอเทป และการบันทึกเสียงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงปัจจุบัน

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ เป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ ศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานนับหมื่นๆ ชิ้น ของท่านพุทธทาส อินทปัญโญ พระสงฆ์นักปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้คนเมืองเข้าถึงหลักธรรมของศาสนาพุทธได้สะดวกยิ่งขึ้น มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น กิจกรรมเสียงธรรมที่สวนโมกข์

การฟังธรรมบรรยายจากท่านพุทธทาส ค่าธรรมะสำหรับเยาวชน หลักสูตรอาณานิพนธ์สำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไป เป็นต้น

ห้องสมุดชุมชน ตลาดเก่ามีนบุรี เป็นหนึ่งในกระบวนการฟื้นฟูตลาดเก่ามีนบุรี เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยปรับปรุงบ้านเก่าที่เจ้าของเดิมยกให้กลายเป็นห้องสมุด เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับตลาดเก่ามีนบุรี

ห้องสมุดธรรมะบ้านอารีย์ เริ่มต้นจากการเปิดสถานที่ทำงานของกลุ่มญาติธรรมที่มีใจอุทิศทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้ามาใช้บริการข้อมูลได้ ต่อมาเมื่อมีการขยายฐานความสนใจออกไปยังสังคมกลุ่มใหญ่ขึ้น จึงพัฒนาเป็นห้องสมุดธรรมะ โดยรวบรวมหนังสือธรรมหลากหลายแนวทั้งภาษาไทยและอังกฤษ จัดเป็นหมวดหมู่ มีทั้งพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะ

ห้องสมุดเนียลสัน เฮล์ สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความรักของนายแพทย์ที เฮวาร์ด ที่มีต่อภรรยา นางเจนนี่ เนียลสัน เฮล์ ผู้ริเริ่มห้องสมุด มีหนังสือภาษาอังกฤษกว่า 20,000 เล่มให้บริการทั้งมุมหนังสือเด็ก และการจัดกิจกรรมแสดงงานศิลปะในช่วงวันหยุดและวาระพิเศษ

ห้องสมุดบ้านจिरายู พุนทรัพย์ เป็นเรือนพำนักของศาสตราจารย์หม่อมหลวงจिरายู นพวงศ์ องคมนตรี และศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ผู้ก่อตั้งคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้น้อมเกล้าฯ ถวายบ้านและที่ดินบริเวณที่พักอาศัย เพื่อจัดสร้างเป็นห้องสมุดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการต่างๆ โดยเฉพาะด้านภาษาศาสตร์

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสาน เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตคลองสาน เพื่อส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ตามนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตเด็ก เยาวชน ในการส่งเสริมเรื่องการรักการอ่าน และการเรียนรู้ ตลอดชีวิตแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตคลองสามวา ให้บริการหนังสือวิชาการ หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสือนวนิยาย หนังสือท่องเที่ยว หนังสือเยาวชน และนิทานสำหรับเยาวชนสองภาษา นิตยสารและวารสาร

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เคหะชุมชนดินแดง 2 เป็นห้องสมุดที่การเคหะแห่งชาติ ได้รับอนุมัติงบประมาณอุดหนุนจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดินแดง จัดสร้างห้องสมุดพร้อมอุปกรณ์จำนวน 1 หลัง ต่อมา การเคหะแห่งชาติได้มอบห้องสมุดฯ ให้สำนักสวัสดิการสังคม ซึ่งปัจจุบันเป็นสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว) กรุงเทพมหานคร ดูแลบริหารจัดการ โดยเปิดให้บริการศึกษา ค้นคว้า สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ จตุจักร เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตจตุจักร โดยมีบริการวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บริการแนะนำหนังสือใหม่ บริการกฤตภาค บริการบรรณานุกรม บริการดรรชนีวารสาร บริการข่าวสารทันสมัย บริการมุมสำหรับเด็กและเยาวชน บริการบรรณนิทัศน์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบริการถ่ายเอกสาร

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ซอยพระนาง (ห้องสมุดวรรณกรรม) เป็นห้องสมุดในความดูแลของ กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตราชเทวี เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเข้าใช้บริการ โดยมีหนังสือหลายประเภทให้เลือกอ่านตั้งแต่นิยาย ประวัติศาสตร์ วิชาการ ไปจนถึงหนังสือการ์ตูน มีระบบสืบค้นด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ทุ่งครุ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตทุ่งครุ ห้องสมุดแห่งนี้มี 3 ชั้น ชั้นล่างมีห้องกิจกรรมสำหรับเด็ก ภายในห้องมีนิทานที่มีภาพประกอบมากมาย ชั้นที่ 2 เป็นชั้นหนังสือซึ่งแบ่งหมวดหนังสือต่าง ๆ เช่น นิยาย ตำราเรียน ประวัติศาสตร์ การเมือง การตลาด กีฬา พจนานุกรม ชั้น 3 เป็นชั้นการ์ตูนความรู้และวรรณกรรมเด็กที่มีหนังสือเก่าที่หาอ่านยากค่อนข้างเยอะและมีหนังสือเกี่ยวกับการทำอาหาร งานฝีมือ และท่องเที่ยวด้วย

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางกะปิ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตบางกะปิ โดยชั้นที่ 1 มีมุมแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ห้องสำหรับเด็ก ชั้นที่ 2 มุมหนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสือวิชาการ หนังสืออ้างอิง หนังสือควบริการสืบค้นความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น และชั้นที่ 3 มีหนังสือวรรณกรรมเยาวชน บริการอินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ตไร้สาย ห้องฉายภาพยนตร์

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุนเทียน เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในบริเวณสวนสมเด็จพระเจ้า ถนอมพระราม 2 โดยชั้นที่ 1 เป็นมุมหนังสือใหม่ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ชั้นที่ 2 มีหนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป หนังสืออ้างอิง หนังสือนวนิยายและเรื่องสั้น และชั้นที่ 3 มีหนังสือเยาวชน บริการอินเทอร์เน็ต และห้องฉายภาพยนตร์

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางเขน เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตบางเขน ตั้งอยู่ภายในสำนักงานเขตบางเขน ถนนพหลโยธิน ชั้น 1 มุม KID'S Corner สร้างเด็กรักการอ่าน ชั้น 2 วารสารนิตยสาร มุมสืบค้นและบริการอินเทอร์เน็ต ชั้น 3 นวนิยาย/เรื่องสั้น/เรื่องแปล ชั้น 4 หนังสือวิชาการหนังสือทั่วไป ชั้น 5 ห้องฉายภาพยนตร์ขนาดเล็กและห้องประชุม

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางแค เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ที่ชั้น 2 ของศูนย์เยาวชนบางแค(เรื่องสอน) เขตบางแค มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เขตบางซื่อ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครที่ตั้งอยู่ในเขตบางซื่อ อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร โดยกองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมการจัดการ และให้บริการความรู้ทางด้านวิชาการข้อมูล ข่าวสารที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของโลกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อวิถีชีวิตของบุคคลและสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางบอน (ห้องสมุดกีฬาและสุขภาพ) เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตบางบอน มีอัตลักษณ์ของห้องสมุดคือ “กีฬาและสุขภาพ” โดยมีบริการหนังสือใหม่ ห้อง Kid's Conner สำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน และหนังสือเกี่ยวกับนันทนาการ กีฬา และสุขภาพ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ประเวศ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขต ประเวศ มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ภาษีเจริญ (ห้องสมุดนิทานชาดก) เป็นห้องสมุดในความดูแลของ กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตภาษีเจริญ มีการให้บริการอินเทอร์เน็ต มุมสำหรับเด็ก ห้องฉาย ภาพยนต์ มุมวารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ มุมพระราชนิพนธ์ หนังสือวิชาการ หนังสืออ้างอิง หนังสือนวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมแปล วรรณกรรมเยาวชน ไว้ให้บริการแก่นักศึกษาและ ประชาชนทั่วไป

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีนบุรี เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายใน โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ ในเขตมีนบุรี มีบริการห้อง Coffee Green ห้อง Kid's Corner หนังสือพิมพ์และนิตยสาร มุมทำการบ้าน หนังสือวิชาการ หนังสือนวนิยาย Internet Zone ห้อง มินิเธียเตอร์ หนังสือเยาวชน หนังสือท่องเที่ยว หนังสือเพื่อสุขภาพและงานฝีมือ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ รมณีย์ทุ่งสีกัน เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขต ดอนเมือง มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ราษฎร์บูรณะ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขต ราษฎร์บูรณะ มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ลาดกระบัง (ห้องสมุดสีเขียว) เป็นห้องสมุดในความดูแลของ กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในสวน 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถฯ เขต ลาดกระบัง ห้องสมุดสีเขียวมีการออกแบบโครงสร้างเป็นพิเศษ เพื่อลดการใช้พลังงานและใช้วัสดุ

อุปกรณ์ต่างๆที่ช่วยประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักการของ LEED (Leadership in Energy and Environmental Design)

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม (ห้องสมุดธรรมะ) เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในเขตประเวศ เป็นศูนย์รวมหนังสือธรรมะที่หลากหลายไว้ให้ประชาชนได้ใช้บริการ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดพรหมรังษี เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในวัดพรหมรังษี เขตดอนเมือง เปิดให้บริการประชาชนเขตดอนเมืองและเขตใกล้เคียง ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับพระสงฆ์ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับประชาชน

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัดรัชฎาธิษฐาน เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในวัดรัชฎาธิษฐาน เขตตลิ่งชัน เปิดให้บริการวารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ บริการกฤตภาค บริการบรรณานุกรม บริการดรรชนีวารสาร บริการข่าวสารทันสมัย บริการมุมสำหรับเด็กและเยาวชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบริการอินเทอร์เน็ต

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัดราชโอรสาราม เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตจอมทอง มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดลาดปลาเค้า เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในวัดลาดปลาเค้า เขตลาดพร้าว มีบริการวารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ แนะนำหนังสือใหม่ บริการกฤตภาค บริการบรรณานุกรม บริการดรรชนีวารสาร มุมสำหรับเด็กและเยาวชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบริการอินเทอร์เน็ต

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สวนลุมพินี เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตปทุมวัน เป็นอาคารชั้นเดียวตกแต่งด้วยศิลปะแบบคลาสสิกช่วงสมัยรัชกาลที่ 8 มีการจัดพื้นที่แบ่งเป็นโซนต่างๆ เช่น โซนมุมวิชาการเพื่อการค้นคว้าจากหนังสือทั่วไปและหนังสืออ้างอิง โซนการเรียนรู้และ

ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ โชนมูมเด็กและเยาวชน เพื่อบริการหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ห้องหนังสือพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหนังสือหายาก

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตสะพานสูง มีบริการแนะนำหนังสือใหม่ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ มุมหนังสือพระราชนิพนธ์ บริการหนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ-ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือวรรณกรรมเยาวชน ห้องฉายภาพยนตร์ และบริการอินเทอร์เน็ต

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ หนองจอก เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในวัดหนองจอก เขตหนองจอก มีบริการแนะนำหนังสือ บริการกวดภาค บริการบรรณานุกรม บริการมุมสำหรับเด็กและเยาวชน บริการบรรณนิทัศน์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบริการมุมหนังสืออิสลาม

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน) เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตห้วยขวาง มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ อนุสาวรีย์ เป็นห้องสมุดในความดูแลของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ภายในวัดอนุสาวรีย์ เขตคลองสาน มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุด มุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ที่อาคารมุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย ซ.รามคำแหง 2 เขตสวนหลวง มีหนังสือให้บริการหลากหลายประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสืออาเซียน หนังสือพระราชนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง หนังสือวิชาการ ความรู้ทั่วไป นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ ก่อตั้งโดยกรุงเทพมหานคร โดยการออกแบบอาคารเสรีไทยอนุสรณ์จำลองมาจากทำเนียบท่าช้าง ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเคยเป็นกองบัญชาการเสรีไทย ภายในนำเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินการทางการทูต ปฏิบัติการใต้ดิน และยังนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยผ่านวัตถุในสมัยนั้นซึ่งรวบรวมไว้ภายในห้องจัดแสดงสิ่งของ จุดเด่นของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้คือวีรกรรมของเสรีไทย และบทสัมภาษณ์ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ คู่ชีวิตของปรีดี พนมยงค์

ห้องสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นห้องสมุดสาธารณะภายใต้การดูแลของกรุงเทพมหานคร เดิมทีอาคารของหอสมุดเมืองกรุงเทพฯ เป็นอาคารเก่าแก่ที่สร้างตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2482 – 2491 เมื่อปี พ.ศ. 2556 กรุงเทพมหานครได้เช่าอาคารนี้จากอาคารเก่าของ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และดำเนินการบูรณะใหม่ ภายในมีส่วนของห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน พร้อมโซนสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) และอินเทอร์เน็ต ส่วนหนังสือต่างประเทศและหนังสือทั่วไป และข้อมูลหนังสือกรุงเทพมหานคร

ห้องสมุดวิลเลียม วอร์เรน เป็นที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจิม ทอมป์สัน โดยตั้งชื่อตาม วิลเลียม วอร์เรน นักเขียนคนแรกที่ศึกษาและเผยแพร่เรื่องราวชีวิตของจิม ทอมป์สัน ในแง่มุมต่างๆ และให้บริการหนังสือทั่วไปโดยเฉพาะหนังสือศิลปะ รวมถึงจัดกิจกรรมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยอย่างต่อเนื่อง

ห้องสมุดสร้างสรรค์ ตั้งอยู่ในพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร จตุจักร ในอาคารสายรุ้งชั้น 1 เป็นพื้นที่สร้างสรรค์นันทนาการความรู้สำหรับเด็กและผู้ปกครองในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 0-6 ปี สำหรับการพัฒนাসมองและกล้ามเนื้อ

ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม ศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ ตั้งอยู่ในบริเวณสวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ภายในและภายนอกอาคารออกแบบลักษณะพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม ห้องแบบจำลองระบบบำบัดน้ำเสีย ห้องนิทรรศการ สวนน้ำโดยปลูกพืชที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสีย และพืชตามโครงการพระราชดำริ

1.4 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นหอศิลป์ มีจำนวน 6 แห่ง คือ

ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพ เป็นองค์การส่งเสริมด้านศิลปะแบบไม่หวังผลกำไรของเอกชนที่ดำเนินการโดย คุณเสริมคุณ คุณาวงศ์ ผู้ก่อตั้ง เป็นสถานที่เก็บรักษาและจัดแสดงพัฒนาการงานประติมากรรมของไทยตั้งแต่ยุคคลาสสิก เริ่มต้นงานพุทธศิลป์ในพุทธศตวรรษที่ 16 จนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็นหมวดพระพุทธรูป และหมวดผลงานสื่อประสม

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์กลางให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริม และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่างๆ แก่เยาวชนและประชาชนชาวไทย เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการและจัดการแสดงต่างๆ อาทิ คอนเสิร์ต ละครเวที รวมไปถึงเป็นสถานที่จัดการประชุมต่างๆ

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) เกิดจากการร่วมกันผลักดันของศิลปินร่วมสมัย ให้ภาครัฐตระหนักว่าในประเทศไทยมีศิลปะอีกเป็นจำนวนมากที่ต้องการพื้นที่ในการจัดแสดง จึงเป็นสถานที่จัดแสดงผลงานศิลปะทุกประเภททุกรูปแบบหมุนเวียนสลับกันไป และมีห้องจัดนิทรรศการต่างๆ

หอศิลป์ธนาคารกรุงเทพ เป็นอาคารเก่าของธนาคารกรุงเทพ สาขาเยาวราช ปรับให้เป็นหอศิลป์ จัดแสดงผลงานศิลปะที่ธนาคารสะสมไว้ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อประสม มีนิทรรศการหมุนเวียน มีห้องสมุดค้นคว้าด้านศิลปะและประวัติศาสตร์เยาวราช รวมทั้งจัดกิจกรรมสอนศิลปะให้เด็กๆ และให้ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมของชาวจีนในย่านเยาวราช

หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินเฉลิมพระเกียรติ 84 จัดทำโดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับจัดแสดงงานศิลปะหลากหลายประเภทจากหลากหลายศิลปิน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมศิลปินหน้าใหม่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน นอกจากการจัดนิทรรศการแล้วยังมีการจัดกิจกรรมหมุนเวียนกันไปทุกสัปดาห์ ทั้งการแสดงพื้นบ้าน ละครเวที กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก การอบรมสอนศิลปะ

หอศิลป์ (วังท่าพระ) เปิดทำการเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2522 จัดตั้งขึ้นโดยมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้วังท่าพระเป็นอาคารของหอศิลป์ หอศิลป์ (วังท่าพระ) สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคและการจัดนิทรรศการ ผลงานศิลปกรรมและงานออกแบบของศิลปิน คณาจารย์ นักศึกษา และเป็นศูนย์กลางศิลปะร่วมสมัยของประเทศ ด้านศิลปะสมัยใหม่ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลศิลปกรรม การศึกษาค้นคว้าวิจัย การทำหนังสือ ตำราและสื่อสมัยใหม่

1.5 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นโบราณสถาน มีจำนวน 13 แห่ง คือ

ท้องสนามหลวง เป็นสถานที่ที่เคยเป็น “ทุ่งพระเมรุ” สำหรับจัดพระราชพิธีศพของชนชั้นเจ้านาย และเป็นพื้นที่ทำ “นาหลวง” เพื่อข่มขวัญข้าศึกในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นโรงพยาบาล เป็นสนามแข่งวัว แข่งม้า และตีกอล์ฟ เป็นตลาดนัดขายสินค้า รวมถึงเป็นสถานที่หาเสียง และแสดงออกทางการเมือง ปัจจุบันสนามหลวงมีการปรับภูมิทัศน์ให้สะอาดตาและสงวนไว้สำหรับงานพระราชพิธีเท่านั้น แต่ประชาชนยังใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ในเวลาที่กำหนด

บรมบรรพต (ภูเขาทอง) สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว บนยอดมีเจดีย์สีทองเหลืองอร่ามประดิษฐานอยู่ จำลองแบบมาจากพระเจดีย์ของวัดภูเขาทองในพระนครศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ.2422 รัฐบาลอินเดียได้ถวายพระบรมสารีริกธาตุที่ขุดได้จากเนินพระเจดีย์เก่าที่เมืองกบิลพัสดุ์แก่ประเทศไทย และนำมาประดิษฐานอยู่ที่ชั้นบนสุดของภูเขาทอง

ป้อมป้อมปัจจามิตร เป็นป้อมแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในฝั่งธนบุรี จากจำนวน 8 ป้อม สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัวป้อมถูกใช้ในการเจริญสัมพันธไมตรีโดยใช้ยิงสลุตต้อนรับเรือของทูตจากต่างประเทศ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ใช้เป็นสถานที่ตั้งเสาชิงช้าญวนแจ่งข้าวเรือสินค้าเข้าออกพระนคร

ป้อมพระสุเมรุ เป็น 1 ใน 2 ป้อมปราการสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่ยังเหลืออยู่ของฝั่งพระนคร เป็นป้อมทรง 8 เหลี่ยม มีเชิงเทิน ช่องยิงปืนและคลังแสง ปัจจุบันได้รับการบูรณะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ

พระที่นั่งวิมานเมฆ เป็นพระที่นั่งที่สร้างด้วยไม้สักทองที่ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัวอาคารมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบวิคตอเรียผสมกับไทยประยุกต์ มีห้องจัดแสดงรวมทั้งสิ้น 31 ห้อง ซึ่งจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รวมถึงเจ้านายชั้นสูง และมีอาคารที่จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์รถม้าพระที่นั่ง พิพิธภัณฑ์ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ พิพิธภัณฑ์นาฬิกาโบราณ พิพิธภัณฑ์ผ้าไทย พิพิธภัณฑ์เครื่องราชูปโภค และพระสาทิสลักษณ์

พระที่นั่งอนันตสมาคม เริ่มก่อสร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2450 แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2458 มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบนีโอ-เรอเนสซองส์ และนีโอ-คลาสสิก ภายในพระที่นั่งบนเพดานโดมมีภาพเขียนเฟรสโกเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของรัชกาลที่ 1-6 ปัจจุบันใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีและรัฐพิธี และจัดแสดงนิทรรศการถาวรศิลปะแผ่นดิน สถาบันสิริกิติ์

พระบรมมหาราชวัง เป็นสถานที่ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายมาสร้างราชธานีใหม่ที่ฝั่งพระนคร ในปี พ.ศ. 2325 ทรงสถาปนาพระบรมมหาราชวังขึ้นเป็นศูนย์กลางใหม่ของกรุงรัตนโกสินทร์ ในอดีตเป็นที่ประทับและบริหารราชการแผ่นดินของพระมหากษัตริย์ ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีสำคัญต่างๆ ต้อนรับอาคันตุกะ และเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมของไทย โดยรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่เป็นต้นแบบของศิลปะไทยทุกแขนงเอาไว้

พระราชวังเดิม (พระราชวังกรุงธนบุรี และป้อมวิไชยประสิทธิ์) ตัวป้อมถูกสร้างขึ้นมาก่อนพระราชวังเดิม ชื่อป้อมวิไชยเอนทร์ ตามชื่อของเจ้าพระยาวิไชยเอนทร์ (คอนสแตนติน ฟอลคอน) ชาวกรีกผู้รับราชการในราชสำนักของพระนารายณ์ สร้างขึ้นเพื่อป้องกันเรือรบฮอลันดา ครั้นเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ทรงสถาปนากรุงธนบุรีได้สร้างพระราชวังขึ้นบริเวณป้อมนี้และพระราชทานชื่อใหม่ว่า ป้อมวิไชยประสิทธิ์ ตามบันทึกพงศาวดารสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ถูกสำเร็จโทษ ณ ป้อมแห่งนี้

พระราชวังพญาไท สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาวังพญาไทได้ถูกปรับให้เป็นโรงแรมสำหรับชาวต่างชาติ เป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุกระจ่ายเสียง และได้จัดตั้งเป็นโรงพยาบาลพระมงกุฎในปัจจุบัน

ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2532 แทนที่ศาลาเฉลิมไทยหรือโรงแรมทรสพแห่งโลกบันเทิงไทยสมัยใหม่ เพื่อเป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

โลหะปราสาท ตั้งอยู่ภายในวัดราชนั้ดดารามวรวิหาร เป็นปราสาทองค์แรกและองค์เดียวของไทยจำลองมาจากลังกา ลักษณะสถาปัตยกรรมสร้างตามแบบศิลปกรรมไทย เป็นอาคาร 7 ชั้น ลดหลั่นกันไป มียอด 37 ยอด

ศาลหลักเมือง ศาลหลักเมืองถูกสร้างขึ้นพร้อมการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง เสาหลักเมืองของศาลหลักเมืองแห่งนี้ แปรกต่างที่อื่น คือมีเสา 2 ต้น เนื่องจากเสาหลักเมืองต้นแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเกิดชำรุด พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงสร้างเสาหลักเมืองใหม่และชุดเสาต้นเดิมมาบูรณะและประดิษฐานไว้ด้วยกัน

เสาชิงช้า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าให้สร้างเสาชิงช้าขึ้นพร้อมเทวสถานในจุดที่เป็นสะดือเมือง เพื่อใช้ไล่ชิงช้าในพระราชพิธีตรียัมปวาย ซึ่งเป็นพระราชประเพณีเก่าแก่ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ปัจจุบันไม่มีการประกอบพระราชพิธีตรียัมปวายแล้ว

1.6 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นอนุสาวรีย์ มีจำนวน 7 แหล่ง คือ

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระบรมรูปทรงม้า) ราษฎรพร้อมใจกันสมทบทุนก่อสร้างเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นอนุสรณ์แห่งการเฉลิมฉลองการดำรงสิริราชสมบัติครบ 40 ปี ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยนำแบบอย่างมาจากพระบรมรูปของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ด้วยพระปรีชาสามารถของพระเจ้าตากสินประชาชนทุกหมู่เหล่าได้พร้อมใจกันสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ประดิษฐาน ณ วงเวียนใหญ่ เขตธนบุรี ซึ่งศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี คณบดีประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้ออกแบบ ทาง

ราชการได้ประกอบพระราชพิธีเปิดและถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2497 ต่อมาทางราชการจึงกำหนดให้วันที่ 28 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสวยราชย์ปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ไทย เป็นวันถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี

พระปฐมบรมราชานุสรณ์ เป็นพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งเป็นปฐมกษัตริย์แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี ประดิษฐานอยู่ ณ เชิงสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์หรือสะพานพระพุทธยอดฟ้า ฝั่งพระนคร สร้างขึ้นในโอกาสฉลองพระนคร 150 ปี

อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองในวันที่ 14-16 ตุลาคม 2516

อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สร้างขึ้นเพื่อเทิดทูนวีรกรรมของทหาร ตำรวจ และพลเรือนที่เสียชีวิตกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เรื่องพรมแดนไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2485

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นพื้นที่สำคัญที่ใช้ในการชุมนุมทางการเมืองหลายครั้งนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ได้รับการออกแบบโดยหลวงนฤมิตรเลขการ สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง คือ เหตุการณ์ “กบฏวรเดช” โดยบรรจุอัฐิทหารและตำรวจที่เสียชีวิตระหว่างการต่อสู้ในเหตุการณ์ครั้งนี้ไว้ภายใน 17 นาย

1.7 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา มีจำนวน 39 แหล่ง คือ

กรีฑาสถานแห่งชาติ เป็นสนามกีฬาแห่งชาติของประเทศไทย อยู่ในความดูแลของกรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยส่งคืนสถานที่บางส่วนแก่จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษา และใช้อาคารสถานที่ในส่วนที่ยังเช่าอยู่ เพื่อเป็นที่ทำการของกรมพลศึกษา ตลอดจนสมาคมหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา และนันทนาการต่างๆ

ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ตั้งอยู่ซอยคุ้มเกล้า 1 ถนนคุ้มเกล้า เขตมีนบุรี มีบริการสนามกีฬา ห้องฟิตเนส ศูนย์ปฐมวัย ห้องโยคะ/แอโรบิก ห้องเทควันโด มวย เทเบิลเทนนิส แบดมินตัน ฟุตซอล สระว่ายน้ำ สนามเด็กเล่น และพื้นที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง

ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) เป็นพื้นที่ให้เยาวชนได้ใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์กับกีฬา และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยศูนย์ส่งเสริมกีฬาไทยและกีฬาสากล โดยมีการจัดกิจกรรม 17 ประเภท เช่น นาฏศิลป์ ศิลปะ ดนตรี ภาษาอังกฤษ ทัศนศึกษา ฯลฯ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรม ชุมชน เช่น การฝึกอบรมอาชีพที่หลากหลาย กิจกรรมสำหรับเยาวชนกลุ่มด้อยโอกาส ตลอดจนมี นิทรรศการหมุนเวียน

ศูนย์เยาวชนเกียกกาย เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตั้งอยู่ใน แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น กิจกรรมพลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่วันหยุด ประกวดกิจกรรมของ ศูนย์ และแอโรบิค

ศูนย์เยาวชนคลองกุ่ม ตั้งอยู่ถนนนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของ ศูนย์ และแอโรบิค

ศูนย์เยาวชนคลองเตย ตั้งอยู่ถนนอาจณรงค์ เขตคลองเตย มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิค

ศูนย์เยาวชนคลองสามวา ตั้งอยู่ถนนเลียบคลองสอง เขตคลองสามวา โดยศูนย์เยาวชนคลองสามวา เป็นศูนย์อีกแห่งหนึ่งที่ได้มีการปรับปรุงให้เป็นศูนย์เยาวชนมิติใหม่ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มุ่งเน้นกิจกรรมนันทนาการให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่าง

ทำกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพ และส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง

ศูนย์เยาวชนจตุจักร ศูนย์เยาวชนจตุจักรเป็นศูนย์เยาวชนมิติใหม่แห่งที่ 5 ตั้งอยู่ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช เขตจตุจักร มีกิจกรรมมากมาย อาทิ ด้านกีฬา เช่น วายน้ำ แบดมินตัน เทควันโด โยคะ แอโรบิก ฟิตเนส ลีลาศ เทนนิส ฟุตบอล บาสเกตบอล เทเบิลเทนนิส ด้านดนตรี เช่น ดนตรีไทย ดนตรีสากล ด้านนาฏศิลป์ เช่น นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ด้านศิลปะ คหกรรม เช่น วาดรูป ระบายสี เพนต์สี ปั้นดิน ร้อยลูกปัด ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ภาวะผู้นำ มารยาทไทย การพูดในที่ประชุม

ศูนย์เยาวชนจอมทอง ตั้งอยู่ด้านหลังสถานีตำรวจบางมด ถนนพระราม 2 โดยศูนย์เยาวชนจอมทอง มีกิจกรรมให้บริการ คือ บาสเกตบอล ฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ ศิลปะประดิษฐ์ วาดภาพ ลานสุขภาพ แอโรบิก ลานนันทนาการ เช่น ตกปลา ชมวิว ดนตรี เกมส์

ศูนย์เยาวชนดอนเมือง ตั้งอยู่ที่ถนนเตชะตุงคะ เขตดอนเมือง เป็นสถานที่ให้เด็กและเยาวชนมีโอกาพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะ กระบวนการคิดและประสบการณ์จากการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยได้ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ประเภทต่างๆ ได้เรียนรู้กิจกรรมนันทนาการ และฝึกทักษะกีฬาตามความสนใจ

ศูนย์เยาวชนเตชะวณิช ตั้งอยู่ที่ถนนเตชะวณิช เขตบางซื่อ เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตั้งอยู่ในเขตบางซื่อ มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น กิจกรรมทางพลศึกษา กิจกรรมนันทนาการ

ศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา ตั้งอยู่ใกล้สวนสาธารณะที่สวยงามบนถนนทวีวัฒนา มีลานออกกำลังกายที่ครบวงจรทุกรูปแบบ สำหรับคนที่สนใจสุขภาพ มีลานกีฬาให้เลือกทั้งกีฬาในร่ม และกีฬากลางแจ้งที่ได้มาตรฐาน

ศูนย์เยาวชนทุ่งครุ ตั้งอยู่ด้านหลังแฟลตทุ่งครุ เขตทุ่งครุ โดยศูนย์เยาวชนทุ่งครุมีกิจกรรมให้บริการ คือ กิจกรรมพลศึกษา เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ เปตอง แบดมินตัน แอโรบิก เพาะกาย

กิจกรรมนาฏศิลป์ เช่น รำไทย รำสากล ลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมศิลปะ เช่น วาดลายเส้น ระบายสีน้ำ กิจกรรมคหกรรม เช่น สอนทำอาหารคาว-หวาน แกะสลัก พับกระดาษ กิจกรรมห้องสมุด

ศูนย์เยาวชนเทเวศร์ ตั้งอยู่ในเขตพระนคร เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น ออกกำลังกาย นาฏศิลป์ คหกรรม พลศึกษา เต้นประกอบเพลง กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ เทควันโด คอมพิวเตอร์สำหรับเด็ก ดนตรีไทย

ศูนย์เยาวชนบางกอกใหญ่ ตั้งอยู่ที่ ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอย 2 เขตบางกอกใหญ่ เป็นศูนย์เยาวชนที่ก่อสร้างขึ้นภายใต้แนวคิดศูนย์เยาวชนมิติใหม่ที่มีกิจกรรมครบทุกด้าน และเน้นไลฟ์สไตล์สำหรับวัยรุ่น ประกอบด้วย สนามฟุตบอล ห้องอ่านหนังสือ ห้องซัอมลีลาศ ลานจัดกิจกรรมภายนอก สระว่ายน้ำ ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องคหกรรม ห้องเรียนศิลปะ ห้องออกกำลังกาย ห้องอเนกประสงค์ ห้องเรียนดนตรี และห้องซัอมดนตรี

ศูนย์เยาวชนบางกะปิ ตั้งอยู่ซอยสามัคคีพัฒนา เขตบางกะปิ ประกอบด้วย อาคารกิจกรรม อาคารกีฬาในร่มและอาคารสระว่ายน้ำ ตัวอาคารล้อมรอบด้วยบึงน้ำ ภายในอาคาร ประกอบด้วย ห้องกิจกรรมหลากหลาย สนามเบตมินตัน ห้องเทเบิลเทนนิส ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ ห้องอเนกประสงค์ สำหรับกิจกรรมโยคะ ลีลาศ เทควันโด ห้องสมุดอินเทอร์เน็ต

ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน ตั้งอยู่ถนนพระราม 2 เขตบางขุนเทียน มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนบางเขน ตั้งอยู่ถนนกรุงเกษม เขตพระนคร โดยศูนย์เยาวชนบางเขนมีกิจกรรมให้บริการ เช่น กิจกรรมพลศึกษา ฝึกสอน ฝึกชกกีฬากลางแจ้งและในร่ม กิจกรรมนาฏศิลป์ ฝึกทักษะนาฏศิลป์ไทย สากล กิจกรรมคหกรรม กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมพิเศษศูนย์ชุมชน และชมรมผู้สูงอายุ

ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน) ตั้งอยู่ถนนเพชรเกษม เขตบางแค มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนบางนา ตั้งอยู่ถนนสรรพาวุธ เขตบางนา โดยมีกิจกรรมให้บริการ เช่น กิจกรรมนาฏศิลป์ ฝึกทักษะนาฏศิลป์ไทย-สากล กิจกรรมพลศึกษา ฝึกสอน ฝึกซ้อมกีฬาทั้งกลางแจ้งและกีฬาในร่ม กิจกรรมคหกรรม เกี่ยวกับการเย็บปักถักร้อย การประกอบอาหาร การแกะสลักผัก-ผลไม้ และสิ่งประดิษฐ์ กิจกรรมศิลปะ การวาดภาพ ปั้น แกะสลัก การสกรีน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมด้านสระว่ายน้ำ

ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่ ตั้งอยู่ซอยปลูจิต เขตปทุมวัน มีกิจกรรมที่ให้บริการคือ กิจกรรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมนาฏศิลป์ เช่น รำวงมาตรฐาน ระบำเบ็ดเตล็ด ระบำโบราณคดี กิจกรรมพลศึกษา เช่น บาสเกตบอล เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล กิจกรรมคหกรรม กิจกรรมศิลปะ การวาดภาพระบายสี ปั้น และหล่อปูนปลาสเตอร์ กิจกรรมห้องสมุด ห้องส่งเสริมสมรรถภาพ

ศูนย์เยาวชนมีนบุรี ตั้งอยู่ภายในสนามกีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง ตั้งอยู่ภายในสวนพระนคร เขตลาดกระบัง โดยมีกิจกรรมให้บริการ คือ กิจกรรมด้านพลศึกษา สอนทักษะการเล่นกีฬาประเภทต่าง กิจกรรมนาฏศิลป์ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมด้านศิลปะ กิจกรรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ กิจกรรมศูนย์เพลิน

ศูนย์เยาวชนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ตั้งอยู่แขวงจตุจักร เขตจตุจักร ให้บริการด้านกิจกรรมนันทนาการรูปแบบต่างๆ มีสระว่ายน้ำ สำหรับเด็กที่ตกแต่งด้วยน้ำพุ ติดตั้งจุดพ่นละอองน้ำเป็นระยะ สร้างไอเย็นดับร้อน

ศูนย์เยาวชนวัดฉัตรแก้วจกณิ ตั้งอยู่ในซอยจรัญสนิทวงศ์ 94 เขตบางพลัด มีกิจกรรมให้บริการหลากหลาย เช่น กิจกรรมพลศึกษาศึกษา เช่น ฝึกสอนการเล่นกีฬาต่างๆ กิจกรรมด้านนาฏศิลป์ เช่น สอนรำไทย จินตลีลา กิจกรรมด้านคหกรรม กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมดนตรีไทย กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมค่ายพักแรม

ศูนย์เยาวชนวัดชัยพฤกษมาลา ตั้งอยู่ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน ภายในศูนย์เยาวชนชัยพฤกษมาลา มีกิจกรรมให้บริการคือ กิจกรรมพลศึกษา สอนกีฬาต่างๆ กิจกรรมนาฏศิลป์ สอนรำไทย เต้นประกอบเพลง ประดิษฐ์สิ่งของ วาดภาพระบายสี ทำผ้าบาติก กิจกรรมคหกรรม สอนทำอาหาร งานฝีมือ งานประดิษฐ์ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสังคมสงเคราะห์

ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้ ตั้งอยู่ที่ถนนพระราม 3 เขตยานนาวา มีกิจกรรมให้บริการหลากหลาย คือ กิจกรรมพลศึกษา เช่น บาสเกตบอล แบดมินตัน เปตอง กระบี่-กระบอง กิจกรรมนาฏศิลป์ไทยและสากล กิจกรรมคหกรรม เช่น สอนเย็บปักถักร้อย การประดิษฐ์ กิจกรรมห้องสมุด และกิจกรรมด้านศิลปะ เช่น วาดภาพ ปั้นแกะสลัก

ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง ตั้งอยู่ที่ซอยสุขุมวิท 63 เขตวัฒนา มีกิจกรรมให้บริการหลากหลาย เช่น กิจกรรมแอโรบิก กิจกรรมนาฏศิลป์ ประเภทเยาวชน ฝึกสอนนาฏศิลป์ เช่น รำวงมาตรฐาน ระเบียบท่า ฟ้อน เต้นประกอบเพลง กิจกรรมคหกรรม การประดิษฐ์ดอกไม้แห้งจากวัสดุต่างๆ การแกะสลักผัก-ผลไม้ การถนอมอาหาร การตัดเย็บเสื้อผ้า กิจกรรมด้านพลศึกษา กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมศิลปะ

ศูนย์เยาวชนวัดเวฬุราชิน ตั้งอยู่ที่ ซอยเทอดไท 2 แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกาดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส ตั้งอยู่ที่ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น กิจกรรมนาฏศิลป์ กิจกรรมพลศึกษา กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมห้องสมุด เป็นต้น

ศูนย์เยาวชนสวนลุมพินี ตั้งอยู่ในสวนลุมพินี เขตปทุมวัน เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านพลศึกษา ได้แก่ เทเบิลเทนนิส บาสเกตบอล ฟุตบอล วอลเลย์บอล วายน้ำ ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ แบดมินตัน กีฬาในร่ม กิจกรรมนาฏศิลป์ ได้แก่ รำไทย การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมด้านศิลปะ ได้แก่ การวาดลายเส้น วาดสีน้ำ สีเทียน กิจกรรมด้านคหกรรม ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ การถนอมอาหาร กิจกรรมห้องสมุด เป็นต้น

ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น กิจกรรมลีลาศ นาฏศิลป์ คหกรรม ห้องสมุด เทเบิลเทนนิส ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 8 ตั้งอยู่ปลายสะพานพระราม 8 (ฝั่งธนบุรี) ภายในศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 8 มีกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 9 ตั้งอยู่สะพานพระราม 9 (ฝั่งธนบุรี) เขตราชบุรีบูรณะ ภายในศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 9 มีกิจกรรมหลากหลายสำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น กิจกรรมพลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประกวดกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิก

ศูนย์เยาวชนสะพานสูง ตั้งอยู่ที่ซอยรามคำแหง 118 เขตสะพานสูง เปิดบริการกิจกรรมด้านกีฬา และนันทนาการ ประกอบด้วย อาคารกิจกรรมในร่ม อาคารกีฬาในร่ม สนามกีฬากลางแจ้ง สระว่ายน้ำ ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่มีมากกว่า 30 รายการ พร้อมทั้งอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์

ศูนย์เยาวชนหนองจอก ตั้งอยู่ภายในสวนสาธารณะหนองจอก มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ห้องกิจกรรมศิลปะ และห้องอเนกประสงค์สำหรับกิจกรรมโยคะ ลีลาศ และเทควันโด ห้องฟิตเนส ห้องกิจกรรมนาฏศิลป์ ห้องดนตรีไทย ห้องดนตรีสากล ห้องมินิเธียร์เตอร์ สนามบาสเกตบอล สนามแบดมินตัน สระว่ายน้ำ พร้อมด้วยกิจกรรม กีฬา และนันทนาการหลากหลาย ครบวงจร อาทิ ดนตรีไทย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ไทย-สากล ห้องอ่านหนังสือ กิจกรรมทัศนศึกษา ค่ายพักแรม ซึ่งเด็ก เยาวชน และครอบครัวสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ศูนย์เยาวชนหลักสี่ ตั้งอยู่ที่ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการจัดกิจกรรมพื้นฐาน 8 ด้าน คือ พลศึกษา นาฏศิลป์และดนตรี ศิลปะ คหกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด ประมวลกิจกรรมของศูนย์ และแอโรบิค

ศูนย์เยาวชนอัมพวา ตั้งอยู่ซอยอัมพวา ถนนอิสราภาพ เขตบางกอกน้อย เป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตั้งอยู่ในเขตบางกอกน้อย มีกิจกรรมให้ทำหลากหลาย เช่น กิจกรรมพลศึกษา ได้แก่ เทเบิลเทนนิส ฟุตบอล แบดมินตัน กิจกรรมนาฏศิลป์ ให้บริการสอนรำและเต้นประกอบเพลง กิจกรรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ และบริการเสริมสมรรถภาพทางร่างกายโดยเครื่องออกกำลังกาย

สนามกีฬาห้วยหมาก เป็นศูนย์กีฬาหลักของการกีฬาแห่งประเทศไทย ภายในประกอบด้วยอาคารหลายหลัง เพื่อให้ความรู้เรื่องการออกกำลังกายอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการป้องกันการเสียชีวิตในสนามกีฬา เป็นต้น พร้อมทั้งมีห้องสมุดไว้ให้บริการ

1.8 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นตลาด มีจำนวน 20 แหล่ง คือ

ตลาดเก่ามีนบุรี ตลาดมีลักษณะเป็นตึกแถวไม้และห้องแถวก่ออิฐไม่ฉาบปูนแบบสมัยเก่าเรียงต่อกันกว่าสองร้อยห้อง ซึ่งบางห้องเป็นร้านขายของชำของชุมชน มีโรงสีเก่าตั้งอยู่ฝั่งตรงข้าม ในตัวตลาดมีห้องสมุดชุมชน เป็นแหล่งรวมความรู้เกี่ยวกับตลาดแห่งนี้ และมีศาลเจ้าเจิวตี้เหล่าเอี้ย

ตลาดเก่าวัดนิมมานรดี เป็นตลาดเรือเก่าริมคลอง ลักษณะอาคารเป็นห้องแถวไม้อายุกว่า 60 ปี สิ่งที่ยังหาได้คือการใช้เรือเพื่อการสัญจร และความโดดเด่นของตลาดเก่าแห่งนี้ยังคงหลงเหลืออยู่คือร้านคลินิกการแพทย์แผนไทย ซึ่งรักษาโรคต่างๆ ด้วยการนวดยาสมุนไพร แสดงถึงภูมิปัญญาของคนในสมัยโบราณ และมีรายขายของฝากที่เป็นเรือไม้จำลองโบราณลำเล็ก ซึ่งเป็นงานประดิษฐ์ที่หาได้ยากในปัจจุบัน

ตลาดเก่าหนองจอก เป็นตลาดริมคลองอายุมากกว่าร้อยปี เรียกอีกชื่อว่า ตลาดสะพานเด่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และยังคงเป็นท่าเทียบเรือขาวนายเลิศ คอยรับส่งผู้โดยสารจากชานเมืองเข้าสู่ตัวกรุงเทพฯ ชั้นใน ไปยังประตูน้ำ เอกลักษณ์ของชุมชนแห่งนี้คือเรือนไม้ริมคลองที่ทำทางเชื่อมเรือนเข้าด้วยกัน

ตลาดคู้ เป็นตลาดโบราณริมคลองแสนแสบในย่านหนองจอก แต่ก่อนเป็นตลาดขนาดใหญ่ทั้งเป็นศูนย์กลางการค้าขายและการสัญจรทางน้ำ ปัจจุบันตลาดเป็นเรือนไม้สองฝั่งคลอง มีร้านยาเก่าแก่ชื่อร้านขายยาหมอไอ้ เป็นประวัติศาสตร์ที่อยู่คู่กับตลาดคู้แห่งนี้

ตลาดท่าเตียน ท่าเตียนเป็นพื้นที่เก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานจากช่วงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เคยเป็นตลาดและท่าเทียบเรือที่มีความคึกคักอย่างมากในสมัยก่อน ปัจจุบันส่วนใหญ่จะขายอาหารทะเลแปรรูป เช่น หมึกตากแห้ง ปลาทะเลตากแห้ง เป็นต้น

ตลาดนัดรถไฟ เป็นตลาดนัดกลางคืน จำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิด เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย สินค้าแฟชั่น เครื่องประดับ เพอร์เนเจอร์ของแต่งบ้าน ไปจนถึงอะไหล่รถยนต์โดยเฉพาะของเก่าที่มีราคาไม่แพง เป็นต้น

ตลาดนัดสวนจตุจักร เป็นหนึ่งในตลาดนัดที่ใหญ่และคึกคักที่สุดในโลก ประกอบด้วยร้านค้ากว่าแปดพันร้าน ครบครันด้วยสินค้าทุกชนิดจากทั่วทุกภาค ทั้งกลุ่มสินค้าของแต่งบ้าน เสื้อผ้า เครื่องประดับ อาหาร เพอร์เนเจอร์ สัตว์เลี้ยง งานศิลปะ และสินค้าเบ็ดเตล็ดมากมาย

ตลาดน้อย ชุมชนตลาดน้อยเป็นหนึ่งในย่านที่มีความหลากหลายมากที่สุด ที่ปรากฏวัฒนธรรมทั้งไทย จีน ญวน ฝรั่งเศสต่างชาติให้เห็นได้ทั่วไป มีอาคารบ้านเรือนแบบโบราณ บ้านเจ้าสัวหลายสกุล และศาสนสถานของหลายชาติมาอยู่รวมกันอย่างผสมผสานกลมกลืน

ตลาดน้ำขวัญเรียม เป็นตลาดน้ำเอกชน ที่มีคุณภาพดี เมธยะประภาสเป็นเจ้าของ มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคหลากหลาย มีการแสดงการปั้นหม้อ ดนตรีลูกทุ่ง มีพิพิธภัณฑ์ของจิ๋ว บริการนวดแผนไทย มีเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนหมุนเวียนมาจัดการแสดง มีการล่องเรือชมทัศนียภาพของคลองแสนแสบไปจนถึงประตูน้ำบางชัน โดยมีมัคคุเทศก์น้อยคอยให้ความรู้ตลอดเส้นทาง

ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ตลาดน้ำนี้แรกเริ่มเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านชุมชนริมคลองลัดมะยม ที่ต้องการนำเสนอกิจกรรมในคลองควบคู่กับการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง จุดเด่นของตลาดน้ำของที่นี่ แตกต่างจากตลาดน้ำอื่นๆ คือ การเน้นงานศิลปะ มีร้านค้าขายของที่ระลึก งานแฮนด์เมด นอกจากนี้ ยังมีบริการนั่งเรือชมวิถีชีวิตคลองลัดมะยม

ตลาดน้ำตลิ่งชัน เป็นตลาดกึ่งชนบทที่ผสมผสานวิถีชีวิตริมน้ำของชาวบ้านกับธรรมชาติเอาไว้ด้วยกันอย่างลงตัว เป็นตัวอย่างการทำมาหากินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการเก็บพืชผัก ผลไม้จากไร่สวนมาขาย ตลาดน้ำที่นี่ยังคงวิถีชีวิตความเป็นชาวสวนริมคลอง มีพ่อค้าแม่ค้า พายเรือขายอาหาร ผักผลไม้ต่างๆ ทั้งบนโป๊ะและในคลอง จุดเด่นของตลาดน้ำคือการได้นั่งเรือหางยาวเที่ยวชมวิถีชีวิตริมคลองบางกอกน้อย คลองบางเชือกหนัง

ตลาดน้ำวัดสะพาน เป็นตลาดน้ำน้องใหม่ในย่านตลิ่งชัน เป็นหนึ่งในตลาดน้ำในกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกับตลาดน้ำตลิ่งชันและตลาดน้ำคลองลัดมะยม ตัวตลาดอยู่ในบริเวณวัดสะพาน ตลาดน้ำของที่นี่เป็นตลาดขนาดเล็ก บรรยากาศแบบชาวบ้านๆ

ตลาดบางรัก เป็นตลาดที่เคยเป็นย่านของชาวต่างชาติที่รุ่งเรือง ตัวตลาดสดด้านในเคยเป็นที่จำหน่ายเนื้อ กวาง แกะ แพะ กระจ่างที่ครว้ขนนำมาเลือกซื้อ ส่วนร้านค้าและแผงอาหารเก่าแก่ด้านนอกยังพอมีหลงเหลือให้เห็น

ตลาดปากคลองตลาด เป็นชุมชนและย่านการค้าเก่าแก่ที่เกิดขึ้นพร้อมกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ก่อนเป็นตลาดขายปลาขนาดใหญ่ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าย่านพระราชวังไม่ควรมีตลาดปลา จึงทรงให้ย้ายตลาดปลาไปที่อื่น และให้ขายแต่ผักและผลไม้ ต่อมาชาวสวนฝั่งธนพายเรือมาขายดอกไม้และได้รับความนิยมจึงขายดอกไม้มาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งปัจจุบันปากคลองตลาดเป็นตลาดดอกไม้ใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก

ตลาดพาหุรัด พาหุรัดเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่พระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระองค์ของเจ้าฟ้าหญิงพาหุรัดมณีมัย พระราชธิดาที่สิ้นพระชนม์ลงตอนอายุแค่ 10 ปี จึงสร้างถนนขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ และตั้งชื่อว่า ถนนพาหุรัด ซึ่งถือเป็นถนนเส้นสำคัญเลยทีเดียวนะ เพราะเป็นย่านที่ไว้ติดต่อ

ค้าขายกัน หรือแหล่งผ้าคุณภาพดี ซึ่งแม่ค้าพ่อค้าส่วนใหญ่ก็เป็นชาวซิกข์ อินเดีย ที่เข้ามาค้าขายและมีความรุ่งเรืองจนปัจจุบัน

ตลาดสำเพ็ง เป็นย่านการค้าของชาวจีนสยามที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของพระนคร ตลาดสำเพ็งกลายเป็นตลาดบกที่ใหญ่และเฟื่องฟูที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 4 ปัจจุบันตลาดสำเพ็งเป็นย่านการค้าที่รวบรวมของกินของใช้ อุปกรณ์งานฝีมือ ของกระจุกกระจิกหลายอย่างที่หาจากที่อื่นไม่ได้

ตลาดหลวงแพ่ง เป็นตลาดห้องแถวไม้เรียงติดกันกว่าร้อยห้อง ในอดีตเคยคับคั่งด้วยเรือที่มาจอดซื้อขายสินค้าทั้งกลางวันและกลางคืนแต่ซบเซาลง ชาวชุมชนจึงร่วมกันฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกครั้ง สินค้าเด่นของที่นี่เป็นของโบราณ เช่น ร้านยาจีนแบบโบราณเกจื่อโอสถ ร้านของชำที่ยังคงใช้ภาชนะบรรจุของเก่า จุดสำคัญ คือ บ้านดนตรีไทย เป็นสถานที่ถ่ายทอดการเล่นดนตรีแก่เยาวชน

ตลาดหัวตะเข้ เดิมเรียกว่า ตลาดเก่าเรือนไม้ หลวงพรต-ท่านเลี่ยม เป็นตลาดที่มีอายุนานกว่าร้อยปี ในสมัยก่อนเป็นตลาดน้ำที่ชาวบ้านพายเรือล่องมาค้าขายกันคับคั่ง ลักษณะของตลาดเป็นห้องแถวไม้โบราณ ได้รับการผลักดันให้เป็นวิถีชีวิตชุมชนถูกพัฒนาไปอย่างยั่งยืน

ตลาด อ.ต.ก. เป็นแหล่งจำหน่ายอาหารสดคุณภาพเยี่ยมในกรุงเทพฯ โดยนำผลผลิตจากเกษตรกรไทยมาจัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งผักสด ผลไม้สด อาหารทะเลสด เนื้อสัตว์ ข้าวสาร อาหารแห้ง สินค้าเบ็ดเตล็ดต่างๆ อาหารสำเร็จรูปทั้งคาวหวาน มีพื้นที่ร้านค้าในโครงการพระราชดำริฯ ได้แก่ ศาลาโครงการหลวง “ดอยคำ” ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการพระราชดำริน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นต้น

สยามออร์คิดเซ็นเตอร์ เป็นตลาดที่สร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการค้าขายกล้วยไม้ ไม้ดอก และไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ภายในมีร้านจำหน่ายกล้วยไม้นานาพรรณ รวมถึงไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ผล ไม้ยืนต้น สมุนไพร และอุปกรณ์ด้านการเกษตรอย่างครบครัน ด้านล่างมีห้องสมุดดิจิทัลสำหรับเป็นแหล่งค้นหาความรู้ และใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายเกี่ยวกับกล้วยไม้และพืชพรรณต่างๆ

1.9 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นสะพาน มีจำนวน 3 แห่ง คือ

สะพานกรุงเทพ เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาแห่งที่ 3 ต่อจากสะพานพระราม 6 และสะพานพระพุทธยอดฟ้า ถือเป็นสะพานโยกเพียงแห่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยังเปิด-ปิดได้อยู่ เชื่อมระหว่างบริเวณสี่แยกถนนตก ทางฝั่งพระนคร กับบริเวณสี่แยกบุคคลไณในพื้นที่ทางฝั่งธนบุรี ใช้ในการคมนาคมทางบกข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และปิด-เปิด ให้เรือเข้าออก โดยวิธีการอิสระซึ่งยาวที่สุดในประเทศไทย

สะพานพระพุทธรูป เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสถาปนากรุงเทพฯ ครบ 150 ปี เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้ประดิษฐาน “ปฐมบรมราชานุสรณ์” ไว้ที่เชิงสะพาน ปัจจุบันสะพานพุทธใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เป็นพื้นที่ออกกำลังกาย

สะพานพระราม 6 เป็นสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาสะพานแรกของประเทศไทย เชื่อมระหว่างเขตบางซื่อกับเขตบางพลัด เริ่มการก่อสร้างในสมัยรัชกาลที่ 6 เพื่อประโยชน์ในด้านการเชื่อมทางรถไฟฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาให้เชื่อมต่อกัน ซึ่งเป็นทางคมนาคมจากเมืองหลวงไปยังส่วนภาคใต้ของประเทศ

1.10 แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นสิ่งก่อสร้างอื่นๆ มีจำนวน 26 แห่ง คือ

ซาฟารีเวิลด์ สวนสัตว์เปิดและสวนแสดงสัตว์น้ำ มีสัตว์หายาก สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ และสัตว์อนุรักษ์กว่า 400 สายพันธุ์ จากทั่วทุกมุมโลก และยังมี การจัดแสดงโชว์สัตว์ เช่น โชว์อูรังอุตังชกมวย โชว์สิงโตทะเล โชว์โลมา โชว์นก โชว์ช้าง โชว์ควาบอยสตั้นท์ โชว์สงครามจารกรรม และโชว์ละครสัตว์ เป็นต้น

ซีไลฟ์ แบงคอก โอเชียน เวิลด์ เป็นอุทยานสัตว์น้ำที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รวบรวมสัตว์หลากหลายสายพันธุ์จากทั่วโลกกว่า 30,000 ตัว 400 กว่าชนิด โดยจัดแสดงให้รู้สึกเหมือนเดินชมอยู่ใต้ทะเลจริงๆ

ถนนสายไม้ ซอยประชาชนภูมิตร เป็นศูนย์กลางกิจการไม้ทุกรูปแบบ ให้บริการทั้งจำหน่ายสำเร็จรูปและสั่งทำ เดิมเป็นบริเวณที่มีกลุ่มชนทั้งไทย จีน ญวน ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนมุสลิมจากเมืองเหนือ ทำให้กิจการไม้และโรงไม้เติบโตอย่างมาก

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อย (ธนาคารแห่งแรก) เป็นธนาคารแห่งแรก ก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศตามดำริของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมหินทรราชนฤทัย พระบิดาแห่งการธนาคารไทย

บางกอกฟาร์ม เป็นฟาร์มปลาคาร์ฟที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย จำหน่ายปลาแฟนซีคาร์ฟนำเข้า รวมทั้งบริการให้คำแนะนำและจัดการดูแล แนะนำวิธีการเลี้ยง การออกแบบบ่อเลี้ยงที่ทำให้น้ำสะอาดนานถึง 10 ปี จำหน่ายคู่มือการเลี้ยงปลาคาร์ฟ อาหารปลา ยารักษาโรค ฯลฯ

ไฟ ฟ้า จันท์ เป็นสถานที่สร้างโอกาสให้เด็กอายุ 12-19 ปี ที่อาศัยอยู่ในชุมชนรายได้น้อยบริเวณถนนจันทน์ สีลม ยานนาวา และสาธุประดิษฐ์ จัดทำโดยธนาคารทหารไทย เพื่อเปิดมุมมองชีวิตและส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ผ่านการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะ ควบคู่ไปกับกิจกรรมเสริมทักษะด้านวิชาการ

เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์ โรงละครมาตรฐานบรอดเวย์แห่งแรกของประเทศไทยและเป็นเวทีสากลเสมือนหนึ่งศูนย์วัฒนธรรมนานาชาติ เพื่อรองรับการแสดงจากทั่วโลก เกิดจากแนวคิดที่ต้องการจะให้เมืองไทยมีโรงละครที่ได้มาตรฐานสากลพร้อมด้วยการออกแบบที่ผสมผสานเอกลักษณ์ไทยเข้ากับ ความทันสมัย

โรงละครช้าง ก่อตั้งโดยคุณพิเชษฐ กลั่นชื่น ศิลปินนักเต้นชาวไทยที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยความตั้งใจอยากทำให้พื้นที่นี้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่การเต้นร่วมสมัยที่ใช้ร่างกาย

เป็นสื่อในการแสดงออกถึงการตีการต่อรูปแบบของศิลปะไทย ประเพณี เช่น การละเล่นโน้ต เกิดเป็นรูปแบบศิลปะไทยร่วมสมัย

โรงละครแห่งชาติ สร้างในปี พ.ศ. 2508 เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ มีนาฏศิลป์และดนตรีให้ชมตลอดทั้งปี เช่น โขน ละครพื้นทาง ละครนอก การแสดงของวงดุริยางค์สากล สถาปัตยกรรมของโรงละครเป็นแบบไทยประยุกต์

ศาลาเฉลิมกรุง เป็นโรงมหรสพหลวงที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานเป็นที่ระลึกในวาระฉลองกรุงครบ 150 ปี ในพ.ศ. 2475 เพื่อรองรับการฉายภาพยนตร์ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่มีการฉายภาพยนตร์จึงใช้เป็นสถานที่แสดงละครและดนตรี ปัจจุบันศาลาเฉลิมกรุงจัดรายการเพลงเพื่อเป็นการสืบสานผลงานคุณภาพของศิลปินระดับประเทศ และยังเป็นสถานที่ในการจัดคอนเสิร์ตผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนตลอดทั้งปี

ศาลาโรงธรรม บ้านปูน ชุมชนเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีศาลากลางบ้านที่เก่าอยู่คู่มาตั้งแต่เริ่มแรก คือ ศาลาโรงธรรม ศาลาแห่งนี้เป็นที่ประกอบกิจของชุมชน อาทิ ทำบุญเนื่องในโอกาสต่างๆ ทำบุญเลี้ยงพระ สวดมนต์ งานแต่ง บำเพ็ญกุศล เป็นต้น ภายในศาลาโรงธรรมมีธรรมาสันเกาหนึ่งหลัง ประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัยประจำศาลา และพระพุทธรูปอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่ง หน้าบันเป็นงานไม้แกะสลักลึกรักประดับกระจกสวยงามฝีมือช่างในสมัยต้นกรุงสวยงามมาก

ศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานครวัดธรรมมงคล เป็นหนึ่งในศูนย์ฝึกอาชีพที่กรุงเทพมหานครเปิดขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสฝึกอาชีพ โดยเปิดสอนในหลายวิชา เช่น นวดแผนไทย ตัดผม ซ่อมคอมพิวเตอร์ ซ่อมมือถือ ซ่อมโทรทัศน์-วิทยุ ศิลปะประดิษฐ์ วาดรูป แฟชั่น ฝ้าบาติก ทำอาหาร เป็นต้น

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต กรุงเทพมหานคร (เขตวังทองหลาง) ได้รับความอนุเคราะห์จากนายบุญเอก มีนะโยธิน ให้ใช้อาคารพาณิชย์บริเวณตลาดโชคชัย 4 เป็นสถานที่ฝึกอบรมให้กับผู้สนใจใน

วิชาชีพ 9 วิชาชีพ คือ วิชาเสริมสวย วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี วิชาศิลปประดิษฐ์ วิชาศิลปะงานพื้นที่ วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าบุรุษ วิชาซ่อมคอมพิวเตอร์ วิชาตัดผมสุภาพบุรุษ วิชาพื้นที่เล็บ และวิชาเบเกอรี่

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ในปี พ.ศ. 2532 เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ วัฒนธรรม และความรู้ท้องถิ่นของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำหน้าที่เก็บรวบรวมบันทึกความรู้ในรูปแบบต่างๆ สนับสนุนและเผยแพร่ผลงานจากการค้นคว้า

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลอง) ในปี พ.ศ. 2505 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการสร้างท้องฟ้าจำลองกรุงเทพและหอดูดาว ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และดาราศาสตร์ แบ่งส่วนจัดแสดงออกเป็น อาคารท้องฟ้าจำลอง อาคารพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ อาคารโลกใต้น้ำ อาคารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาคารความตระหนักรู้ด้านพลังงาน

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ กรุงเทพฯ เป็นสถานที่แสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดท้องถิ่นของไทยกว่า 100 ชนิด ทั้งปลาสวยงาม ปลาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ปลาหายาก และปลาใกล้สูญพันธุ์ ปลาน้ำจืดของไทยมีทั้งหมดประมาณ 560 ชนิด และปลาน้ำจืดต่างประเทศบางชนิด

สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) เป็นสถานีรถไฟแห่งแรกของประเทศไทย สร้างจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตก ภายในมีหัวรถจักรไอน้ำรุ่นแรก และอนุสรณ์ปฐมบทการรถไฟจัดแสดงไว้ให้ผู้สนใจเข้าชม

สถานีรถไฟบางกอกน้อย และโรงจักรธนบุรี มีความสำคัญในฐานะเป็นสถานีต้นทางของรถไฟสายใต้ และสายตะวันตก สถานีรถไฟบางกอกน้อย เปิดเมื่อ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2446 โดยมีสถานีต้นทางอยู่สถานีรถไฟบางกอกน้อย ปลายทางไปที่สถานีรถไฟเพชรบุรี นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงยังมีโรงจักรจักรธนบุรี ซึ่งเป็นสถานีบำรุงรักษา และยังเป็นที่เกิดภัยจักรไอน้ำที่เหลืออยู่ของการรถไฟฯ ซึ่งยังคงใช้งานได้อีก 5 คัน ซึ่งได้มีการนำมาวิ่งลากจูง ขบวนรถพิเศษในโอกาสสำคัญ ๆ

สถานเสาวภา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. 2465 เริ่มต้นจากการรักษาโรคพิษสุนัขบ้า ต่อมาจึงครอบคลุมถึงการผลิตและวิจัยเซรุ่มพิษงูและพิษ

สุนัขบ้า มีสวนงูที่สร้างขึ้นเพื่อเลี้ยงงูพิษสำหรับผลิตเซรุ่มแก้พิษงูในประเทศ มีการจัดแสดงการจับและการรีดพิษงู ส่วนภายในตึกมีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับงูหลากชนิดในประเทศไทย โดยเน้นในเชิงวิชาการด้านชีวิตความเป็นอยู่ของงู วิวัฒนาการของงู เป็นต้น

สถาบันปรีดี พนมยงค์ เป็นสถานที่สืบทอดและระลึกถึงอุดมการณ์สันติธรรมของ ศ.ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลราชอาณาจักรสยาม ผู้นำคณะราษฎรสายพลเรือน และผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองของสยามจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ภายในจัดแสดงเรื่องราวของ ศ.ดร.ปรีดี พนมยงค์

สมาคมเผยแพร่คุณธรรมเด็กกำ จีจิ้นเกาะ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2495 ถือเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนานิกายมหายาน รวมถึงลัทธิเต๋า และขงจื้อ สิ่งที่น่าสนใจในศาสนสถานคือ พระมหาธาตุเจดีย์พระจอมชาติไทยจีนเฉลิม มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นหอคอยแบบจีน สูง 8 ชั้น

สยามนิรมิต เป็นโรงละครขนาดใหญ่ นำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และคติความเชื่อของชนชาวสยาม ผ่านการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทั้งฉาก ระบบแสง สี เสียง ภาพ และเทคนิคพิเศษบนเวทีที่มีขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

สุสานชาวโปรเตสแตนต์ (สุสานฝรั่ง) สุสานได้ก่อตั้งขึ้นจากการพระราชทานที่ดินโดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2396 เพื่อใช้เป็นที่ฌาปนกิจของชาวคริสเตียนในสยามขณะนั้น สุสานโปรเตสแตนต์ เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั้งเชิงมรดกทางวัฒนธรรม ภายในสุสานประกอบด้วยที่ฝังศพบุคคลสำคัญหลายท่าน เช่น แดน บีช บรัดเลย์ กัปตันบุช ตระกูลเศวตศิลา เป็นต้น

อาคารเก่าถนนทรงวาด เป็นกลุ่มอาคารเก่าบนถนนทรงวาดถือเป็นอาคารยุคแรกๆ ของพระนคร มีความหลากหลายของสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากคู่ค้าชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอาคารที่ชาวบ้านเรียกว่า อาคารผลไม้ที่มีลักษณะปูนปั้นเป็นเถาดอกไม้และผลไม้ นานพรรณ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

อุทยานผีเสื้อ และแมลงกรุงเทพฯ เป็นสถานที่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยลานกิจกรรม บริเวณจัดนิทรรศการ ห้องเพาะเลี้ยงอาหาร ห้องเพาะเลี้ยงตัวอ่อน ลานชมวิว ลานแมลง ลานผีเสื้อ และลานลำพู นับว่าเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพันธุ์ผีเสื้อ แมลง และนกในเมือง วงจรชีวิต รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของผีเสื้อและแมลง

เอ็มเจียร์เตอร์ เอ็มเจียเตอร์ เดิมชื่อ โรงละครกรุงเทพ เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2536 โรงละครแห่งนี้ มีจุดมุ่งหมายจะให้ป็นศูนย์กลางในการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมสำหรับประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้รักการละครทุกคน โดยมีปรัชญาความเชื่อว่าประเทศไทยจะก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นในโลก ได้ต้องมีปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สวนสาธารณะ สวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ มีจำนวน 38 แห่ง คือ

2.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสวนสาธารณะ มีจำนวน 20 แห่ง คือ

สวนจตุจักร เป็นสวนสาธารณะในความดูแลของกรุงเทพมหานคร โดยมีสัญลักษณ์ของสวนคือ หอนาฬิกา นาฬิกาดอกไม้ ประติมากรรมอาเซียน 6 ประเทศ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

สวนนวมินทร์ภิรมย์ เป็นสวนสาธารณะริมทะเลสาบการเคหะแห่งชาติ (สวนเฉลิมพระเกียรติ) จากลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นที่ลุ่ม ทำให้บึงลำพังพวยกลายเป็นหนึ่งในแก้มลิงที่ช่วยให้บางกะปิ บึงกุ่ม และกรุงเทพฯ รอดพ้นจากปัญหาน้ำท่วม นอกจากนั้นพื้นที่ที่เหลือเริ่มรื้อไปด้วยไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้ดอกไม้ประดับหลากสีสวย เป็นสถานที่พักผ่อนและยังเป็นลานกีฬาอีกด้วย

สวนเบญจกิติ เป็นสวนสาธารณะสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา 5 รอบ เมื่อปี พ.ศ.2535 ต่อมาโรงงานยาสูบได้มอบพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก 61 ไร่ เพื่อทำเป็น "สวนป่าเบญจกิติ" สำหรับใช้

เป็นพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เช่น แคนนา, เสลา และกระโดน ในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เจริญพระชนมพรรษาครบ 7 รอบ ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งนับว่าสวนป่าเบญจกิติเป็นสวนสาธารณะที่เป็นสวนป่าแห่งแรกในกรุงเทพมหานคร

สวนพญาไทภิรมย์ เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของเขตพญาไท เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ปลูกพืชสมุนไพรถึง 205 ชนิด เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่และสืบทอดถึงลูกหลาน โดยสมุนไพรทุกต้นจะมีป้ายบอกชื่อ และสรรพคุณการรักษาโรค นอกจากนี้ภายในสวนยังจัดให้มีสนามเด็กเล่น ลานกีฬา สวนหย่อม และซุ้มหนังสือริมทางไว้ให้บริการประชาชนทั่วไป

สวนพระนคร เป็นสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ในเขตลาดกระบัง ภายในสวนเป็นพื้นที่สีเขียวกว้างใหญ่ รายล้อมด้วยกลุ่มพรรณไม้ใหญ่ และกลางสวนมีสระน้ำเลียนแบบธรรมชาติ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ยังเป็นสถานที่ออกกำลังกายแล้ว ยังมีสระว่ายน้ำเปิดให้บริการภายในสวนอีกด้วย

สวนรมณีนาถ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2535 บนพื้นที่คุกเก่าแก่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถพระชนมายุ 60 พรรษา ภายในสวนมีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยรัชการที่ 5 เอาไว้ทั้งแนวกำแพงโบราณ ซุ้มประตูทางเข้า และหอคอยสังเกตการณ์กลางสระน้ำ

สวนลุมพินี เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างเป็นสวนพฤกษศาสตร์เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาธรรมชาติและพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน ปัจจุบันเป็นสถานที่ที่คนกรุงเทพฯ นิยมมาออกกำลังกาย และสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) อดีตเคยเป็นสนามกอล์ฟรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ได้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะกลางกรุง ร่มรื่นด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ ลานดอกไม้ และสระน้ำ กิจกรรมยอดนิยม คือ การปั่นจักรยานชมทัศนียภาพของต้นไม้รอบสวน ภายในยังมีอุทยานผีเสื้อและแมลงกรุงเทพฯ

สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จัดสร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ฯ เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา เป็นศูนย์ศึกษาต้นไม้ขนาดใหญ่ที่สมบูรณ์แบบแห่งหนึ่งของประเทศ แบ่งพื้นที่ปลูกต้นไม้เป็นวงศ์ต่างๆ ให้ผู้สนใจสามารถศึกษาพันธุ์ไม้ได้อย่างละเอียด เช่น สวนกล้วยไม้ สวนบัว สวนพฤกษศาสตร์ ตลอดจนต้นไม้หายาก เป็นต้น

สวนสราญรมย์ เคยเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2417 โดยมีชาวอังกฤษเป็นผู้ดูแลจัดสวนพฤกษศาสตร์ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ได้ถูกใช้เป็นที่ตั้งของสโมสรคณะราษฎรสวนรมย์ เคยเป็นสถานที่จัดประกวดนางสาวไทยยุคแรกๆ มีอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ หรือพระนางเรือล่ม แห่งที่ 2 ปัจจุบันเป็นที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจของชาวกรุง

สวนสวยสมาคมแต่จิว เป็นสวนสาธารณะใจกลางเมืองที่เนรมิตป่าช้าวัดดอนเดิมให้กลายเป็นสวนสาธารณะ เป็นแหล่งสันทนาการ มีหลากหลายทางเลือกในการพักผ่อนหย่อนใจ มีชมรมต่างๆ รวมอยู่กว่า 30 ชมรม เช่น ชมรมเพาะกาย ชมรมแบดมินตัน ชมรมหมากรุก ฯลฯ มีบ้านหนังสือสวย เป็นห้องสมุดขนาดเล็ก

สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ชื่อเต็มว่า สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชา สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของชาวสายไหม บรรยากาศร่มรื่น ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้น ไม้ใบนานาชนิด มีฝูงปลา บึงบัวบาน และประชาชนสามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย

สวนสาธารณะยอดแหลม เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก เปิดให้บริการเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2553 เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของพี่น้องชาวหนองแขมและบริเวณใกล้เคียง มีต้นไม้นานาชนิด ทำให้สถานที่แห่งนี้ร่มรื่นอากาศดี

สวนสาธารณะอารีย์ เป็นสวนสาธารณะแห่งใหม่ของชาวพญาไท ด้วยบรรยากาศร่มรื่น เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกาย

สวนสันติภาพ เป็นสวนสวยและร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ยืนต้น ภายในสวนตกแต่งเป็นลักษณะสวนป่าธรรมชาติ มีถนนสำหรับวิ่งออกกำลังกาย เพื่อให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายของประชาชน ในสวนมีประติมากรรมรูปนกพิราบคาบช่อมะกอก 5 ดอก เป็นการสื่อถึงสันติภาพของโลก เป็นการจำลองมาจากผลงานของปีกัสโซ่

สวนเสรีไทย (สวนน้ำบึงกุ่ม) เป็นสวนสาธารณะระดับย่าน มีจุดที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้แก่ 1. อาคารเสรีไทยอนุสรณ์ ภายในมีพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์, ห้องสมุดประชาชน, ห้องสมุดสำหรับเด็ก และเยาวชน และพิพิธภัณฑ์บึงกุ่ม 2. สวนน้ำ 3. เกาะกลางน้ำ 4. สวนป่า 5. ลานไม้ดอกหอม และ 6. สวนไม้ผล

สวนหลวงพระราม 8 เป็นสะพานชิงแบบสมมาตรแห่งแรกของประเทศไทยที่ยาวเป็นอันดับที่ 5 ของโลก เกิดจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรของสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าและรองรับการเดินทางเชื่อมต่อระหว่างฝั่งพระนครกับฝั่งธนบุรี

สวนหลวง ร.9 เป็นสวนสาธารณะและสวนพฤกษศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเนื่องในวโรกาสทรงมีพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ภายในสวนแบ่งออกเป็นหลายส่วน เช่น หอรัชมงคล อุทยานมหาราช สวนพฤกษศาสตร์ สวนรมณีย์ สวนน้ำ สนามราษฎร์ อาคารพันธุ์ไม้ทะเลทราย เป็นต้น

สวน 60 พรรษา เฉลิมพระเกียรติ (เคหะชุมชนร่มเกล้า) สวนแห่งนี้เกิดจากข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครกับการเคหะแห่งชาติ โดยการเคหะแห่งชาติได้มอบพื้นที่เคหะชุมชนร่มเกล้าให้กรุงเทพมหานครดำเนินการปรับปรุงเป็นสวนสาธารณะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายของประชาชน

อุทยานเบญจสิริ เป็นที่รวบรวมพันธุ์ไม้หลากสีและประติมากรรมฝีมือศิลปินเยาวชนไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน สวนแห่งนี้สร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบรอบ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปี

หลวง เมื่อปี พ.ศ.2535 และเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสถานที่ออกกำลังกายของคน กรุงเทพฯ

2.2 แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ มีจำนวน 18 แหล่ง คือ

จุดชมปลาโลมา ศาลมัจฉานู เป็นพื้นที่บริเวณปากอ่าวมหาชัย เป็นจุดที่มีปลาโลมา โดยเฉพาะในช่วงที่ลมหนาวพัดเข้าสู่อ่าวไทย สายลม และน้ำเค็ม จะพัดพาเอาฝูงปลาโลมาเข้ามาสู่อ่าวไทยจำนวนมาก

ชายทะเลกรุงเทพฯ ประกอบด้วยป่าชายเลนซึ่งในแถบบางขุนเทียนนั้นนับว่ามีความอุดมสมบูรณ์มาก เมื่อเทียบกับป่าชายเลนแห่งอื่นๆ ที่อยู่รอบอ่าวไทยเพราะมีการพบไม้แสม และหอยแดง และสัตว์น้ำ ดินพวกไส้เดือนทะเลจำนวนมาก แสดงถึงว่ามีปริมาณอินทรีย์สารในดินอยู่มาก ป่าชายเลนแห่งนี้ยังช่วยป้องกันการพังทลายของชายฝั่ง ประชาชนได้อาศัยไม้เพื่อทำฟืนทำเครื่องมือประมง เป็นแหล่งจับสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลตัวอ่อนของสัตว์น้ำนานาชนิด เช่น กุ้ง หอย ปู เป็นต้น

ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตตี๊กว่า (ชุมชนอิสลามลำไทร) มีอายุราวหนึ่งร้อยสี่สิบปี เดิมชื่อว่า หมู่บ้านลำไทร ชาวบ้านประกอบอาชีพทำสวนไร่นาเป็นอาชีพหลัก สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนนับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด โดยกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้เป็นชุมชนตัวอย่างที่สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีพอเพียงได้อย่างยั่งยืน

ทุ่งนาทับยาว เป็นทุ่งนาที่อยู่ในกรุงเทพฯ ที่เป็นทุ่งนา ทุ่งกว้าง เขียวขจี ลำคลอง และความเป็นอยู่ตามแบบฉบับวิถีชาวบ้านชนเมือง บางครั้งจะพบนกกระยาง นกน้ำฝูงใหญ่ เป็นธรรมชาติ อากาศดี

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร เขตสายไหม เป็นโครงการที่ กรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานตามพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้เป็นศูนย์

รวมศึกษาความรู้ ความเข้าใจแนวทางพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างครบวงจร เช่น การจัดการแหล่งดิน แหล่งน้ำ ตลอดจนนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้กับพืชผลไม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ฮาซานุดิน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2553 โดยคุณประเสริฐ สุขถาวร เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงตามยุคสมัยซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร โดยการใช้อนุภูมิปัญญาดั้งเดิมที่พึ่งพิงธรรมชาติและความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ บริหารจัดการโดยยึดหลักเกษตรผสมผสาน เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอก

ศูนย์การเรียนรู้ห้องเรียนธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ สวนเกษตรดาดฟ้า เป็นสวนเกษตรบนดาดฟ้าของสำนักงานเขตหลักสี่ที่นำเสนอแนวคิดในการประยุกต์พื้นที่บ้านพักอาศัยที่มีอย่างจำกัดมาปลูกพืชผักสวนครัวมาประกอบอาหาร เป็นสวนเกษตรต้นแบบการปลูกพืชไว้กินเองในวิถีคนกรุง ที่ไม่มีที่ดินผืนใหญ่ทำการเกษตร

สวนกล้วยไม้ลุนิยม เป็นจุดหนึ่งที่อยู่ในโปรแกรมทัวร์กล้วยไม้ ไหว้พระ ชมตลาด เพื่อชมสองฝากฝั่งคลองซึกพระหรือคลองบางกอกน้อย และแวะชมสวนกล้วยไม้ลุนิยม ภายในสวนมีกล้วยไม้หลายชนิด ซึ่งทางสวนก็จะตัดดอกไปส่งขายที่ปากคลองตลาด

สวนเกษตรพอเพียง เริ่มจากในปี พ.ศ. 2539 ชาวชุมชนว่าร้อยครัวเรือนได้ร่วมกันพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวทางการปลูกพืชเชิงเดี่ยวแบบในอดีตมาเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สวนจำปี จำปีที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดอกพืชม่วง ที่ชาวบ้านจะเก็บดอกจำหน่ายพ่อค้าคนกลางที่มีรถเข้ามารับถึงในสวน นอกจากดอกจำปีจะเป็นสินค้าหลักของเกษตรกรในชุมชนแล้ว ยังมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมตัวกันนำดอกจำปีมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น น้ำหอม สบู่ แชมพู ครีมสำหรับทดแทนในช่วงดอกจำปีราคาตก

สวนน้อยรักษา เป็นสวนมะม่วงพันธุ์ขาวนิ่ม (น้ำดอกไม้มัน) เริ่มจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2510 คุณขาว น้อยรักษา ได้นำเมล็ดมะม่วงเขียวเสวยมาปลูกและบังเอิญมีต้นที่กลายเป็นพันธุ์อยู่ต้นหนึ่ง มีลักษณะโดดเด่นไม่เหมือนใคร ผลใหญ่ รูปทรงสวยงาม รับประทานดิบๆ จะคล้ายเขียวเสวย และ

รับประทานสุกจะคล้ายน้ำดอกไม้ และได้ขยายพันธุ์ปลูกในกลุ่มพี่น้องเขตบางบอน เขตหนองแขม โดยกรมวิชาการเกษตรประกาศรับรองพันธุ์พืชให้ชื่อว่าพันธุ์ “ขาวนิยม”

สวนผักขานเมือง เป็นแปลงปลูกผักขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของสวนฝั่งธนบุรี เกิดจากชุมชนดั้งเดิมที่ยึดอาชีพทำสวนมาจนถึงปัจจุบัน พืชผักที่ปลูกมีหลากหลายซึ่งล้วนแต่ปลอดสารพิษ โดยผ่านการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร และมีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำแขวงบางแคเหนือ-บางไผ่ ให้คำปรึกษา มีกิจกรรมทัวร์เชิงนิเวศสำหรับคนทั่วไปที่สนใจวิถีชาวสวนทั้งกิจกรรมลงแปลงปลูกผัก เก็บผัก ปลูกเห็ด ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ฯลฯ

สวนลั่นจี่โบราณ เป็นสวนลั่นจี่ที่มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ยุคที่สยามประเทศนิยมติดต่อซื้อขายกับประเทศจีนโดยเรือสำเภา จึงมีการนำพืชท้องถิ่นจีนอย่าง ลั่นจี่ ลำไย เข้ามาปลูก โดยเฉพาะลั่นจี่พันธุ์กะโหลก เป็นสวนจากอดีตที่ได้รับการดูแลอย่างดี มีการสาธิตวิธีการเก็บลั่นจี่แบบภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้วยการรัดเชือกโอบรอบกลางต้น และปีนขึ้นไปเก็บผลผลิต

สวนส้มบางมด (สวนลุงประสิทธิ์ นาคมาโนช) สวนส้มของลุงประสิทธิ์ นาคมาโนช เป็นหนึ่งในสวนส้มบางมดที่เหลืออยู่จำนวนน้อย ที่ยังคงรักษาพันธุ์ และวิธีการปลูกแบบดั้งเดิมด้วยการใช้ปุ๋ยชีวภาพไม่ฉีดยาฆ่าแมลงและสารเคมี

สวนหมาก แหล่งผลิตหมากชั้นดีขึ้นชื่อคู่กับตลาดพลูย่านฝั่งธนบุรี และผูกพันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวสวน ตั้งแต่การปลูกต้นหมาก การปีนหมากเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตหมาก และการกินหมาก หมากของที่นี่รสหวาน ฝาดน้อย เมื่อผ่าออกจะได้หน้าหมากเต็มซีก หมากที่นี่เป็นผลผลิตสำคัญที่สร้างชื่อให้กับชาวสวน

แหล่งค้ำควาแม่ไก่ แหล่งค้ำควาแม่ไก่ที่ถือได้ว่าหลงเหลืออยู่เพียงแหล่งเดียวในกรุงเทพฯ อยู่ในบริเวณพื้นที่ส่วนบุคคลของคุณยายทองใบ หมัดมุชา ค้ำควาแม่ไก่ในแหล่งนี้เป็นสายพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ใบหน้าคล้ายจิ้งจอก จมูกเล็ก ดวงตาโต ปีกสีดำ ขนสีน้ำตาลแกมแดง เมื่อโตเต็มที่จะมีน้ำหนักประมาณ 800 กรัม

แหล่งปลูกกล้วยไม้ เป็นแหล่งปลูกกล้วยไม้ที่สำคัญและถือเป็นแหล่งดั้งเดิมแห่งหนึ่งของประเทศไทย แม้ปัจจุบันพื้นที่การปลูกจะลดลงเพราะน้ำและอากาศไม่เอื้ออำนวย แต่ยังมีพื้นที่สวนกล้วยไม้อยู่ไม่น้อย เช่น สวนกล้วยไม้ขนาดใหญ่ในซอยเพชรเกษม 110 จัดว่าเป็นสวนกล้วยไม้ใหญ่ที่สุดของเขตหนองแขม กล้วยไม้ในซอยนี้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์โจแดงที่นิยมใช้ไหว้พระ

แหล่งปลูกไม้ดอก เป็นแหล่งปลูกไม้ดอกของชาวสวนเขตบางบอน พันธุ์ไม้ที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นไม้ตัดดอกที่ดูแลง่าย ต้นแข็งแรง เช่น กล้วยไม้ประเภทหวาย ดอกกรัก และดอกจำปี ผลผลิตที่ได้จากสวนจะถูกส่งขายที่ตลาดปากคลอง นอกจากนี้หลายสวนก็ปลูกไม้ผล เช่น ขนุน มะพร้าว กระท้อน โดยเฉพาะมะม่วงน้ำดอกไม้

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน มีจำนวน 41 แหล่ง คือ

กลุ่มบ้านเบญจรงค์ เป็นแหล่งสร้างงานเบญจรงค์ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ด้วยการประดิษฐ์ชิ้นงานที่ละเอียด สวยงาม ปัจจุบันสมาชิกในกลุ่มมีอยู่ประมาณ 8-9 ครอบครัว กลุ่มบ้านเบญจรงค์ได้รับการจัดตั้งเป็น ศูนย์แสดงสินค้าของดีเขตวังทองหลาง โดยอาศัยแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มแม่บ้านเจริญรัช 5 (ผ้าฝ้ายบ้านาง) เป็นภูมิปัญญาอีสานในฝั่งธนบุรี ซึ่งคุณนางเป็นชาวจังหวัดขอนแก่นมีทักษะการทอผ้ามาจากบรรพบุรุษที่มาประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ จึงได้ทำที่ทอผ้าใช้เองออกจำหน่ายมีคนสนใจเป็นจำนวนมากจึงได้ชักชวนแม่บ้านในชุมชนมารวมกลุ่ม เพื่อทอผ้าฝ้ายจำหน่ายเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว โดยประยุกต์การทอเป็นผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าปูที่นอน ผ้าม่าน เป็นต้น

กลุ่มศิลปหัตถกรรมเขาควาย เป็นสินค้าของดีเขตบางแค ผลิตภัณฑ์ที่ทำส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับนำไปประดับตกแต่งบ้าน เช่น เขาคู่ เต่า นกกระทู่ โคมไฟอินทรี งานศิลปหัตถกรรมนี้ต้องอาศัยความอดทนและใช้ความชำนาญเป็นอย่างยิ่ง ทำสืบต่อกันมาประมาณห้าสามสิบปี แต่ปัจจุบันมีผู้ที่ทำงานนี้เป็นจำนวนน้อยลง เพราะคนรุ่นหลังไม่ค่อยสนใจ

การแกะสลักเขาควาง เป็นศิลปะหัตถกรรมดั้งเดิมของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ แต่ปัจจุบันหลงเหลือช่างฝีมือน้อยลงเต็มที่ ชาวชุมชนหมู่บ้านมหาโชคผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ จึงได้รวมกันก่อตั้งกลุ่มงานแกะสลักเขาควางขึ้น โดยเขาควางที่ใช้นี้นำเข้าจากลาว แต่ละงานจะแกะสลักเป็นคู่ ผู้สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมกิจกรรมได้

การทำกรงนกจากเขาสัตว์ กรงนกนับเป็นส่วนสำคัญของการเลี้ยงนกเขาชวาเนื่องจากถือกันว่าเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะกรงนกเก่าที่มีฝีมืองดงาม เช่น กรงนกสะเก็ดจากยะลา กรงทรงโกยี่จากปัตตานี ซึ่งยิ่งเก๋ยิ่งหายาก พื้นที่ชุมชนหมู่ที่ 5 เขตหนองจอก มีผู้ผลิตกรงนกสวยงามซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่นักเลี้ยงนกเขาชวาอย่างมาก โดยส่วนประกอบต่างๆ ของกรงนก ต้องใช้วัสดุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ไม้ งาช้าง หวาย และโลหะเข้ามาประกอบกัน

การทำหัวโขนที่ชุมชนตลาดบางเขน คุณณอม มีเท่า หรือลุงน้อยได้ร่วมกับกลุ่มลูกหลานในชุมชนตลาดบางเขน ประดิษฐ์หัวโขนและเครื่องประดับที่ใช้ในการแสดงโขนมากกว่ายี่สิบปี ซึ่งหัวโขนของที่นี่เป็นงานศิลปะไทยที่มีความปราณีตบรรจงตามแบบอย่างช่างฝีมือไทย

เกาะศาลเจ้า มีศาลเจ้าพ่อจ้อยซึ่งตั้งอยู่บริเวณปากคลองและวัดจำปาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้งานช่าง ที่นี้มีกลุ่มงานช่างวัดจำปา ซึ่งมีฝีมือทั้งงานเขียน งานปั้น งานแทงหยวก งานบายศรี การทำน้ำอบน้ำปรุง และการทำแป้งพวง เป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดกันมา และยังคงรักษาวิถีชีวิตของตนเองไว้ได้เป็นอย่างดี

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา เกิดขึ้นมาจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นที่ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเกษตรกรรมต่างๆ ให้นำไปประยุกต์ได้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการนาข้าวทดลอง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และโครงการทดสอบแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร

ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนของชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกส เป็นชุมชนที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี อยู่บนที่ดินที่สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ทรงพระราชทานแก่ชุมชนชาวโปรตุเกส และเป็นศูนย์รวมของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ทั้งชาวไทย จีน ญวน มอญ และโปรตุเกส โดยชุมชนแห่งนี้มีขนมขึ้นชื่อคือ ขนมฝรั่งกุฎีจีน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดสูตรและวิธีการทำมาจากชาวโปรตุเกส

ชุมชนเกตุไพเราะ ต้นแบบชุมชนพอเพียงในเขตพระโขนง เป็นชุมชนขนาดเล็กที่ร่วมมือร่วมใจกันของชาวชุมชนช่วยกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น โดยการคัดแยกขยะ และผลิตน้ำจุลินทรีย์จากเศษผักผลไม้ เพื่อบำบัดน้ำท่วมขังใต้ถุนบ้านจนมีคุณภาพดีพอที่จะเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริม บริเวณริมรั้วมีการปลูกผักสวนครัว ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ที่เหลือก็นำไปขายที่ตลาดหน้าชุมชน

ชุมชนตรอกมะตูม เดิมมีชื่อว่า ซอยสวนอนันต์ การทำมะตูมในชุมชนได้ทำสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มะตูมถือเป็นผลไม้ที่มีคุณประโยชน์ ผลสุกมีสรรพคุณเป็นยาระบายอ่อนๆ และช่วยย่อยอาหารได้ ชาวบ้านใช้วิธีการถนอมอาหารโดยการเชื่อมบ้าง ตากแห้งบ้าง เป็นอาชีพเอกลักษณ์ของชุมชนตรอกมะตูมนี้

ชุมชนทำวาว เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพในการประดิษฐ์วาว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทยและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยมีลุงบุญนุก เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวาวพื้นบ้านทุกชนิด เช่น วาวนกสูท วาวปลาเงินปลาทอง วาวผีเสื้อ วาวมังกร วาวหกเหลี่ยม วาวพญาครุฑ เป็นต้น ปัจจุบันผู้สืบทอดวิธีการทำวาวไทยหลักสี่ รุ่นที่ 2 คือ นายสาโรจน์ บุญนุก ซึ่งรับสอนทำวาวแก่ผู้ที่สนใจ

ชุมชนมอญบางกระดี เป็นชุมชนมอญที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ ยังคงรักษาความเป็นมอญไว้อย่างเหนียวแน่น ทั้งประเพณี วัฒนธรรม การอยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษาและการแต่งกาย ภายในชุมชนมีสิ่งที่น่าสนใจมากมายทั้ง ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมอญบางกระดี ที่รวบรวมข้าวของโบราณของชาวมอญสมัยก่อน บ้านหลายหลังมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มีชีวิตขึ้นภายในบ้าน ในประเพณีสงกรานต์จะจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นสละบ้ามอญ การขับร้องและเล่นดนตรีมอญ การทำอาหารคาวหวาน และมีพิธีไหว้ผีบรรพบุรุษ รวมถึงพิธีเข้าทรงเจ้าพ่อบางกระดี

ชุมชนบ้านข้าวเม่า เป็นชุมชนที่อพยพมาจากอยุธยา สมัยก่อนเกือบทุกบ้านทำข้าวเม่าขาย เนื่องจากนิยมใช้ในงานมงคลต่างๆ โดย นอกจากนี้ยังทำขนมอีกหลายชนิด ทั้งข้าวเหนียวแดง กาละแม และของกวนต่างๆ ต่อมาความนิยมของคนไทยลดลงจึงเหลือเพียงกาละแมและข้าวเหนียวแดงที่ยังคงทำขายในปัจจุบัน ภายในชุมชนมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนตรอกข้าวเม่า

ชุมชนบ้านครัวเหนือ เป็นชุมชนชาวจามที่อพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งมีอาชีพดั้งเดิมคือการทำประมงและการทอผ้าไหมพื้นเมือง โดยการทอผ้าไหม

พื้นเมืองกลายมาเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ปัจจุบันเหลือเพียงไม่กี่ครัวเรือนที่ยึดอาชีพการทอผ้าไหมอยู่ แต่ยังคงรักษาขนบการทำผ้าไหมอย่างเดิมไว้ทั้งการย้อมและทอหูกไม้

ชุมชนบ้านบุ เป็นย่านชุมชนกว่าร้อยหลังคาเรือน ประกอบอาชีพทำชิ้นลงหินหรือชันบุมาแต่โบราณ สืบทอดเชื้อสายมาจากชาวอยุธยาผู้เคยประกอบอาชีพช่างบุทำเครื่องทองลงหินหรือเครื่องทองสัมฤทธิ์ที่อพยพมาตั้งหมู่บ้านหลังเสียมกรุงเมื่อปี พ.ศ. 2310 และถ่ายทอดวิชาช่างบุต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน จนเป็นที่มาของนาม บ้านบุ

ชุมชนวัดบางไส้ไก่ (ชลุ่ยบ้านลาว-บ้านศิลปะไทย) มีอีกชื่อว่า ชุมชนบ้านลาว เพราะเชื่อกันว่าบรรพบุรุษของคนในชุมชนอพยพมาจากเวียงจันทน์ มีภูมิปัญญาในการทำชลุ่ยและแคน ชลุ่ยของชุมชนนี้เรียกกันว่า ชลุ่ยบ้านลาว มีความประณีตทั้งวัสดุและฝีมือ และยังมีบ้านศิลปะไทย ที่ก่อตั้งโดยคุณสุข เพไพ และคุณเจริญ กิจราษฎร์ เป็นที่ผลิตหัวโขน ชุดแสดงโขน เครื่องละคร ตุ๊กตาต่างๆ อีกด้วย

ชุมชนอนุรักษ์เรือนไทยพัฒนา เป็นงานช่างฝีมือที่ตกทอดกันมาในกลุ่มของช่างไม้ในชุมชนเล็กๆ ริมนคลองบางไส้ไก่ ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ รวมตัวกันเป็น

นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์) ตั้งอยู่ในศูนย์การค้าเอเชียทีค เดอะ ริเวอร์พาร์ค เป็นการแสดงหุ่นละครเล็กหรือหุ่นกระบอกของอาจารย์สาคร ยังเขียวสด หรือ โจหลุยส์ เป็นการเชิดหุ่นละครเล็กที่ใช้ผู้เชิดหุ่น 3 คน ต่อ 1 ตัว โดยผู้เชิดจะต้องมีพื้นฐานการแสดงโขนเพื่อทำให้หุ่นเคลื่อนไหวเหมือนมีชีวิต เรื่องราวที่นำมาแสดงเป็นเรื่องรามเกียรติ์

บ้านโขนไทย เป็นความคิดริเริ่มของคุณสมชาย ล้วนวิสัย ผู้ที่มีความสนใจเรื่องของศิลปะการวาดเขียน ได้ไปทำงานที่ร้านสยามศิลป์ ซึ่งเป็นร้านทำหัวโขน ตุ๊กตารำไทย คุณสมชายได้ฝึกฝนการทำหัวโขนตามแบบแผนดั้งเดิมทุกขั้นตอน ต่อมาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพและชักชวนให้คนในชุมชนมาร่วมด้วย เพื่อสืบทอดอาชีพทำหัวโขนให้คงอยู่

บ้านเจียรไนพลอย ชุมชนสุเหร่าทางควาย เป็นชุมชนที่สมาชิกบางคนในชุมชนมีทักษะฝีมือทางด้านการเจียรไน และการประดิษฐ์อัญมณี จึงได้รวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็น “วิสาหกิจชุมชน บ้านเจียรไนพลอย” ฝึกสอนการเจียรไนพลอยให้กับผู้ที่สนใจและจำหน่ายผลงานของทางกลุ่ม

บ้านช่างไทย สถานที่เปิดสอนมวยไทยไชยา ตามแบบฉบับดั้งเดิมของศิลปะมวยไทยที่ขึ้นชื่อของอำเภอไชยา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เน้นความแข็งแกร่งคู่กันของอาวุธติดกายอย่างหมัด เท้า เข่า ศอก เดิมทีเปิดสอนศิลปะการทำหุ่นกระบอกและการเขียนลายไทย แต่ตอนนี้เหลือเพียงการจัดแสดงให้ชม

บ้านดุริยประณีต หรือมูลนิธิดุริยประณีต ริเริ่มโดยมีครูสุขและนางแถม ดุริยประณีต ตั้งแต่ พ.ศ. 2441 เป็นสถานที่ที่มีการละเล่นดนตรีไทยในชุมชนวัดสังเวชฯ ย่านบางลำพู ปัจจุบันมีทายาทสืบทอดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมของดนตรีไทยเรื่อยมา

บ้านตุ๊กกะตุ่น หุ่นกระบอกไทย เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เรื่องการประดิษฐ์และฝึกการเชิดหุ่น หุ่นกระบอก โดยเฉพาะงานศิลปะหุ่นกระบอกไทย การผลิตและจำหน่ายหุ่นกระบอกไทยและฝึกการเชิดหุ่นด้วยตนเอง มีศิลปความสวยงามของหุ่นกระบอกไทย ด้วยละครในวรรณคดี และแบบร่วมสมัยและนิทรรศการหุ่นในวัฒนธรรมอาเซียนตามเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ

บ้านเต็นรำ เป็นการบูรณะบ้านสามัคคีลีลาศ โรงเรียนสอนเต็นรำเก่าแก่ศูนย์รวมหนุ่มสาวสังคมเมื่อราวทศวรรษปีก่อนให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์และโรงเรียนสอนเต็นรำดั้งครั้งอดีต

บ้านทำหัวสิงโต ชุมชนวัดใหม่อมตรส ริเริ่มโดยคุณชัยวัฒน์ บุญชูประเสริฐ ทายาทรุ่นที่ 3 และผู้สืบทอดคณะเชิดสิงโต “ลูกเจ้าพ่อพระกาฬ” เป็นสถานที่ประดิษฐ์สิงโตขึ้นเอง ซึ่งมีลวดลายไม่เหมือนใคร และแสดงเชิดสิงโต

บ้านนางเลิ้ง เป็นเรือนไทยโบราณอายุกว่าร้อยปี เป็นสถานที่ฟื้นฟูละครชาตรีแบบดั้งเดิม ให้แก่เด็กรุ่นใหม่ในชุมชน

บ้านบาตร เป็นชุมชนเก่าแก่ที่คนในชุมชนสืบทอดการทำบาตรพระมาหลายชั่วอายุคน เป็นบาตรพระทำมือซึ่งในแต่ละบ้านจะทำงานบาตรในส่วนต่างๆ กันไปจนสำเร็จออกมาเป็นบาตรที่ประณีตคงทน ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มอนุรักษ์อาชีพ

บ้านเปรมใจ เป็นโรงเรียนวิทยาทานสอนดนตรีไทยให้กับผู้ที่สนใจ ของอาจารย์สำรวย เปรมใจ ผู้เป็นทายาทของครูปลั่ง เปรมใจ ครูเพลงที่มีชื่อเสียง ผู้คิดประดิษฐ์อังกะลุงแบบ 3 กระจบอก โดยประยุกต์จากอังกะลุงชวาแบบ 2 กระจบอก นอกจากอาจารย์สำรวยจะเป็นหมอรักษาเครื่องดนตรีไทยทุกชนิดแล้ว ยังสามารถประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทยได้อีกด้วย

บ้านพาทย์โกศล เป็นแหล่งถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยมาช้านาน โดยผู้ก่อตั้งคือหลวงกำไลยามิตตาวาส (ทับ พาทย์โกศล) พาทย์โกศล ถือเป็นสายสกุลของนักดนตรีไทยที่มีบทบาทในวงการดนตรีไทยอย่างมาก ทายาททุกรุ่นมีความสามารถทางด้านดนตรี โดยเฉพาะปี่พาทย์

บ้านศิลปิน คลองบางหลวง เป็นสถานที่ที่จะได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนในชุมชนรอบๆ คลองบางหลวง เป็นบ้านเก่าของตระกูลรักสำรวจ ตระกูลช่างทองเก่าแก่ที่เคยอาศัยอยู่ในย่านนี้มาช้านาน ปัจจุบันปรับปรุงและเปิดเป็นแกลลอรีเล็กๆ และเป็นสถานที่แสดงงานศิลปะ และข้าวของเครื่องใช้โบราณต่างๆ

บ้านหว่างจันทร์ เจ้าของบ้านคือ คุณทวีศักดิ์ หว่างจันทร์ ประธานชุมชน ที่นี้มีฝีมือเรื่องการแทงหยวก แกะสลัก ตกแต่งต้นกล้วยให้เป็นลวดลายกนกแบบต่างๆ เช่น ลายพินปลา พินสาม พินห้า พินบัว แข็งสิงห์ วัสดุที่ใช้คือ ต้นกล้วยตานี และมีของตกแต่งอื่นๆ ประดับ เช่น ผัก ผลไม้ เป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาหลายร้อยปี

บ้านโอโรคยา จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ ด้วยความตั้งใจของผู้เป็นแม่ที่รักและดูแลสุขภาพของคนในครอบครัว ภูมิความรู้ได้รับการถ่ายทอดจากคุณปู่ ซึ่งเป็นหมอยา ผนวกกับการเรียนรู้หลักเภสัชแผนไทยและเวชกรรม รวมถึงศาสตร์เพื่อสุขภาพอื่นๆ เป็นสิ่งที่รักและทำมาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่จะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และเผยแพร่สมุนไพรไทยอันทรงคุณค่าสู่สังคม

มูลนิธิสายเสมา เป็นศิลปะเพื่อสังคม ดำเนินการผลักดันสื่อศิลปะหุ่นสายและสื่อศิลปวัฒนธรรมประเภทต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้ เผยแพร่ สร้างสรรค์สื่อและศิลปะไทย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมสืบต่อไป

ร้านบำรุงชาติสาสนายาไทย (บ้านหมอหวาน) ร้านบำรุงชาติสาสนายาไทย หรือ บ้านหมอหวาน เป็นอาคารเก่าสไตล์โคโลเนียล มรดกจาก นายหวาน รอดม่วง แพทย์แผนโบราณ ที่ตกทอดสู่ทายาท โดยยังเป็นสถานที่ปรุงยาโบราณสูตรของหมอหวาน และหน้าร้านจำหน่ายภายในตัวอาคารยังมี โบราณวัตถุนานาชาติที่บอกเล่าความเป็นมาในอดีต

ลิเกเรียบ ชุมชนอัลฮูดา เป็นการแสดงที่นิยมกันในกลุ่มชาวมุสลิมไทยภาคกลาง ในกรุงเทพฯ มีอยู่ด้วยกันหลายคณะ โดยคณะของชุมชนอัลฮูดา คลองสาม นั้นได้ชื่อว่าเป็นคณะที่โด่งดังและเก่าแก่ที่สุด โดยจะจัดแสดงในงานเทศกาลสำคัญๆ เช่น งานโกนผมไฟ งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน การทำคัตั้น (การขลิบปลายอวัยวะเพศชาย) ใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 10-15 คน แต่งกายในชุดปกติตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เครื่องดนตรีประกอบด้วยกลองรำมะนา 1 ใบ และกลองประจำตัวผู้แสดงแต่ละคน ผู้เล่นจะนั่งล้อมวงตีกลองกัน

หมู่บ้านประมง/บ้านปากคลองประมง คลองประมงเป็นชุมชนชาวประมงทะเลชายฝั่งที่มีอายุกว่าร้อยปีที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลน ซึ่งมีกิจกรรมล่องเรือชมคลอง สัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้าน และป่าชายเลน เพียงออกไปตามคลองประมงระยะทาง 2.5 กม. จะเป็นดอนหอยแครง หอยแมลงภู่ แหล่งตกปลา

หัตถกรรมเครื่องประดับโขนชุมชนวัดเทพากร ริเริ่มโดยนายสถาพร เลี้ยงสอน และภรรยาที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดเทพากร มีอาชีพแสดงโขนสดและทำโขน ท่านเห็นว่าโขนเป็นศิลปะการแสดงที่สวยงาม ทั้งเครื่องแต่งกายและท่ารำ จึงมีความคิดเปิดสอนหัตถกรรมเครื่องประดับโขนและละครให้แก่ผู้ที่สนใจ ทั้งวิธีปักชุดโขน การทำเคียรโขน การทำเครื่องประดับ และการแสดง ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์มรดกไทยและส่งเสริมให้ผู้มาเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

หัวโขนชุมชนสะพานไม้ ได้รับการถ่ายทอดศิลปวิทยาจากครูสาคร ยังเขียวสด หรือ โจ หลุยส์ ปัจจุบันเหลือเพียงคุณประทีป รอดภัยและครอบครัว เป็นผู้สืบทอด ซึ่งหัวโขนทั้งหมดทำขึ้นเพื่อการ

แสดงและสำหรับเป็นของที่ระลึก โดยคุณประทีปคิดค้นทำหัวโขนขนาดเล็กสำหรับติดประดับผนังขึ้นมา

หัวโขนเล็กเก๋าท้อง ดำเนินกิจการโดยนายสุวิชา กระตุกฤษ ผู้มีความหลงใหลในศิลปะแขนงนี้ หัวโขนขนาดเล็กของที่นี่ทำไว้เพื่อการประดับตกแต่งโดยเฉพาะ มีลักษณะและสีสันสวยงามตามต้นฉบับ แต่เดิมใช้การหล่อพิมพ์ขึ้นรูปด้วยปูนปลาสเตอร์ ต่อมาจึงพัฒนาเป็นการหล่อด้วยเรซิน โดยยังคงรูปแบบของการผลิตในครัวเรือนเอาไว้ให้รู้สึกว่าเป็นงานฝีมือแบบเดิมๆ

ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน ชุมชนประดิษฐ์โหรากรรมที่ขึ้นชื่อเรื่องการทำเครื่องทองลงหินมาตั้งแต่อดีต ได้จัดตั้งศูนย์หัตถกรรมที่สืบทอดภูมิปัญญาเครื่องทองลงหินที่นับวันจะเหลือน้อยลงทุกที โดยรวบรวมช่างในชุมชนที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับและได้รับรางวัลมากมายมาไว้ที่นี่ นอกจากจะมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แล้ว ยังเปิดให้ผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนหลอมวัสดุ การหล่อแบบ ปั้นลาย แต่งรูป และขัดเงา

ตอนที่ 3 การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน และโรงเรียนฝึกอาชีพ 6 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 1 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รวม 30 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 54 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	11	36.67
- หญิง	19	63.33
รวม	30	100.00
2. การศึกษาสูงสุด		
- ปริญญาตรี	0	0.00
- ปริญญาโท	29	96.66
- ปริญญาเอก	1	3.33
รวม	30	100.00
3. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งบริหาร		
- 1-5 ปี	7	23.33
- 6-10 ปี	10	33.33
- มากกว่า 10 ปี	13	43.33
รวม	30	100.00
4. ขนาดโรงเรียน		
- ขนาดเล็ก	6	20.00
- ขนาดกลาง	6	20.00
- ขนาดใหญ่	6	20.00
- ขนาดใหญ่พิเศษ	6	20.00
- โรงเรียนฝึกอาชีพ	6	20.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 54 พบว่า สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศเป็นเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และเพศหญิง จำนวน 19 คิดเป็นร้อยละ 63.33

จำแนกตามการศึกษาสูงสุด เป็นปริญญาโท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.66 และปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งบริหารเป็นเวลา 1-5 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เวลา 6-10 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเวลามากกว่า 10 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33

จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และโรงเรียนฝึกอาชีพ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ว่าด้วยรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการจัดการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. การวางแผน (plan) เป็นการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดตัวบุคลากรในการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดทำแผนงาน โครงการ/กิจกรรม ปฏิทินปฏิบัติงานในด้านการบริหารจัดการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกัน โดย (1) สถานศึกษาควรจัดให้มีวาระการประชุมเพื่อชี้แจงแก่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (2) สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษากับการจัดการเรียนรู้ เป้าหมายการใช้แหล่งเรียนรู้ และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู เพื่อเป็นการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจของบุคลากรทุกฝ่ายให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (3) สถานศึกษาควรมีการนำครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทต่างๆ ให้ครูและบุคลากรเข้าใจถึงบริบทของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านความรู้

รวมถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ เพื่อที่ครูและบุคลากรจะได้มีความเข้าใจในแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษานั้นๆ อย่างแท้จริง

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดย (1) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อเป็นตัวแทนในการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา (2) สถานศึกษาควรมีการดำเนินงาน ประชุมคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้เรียบร้อยก่อนเปิดภาคเรียน (3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต้องระบุนโยบายให้ชัดเจน

1.3 กำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา โดย (1) สถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัญหาและสำรวจความต้องการของครู นักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการจัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา (2) สถานศึกษาควรศึกษาบริบท และความพร้อมของสถานศึกษาของตนว่ามีความพร้อมในด้านใดบ้าง ต้องการให้มีการสนับสนุนส่งเสริมในด้านใดเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายและแผนงานต่างๆ ให้ครอบคลุมการดำเนินงาน (3) สถานศึกษาควรให้ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา (4) สถานศึกษาควรมีนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่เป็นไปตามตามต้องการของครู นักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถลงไปสู่การปฏิบัติได้จริง

1.4 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดย (1) สถานศึกษาควรจัดประชุมครูและบุคลากรในโรงเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และความรู้มากขึ้น (2) สถานศึกษาควรนำเอาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการในหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้น นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ รักและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น (3) สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนกิจกรรมเพื่อให้ครูนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (4) สถานศึกษาควรจัดทำแผนงานเชิงวิทยากรในท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านมา

ให้ความรู้กับนักเรียน ครู และบุคลากรตามความสนใจของนักเรียน หรือมีการทำแผนงานนำนักเรียนไปเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านในสถานที่จริง

1.5 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและชุมชน โดย (1) สถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกๆ ฝ่ายในสถานศึกษา รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชน เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ (3) สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบปลิว เว็บไซต์ของสถานศึกษา ฯ ให้บุคลากรและชุมชนได้รับทราบ

2. การดำเนินงาน (do) เป็นการนำแผนงานที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการมอบหมาย สั่งการ ควบคุม กำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนทรัพยากร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ โดย (1) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและบุคลากรในโรงเรียนให้ชัดเจนตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน รวมถึงบุคลากรที่จะมารับผิดชอบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ (2) สถานศึกษาควรมีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อทำความเข้าใจและมอบหมายงานให้รับผิดชอบร่วมกัน

2.2 กำหนดแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาและการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดย (1) สถานศึกษาควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่นักเรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ (2) สถานศึกษาควรจัดทำทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จัดระบบฐานข้อมูลให้เป็นระบบให้ผู้ที่สนใจ เช่น ครู นักเรียน หรือประชาชนทั่วไปให้สามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลได้ (3) สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน เช่น ความต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องใด สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ใดได้บ้าง

2.3 นำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ โดย (1) สถานศึกษาควรจัดให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรม

พัฒนานักเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เช่น การนำนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษา (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น มอบหมายภาระงานให้นักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาด้วยตนเอง หรือการแนะนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้กับนักเรียนไปหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง (3) สถานศึกษาควรเชิญวิทยากรในท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้กับนักเรียน ครู และบุคลากรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.4 มีการพัฒนาครูให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำได้หลายวิธี โดย (1) สถานศึกษาควรจัดอบรมสัมมนาระยะสั้นๆ การพาไปศึกษาดูงาน การพาไปทัศนศึกษา (2) สถานศึกษาควรมีการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน (3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community)

2.5 มีการประสานงานอยู่เสมอ โดย (1) สถานศึกษาต้องมีการติดต่อสื่อสารให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (2) สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกันในโรงเรียนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และการขอใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (3) สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบปลิว เว็บไซต์ของสถานศึกษา ฯ

3. การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check) เป็นการตรวจสอบเมื่อได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และต้องมีการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินงาน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารอีกอย่างหนึ่งในการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา โดย (1) สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และให้คำปรึกษาในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นการติดตามงานตามแผนการบริหารงานวิชาการ (3) ฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการนิเทศ ติดตามการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (4)

สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ โดย (1) การแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ในระหว่างการติดตามผลการดำเนินงาน สถานศึกษามักจะพบปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผู้บริหารในฐานะผู้นำจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาให้กับครูและนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น (2) ผู้บริหารนอกจากจะเป็นผู้ตัดสินใจ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาแล้ว ยังมีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริมกระบวนการทำงานทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ฯ ให้กับครูและนักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.3 กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินการ โดย (1) สถานศึกษาควรนำวิธีการวัดและประเมินผลมาใช้ในการติดตามงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงาน (2) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลเกณฑ์การประเมิน ของสถานศึกษาให้ชัดเจน ทุกคนเข้าใจ และไปในทิศทางเดียวกัน (3) สถานศึกษาควรกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการประเมินผล (4) สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเครื่องมือที่นำมาใช้ประเมินผล (5) ควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา

3.4 วิเคราะห์ผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน โดย (1) สถานศึกษาควรมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการดำเนินงาน (3) สถานศึกษาควรมีการสรุปผลการประเมินให้ชัดเจน ให้คณะกรรมการดำเนินงานสามารถนำผลการประเมินและสรุปไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานต่อไปได้

4. การสรุปและรายงานผล (action) เป็นการรวบรวมข้อมูล ผลการประเมิน มาจัดทำสรุปและรายงานผล โดยนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุง หรือวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 สรุปและการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา โดย (1) สถานศึกษาควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน จนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน แล้วสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ (2) ในการรายงานผลควรมีการนำเสนอข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค จุดเด่นและจุดด้อยของการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาด้วย

4.2 แก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางาน โดย (1) เมื่อสถานศึกษาสรุปและรายงานผลการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาแล้ว ผู้บริหารควรนำผลการรายงานมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ปรับกิจกรรม ปรับวิธีการดำเนินงาน ปรับแผนการดำเนินงาน (2) นำผลการสรุปมาใช้พัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการให้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียน และโรงเรียนฝึกออาชีพ 6 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 1 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกข้อมูล 2) แบบตรวจสอบ (checklist) และ 3) แบบสอบถาม (questionnaire) โดย 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
3. การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงาน

วิชาการในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งหมด 566 แห่ง สามารถจำแนกแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาออกเป็น 50 สำนักงานเขต ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพระนคร มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 51 แห่ง 2) สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 14 แห่ง 3) สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 13 แห่ง

4) สำนักงานเขตดุสิต มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 17 แห่ง 5) สำนักงานเขตพญาไท มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 11 แห่ง 6) สำนักงานเขตห้วยขวาง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 5 แห่ง 7) สำนักงานเขตราชเทวี มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 8) สำนักงานเขตดินแดง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง 9) สำนักงานเขตวังทองหลาง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 8 แห่ง 10) สำนักงานเขตบางรัก มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 11) สำนักงานเขตปทุมวัน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 16 แห่ง 12) สำนักงานเขตยานนาวา มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 11 แห่ง 13) สำนักงานเขตพระโขนง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 14) สำนักงานเขตสาทร มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 9 แห่ง 15) สำนักงานเขตบางคอแหลม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 4 แห่ง 16) สำนักงานเขตคลองเตย มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง 17) สำนักงานเขตสวนหลวง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 4 แห่ง 18) สำนักงานเขตวัฒนา มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง 19) สำนักงานเขตบางนา มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง 20) สำนักงานเขตบางเขน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 7 แห่ง 21) สำนักงานเขตดอนเมือง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 11 แห่ง 22) สำนักงานเขตจตุจักร มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 23 แห่ง 23) สำนักงานเขตลาดพร้าว มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 2 แห่ง 24) สำนักงานเขตบางซื่อ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 16 แห่ง 25) สำนักงานเขตหลักสี่ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 7 แห่ง 26) สำนักงานเขตสายไหม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 27) สำนักงานเขตบางกะปิ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 19 แห่ง 28) สำนักงานเขตมีนบุรี มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 11 แห่ง 29) สำนักงานเขตลาดกระบัง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 16 แห่ง 30) สำนักงานเขตหนองจอก มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 9 แห่ง 31) สำนักงานเขตบึงกุ่ม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 32) สำนักงานเขตประเวศ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 5 แห่ง 33) สำนักงานเขตคันนายาว มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 2 แห่ง 34) สำนักงานเขตสะพานสูง มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 4 แห่ง 35) สำนักงานเขตคลองสามวา มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 24 แห่ง 36) สำนักงานเขตธนบุรี มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 37 แห่ง 37) สำนักงานเขตคลองสาน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 17 แห่ง 38) สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 39) สำนักงานเขตบางกอกน้อย มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 17 แห่ง 40) สำนักงานเขตตลิ่งชัน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 13 แห่ง 41) สำนักงานเขตบางพลัด มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 9 แห่ง 42) สำนักงานเขตจอมทอง มีแหล่งเรียนรู้

ทางการศึกษา จำนวน 11 แห่ง 43) สำนักงานเขตทวีวัฒนา มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 2 แห่ง 44) สำนักงานเขตภาษีเจริญ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 9 แห่ง 45) สำนักงานเขตหนองแขม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 12 แห่ง 46) สำนักงานเขตบางขุนเทียน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง 47) สำนักงานเขตราชบุรณะ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 7 แห่ง 48) สำนักงานเขตบางแค มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง 49) สำนักงานเขตทุ่งครุ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 7 แห่ง 50) สำนักงานเขตบางบอน มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 6 แห่ง

ตอนที่ 2 อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน มีจำนวนทั้งหมด 566 แห่ง รายละเอียดดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวน 487 แห่ง คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นศาสนสถาน มีจำนวน 247 แห่ง จำแนกเป็น 1.1) ศาสนสถานของศาสนาพุทธ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 191 แห่ง 1.2) ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 35 แห่ง 1.3) ศาสนสถานของศาสนาคริสต์ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 15 แห่ง 1.4) ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 5 แห่ง 1.5) ศาสนสถานของศาสนาซิกข์ มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา จำนวน 1 แห่ง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นพิพิธภัณฑ์ มีจำนวน 81 แห่ง 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นหอสมุด/ห้องสมุด มีจำนวน 45 แห่ง 4) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นหอศิลป์ มีจำนวน 6 แห่ง 5) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นโบราณสถาน มีจำนวน 13 แห่ง 6) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นอนุสาวรีย์ มีจำนวน 7 แห่ง 7) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา มีจำนวน 39 แห่ง 8) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นตลาด มีจำนวน 20 แห่ง 9) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นสะพาน มีจำนวน 3 แห่ง และ 10) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เป็นสิ่งก่อสร้างอื่นๆ มีจำนวน 26 แห่ง

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 38 แหล่ง คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสวนสาธารณะ มีจำนวน 20 แห่ง และ 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ มีจำนวน 18 แห่ง

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน มีจำนวน 41 แห่ง

ตอนที่ 3 การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. การวางแผน (plan) เป็นการวางแผนในการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในสถานศึกษา ดำเนินการโดย 1) สร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกัน 2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ 3) กำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 4) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำเอาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาเข้ามาบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ 5) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและชุมชน

2. การดำเนินงาน (do) เป็นการนำแผนงานที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดำเนินการโดย 1) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ 2) กำหนดแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาและการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) นำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ 4) มีการพัฒนาครูให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีการประสานงานอยู่เสมอ

3. การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check) เป็นการตรวจสอบเมื่อได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง และต้องมีการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินงาน ดำเนินการโดย 1) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ 3) กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินการ 4) วิเคราะห์ผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน

4. การสรุปและรายงานผล (action) เป็นรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำสรุปและรายงานผล และดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป ดำเนินการโดย 1) สรุปและการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา คवरรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน จนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน แล้วสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 2) แก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางาน ผู้บริหารสามารถนำผลการรายงานมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา แก้ไขอุปสรรค ปรับกิจกรรม ปรับวิธีการดำเนินงาน ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ หรือพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการให้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีประเด็นหลักที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากทำเนียบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษากระจายอยู่ทั่วกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 สำนักงานเขต มีจำนวนมากถึง 566 แห่ง โดยสำนักงานเขตที่มีแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษามากที่สุดคือ สำนักงานเขตพระนคร จำนวน 51 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 46 แห่ง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 แห่ง 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แห่ง รองลงมาคือสำนักงานเขตธนบุรี จำนวน 37 แห่ง แบ่งเป็น 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 34 แห่ง 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน จำนวน 3 แห่ง และน้อยที่สุด คือ สำนักงานเขตลาดพร้าว สำนักงานเขตคันนายาว และสำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 2 แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 2 แห่ง จะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้ในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัยเพื่อสร้างและพัฒนา

พลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้ และพัฒนา ศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อ การประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และกรุงเทพมหานครได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ จึงได้มีนโยบายเพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครนำ อยู่อย่างยั่งยืน เป็นมหานครสำหรับทุกคน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้น พื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2563) ฉบับปรับปรุง จึงได้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ บริหารจัดการพื้นที่ส่วนต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ สำหรับ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร และผู้ที่สนใจตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา กระจายอยู่ทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในแต่ละสำนักงานเขตจะมีจำนวนแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันทั้ง จำนวนและประเภทของแหล่งเรียนรู้ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่และบริบทดั้งเดิม เช่น พื้นที่ที่เคยมี อาชีพเกษตรมาก่อนก็จะมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ ส่วนพื้นที่ที่เคยเป็นย่านชุมชน เมืองหรือเขตวังเดิม ก็จะมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นจำพวกศาสนสถาน พิพิธภัณฑ หอสมุด/หอสมุด โบราณสถาน ฯ ที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือพื้นที่ที่เคยเป็นย่านชุมชนที่มีความรู้หรืออาชีพเฉพาะตัวก็จะมี แหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคน เช่น ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนมอญบางกระบือ ชุมชนบ้านบุ บ้านเจียรไนพลอย บ้านดุริยประณีต ชุมชนบ้านบาตร ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน ฯลฯ สอดคล้องกับ นิรมล เสรีสกุล, อดิศักดิ์ กันทะเมืองลี้ และพรรณปพร บุญแปง กล่าวว่า กรุงเทพมหานครถือเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยพื้นที่เรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาชั้น นำทุกระดับ ประกอบกับการมีแหล่งสาธารณูปการที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ อุทยานที่เป็นสถานที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลาย จากการศึกษากรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้ ทางการศึกษาเป็นจำนวนมากจึงควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ หรือทำเนียบ แหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียน นักศึกษา ครู หรือประชาชนที่สนใจอยากเข้าไปศึกษาหาความรู้จาก แหล่งเรียนรู้ต่างๆ สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสาคร มหาหงษ์ ศึกษาการ บริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 พบว่าแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็น ระบบ และสอดคล้องกับจินดา โพธิ์อุบล ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ควรรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

สถานศึกษาจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและตามความสนใจ ในส่วนของกรุงเทพมหานครอาจจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบว่าในกรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง ตั้งอยู่ที่ใดเพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มากขึ้น สอดคล้องกับปรีชาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ ที่ว่าแหล่งเรียนรู้รอบตัวเราทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นครูทั้งที่พูดได้และพูดไม่ได้ ที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ คิด ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ อีกทั้งแหล่งเรียนรู้รอบตัวเราไม่มีข้อจำกัด สามารถใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้รอบๆตัว ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนั้นแหล่งเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ซึ่งถ้ากรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้ที่ไม่เพียงพออาจทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร เพราะไม่มีแรงกระตุ้น สร้างความสนใจ อาจทำให้เกิดความไม่ต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับแรมเซย์ (Ramsey) ที่ศึกษานักเรียนชั้นเกรด 9 ที่ล้มเหลวในเขตการศึกษามิสซูรีและการเปรียบเทียบกับแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ พบว่า การรับรู้ของทั้งนักเรียนและครูบ่งชี้ว่านักเรียนชั้นเกรด 9 ที่ล้มเหลว เนื่องจากขาดแหล่งการเรียนรู้ทางกายภาพ

2. จากอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น 2) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน ซึ่งหากพิจารณาตามจำนวนแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ประเภท พบว่าแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน และน้อยที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการแบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ของผู้วิจัยสอดคล้องกับกุลิสรา จัตระชญาวณิช ที่ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล 2) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น 3) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ และ 4) แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม สอดคล้องกับ พิชาติ

แก้วพวง ที่ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่สำคัญ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และ 4) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ

แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวนมากถึง 487 แห่ง เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้จึงมีแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นหลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและประชาชนที่สนใจให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งที่เป็นศาสนสถาน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด/ห้องสมุด หอศิลป์ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา ตลาดสะพาน มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย หรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่สนับสนุนผู้เรียน ประชาชนที่สนใจสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับนิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณปพร บุญแปง กล่าวว่า กรุงเทพมหานครถือเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยสถานศึกษาที่หนาแน่น เต็มไปด้วยพื้นที่เรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาชั้นนำทุกระดับ ประกอบกับการมีแหล่งสาธารณูปการที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑสถาน อุทยานที่เป็นสถานที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นของกรุงเทพมหานคร แต่ละแห่งสามารถให้ความรู้ในหลายด้าน ดังนี้ 1) ศาสนสถาน ให้ความรู้ในด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี และทัศนศิลป์ 2) พิพิธภัณฑสถาน ให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เศรษฐกิจและสังคม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน วิทยาศาสตร์ เป็นต้น 3) หอสมุด/ห้องสมุด ให้ความรู้ในด้านวิชาการต่างๆ 4) หอศิลป์ ให้ความรู้ในด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี 5) โบราณสถาน ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี สถาปัตยกรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น 6) อนุสาวรีย์ ให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ ปฐมกรรม การเมืองการปกครอง 7) ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา ให้ความรู้เกี่ยวกับการกีฬาและนันทนาการ วัฒนธรรมและประเพณี และการประกอบอาชีพ 8) ตลาด ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจและสังคม วิถีชีวิตท้องถิ่น 9) สะพาน ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ 10) มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย ให้ความรู้ด้านวิชาการ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปะ และ 11) สิ่งก่อสร้างอื่นๆ ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วัฒนธรรมและประเพณี เศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครอง และสัตวศาสตร์

แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมีค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับแหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีจำนวนเพียง 38 แห่ง โดยแหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเภทสวนสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในเมือง เช่น สวนสราญรมย์ สวนรมณีนาถ สวนลุมพินี สวนสวยสมาคมแต่จีว สวนเบญจกิติ สวนสมเด็จพระนาง

เจ้าสิริกิติ์ฯ สวณวชิรเบจทัศน เป็นต้น เนื่องจากความเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป มีสิ่งก่อสร้างหนาแน่นมากขึ้น ธรรมชาติมีน้อยลง กรุงเทพมหานครเล็งเห็นความสำคัญของธรรมชาติ จึงได้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการสวนสาธารณะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ และเป็นปอดให้กับคนกรุงเทพมหานคร แต่จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้จะพบว่าแหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเภท สวน/ไร่/นา/ธรรมชาติจะอยู่บริเวณกรุงเทพมหานครรอบนอก ที่มีพื้นที่อยู่ติดกับจังหวัดปริมณฑล เช่น ทุ่งนา ทัพยาบ เขตลาดกระบัง ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ฮาซานุดิน เขตหนองจอก สวนส้มบางมด สวนลั่นจี่ เขตจอมทอง สวนกล้วยไม้ลุงนิยม เขตตลิ่งชัน สวนน้อยรักษา เขตบางบอน เป็นต้น ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้ยังคงรักษาอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่ทำต่อกันมา และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสนใจเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนและประชาชนเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการประกอบอาชีพที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตและเป็นการเผยแพร่ความรู้จากคนรุ่นสู่รุ่น สอดคล้องกับสุภานี นวกุล และคณะที่ศึกษาการเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท พบว่า การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุประสงค์ของรวมไปถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท ที่ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยกันสืบทอดและนำความรู้เผยแพร่ให้กับคนรุ่นหลังได้รู้ถึงการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ การเก็บหาหน่อไม้ เห็ด น้ำผึ้ง ผักป่า เพื่อการบริโภคและเป็นรายได้เสริม โดยเฉพาะหน่อไม้และเห็ดโคนในฤดูกาลหนึ่งๆ มีปริมาณมาก ผลผลิตสดได้ขายในฤดูกาลแล้ว การแปรรูปอาหารไว้กินได้ตลอดปีและขายผลผลิตที่แปรรูป ซึ่งแหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้ในด้านพฤกษศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม กีฬาและการออกกำลังกาย การบริหารจัดการน้ำ การอนุรักษ์ธรรมชาติ เกษตรกรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น การประกอบอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชนของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนถึง 41 แห่ง เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีประวัติความเป็นมายาวนาน มีประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหลายเชื้อชาติ ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต โดยแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน ในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอด

ต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันของคนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านอาชีพ เช่น บ้านทำหัตถ์สิ่งโต ชุมชนวัดใหม่อมตรส บ้านบาตร กลุ่มบ้านเบญจรงค์ บ้านเจียรไนพลอย เป็นต้น ด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น ชุมชนวัดสังเวชฯ (บ้านดุริยประณีต) บ้านนางเลิ้ง บ้านเต็นรำ หัวโชนชุมชนสะพานไม้ บ้านพาทยโกศล เป็นต้น ด้านประวัติศาสตร์และประเพณี เช่น ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนมอญบางประดี ลีเก เรียบชุมชนอัลฮูดา เป็นต้น ที่สอดคล้องไปกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับรชพรรณ ฆารพันธ์ ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาข่า อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรม มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญา วิธีการดำเนินชีวิต และความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพความเป็นจริงของพื้นที่อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนต่อไป ซึ่งแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ประวัติศาสตร์ การประกอบอาชีพ ดุริยางคศิลป์ ศิลปะ นาฏศิลป์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น กีฬาไทย สุขภาพ และเกษตรกรรม

3. การนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

การวางแผน (plan) ควรเริ่มจากการสร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ มีกำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการเข้ากับแหล่งเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและชุมชน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับเบญจวรรณ นามะพันธ์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และควรกำหนดมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน สอดคล้องกับจินดา โพธิ์อุบล ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือพนักงานปัญญาท้องถิ่น เพื่อเข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นด้านการดำเนินงาน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรรวบรวมแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สอดคล้องกับชั้นชนก แสงใส ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล พบว่า แนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ลงไปเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิเคราะห์อ้างอิงสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลาง การปฏิบัติตามแผนงาน ควรมีการศึกษาความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งก่อนที่จะไปใช้ให้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับพืชัย เรื่องดี ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แล้วประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญ และมีความเข้าใจตรงกัน ตามแผนงานนั้น และควรเปิดให้ทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ ร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การดำเนินงาน (do) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาและการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ ให้สามารถนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ควรมีการพัฒนาครูด้วยการอบรมให้ความรู้ในด้านการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการประสานงานอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เรียบร้อย สอดคล้องกับพืชัย เรื่องดี ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยนำเข้าสู่วาระการประชุม คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมเรียนการสอน สอดคล้องกับสาคร มหาหงษ์ ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ ต้องบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับเบญจวรรณ นามะจันทร์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรส่งเสริม

ให้มีชั่วโมงค้นคว้าด้วยตนเอง และจัดให้มีวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ควรมีผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน

การตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (check) ควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ต้องมีการติดตามแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ควรกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน และนำผลมาประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา สอดคล้องกับพิชัย เรื่องดี ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหาร ควรประชุมคณะครู เพื่อระดมความคิด กำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างหลากหลาย และควรแต่งตั้งคณะทำงานให้ตรงกับความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดปฏิทินในการประเมินผลให้ชัดเจน นำเครื่องมือประเมินผล นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโครงการอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง มีการสรุปผล และรายงานผลหลังติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นสุดโครงการ และจะต้องมีการประเมินโครงการ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความพึงพอใจ และควรประชุมคณะทำงานเพื่อนำผลสรุปไปใช้หรือพัฒนาปรับปรุงตามความเหมาะสม สอดคล้องกับเบญจวรรณ นามะพันธ์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ : ควรกำหนดวิธีการประเมินที่ชัดเจน และแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินแหล่งเรียนรู้ ควรจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง พร้อมรายงานผลการใช้ และสอดคล้องกับจินดา โพธิ์อุบล ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า แนวทางการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้านการประเมินผลการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรสร้างเครื่องมือในการประเมินผลที่มีความเข้าใจง่าย และตรงประเด็นในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

การสรุปและรายงานผล (action) ควรมีการสรุปและการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ซึ่งควรจัดทำหลังจากการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา และนำผลจากการรายงานไปวางแผนการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยมีการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสาคร มหาทิงค์ ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

พบว่า ต้องนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ
 เบญจวรรณ นามะพันธ์ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการสรุปและรายงานผลการบริหารแหล่ง
 เรียนรู้ : คณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อการพัฒนา
 แหล่งเรียนรู้ และควรส่งเสริมให้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ
 จินดา โพธิ์อุบล ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน ของโรงเรียนในสังกัด
 เทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่ง
 เรียนรู้ในห้องเรียน ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน ควร
 ร่วมกับชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานและร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน
 ให้มีความพร้อมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับพิชัย เรืองดี ได้ศึกษาการศึกษาแนว
 ทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครราชสีมา เขต 5 พบว่า การสรุปผล ปรับปรุงแก้ไขการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้นั้น ผู้ให้บริการควร
 รวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น บันทึกข้อความถึงผู้บริหาร ประชุมคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ สํารวจ
 สภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ร่วมกัน จัดเรียงลำดับความสำคัญของ
 ปัญหา นำปัญหานั้นมาวางแผนเพื่อหาแนวทางแก้ไขตามลำดับความสำคัญตามแนวทางและมาตรการ
 ที่ตั้งไว้ สรุปและรายงานผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ
 ต้องเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการจัดเตรียมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้อง
 กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตาม
 มาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้
 แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวชชาติที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัด
 กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มี
 โอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยเริ่มจากการ
 บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มี
 การควบคุมกำกับและติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และความต้องการของครูในฐานะผู้
 อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี
 ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ศึกษา
 ค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นใน

การเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสนุกสนานในการเรียน

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. กรุงเทพมหานครควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนมากให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองและตามความสนใจ และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า

2. กรุงเทพมหานครควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์บำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่กับกรุงเทพมหานคร และควรสนับสนุนให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทบุคคล/ชุมชน ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้กับประชาชนที่สนใจ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยบูรณาการแหล่งการเรียนรู้เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมไปถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และพัฒนาครูผู้สอนให้เป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

4. ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนอกเวลา และค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาต่างๆ ที่ตนเองสนใจ ทั้งแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน เพื่อให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานที่จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ กรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาครั้งนี้ไปปรับใช้กับการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของตนเอง ตามบริบท ความพร้อมของสถานศึกษา และควรมีการประเมินผลการใช้แนวทางเพื่อการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ใช้แบบสำรวจในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่วิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่สมบูรณ์ และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในประเทศให้มากขึ้น จัดทำทำเนียบแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ สามารถสืบค้นได้สะดวกขึ้น ทั้งแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน เพื่อให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ทั้งแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาประเภทบุคคล/ชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ กรุงเทพมหานครในแต่ละประเภทให้มีประสิทธิภาพต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. Roadmap การปฏิรูปการศึกษา (2558-2564). เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2562.

เข้าถึงได้จาก http://www.edreform.moe.go.th/home/doc/roadmap_drft_K_A3.pdf

_____ . แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.

_____ . รายงานการวิจัยประเมินผลการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟฟิค, 2554.

กรุงเทพมหานคร. ของดีกรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557.

_____ . ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: เอราวัณการพิมพ์,

2554.

กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา, แผนปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงานการศึกษา

(กรุงเทพฯ: วันโพ้นเดย์, 2564), 13.

_____ . แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563)

ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพฯ: วันโพ้นเดย์, 2561), 7.

_____ . รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2557. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558.

_____ . รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ:

พจน์กล่องกระดาษ, 2563.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตคลองเตย. สูดยอดคลองเตย 2. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตคลองสาน. สมโภชน์ 100 ปี เขตคลองสาน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตคลองสามวา. คลองสามวาไถด์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตจตุจักร. เล่าเรื่องจตุจักร. กรุงเทพฯ: วิจิตรการพิมพ์, ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตจอมทอง. รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตจอมทอง.

กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตดอนเมือง. โฟกัสดอนเมือง. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ . มองดอนเมือง LOOKING DONMUANG เอกสารเผยแพร่แนะนำพื้นที่เขตดอนเมือง.

กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตธนบุรี. **คู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เขตธนบุรี ธนบุรีไคต์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2555.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบางกะปิ. **ย้อนรอยตำนาน ร้อยอดีต 100 ปี เขตบางกะปิ**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2554.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบางเขน. **โฟกัส บางเขน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบางซื่อ. **แนะนำแหล่งท่องเที่ยวเขตบางซื่อ**. (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบางนา. **บางน่าน่าเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบางบอน. **อินไซด์ บางบอน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตบึงกุ่ม. **แนะนำเขตบึงกุ่ม**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2556.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตประเวศ. **เรื่องเล่าประเวศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2557.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตพญาไท. **คู่มือท่องเที่ยว เขตพญาไท**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ . **9 เขตสี่ส้นกรุงเทพกลาง**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตพระโขนง. **ชวนเที่ยวเขตพระโขนง**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตยานนาวา. **100 ปี เขตยานนาวา**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตวังทองหลาง. **เล่าเรื่อง วังทองหลาง**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตลาดกระบัง. **ลาดกระบังไคต์**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตสายไหม. **แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ชม...ชิม เขตสายไหม**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ . **โฟกัส สายไหม**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตหนองแขม. **คู่มือประชาสัมพันธ์ แนะนำการท่องเที่ยวและสินค้าโอท็อปเขตหนองแขม**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเขตหลักสี่. **เล่าเรื่อง...หลักสี่**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กรุงเทพมหานคร, สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. **แผนการบริหารงานราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556-2560**. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ท.

กองการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว. **โบราณสถาน/ศาสนสถาน**. เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/31?tab=1>

_____ . **พิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้**. เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/category/24?tab=1>

กุลิสรา จิตรชญาวนิช. **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.

เกษราภรณ์ เตือนแรม. “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสืบค้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สารประวัติศาสตร์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558.

เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม. **การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553.

ครรชิต พุทธิโกษา. **คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554.

จรุณี แก้วเอี่ยม. **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วี.พี.เอ็น, 2555.

จินดา โพธิ์อุบล. “แนวทางการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559.

จิตติมา วรรณศรี. **การบริหารวิชาการในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2557.

จิระพล ภูกัน. “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

เจษฎา ช่างตีพาทิ. “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558.

เฉลิมลาภ ทองอาจ และคณะ. **คู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยและบูรณาการระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. **การบริหารงานวิชาการ**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2556.

ดวงพร ปวงมาลา. “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2557.

เด่นวิช ชูคันหอม. “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 9, ฉบับพิเศษ (เมษายน 2558): 153-154.
- ชนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์. “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่.” **วารสารบัณฑิตวิจัย** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 115-116.
- ชญชนก แสงใส. “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล.” การศึกษาอิสระครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2558.
- นิรมล เสรีสกุล, อติศักดิ์ กันทะเมืองลี และพรรณนพพร. **กรุงเทพฯ สุ่มหานครแห่งการเรียนรู้**. เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/insight/09/04/2021/4431>
- เบญจวรรณ นามะพันธ์. “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.” วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2563.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. **การจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย, 2563.
- พจน์ การเกษ. “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2.” **วารสารของวิทยาลัยนครราชสีมา** 11, 1 (มกราคม-เมษายน 2559): 155.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116. ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 1.
- พิชัย เรืองดี. “การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา, 2558.
- พิชาติ แก้วพวง. **ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.
- ไพฑูริย์ ศรีดี. “การศึกษากระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559.
- ภารดี อนันต์นาวิ. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มนตรี จำกัด, 2555.
- รชพรรณ ฆารพันธ์. “รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบล นาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.” **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาสารคาม**, 2558.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **ศัพท์ศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2555.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ,

2551.

วรพรรณ สังขเวช. “การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.” คุษณินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562.

แววพันธ์ ฉางข้าวชัย. “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านนาป่าแพก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน.” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558.

ศตวรรษ นิลประพัฒน์. “การนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ เขต 2.” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558.

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง. “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.” วารสารศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร 15, 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2556): 55-56.

ชรวดี จำปา. “การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1.” สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2561.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและใช้แหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เดอะบุ๊กส์, 2556.

สมศักดิ์ ทองสมุทร. “การศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายฉนวนวนนิพนธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.” ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2558.

สัมมา ธนินิธิ. **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2560.

สาคร มหาหิงค์. “การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.” วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560): 574.

สายชล วัฒนเกษกรณ์. “แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2560.

สุภาณี นวกุล และคณะ. “การเพิ่มมูลค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา

- เครือข่ายชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท.” งานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2560.
- สุรเกียรติ์ งามเลิศ. “บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559): 114.
- สำนักงานการศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์. *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร “การบริหารวิชาการ”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. *แหล่งเรียนรู้*. เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th>
- _____ . *อนุกรมวิธาน*, เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. *ประสิทธิผลของแหล่งเรียนรู้: การเผยแพร่และการนำมามาตรฐานแหล่งเรียนรู้สู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2562.
- สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร. *ข้อมูลท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoktourist.com/index.php/site/index>
- _____ . *พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/cstdprakard/page/sub/17788/พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร-2-แห่ง>
- _____ . *ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ (36 แห่ง)*. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkoklibrary.go.th/portal/>
- _____ . *แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม*. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/culture>
- _____ . *ศูนย์เยาวชน*. เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkok.go.th/recreation/page/main/4367/การให้บริการของศูนย์เยาวชน>
- อัมพร อินมล. “แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2.” *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 2556.
- อุทัย บุญประเสริฐ. *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: เอสดีเพรส, 2557.
- Aikaterini D. Gari. and others. “Educational and Learning Resources in a Greek Student Sample: QELC factor structure and methodological considerations.”

- Psychological Test and Assessment Modeling**, Volume 63 (2021 (2)): 205-226.
- Ambogo Mabel Mudulia. **The relationship between availability of teaching / learning resources and performance in secondary school science subjects in Eldoret Municipality, Kenya.** Accessed Desember 16, 2021. Available from <https://hdl.handle.net/10520/EJC126543>
- Anju Chazot. "Learning (how not) to teach : a study of the impact of Generated Resources Learning (GRL) pedagogy as in-service teacher training in some schools across India," Accessed Desember 16, 2021. Available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.810808>
- Desnita, Elfa Afradisca and Iis Purnama Sari. " Availability of learning resources for enrichment learning at senior high school in West Sumatra," **The 2nd International Conference on Research and Learning of Physics**, (2020): 1.
- Eric Wayne Ramsey. "Failing Ninth-Grade Students in a Missouri School District, and the Comparison to Inadequate Learning Resources." Dissertation Doctoral of Educational Faculty in Lindenwood University, 2015.
- Joyce A Akungu. "Influence of teaching and learning resources on students' performance in Kenya certificate of secondary education in free day secondary education in Embakasi district, Kenya," Accessed Desember 16, 2021. Available from <http://hdl.handle.net/11295/79367>
- Maria Gregoriou. "Possibility Thinking and its pedagogy in primary classrooms using learning resources associated with museum visits in Cyprus," Accessed Desember 16, 2021. Available from <http://hdl.handle.net/10871/17304>
- None Erlina. "Development of Teaching and Learning Resources (TLRs) to challenge students' alternative conceptions of core ideas in general chemistry course," Accessed Desember 16, 2021. Available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.811549>
- Rachel Bosibori Okongo, **Effect of Availability of Teaching and Learning Resources on the Implementation of Inclusive Education in Pre-School Centers in Nyamira North Sub-County, Nyamira County, Kenya**, Accessed Desember 16, 2021, Available from <http://Hdl.Handle.Net/123456789/3198>
- Rona Bušljeta. " Effective Use of Teaching and Learning Resources," **Czech-Polish**

Historical and Pedagogical Journal, 5/2 (2013): 55-69.

W N Hidayat and others. “ Cognitive ability improvement in learning resource development course through implementation of life-based learning models using LMS,” **2018 International Conference of Computer and Informatics Engineering (IC2IE)**, (2019): 1.

Yi Wang, “Investigating students' use of learning resources in mathematics : a comparative study of secondary schools in Shanghai and England,” Accessed Desember 16, 2021. Available from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.766849>

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร

1. ดร.พวงผกา แสงเงิน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิถยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
2. ดร.ยรรยง สุขเกษม	ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิถยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
3. ดร.ธวัชชัย กลิ่นดี	ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิถยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
4. ดร.วราภรณ์ ศรีอยุธยา	อาจารย์ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. ผศ.ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา	รองคณบดีฝ่ายวิจัย บริการวิชาการ และวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ที่ อว 8612.2/745

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.พวงผกา แสงเงิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ที่ อว 8612.2/746

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ยรรยง สุขเกษม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” ในกาครั้งนี้ ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อม
หนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ที่ อว 8612.2/747

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ธวัชชัย กลิ่นดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อม
หนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วิงณอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ที่ อว 8612.2/ 748

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วราภรณ์ ศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ที่ อว 86122/ 749

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วัฒนดีปัญญา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อม
หนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มีทนา วังนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ภาคผนวก ค
แบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร

**แบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจง

4. วิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์
1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้
ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ
กรุงเทพมหานครไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

5. แบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ
กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย โดยมีเกณฑ์พิจารณา
ดังนี้ คือ

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้
- +1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้

6. หากท่านมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงคำถามในเครื่องมือวิจัย กรุณาเขียนลงในช่อง
ข้อเสนอแนะ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านในการตรวจเครื่องมือวิจัยฉบับนี้

ปาริชาติ สวัสดิ์ถึก

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

อนุกรมวิธาน หมายถึง การจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ

แหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานที่ที่มีข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ต่างๆ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งที่มีสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เป็น ธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตาม อรรถาศัย หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น และมีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร หมายถึง การจำแนก ประเภทของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยแหล่งเรียนรู้ทางการ ศึกษาของกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

5. **แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น** หมายถึง สถานที่ ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาให้เป็นสถานที่รวบรวมข้อมูล ให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หรือฝึกอบรม เกี่ยวกับงานและอาชีพต่างๆ เช่น

5.1 **ศาสนสถาน** หมายถึง สิ่งก่อสร้างหรือพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ออกแบบมาเป็นพิเศษให้ ปักเจกหรือกลุ่มคนเข้ามาประกอบพิธีกรรมแสดงออกซึ่งการเคารพ อุทิศตน หรือศึกษาทางศาสนา เช่น ศาสนสถานของศาสนาพุทธ ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม ศาสนสถานของศาสนาคริสต์ ศาสน สถานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศาสนสถานของศาสนาซิกข์ ศาลเจ้า เป็นต้น

5.2 **พิพิธภัณฑ์** หมายถึง สถานที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ ที่มี ความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะวัฒนธรรม หรือความรู้อื่น ๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชน

5.3 **หอสมุด/ห้องสมุด** หมายถึง ห้องหรืออาคารที่มีระบบจัดเก็บรวบรวมรักษา หนังสือประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจรวมทั้งต้นฉบับ ลายมือเขียน ไมโครฟิล์ม เป็นต้น เพื่อใช้เป็นที่ยกค้นคว้า หาความรู้

5.4 **หอศิลป์** หมายถึง สถานที่รวบรวมผลงานศิลปกรรมของศิลปินในแต่ละยุค สมัย ซึ่งประกอบด้วย ผลงานด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ศิลปะแนวสื่อประสมและศิลปะ แนวจัดวาง ศิลปะแนวประเพณี ศิลปะเชิงความคิด ศิลปะการแสดงสด เป็นต้น

5.5 **โบราณสถาน** หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการ ก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และ อุทยานประวัติศาสตร์

5.6 อนุสาวรีย์ หมายถึง สิ่งที่สร้างไว้เป็นที่ระลึกถึงบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญเป็นต้น เช่น อาคาร หลุมฝังศพ รูปปั้น

5.7 ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา หมายถึง เป็นสถานที่ที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการแข่งขันกีฬา มีพื้นที่สำหรับการแข่งขัน และพื้นที่สำหรับผู้ชม ที่ออกแบบมาเพื่อนั่ง หรือยืน เพื่อชมการแข่งขัน และเป็นสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้เยาวชนไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น

5.8 ตลาด หมายถึง สถานที่ที่มนุษย์มาชุมนุมกันเพื่อซื้อค้าของต่างๆ

5.9 สะพาน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ทำสำหรับเชื่อมต่อระหว่างฝั่งสำหรับข้ามแม่น้ำ ถนน ทางรถไฟ หรือพื้นน้ำต่างๆ

5.10 มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา หรือปริญญา แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในหลายระดับรวมถึง ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้งการทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.11 สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ หมายถึง สถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเป็นสถานที่รวบรวมข้อมูล ให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ นอกเหนือจากศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด/ห้องสมุด หอศิลป์ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา ตลาด สะพาน และมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย เช่น โรงละคร สถานีรถไฟ ศาลา สุสาน สวนสัตว์ สมาคม เป็นต้น

6. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง บริเวณและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น

2.1 สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่จัดสร้างขึ้นโดยรัฐ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ศูนย์นันทนาการ ลานกิจกรรมต่างๆ และการออกกำลังกาย มีการตกแต่งบริเวณด้วยสนามหญ้า สระน้ำ ต้นไม้ ทั้ง ประเภทไม้ดอกและไม้ประดับ สิ่งปลูกสร้างต่างๆ

2.2 สวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ หมายถึง บริเวณที่ปลูกต้นไม้เพื่อการเกษตร และบริเวณที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตร ไร่ ฟุงนา สวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนกล้วยไม้ สวนเกษตร แหล่งที่อยู่ของสัตว์ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ชุมชน หมายถึง บุคคล กลุ่มคน ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องต่างๆ เช่น ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น

**แบบตรวจสอบความถูกต้องของอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร**

เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้คือ

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้
- +1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
1. ประเภทอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น					
1) ศาสนสถาน					
1.1) ศาสนสถานของศาสนาพุทธ					
1	ตำหนักพระแม่กวนอิมโชคชัย 4				
2	วัดกก				
3	วัดกระจับพินิจ				
4	วัดกลางดาวคนอง				
5	วัดกุนนทีรุทธาราม				
6	วัดกันตทาราราม				
7	วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร				
8	วัดเกาะ				
9	วัดเกาะสุวรรณาราม				
10	วัดคลองภูมิ				
11	วัดคลองใหม่ (เขตดอนเมือง)				
12	วัดคฤหบดี				
13	วัดคูหาสวรรค์วรวิหาร				
14	วัดคูบัว				
15	วัดโคกเจ้าหล่า				
16	วัดเครือวัลย์วรวิหาร				
17	วัดจันทิตวิหาร				
18	วัดจักรวรรดิราชาวาส				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
19	วัดจันทวงศาราม				
20	วัดจันทารามวรวิหาร				
21	วัดแจ้งร้อน				
22	วัดเจริญธรรมาราม				
23	วัดจำปา				
24	วัดชนะสงคราม				
25	วัดชัยพฤกษ์มาลา				
26	วัดช่องนนทรี				
27	วัดดอกไม้				
28	วัดดอนเมือง				
29	วัดดาวคนอง				
30	วัดดาวดึงษาราม				
31	วัดด่าน				
32	วัดดุสิตารามวรวิหาร				
33	วัดตลิ่งชัน				
34	วัดไตรมิตรวิทยาราม				
35	วัดทองธรรมชาติ				
36	วัดทองนพคุณ				
37	วัดทองเนี้ยว				
38	วัดทองสุทธาราม				
39	วัดทิพพาวาส				
40	วัดเทพนิมิตต์				
41	วัดเทพลีลา				
42	วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร				
43	วัดเทวสุนทร				
44	วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร				
45	วัดไทร				
46	วัดธรรมมงคลเกาบุญญนนท์วิหาร				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
47	วัดนวลจันทร์				
48	วัดนาคกลางวรวิหาร				
49	วัดนางนองวรวิหาร				
50	วัดนางชีโชติการาม				
51	วัดนินสุขาราม				
52	วัดนิมมานรดี				
53	วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร				
54	วัดบรมมงคลราชวรวิหาร				
55	วัดบางกระดี่				
56	วัดบางเตย				
57	วัดบางโพโอบมาวาส				
68	วัดบุญรอดธรรมาราม				
69	วัดบุปผารามวรวิหาร				
70	วัดบึงทองหลาง				
71	วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราช วรวิหาร				
72	วัดบัวแก้วศรัทธาธรรม				
73	วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร				
74	วัดปทุมวนาราม				
75	วัดปรก				
76	วัดประชาศรัทธาธรรม				
77	วัดประดิษฐาราม				
78	วัดประดู่ธรรมาธิปไตย				
79	วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร				
80	วัดประเสริฐสุทธาวาส				
81	วัดปรีวาศ				
82	วัดปลูกศรัทธา				
83	วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
84	วัดป่าเชิงเลน				
85	วัดแป้นทองโสภาราม				
86	วัดม่วงพลอยวิริยาราม				
87	วัดไผ่ตัน				
88	วัดไผ่เลี้ยง				
89	วัดพระพรสวรรค์				
95	วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร				
96	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม				
97	วัดพิชัยญาติการาม หรือ วัดพิชัย ญาติ				
98	วัดพิชัย				
99	วัดพุทธบูชา				
100	วัดโพธิ์นิมิตรสถิตมหาสีมาราม				
101	วัดโพธิ์แมนคุณาราม				
102	วัดโพธิ์พุ่มตาล				
103	วัดภาษี				
104	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราช วรมหาวิหาร				
105	วัดมหาบุศย์				
106	วัดมังกรกมลาวาส				
107	วัดมัสยิดนิกการาม				
108	วัดโมลีโลกยารามราชวรวิหาร				
109	วัดยาง				
110	วัดยานนาวา				
111	วัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร				
112	วัดราชโกษา				
113	วัดราชคฤห์วรวิหาร				
114	วัดราชนันทดารามวรวิหาร				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
115	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราช วรวิหาร				
116	วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามราช วรวิหาร				
117	วัดราชวรินทร์				
118	วัดราชสิงขร				
119	วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร				
123	วัดราชบูรณ์ศรีท้าวธรรม (เขตพระโขนง)				
124	วัดลาดกระบัง				
125	วัดลาดบัวขาว				
126	วัดเลียบราชบูรณ์บำรุง				
127	วัดลำกะตาน				
128	วัดวงศมุลวิหาร				
129	วัดวงษ์ลาภาราม				
130	วัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร (วัดทุ่ง สาธิต)				
131	วัดวราฆาตยภินทสาราราม (วัดขุน จันทร์)				
132	วัดเวตวันธรรมมาวาส				
133	วัดเวฬุราชิน				
134	วัดเวฬุณาราม (ไผ่เขียว)				
135	วัดศรีนวลธรรมวิมล				
136	วัดศรีบุญเรือง				
137	วัดศรีสุขสถาพรราชบูรณ์ศรีท้าวธรรม				
138	วัดศรีเอี่ยม				
139	วัดสมณานัมบริหาร (วัดญวนสะพาน ขาว)				
140	วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
141	วัดสร้อยทอง				
142	วัดสวนพลู				
143	วัดสามัคคีธรรม				
144	วัดสุขใจ				
145	วัดสุทธาวาส				
146	วัดสุทธาโภชน์ (วัดมอญ)				
147	วัดสุทธิสะอาด				
148	วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร				
149	วัดสุวรรณประสิทธิ์				
150	วัดสิงห์				
151	วัดสีกัน (พุทธสยาม)				
160	วัดหนองใหญ่				
161	วัดหลวงพ่อโอภาสี				
162	วัดหลักสาม				
163	วัดหลักสี่				
164	วัดหิรัญรูจีวรวิหาร				
165	วัดหัวกระบือ				
166	วัดใหญ่ศรีสุพรรณ				
167	วัดใหม่ยายนุ้ย				
168	วัดอนงคารามวรวิหาร				
169	วัดอนัมมิกายาราม				
170	วัดอมราวดีวราราม				
171	วัดอมรินทรารามวรวิหาร				
172	วัดอยู่ดีบำรุงธรรม (ออเงิน)				
173	วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร				
174	วัดอินทรวิหาร หรือวัดอินทร์				
175	วัดอินทารามวรวิหาร				
176	วัดอุดมรังสี				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
177	วัดอัปสรสวรรค์วรวิหาร				
178	ศาลเจ้ากวนอันแกง ริมแม่น้ำเจ้าพระยา				
179	ศาลเจ้ากวนอู (คลองสาน)				
180	ศาลเจ้าโกวบ้อ				
181	ศาลเจ้าเจียวตี้เหล่าเอี้ย				
182	ศาลเจ้าเจียวเองเปี้ยว				
183	ศาลเจ้าตีกดิน				
184	ศาลเจ้าไต้ฮงกง				
190	ศาลเจ้าใหญ่				
191	เสถียรธรรมสถาน				
1.2) ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม					
1	กุฎีเจริญพาศน์				
2	มัสยิดกมลาลูอิมาน (สุเหร่าวังตา หนด)				
3	มัสยิดกมลาลูอิสลาม				
4	มัสยิดกุฎีอิสลาม (ตึกแดง)				
5	มัสยิดจักรพงษ์				
6	มัสยิดชีรออุลอิมาดะห์				
7	มัสยิดเซฟี (ตึกขาว)				
8	มัสยิดดารุ้ลมุตตากีน				
9	มัสยิดดารุ้ลสะอาดะห์ (สุเหร่าคลองสี่)				
10	มัสยิดดารุ้ลอิบาดะห์ (บางกะปิ)				
11	มัสยิดดารุ้ลอิบาดะห์ (คลองสามวา)				
12	มัสยิดดารุ้ลอิสลาม (สุเหร่าคลองแปด)				
13	มัสยิดต้นสน				
14	มัสยิดนูรุ้ลมูบีน (บ้านสมเด็จ)				
15	มัสยิดนูรุ้ลอิมาดะห์				
16	มัสยิดนูรุ้ลอิสลาม (สุเหร่าวังใหญ่)				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
17	มัสยิดบางหลวง (กุฎีขาว)				
18	มัสยิดบางอ้อ				
19	มัสยิดฟัตฮุลบารี				
20	มัสยิดยะวา				
21	มัสยิดยามือะห์ (สุเหร่าคลองหนึ่ง กีบหมู)				
22	มัสยิดยามือลค็อยริยะห์				
23	มัสยิดยามือลุลนาดียะห์ (สุเหร่าลำกะโหลก)				
28	มัสยิดสวนพลู				
29	มัสยิดหลวงโกชาอิชาก				
30	มัสยิดอิกวานุลมุตะกิน (สุเหร่าเกาะขุนเณร)				
31	มัสยิดอันซอริซุนนะห์				
32	มัสยิดอัสลาม				
33	มัสยิดฮารูน				
34	มัสยิดฮีดายัตตุลอิสลาม (ดอนสะแก)				
35	มัสยิดฮีดายัตตุลอิสลามียะห์ (สุเหร่าแสนแสบ)				
1.3) ศาสนสถานของศาสนาคริสต์					
1	คริสตจักรของพระเยซูคริสต์				
2	คริสตจักรคลองเตย				
3	คริสตจักรเมืองไทย				
4	คริสตจักรวัฒนา				
5	คริสตจักรอันติโอเกียลาดพร้าวแบบติสต์				
6	โบสถ์เซนต์หลุยส์				
7	โบสถ์บ้านเซเวียร์				
8	โบสถ์แม่พระองค์อุปถัมภ์				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
9	วัดคอนเซ็ปชัน				
10	วัดช่างตาครูส				
11	วัดนักบุญโรมัสส์คริสตอวก				
12	วัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์				
13	วัดแม่พระกุหลาบทิพย์				
14	วัดแม่พระลูกประคำ (โบสถ์กาลหว่าร์)				
15	อาสนวิหารอัสสัมชัญ				
1.4) ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู					
1	โบสถ์พราหมณ์				
2	วัดพระศรีมหาอุมาเทวี				
3	วัดวิษณุ				
4	ศาลท้าวมหาพรหม หรือศาลท้าวมหาพรหมเอราวัณ				
5	ศาลพระตรีมูรติ และศาลพระพิฆเนศ				
1.4) ศาสนสถานของศาสนาซิกข์					
1	วัดคุรุदวาราศรีคุรุสิงห์สภา (วัดซิกข์)				
2) พิพิธภัณฑ					
1	นิทรรศน์รัตนโกสินทร์				
2	บ้านบางกอกดออล์ และตุ๊กตานานาชาติ				
3	บ้านพิพิธภัณฑ (คุณเอนก นาวิกมูล)				
4	บ้านพิพิธภัณฑเสริมคุณ คุณาวงศ์				
5	พิพิธบางลำภู				
6	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติช้างต้น				
7	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร				
8	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี				
9	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติศิลป์ พีระศรี				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
10	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์				
11	พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบิน แห่งชาติ				
12	พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง				
13	พิพิธภัณฑ์การฝึกหัดครูไทย				
14	พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช				
15	พิพิธภัณฑ์กีฬาแห่งชาติ				
16	พิพิธภัณฑ์งู (Siam Serpentarium)				
17	พิพิธภัณฑ์จักรเย็บผ้า				
18	พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)				
19	พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก				
20	พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (จตุจักร)				
21	พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร (ทุ่งครุ)				
22	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร				
23	พิพิธภัณฑ์ตำหนักปลายเนิน (วังปลาย เนิน)				
24	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตคันนายาว				
25	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง				
26	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง				
27	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดินแดง				
28	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี				
29	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
	เขตบางกอกน้อย				
30	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน				
31	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน				
32	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ				
33	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางนา				
34	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตปทุมธานี				
35	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขต พระโขนง				
36	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพระนคร				
37	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตราษฎร์บูรณะ				
38	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง				
40	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนตรอกข้าวเม่า				
41	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองมีนบุรี				
42	พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย วัง บางขุนพรหม				
43	พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย				
44	พิพิธภัณฑ์ธนาคารออมสิน				
45	พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา				
46	พิพิธภัณฑ์นิทรรศการพระพุทธมหา สุวรรณภูมิमार				
47	พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า เล่าเรื่อง				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
48	พิพิธภัณฑ์บ้านคุณหลวงฤทธิณรงค์รอน				
49	พิพิธภัณฑ์บ้านจิรายุ พุนทรัพย์				
50	พิพิธภัณฑ์บ้านไทย จิม ทอมป์สัน				
51	พิพิธภัณฑ์บ้าน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช				
52	พิพิธภัณฑ์ปราสาท				
53	พิพิธภัณฑ์ปืนใหญ่ กระทรวงกลาโหม				
54	พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว				
55	พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว				
56	พิพิธภัณฑ์พระพุทธธรรม พระบรม สารีริกธาตุ พระราม 3				
57	พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัดหนังราช วรวิหาร				
58	พิพิธภัณฑ์มด				
59	พิพิธภัณฑ์ร่างกายมนุษย์				
60	พิพิธภัณฑ์แรงงานไทย				
61	พิพิธภัณฑ์โรงพยาบาลสมเด็จพระ เจ้าพระยา				
62	พิพิธภัณฑ์เรือจิวและอยู่เรือจิว				
63	พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investment Discovery Museum)				
64	พิพิธภัณฑ์เรือนคำเที่ยง (บ้านคำเที่ยง)				
65	พิพิธภัณฑ์เรือนหมอพร				
66	พิพิธภัณฑ์วังวรดิศ และหอสมุดสมเด็จพระ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงรา ชานุภาพ				
67	พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด				
68	พิพิธภัณฑ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
69	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมดอกไม้ (The Museum of Floral Culture)				
70	พิพิธภัณฑ์ศาลไทย				
71	พิพิธภัณฑ์ศิริราชพิมุขสถาน				
72	พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA)				
73	พิพิธภัณฑ์สักทองวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร				
74	พิพิธภัณฑ์สินค้าปลอมและสินค้า เลียนแบบติลลิกี่ แอนด์ กิบบินส์				
75	พิพิธภัณฑ์หอจอยหมายเหตุ กรม ประชาสัมพันธ์				
76	พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทุสโซ				
77	พิพิธภัณฑ์เหรียญ				
78	พิพิธภัณฑ์อุเรื่อหลวง				
79	พิพิธภัณฑ์อัยการไทย				
80	มิวเซียมสยาม/สถาบันพิพิธภัณฑ์การ เรียนรู้แห่งชาติ				
81	อุทยานสมเด็จพระเจ้า				
3) หอสมุด/ห้องสมุด					
1	เดอะ ริดดิ้ง รูม (ห้องสมุด)				
2	ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) (ห้องสมุด) เขตบางรัก				
3	ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) (ห้องสมุดเฉพาะด้านการออกแบบ , ห้องสมุดวัสดุการออกแบบ , ห้องสมุด เสียงและดนตรี) เขตคลองเตย				
4	สำนักหอสมุดแห่งชาติ				
5	หอสมุดแห่งชาติ เขตลาดกระบัง				
6	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
7	หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ				
8	ห้องสมุดชุมชน ตลาดเก่ามีนบุรี				
9	ห้องสมุดธรรมะบ้านอารีย์				
10	ห้องสมุดเนียลสัน เฮล์				
11	ห้องสมุดบ้านจिरายุ พุทธทรัพย์				
12	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสาน				
13	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา				
14	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เคหะชุมชนดินแดง 2				
15	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ จตุจักร				
16	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ซอยพระนาง (ห้องสมุดวรรณกรรม)				
17	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ทุ่งครุ				
18	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางกะปิ				
19	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุนเทียน				
20	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางเขน				
21	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางแค				
22	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ เขตบางซื่อ				
23	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางบอน (ห้องสมุดกีฬาและสุขภาพ)				
24	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ประเวศ				
25	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ภาษีเจริญ (ห้องสมุดนิทานชาดก)				
26	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีนบุรี				
27	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ รมณีย์ทุ่งสีกัน				
28	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ราษฎร์บูรณะ				
29	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ลาดกระบัง (ห้องสมุดสีเขียว)				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
30	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม (ห้องสมุดธรรมะ)				
31	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดพรหมรังษี				
32	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัดรัชฎาธิษฐาน				
33	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ วัดราชโอรสาราม				
34	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้วัดลาดปลาเค้า				
35	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สวนลุมพินี				
36	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง				
37	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ หนองจอก				
38	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน)				
39	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ อองคาราม				
40	ห้องสมุด มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลาม แห่งประเทศไทย				
41	ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทย อนุสรณ์				
42	ห้องสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร				
43	ห้องสมุดวิลเลียม วอร์เรน				
44	ห้องสมุดสร้างสรรค์				
45	ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม ศูนย์การศึกษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ				
3) หอศิลป์					
1	ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพ				
2	ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย				
3	หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร (BACC)				
4	หอศิลป์ธนาคารกรุงไทย				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
5	หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินเฉลิมพระเกียรติ 84				
6	หอศิลป์ (วังท่าพระ)				
4) โบราณสถาน					
1	ท้องสนามหลวง				
2	บรมบรรพต (ภูเขาทอง)				
3	ป้อมป้องปัจจามิตร				
4	ป้อมพระสุเมรุ				
5	พระที่นั่งวิมานเมฆ				
6	พระที่นั่งอนันตสมาคม				
7	พระบรมมหาราชวัง				
8	พระราชวังเดิม (พระราชวังกรุงธนบุรี และป้อมวิไชยประสิทธิ์)				
9	พระราชวังพญาไท				
10	ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์				
11	โลหะปราสาท				
12	ศาลหลักเมือง				
13	เสาชิงช้า				
5) อนุสาวรีย์					
1	พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระบรมรูปทรงม้า)				
2	พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี				
3	พระปฐมบรมราชานุสรณ์				
4	อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา				
5	อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ				
6	อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
7	อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ				
6) ศูนย์เยาวชน/สนามกีฬา					
1	กรีฑาสถานแห่งชาติ				
2	ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา				
3	ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)				
4	ศูนย์เยาวชนเกียกกาย				
5	ศูนย์เยาวชนคลองกุ่ม				
6	ศูนย์เยาวชนคลองเตย				
7	ศูนย์เยาวชนคลองสามวา				
8	ศูนย์เยาวชนจตุจักร				
9	ศูนย์เยาวชนจอมทอง				
10	ศูนย์เยาวชนดอนเมือง				
11	ศูนย์เยาวชนเดชะวณิช				
12	ศูนย์เยาวชนทวีวัฒนา				
13	ศูนย์เยาวชนทุ่งครุ				
14	ศูนย์เยาวชนเทเวศร์				
15	ศูนย์เยาวชนบางกอกใหญ่				
16	ศูนย์เยาวชนบางกะปิ				
17	ศูนย์เยาวชนบางขุนเทียน				
18	ศูนย์เยาวชนบางเขน				
19	ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน)				
20	ศูนย์เยาวชนบางนา				
21	ศูนย์เยาวชนบ่อนไก่				
22	ศูนย์เยาวชนมีนบุรี				
23	ศูนย์เยาวชนลาดกระบัง				
24	ศูนย์เยาวชนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ)				
25	ศูนย์เยาวชนวัดฉัตรแก้วจางลณี				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
26	ศูนย์เยาวชนวัดชัยพฤกษ์มาลา				
27	ศูนย์เยาวชนวัดดอกไม้				
28	ศูนย์เยาวชนวัดธาตุทอง				
29	ศูนย์เยาวชนวัดเวฬุราชิน				
30	ศูนย์เยาวชนวัดโสมนัส				
31	ศูนย์เยาวชนสวนลุมพินี				
32	ศูนย์เยาวชนสวนอ้อย				
33	ศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 8				
34	ศูนย์เยาวชนสะพานพระราม 9				
35	ศูนย์เยาวชนสะพานสูง				
36	ศูนย์เยาวชนหนองจอก				
37	ศูนย์เยาวชนหลักสี่				
38	ศูนย์เยาวชนอัมพวา				
39	สนามกีฬาห้วยหมาก				
7) ตลาด					
1	ตลาดเก่ามีนบุรี				
2	ตลาดเก่าวัดนิมมานรดี				
3	ตลาดเก่าหนองจอก				
4	ตลาดคู				
5	ตลาดท่าเตียน				
6	ตลาดนั้ตรรถไฟ				
7	ตลาดนัดสวนจตุจักร				
8	ตลาดน้อย				
9	ตลาดน้ำขวัญเรียม				
10	ตลาดน้ำคลองลัดมะยม				
11	ตลาดน้ำตลิ่งชัน				
12	ตลาดน้ำวัดสะพาน				
13	ตลาดบางรัก				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
14	ตลาดปากคลองตลาด				
15	ตลาดพาหุรัด				
16	ตลาดสำเพ็ง				
17	ตลาดหลวงแพ่ง				
18	ตลาดหัวตะเข้				
19	ตลาด อ.ต.ก.				
20	สยามออร์คิดเซ็นเตอร์				
8) สะพาน					
1	สะพานกรุงเทพ				
2	สะพานพระพุทธยอดฟ้า				
3	สะพานพระราม 6				
9) สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ					
1	ชาฟารีเวิลด์				
2	ซีไลฟ์ แบงคอก โอเชียน เวิลด์				
3	ถนนสายไม้ ซอยประชาชนมิตร				
4	ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อย (ธนาคารแห่งแรก)				
5	บางกอกฟาร์ม				
6	ไฟ ฟ้า จันทน์				
7	เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์				
8	โรงละครช้าง				
9	โรงละครแห่งชาติ				
10	ศาลาเฉลิมกรุง				
11	ศาลาโรงธรรม บ้านปูน				
12	ศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานครวัดธรรม มงคล				
13	ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต กรุงเทพมหานคร (เขตวังทองหลาง)				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
14	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร				
15	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลอง)				
16	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ กรุงเทพฯ				
17	สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง)				
18	สถานีรถไฟบางกอกน้อย และโรงจักร ธนบุรี				
19	สถานเสาวภา				
20	สถาบันปรีดี พนมยงค์				
21	สมาคมเผยแพร่คุณธรรมเด็กกำ จีจิ้น เกาะ				
22	สยามนิรมิต				
23	สุสานชาวโปรตุเกสแดนส์ (สุสานฝรั่ง)				
24	อาคารเก่าถนนทรงวาด				
25	อุทยานผีเสื้อ และแมลงกรุงเทพฯ				
26	เอ็มเชียร์เตอร์				
2. ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
1) สวนสาธารณะ					
1	สวนจตุจักร				
2	สวนนวมินทร์ภิรมย์				
3	สวนเบญจกิติ				
4	สวนพญาไทภิรมย์				
5	สวนพระนคร				
6	สวนรมณีนาถ				
7	สวนลุมพินี				
8	สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ)				
9	สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ				
10	สวนสราญรมย์				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
11	สวนสวยสมาคมแต่จิ๋ว				
12	สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ				
13	สวนสาธารณะยอดแหลม				
14	สวนสาธารณะอารีย์				
15	สวนสันติภาพ				
16	สวนเสรีไทย (สวนน้ำบึงกุ่ม)				
17	สวนหลวงพระราม 8				
18	สวนหลวง ร.9				
19	สวน 60 พรรษา เฉลิมพระเกียรติ (เคหะชุมชนร่มเกล้า)				
20	อุทยานเบญจสิริ				
2) สวน/ไร่/นา/ธรรมชาติ					
1	จุดชมปลาโลมา ศาลมัจฉานุ				
2	ชายทะเลกรุงเทพฯ				
3	ชุมชนแผ่นดินทองคอยุทธศักดิ์วา (ชุมชน อิสลามลำไทร)				
4	ทุ่งนาห้วยขาว				
5	โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนว พระราชดำริ กรุงเทพมหานคร เขตสาย ไหม				
6	ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ ฮาดานุดีน				
7	ศูนย์การเรียนรู้ห้องเรียนธรรมชาติ เกษตร อินทรีย์ สวนเกษตรลาดฟ้า				
8	สวนกล้วยไม้ลุงนิยม				
9	สวนเกษตรพอเพียง				
10	สวนจำปี				
11	สวนน้อยรักษา				
12	สวนผักซานเมือง				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
13	สวนลีนจีโบราณ				
14	สวนส้มบางมด (สวนลู่ประสิทธิ์ นาคมาโนช)				
15	สวนหมาก				
16	แหล่งค้ำคาวแม่ไก่				
17	แหล่งปลูกกล้วยไม้				
18	แหล่งปลูกไม้ดอก				
3. ประเภทบุคคล/ชุมชน					
1	กลุ่มบ้านเบญจรงค์				
2	กลุ่มแม่บ้านเจริญรัตน์ 5 (ผ้าฝ้ายบ้านาง)				
3	กลุ่มศิลปหัตถกรรมเขาควาย				
4	การแกะสลักเขาควาย				
5	การทำกรงนกจากเขาสัตว์				
6	การทำหัวโขนที่ชุมชนตลาดบางเขน				
7	เกาะศาลเจ้า				
8	โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา				
9	ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนของชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกส				
10	ชุมชนเกตุไพเราะ ต้นแบบชุมชนพอเพียงในเขตพระโขนง				
11	ชุมชนตรอกมะตูม				
12	ชุมชนทำว่าว				
13	ชุมชนมอญบางกระบือ				
14	ชุมชนบ้านข้าวเม่า				
15	ชุมชนบ้านครัวเหนือ				
16	ชุมชนบ้านบุ				
17	ชุมชนวัดบางไส้ไก่ (ขลุ่ยบ้านลาว-บ้านศิลปะไทย)				

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
18	ชุมชนอนุรักษ์เรือนไทยพัฒนา				
19	นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์)				
20	บ้านโชนไทย				
21	บ้านเจียรไนพลอย				
22	บ้านช่างไทย				
23	บ้านดุริยประณีต หรือมูลนิธิดุริยประณีต				
24	บ้านตุ๊กกะตุ่น หุ่นกระบอกไทย				
25	บ้านเต็นรำ				
26	บ้านทำหัวสิงโต ชุมชนวัดใหม่อมตรส				
27	บ้านนางเลิ้ง				
28	บ้านบาตร				
29	บ้านเปรมใจ				
30	บ้านพาทย์โกศล				
31	บ้านศิลปิน คลองบางหลวง				
32	บ้านหว่างจันทร์				
33	บ้านอโรคยา				
34	มูลนิธิสายเสมา				
35	ร้านบำรุงชาติศาสนายาไทย (บ้านหมอหวาน)				
36	ลิเกเรียบ ชุมชนอัลฮูดา				
37	หมู่บ้านประมง/บ้านปากคลองประมง				
38	หัตถกรรมเครื่องประดับโชนชุมชนวัดเทพากร				
39	หัวโชนชุมชนสะพานไม้				
40	หัวโชนเล็กเก้าห้อง				
41	ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ข้อ	แหล่งเรียนรู้	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						แปล ความหมาย
		ดร.พวงผกา แสงเงิน	ดร.ยรรยง สุขเกษม	ดร.ธวัชชัย กลิ่นดี	ดร.พวงผกา แสงเงิน	ดร.ยรรยง สุขเกษม	คะแนนค่า IOC	
	เทพากร							
39	หัวโขนชุมชนสะพานไม้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	เห็นด้วย
40	หัวโขนเล็กเก้าห้อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	เห็นด้วย
41	ศูนย์หัตถกรรมทองลงหิน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	เห็นด้วย

ภาคผนวก จ
หนังสือขอเก็บข้อมูล

ที่ อว 8612.2/ด

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๖ มกราคม 2565

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ
2. อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ดีถัก รหัสนักศึกษา 59252909 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” มีความประสงค์จะ ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อประกอบการทำวิจัย ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขออนุญาตเผยแพร่จากท่านเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. วิจัยเรื่อง “อนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์
1) เพื่อทราบแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบอนุกรมวิธานแหล่งเรียนรู้
ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อทราบการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ
กรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการ
ศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น
แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของ
กรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็น
แบบสอบถามปลายเปิด (open-ended questionnaire)

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบ
แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครกับความสามารถ
ในการนำไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปาริชาติ สวัสดิ์ดีถัก

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. การศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
3. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งบริหาร
 1-5 ปี 6-10 ปี มากกว่า 10 ปี
4. ขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก
 โรงเรียนขนาดกลาง
 โรงเรียนขนาดใหญ่
 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
 โรงเรียนฝึกอาชีพ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครไปใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในด้านต่อไปนี้

1. การวางแผน (plan)

---

4. การสรุปและรายงานผล (action)

แบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ชื่อแหล่งเรียนรู้

.....

ที่ตั้ง

.....

ความรู้ที่ได้รับ

.....

ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ (โดยสังเขป)

.....

.....

.....

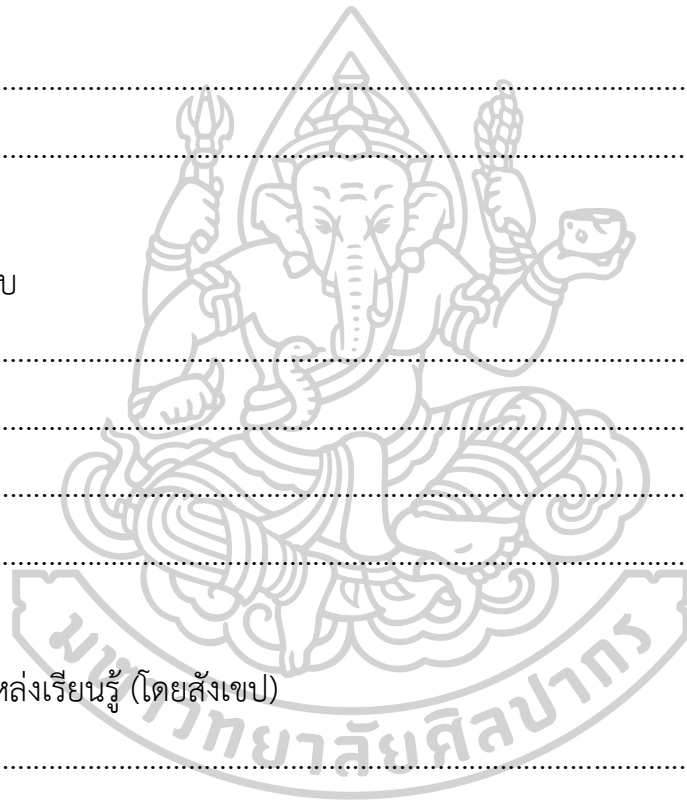
.....

.....

.....

.....

.....

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	11	23.4	36.7	36.7
Valid หญิง	19	40.4	63.3	100.0
Total	30	63.8	100.0	
Missing System	17	36.2		
Total	47	100.0		

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปริญญาโท	29	61.7	96.7	96.7
Valid ปริญญาเอก	1	2.1	3.3	100.0
Total	30	63.8	100.0	
Missing System	17	36.2		
Total	47	100.0		

ประสบการณ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-5 ปี	7	14.9	23.3	23.3
Valid 6-10 ปี	10	21.3	33.3	56.7
Valid 10 ปีขึ้นไป	13	27.7	43.3	100.0
Total	30	63.8	100.0	
Missing System	17	36.2		
Total	47	100.0		

ขนาดโรงเรียน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ขนาดเล็ก	6	12.8	20.0	20.0
ขนาดกลาง	6	12.8	20.0	40.0
ขนาดใหญ่	6	12.8	20.0	60.0
ขนาดใหญ่พิเศษ	6	12.8	20.0	80.0
โรงเรียนฝึกอาชีพ	6	12.8	20.0	100.0
Total	30	63.8	100.0	
Missing System	17	36.2		
Total	47	100.0		

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปาริชาติ สวัสดิ์ถึก
วัน เดือน ปี เกิด	1 ธันวาคม 2520
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2542 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2546 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2564 ดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ที่อยู่ปัจจุบัน	61/790 หมู่บ้านพฤษภา 8 ตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัด นครปฐม

